SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

WOJEWÓDZKEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2013 – 2017 DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

DRUGI DWULETNI CYKL 2015 – 2016

SZCZECIN, marzec 2017

opracowanie wykonane dla

ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

przez

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Zachodniopomorskiego

Zespół:
CEZARY NOWAKOWSKI – dyrektor BDZ

ALEKSANDRA HAMBERG-FEDEROWICZ
MARIA WITEK
WALDEMAR WITEK
KAMILA WÓJCIK
ANNA BARTCZAK

Spis treści:

Wstęp

1. Podstawa opracowania sprawozdania
2. Założenia metodyczne realizacji monitoringu
   - 2.1. Podmiot realizujący monitoring
   - 2.2. Zakres i przedmiot monitorowania
   - 2.3. Cele i zadania WPOnZ WZ poddane monitoringowi
   - 2.4. Narzędzia monitorowania
   - 2.5. Metodologia monitorowania
3. Analiza dotycząca okresu 2015–2016[1]
   - 3.1. Uwarunkowania prawne
   - 3.2. Uwarunkowania organizacyjne
   - 3.3. Ochrona prawna zasobu dziedzictwa kulturowego województwa zachodniopomorskiego
     - 3.3.1. Rejestr zabytków
     - 3.3.2. Ewidencja zabytków
     - 3.3.3. Parki kulturowe
     - 3.3.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
     - 3.3.5. Pomniki historii
     - 3.3.6. Lista UNESCO światowego dziedzictwa
     - 3.3.7. Muzea
   - 3.4. Działania JST z terenu województwa w zakresie wskazanym we WPOnZ WZ
     - 3.4.1. Działania gmin WZ
     - 3.4.2. Działania powiatów WZ
   - 3.5. Realizacja zadań WPOnZ WZ. Działania jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego i Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie wskazanym we WPOnZ WZ

Podsumowanie

Spis złączników:

Zał. 1. Pismo Pani Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego kierowane do władz gmin i powiatów w sprawie monitoringu WPOnZ

Zał. 2. Zestawienie wyników ankiet kierowanych do JST Gmin przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Zał. 3. Zestawienie wyników ankiet kierowanych do JST Powiatów przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Zał. 4. Dyplomy Honorowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „SWOJSKIE ZABYTKI" i odznaki „Za opiekę nad zabytkami"

Zał. 5. Zestawienie dotacji udzielanych przez Samorząd Województwa w ramach PROW

Zał. 6. Zestawienie dotacji udzielanych przez Samorząd Województwa na prace przy zabytkach i realizację zadań przez podmioty niepubliczne

[1] Diagramy i tabele - opracowania własne BDZ

WSTĘP

Sporządzanie sprawozdań z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki Nad Zabytkami jest obowiązkiem ustawowym, wynikającym z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego to jeden z instrumentów zarządzania rozwojem województwa. Odnosi się do szerokiego spektrum zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym, zwłaszcza związanych z poprawą stanu zachowania zabytków i zwiększania ich atrakcyjności, wzmacniania tożsamości kulturowej oraz rozwoju społeczeństwa województwa zachodniopomorskiego. Stanowi kontynuację polityki zapoczątkowanej Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2012 dla Województwa Zachodniopomorskiego**,** przyjętym w 2008 roku**.**

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego (zwany dalej: WPOnZ WZ) został przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w 2013 r.

Wykonanie, wdrażanie i monitorowanie Programu jest obowiązkiem wynikającym z przepisów ustawy. Sprawozdania z realizacji programu w cyklu 2-letnim przedkładane mają być przez Zarząd Województwa Sejmikowi Województwa oraz przekazanie organom ochrony zabytków.

Zadanie wykonania sprawozdań z realizacji WPOnZ WZ powierzone zostało Biuru Dokumentacji Zabytków w Szczecinie – instytucji kultury Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Celem sporządzenia niniejszego sprawozdania jest przedstawienie działań i stopnia realizacji poszczególnych zadań wskazanych w Programie, podejmowanych przez poszczególnych realizatorów. Wnioski stanowić będą materiał wyjściowy do sporządzenia WPOnZ WZ na lata 2017-2020. Przekazywanie sprawozdań organom ochrony zabytków ma służyć wykorzystaniu doświadczeń lokalnych przy opracowywaniu dokumentów na szczeblu krajowym.

Niniejsze sprawozdanie dotyczące drugiego dwuletniego okresu wdrażania WPOnZ WZ w latach 2015 – 2016 w województwie zachodniopomorskim, oparte zostało na danych przekazanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i gminnego wchodzące w skład województwa, a także na wynikach działań Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie (dalej: BDZ) i bieżących analizach prowadzonych przez specjalistów BDZ w Szczecinie.

1. PODSTAWA OPRACOWANIA SPRAWOZDANIA

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego przyjęty został uchwałą Nr XXIII/310/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 marca 2013 r.

Obowiązek opracowania sprawozdania z jego realizacji wynika bezpośrednio z zapisów Programu, zwłaszcza zaś rozdziału VII.4. „**WDRAŻANIE I MONITOROWANIE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**" podpunkt 4 „**Monitorowanie WPONZ WZ"**. Uwzględnienie tych działań wynikało z zapisu ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz.U.2014 poz. 1446 z późn. zm.; zwana później „*ustawą*"), zwłaszcza rozdziału 8 „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych". Artykuł 87 odnoszący się do programów opieki nad zabytkami na różnych poziomach samorządów lokalnych, także wojewódzkich, określa obowiązek ich sporządzania, okres obowiązywania, procedurę przyjmowania i ogłaszania oraz sporządzania sprawozdań z realizacji.

Na podstawie w.w. ustawy Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego sporządza co dwa lata sprawozdania z realizacji programu oraz przedstawia je Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego. Sprawozdania są przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków oraz Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.
Niniejsze sprawozdanie, oparte na wynikach monitoringu prowadzonego przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, jest drugim, sporządzonym po dwóch kolejnych latach obowiązywania aktualnego WPONZ WZ, t.j. za lata 2015 i 2016.

2. ZAŁOŻENIA METODYCZNE REALIZACJI MONITORINGU

Monitoring programu to proces zbierania, przetwarzania, analizowania i publikowania informacji, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji programu z przyjętymi celami i założeniami operacyjnymi. Proces jest elementem łączącym programowanie i wdrażanie, pozwalającym na nadzór i korygowanie prowadzonych działań oraz zaplanowanie działań w kolejnym WPOnZ WZ. Uwzględnianie wyników monitoringu w planowaniu budżetowym pozwala także na prawidłową alokację środków finansowych kierowanych na poszczególne zadania.

Monitorowanie WPONZ WZ odbywa się na trzech poziomach:

- monitoring zmian otoczenia prawnego dotyczącego problematyki;
- monitorowanie działań jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie wskaźników WPOnZ WZ;
- monitoring działań jednostek samorząd terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego województwa zachodniopomorskiego na podstawie wskaźników WPOnZ WZ.

W poszczególnych obszarach jednostka monitorująca współpracuje z właściwymi instytucjami, np. wydziałami Urzędu Marszałkowskiego i jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa wskazanymi w WPOnZ WZ. Prowadzona jest także współpraca w zakresie udostępniania danych dotyczących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego niższego szczebla w regionie, w obszarze ochrony dziedzictwa. Monitorowanie zmian otoczenia prawnego prowadzone jest na bieżąco przez BDZ, jednostkę monitorującą.
Metodologia prowadzenia monitoringu opiera się na danych ankietowych, opisowych i tabelarycznych dotyczących poszczególnych zadań, uzyskanych od poszczególnych jednostek. Założeniem jest pozyskiwanie danych na wniosek jednostki monitorującej. Jednostki zewnętrzne przekazują dane na zasadach dobrowolności. Głównym sposobem komunikowania w ramach monitoringu z poszczególnymi interesariuszami, jest droga pisemna, zaś wyjaśnienia i uzupełnienia dokonywane są drogą telefoniczną i pocztą elektroniczną.

2.1. PODMIOT REALIZUJĄCY MONITORING

Jednostką wskazaną do sporządzenia sprawozdania z realizacji WPOnZ WZ w Województwie Zachodniopomorskim jest wyspecjalizowana instytucja kultury Samorządu Województwa – Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie (BDZ). W statucie BDZ, zatwierdzonym przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, jako jedno z zadań wskazano:
„opracowywanie programów opieki nad zabytkami i składanie sprawozdań z ich realizacji, a w szczególności sporządzanie Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na okres 4 lat i składanie co 2 lata sprawozdania z jego realizacji.”
Pracownicy BDZ, realizując różne działania statutowe, mają specjalistyczną i aktualną wiedzę o stanie obiektów zabytkowych i działaniach wokół dziedzictwa kulturowego województwa. Według treści Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami przyjętego na lata 2013-2017, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie ma przedstawić Zarządowi Województwa Zachodnio-pomorskiego materiały dotyczące realizacji Programu. Z kolei Zarząd przekazuje sprawozdanie zgodnie z właściwościami ustawowymi.

Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego pani Anna Mieczkowska wsparła działania Biura w zakresie raportowania WPOnZ WZ, kierując do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego Województwa Zachodniopomorskiego – Urzędów Miast, Gmin i Starostw Powiatowych – pismo z prośbą o udział w ankiecie BDZ, pomocnej w monitoringu. **(zał. 1)**

2.2. ZAKRES I PRZEDMIOT MONITOROWANIA

Zasięg przestrzenny niniejszego monitoringu jest tożsamy z obszarem, którego dotyczy przyjęty Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami – terytorium województwa zachodniopomorskiego. W podziale administracyjnym w analizowanym okresie nie nastąpiły zmiany, teren województwa podzielony jest na 114 gmin i 21 powiatów, w tym 3 grodzkie (miasta na prawach powiatu: Szczecin, Koszalin, Świnoujście).
Przedmiot monitorowania, czyli zakres merytoryczny zadania, dotyczy wszystkich zagadnień analizowanych w WPOnZ WZ na lata 2013-2017. Są to zarówno elementy materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego województwa zachodniopomorskiego – obszary i obiekty zabytkowe, tradycje, jak i działania prawne i organizacyjne zmierzające do prowadzenia skutecznej opieki nad nimi, na różnych poziomach administracyjnych.

Analizie poddane są działania podejmowane na różnych szczeblach administracji samorządowej, a zwłaszcza wojewódzkiej, oddziaływujące na środowisko kulturowe województwa, oraz aktualny stan zachowania i utrzymania wybranych jego elementów.

Zagadnienia poddane badaniu to zadania zapisane we WPONZ, dotyczące:

- realizacji celów nakreślonych w WPOnZ WZ:
  - działań jednostek organizacyjnych samorządu województwa zachodniopomorskiego, wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, wskazanych w WPOnZ WZ na koordynatorów poszczególnych zadań;
  - działań jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli dotyczących ochrony i opieki nad i zabytkami i dziedzictwem kulturowym na własnym terenie;
  - funduszy na ochronę i opiekę nad zabytkami i zachowanie dziedzictwa kulturowego samorządu województwa zachodniopomorskiego;
  - działań własnych BDZ związanych z programem WPOnZ WZ;
- uwarunkowań prawnych w obszarze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w okresie monitorowania.

2.3. CELE I ZADANIA WPOnZ WZ PODDANE MONITORINGOWI

Główne cele programów opieki nad zabytkami określone w ustawie to:

- włączenie problematyki ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i poprawa stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego,
- zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie zwiększania finansowania opieki nad zabytkami,
- dobra współpraca z właścicielami zabytków,
- tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zbytkami.

W oparciu o zapisy ustawowe w WPOnZ WZ 2013-2017 sformułowano trzy cele perspektywiczne:

I. UTRZYMANIE ZABYTKÓW BUDUJĄCYCH KRAJOBRAZ KULTUROWY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
II. FUNKCJONOWANIE ZABYTKÓW W PROCESIE AKTYWIZACJI EKONOMICZNEJ I SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA
III. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI REGIONALNEJ W OPARCIU O DZIEDZICTWO KULTUROWE I POTRZEBĘ JEGO ZACHOWANIA DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

Dla wymienionych celów perspektywicznych określone zostały cele operacyjne, do których przyporządkowane zostały zadania szczegółowe.
Aby zapewnić właściwą realizację poszczególnych zadań, każdemu z nich przypisano koordynatorów – jednostki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego lub instytucje samorządu województwa zachodniopomorskiego. Sformułowano także oczekiwane efekty i wskaźniki realizacji każdego z nich.
Niniejsze sprawozdanie dotyczy stopnia realizacji celów i zadań określonych jak wyżej w drugim okresie obowiązywania WPOnZ WZ, tj. w latach 2015 i 2016.

Podstawową ścieżką działań monitoringu jest zebranie danych dotyczących określonych celów i zadań od koordynatorów wskazanych w WPOnZ WZ.

Drugim obszarem działań jest monitoring działań podejmowanych w regionie przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego działające na terenie województwa zachodniopomorskiego. Samorządy lokalne mają samodzielność podejmowania aktywności w wielu obszarach, jednak duża ich część wynika z zobowiązań zapisanych w obowiązującym prawie. W zakresie opieki nad zabytkami, które mają wartość ogólnospołeczną, działania na szczeblu lokalnym powinny być uzupełnieniem działań centralnych i być zgodne z polityką państwa.

Trzecim polem badań jest monitoring otoczenia prawnego, zwłaszcza szczebla krajowego, stanowiącego ramy dla działań realizowanych w strukturach samorządu regionu.

2.4. NARZĘDZIA MONITOROWANIA

Narzędzia służące gromadzeniu informacji wybrane zostały adekwatnie do zadanego celu i do możliwości organizacyjnych oraz finansowych jednostki monitorującej. Posłużono się kilkoma głównymi narzędziami, którymi były:

1. pisemne wystąpienie BDZ o udzielenie informacji w ramach prowadzonego monitoringu – skierowane do wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego wymienionych jako koordynatorzy we WPOnZ WP;
2. ankietyzacja drogą elektroniczną – skierowana do wszystkich jednostek samorządu szczebla gminnego i powiatowego z obszaru województwa;
3. telefoniczne wyjaśnienia i uzupełnienia informacji;
4. analiza stron internetowych instytucji publicznych – Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie – w zakresie stanu prawa i finansów, oraz innych instytucji, np. Muzeum Narodowego w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego, Narodowego Instytutu Dziedzictwa;
5. prace terenowe i wizje lokalne obiektów zabytkowych *in situ* – w ramach zadań BDZ;
6. konsultacje społeczne poprzez pocztę elektroniczną i bezpośredni kontakt z osobami zaangażowanymi w działalność społeczną dotyczącą dziedzictwa kulturowego.

Wybór określonych narzędzi został dostosowany do specyfiki poszczególnych dysponentów danych.

2.5. METODOLOGIA MONITOROWANIA

Metoda prowadzenia monitoringu WPOnZ WZ nie jest określona w aktach prawnych. Obecny raport, jako czwarty tego rodzaju dokument dla Województwa Zachodniopomorskiego, jest efektem pracy interdyscyplinarnego zespołu autorów.

W kontaktach z instytucjami JST wykorzystano metody sprawdzone w poprzednich badaniach – pocztę elektroniczną - zarówno przy rozsyłaniu ankiet do wszystkich urzędów samorządu szczebla gminnego i powiatowego, jak i zbierania odpowiedzi. Listy e-mail zawierały formularz ankiety i skan pisma członka zarządu WZ, Pani Anny Mieczkowskiej. **(zał. 1)**
W kontaktach z wydziałami Urzędu Marszałkowskiego WZ również zastosowano tę metodę. Do samodzielnych jednostek skierowano pisma w dwóch formach – papierowej oraz elektronicznej. Pisma posiadały zunifikowaną treść i zindywidualizowany załącznik – wyciąg zadań z programu WPOnZ WZ, przypisanych danej jednostce. Pozwoliło to w sposób precyzyjny sformułować zapytanie o realizowane działania i ułatwiło jednostkom identyfikację swojej roli (koordynatora, realizatora).

W okresie obowiązywania WPOnZ WZ miała miejsce reorganizacja struktur Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Pisma rozesłane zostały do aktualnie działających i nowo utworzonych jednostek, które przejęły zadania: Wydziału Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydziału Zarządzania Strategicznego, Wydziału Współpracy Terytorialnej, Wydział Wdrażania RPO, Wydziału Rolnictwa i Rybactwa, Wydziału Ochrony Środowiska, Wydziału Edukacji i Sportu, Wydziału Turystyki i Gospodarki, Wydziału Inwestycji i Nieruchomości. Pozostałe jednostki organizacyjne to: Zespół Parków Krajobrazowych, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZ, Muzeum Narodowe w Szczecinie.

Uzyskane informacje zwrotne zostały przeanalizowane przez zespół pracowników BDZ. Na tej podstawie sporządzono raporty szczegółowe, co jest elementem niniejszego sprawozdania.

Aktualny stan prawny, w tym zmiany w obowiązujących ustawach, analizowane były również na pomocą platform cyfrowych prowadzonych przez instytucje państwowe – Internetowego Systemu Aktów Prawnych na stronie Sejmu RP (http://isap.sejm.gov.pl/), Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (http://www.mk.gov.pl/), Narodowego Instytutu Dziedzictwa (http://www.nid.pl). Dokonano także przeglądu stron internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego – www.wzp.pl – i jednostek działających w obszarze ochrony zabytków, np. www. nid.pl, www.muzeum.szczecin.pl.

Badania i wizje terenowe *in situ* realizowane były przez pracowników merytorycznych BDZ w ramach prac statutowych BDZ, w ciągu obowiązywania WPOnZ WZ. Stanowiły one okazję do bezpośredniego kontaktu z właścicielami i zarządcami obiektów. Efektem materialnym są dokumentacje, głównie fotograficzne i pomiarowe, archiwizowane w BDZ i wykorzystywane w dalszych działaniach statutowych.

Rys 1. Źródła danych pozyskanych do sporządzenia sprawozdania z realizacji WPOnZ WZ
Oprac. własne BDZ

3. ANALIZA DOTYCZĄCA OKRESU 2015–2016

3.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Poziom krajowy

W omawianym okresie 2015-2016 prawo dotyczące ochrony zabytków na poziomie krajowym nie uległo zasadniczej zmianie.
Podstawowym źródłem prawa w Polsce pozostaje Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., która nie uległa zmianie. W rozdziale I znajduje się zapis, iż dziedzictwo narodowe jest strzeżone przez Rzeczpospolitą Polską (art. 5), zaś Państwo zapewnia warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury (art. 6 ust. 1). Dziedzictwo narodowe, w tym dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury – zabytki materialne i niematerialne, są jednymi z istotnych wartości chronionych przez państwo.

Szczegółowe zapisy prawne dotyczące zabytków zawarte są głównie w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. W 2014 r. ogłoszony został tekst jednolity (Dz.U. 2014 Poz. 1446, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 września 2014 r. dla ustawy Dz.U. 2003 Nr 162 poz. 1568 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Dotychczas zmieniona została dwa razy, głównie w zakresie wprowadzenia nowej kategorii zabytków ruchomych „Skarbów Dziedzictwa". W zakresie dotyczącym wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami oraz sprawozdań z jego realizacji, tj. zapisów art. 87 w.w. ustawy, nie nastąpiły żadne zmiany.

W procedurach administracyjnych związanych z ochroną zabytków szczególnie istotne pozostają także następujące ustawy:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717), która reguluje ustalenia zasad ochrony konserwatorskiej poprzez zapisy planu miejscowego – będące jedną z form ochrony zabytków. Akt jednolity **(**Dz.U. 2016 poz. 778) nie wprowadził istotnych zmian w tym zakresie;
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414) – posiadająca ponad 100 zmian, w analizowanym okresie uzyskała kolejny tekst jednolity w 2016 r. (Dz.U. 2016 poz.290);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880) – otrzymała tekst jednolity w 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 2134).

Nową ustawą, nakładającą na władze samorządowe nowe obowiązki w m. in w zakresie krajobrazu kulturowego jest Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015 poz.774) to nowa, tzw. „ustawa krajobrazowa". Jej zapisy będą miały wpływ na kolejny Program Opieki nad Zabytkami dla WZ.

W okresie obowiązywania POnZ WZ, w 2014 r., przyjęty został przez Radę Ministrów pierwszy „Krajowy Program Opieki nad Zabytkami, na lata 2014-2017" (dalej KPOnZ). Jest to dokument o charakterze strategicznym, który ma być narzędziem dla realizacji krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Za opracowanie KPOnZ ustawowo odpowiedzialny jest Generalny Konserwator Zabytków. Jego zapisy będą miały wpływ na kolejny Program Opieki nad Zabytkami.

Obowiązki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami zawarte są także w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie województw.* Wśród celów wskazane są m.in. „zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń" i „kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego" (art. 11 ust.1 pkt 4 i 5). Wśród zadań polityki rozwoju realizowanej przez samorząd województwa wymienione jest „wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystanie" (art. 11 ust. 2). Tekst jednolity ogłoszony został w 2014 r. (Dz.U. 2013 poz. 596, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa *Dz.U.1998 Nr 91 poz.576*).
Aktualne pozostają zapisy o pielęgnowaniu i rozwijaniu tożsamości lokalnej, zachowanie wartości środowiska kulturowego oraz utrzymaniu ładu przestrzennego. Kompetencje te w dalszym ciągu realizowane są m.in. poprzez działania właścicielskie wobec zabytków stanowiących własność samorządu i jego jednostek, utrzymywanie jednostek specjalistycznych w zakresie zabytkoznawstwa i muzealnictwa, uchwalanie dokumentów strategicznych i programowych regulujących działania powiatów i gmin w zakresie współpracy nad istotnymi dla województwa celami publicznymi, sporządzanie i uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

W świetle ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013 r. poz. 595 i 645 oraz z 2014 r. poz. 379; tekst jednolity z Dz.U. 2016 poz. 814) powiat wykonuje zadania o charakterze ponadgminnym, w tym także w zakresie kultury i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz.594, tekst jednolity Dz.U. 2016 poz.446) do zadań własnych gminy należą sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ratyfikowane i opublikowane w Dzienniku Ustaw RP umowy międzynarodowe – np. Konwencje UNESCO oraz Rady Europy – stają się źródłem prawa powszechnie obowiązującego.
W ostatnich latach na poziomie krajowym podpisane zostały konwencje związane z ochroną zabytków i dziedzictwa, z których warto wyróżnić .

- **Konwencję Rady Europy o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy**
  przyjęta 3 października 1985 r. w Granadzie, weszła w życie 1 grudnia 1987 r. Przez Polskę została podpisana 18 marca 2010 r.;
- **Konwencję UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego**
  przyjęta w Paryżu 17 października 2003 roku, w Polsce weszła w życie 16 sierpnia 2011 r. (**D.U. z 19 sierpnia 2011 poz. 1018);**
- **Rekomendację UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego (2011 r.).**

<u>Poziom wojewódzki</u>

- **Statut Województwa Zachodniopomorskiego**

Województwo Zachodniopomorskie funkcjonuje w oparciu o Statut (tekst ujednolicony z 2011 r.). W analizowanym okresie Statut nie był zmieniany.

- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego**

Aktualizacja z 2010 r. Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, przyjęta przez Sejmik 22 czerwca 2010 r. uchwałą Nr XLII/482/10, pozostaje w mocy.
Misją obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest:

Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej i optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów.

Dokument zawiera m.in. aktualną diagnozę społeczno-gospodarczą, uwzględniającą zagadnienia kultury i dziedzictwa kulturowego, określa misję i wizję województwa, cele strategiczne i kierunkowe, określa system realizacji i jego ramy finansowe. W kolejnych latach będzie on wyznaczał kierunki działania społeczności regionu i mechanizmy monitorowania jego rozwoju.

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ)**

Obecnie obowiązuje Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020. Zakończyły się działania wcześniejszego programu i trwa wdrażanie nowych zasad wykorzystania funduszy RPO WZ.

RPO WZ 2014–2020[2]

18 grudnia 2014 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr 2247/14 przyjął projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020.
W projekcie określono osie priorytetowe, w tym oś V ROZWÓJ NATURALNEGO ŚRODOWISKA CZŁOWIEKA. Wśród sześciu priorytetów inwestycyjnych znajduje się PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3: ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W osi IX INFRASTRUKTURA PUBLICZNA wymieniony jest PRIORYTET 9.2: wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Oba te priorytety będą stanowiły podstawę konkursów dotyczących obiektów zabytkowych. Kluczową ideą jest skoncentrowanie terytorialne interwencji i zasobów wokół pro-gospodarczych przedsięwzięć.
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Regionalnego zawiera podstawowe informacje dotyczące zakresu wsparcia oraz zasad jego przyznawania. Wersja 17.0 obowiązująca od 30.01.2017 uwzględnia zmiany w dokumencie obejmujące aktualizację załącznika nr 3 Kryteria wyboru projektów poprzez dodanie kryteriów m.in. dla działania 4.1 Dziedzictwo kulturowe.

- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego**[3]

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przyjęty został uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XLV/530/2010 z dnia 29.10.2010 r.
Plan jest opracowaniem o charakterze regionalnym, stanowi integralny element planowania strategicznego w zakresie przestrzennej koordynacji działań. Dzięki zintegrowanemu systemowi planowania zapewniona jest odpowiednia korelacja planu z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ze strategią rozwoju województwa.
Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększenie jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej. Ustalenia Planu nie stanowią prawa miejscowego i tym samym nie naruszają autonomii gmin w zakresie gospodarki przestrzennej, umożliwiają jednak ubieganie się o środki finansowe regionalne, krajowe i unijne na realizację zadań celu publicznego.

Brak informacji o wprowadzonych zmianach.

- **Polityka Kulturalna województwa zachodniopomorskiego**

Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę o przyjęciu dokumentu pn. **Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego** (UCHWAŁA Nr 1469/16 z 2016 r.), przygotowany

[2] http://www.rpo.wzp.pl/rpo/perspektywa_2020/wiadomosci/p-r-m-a-24334/wiadomosci.htm
[3] http://bip.rbip.wzp.pl/artykul/plan-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-zachodniopomorskiego-1

przez Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ. Dokument koncentruje się na kierunkach rozwoju, zadaniach i działaniach, za które jest odpowiedzialny Samorząd Województwa. Przygotowanie Polityki wpisuje się w realizację celu 6.5. *Rozwijanie dorobku kulturowego, jako fundamentu tożsamości regionalnej* Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ).

- **Strategia rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 r.**

(przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa nr XVI/147/2000 z 23.10.2000 r.)
W strategii przyjęto następujące cele:
„Budowa i rozwój kompleksowych markowych produktów turystycznych wokół typów turystyki" i działanie z nim związane: „Budowa i rozwój produktów markowych turystyki miejskiej i kulturowej". Tym bardziej, że spójne są także zakładane w Strategii konieczne inwestycje infrastrukturalne, jak m.in.:

- rozwój infrastruktury szlaków historycznych i tematycznych w tym oznakowanie tras przebiegu oraz atrakcji znajdujących się na szlakach, budowa parkingów i toalet dla odwiedzających, poprawa dojazdu do atrakcji znajdujących się na szlaku;
- budowa i modernizacja centrów informacji turystycznej;
- renowacja obiektów zabytkowych;
- renowacja i turystyczne zagospodarowanie zabytkowych rynków oraz zachowanych elementów zabytkowej zabudowy w małych miasteczkach.

Strategia wygasła z końcem 2015 r.

W omawianym okresie 2015-2016 prawo krajowe dotyczące obowiązków gmin i powiatów w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami nie uległo zmianie. W badanym okresie liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków wzrosła o ponad 150,w różnych grupach zabytków niejednorodnie. W prawie lokalnym następowały systematyczne zmiany porządkujące różne aspekty ochrony zabytków i opieki nad nimi, powstawały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z procedurą, opiniowane przez WUOZ w Szczecinie.

3.2. UWARUNKOWANIA ORGANIZACYJNE

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (wprowadzona uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 w sprawie zmiany uchwały 326/07 w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). W ramach reorganizacji utworzony został np. Wydział Współpracy Terytorialnej, który przejął w części zadania Wydziału Współpracy Międzynarodowej.
Regulamin organizacyjny Urzędu został ujednolicony w 2015 r. (uchwała nr 1935/15 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 9 grudnia 2015 r.). Obecnie obowiązuje tekst ujednolicony uwzględniający późniejsze zmiany (w tym uchwałę Nr 1999/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 grudnia 2016 r.).
W skład Urzędu aktualnie wchodzą następujące wydziały i inne wewnętrzne komórki organizacyjne, równorzędne wydziałom: 1) Gabinet Marszałka (GM), 2) Biuro Obsługi Zarządu (BOZ), 3) Wydział Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki (WSIiI), 4) Wydział Zdrowia (WZ), 5) Wydział Współpracy Społecznej (WWS), 6) Wydział Infrastruktury i Transportu (WIiT), 7) Wydział Rolnictwa i Rybactwa(WRiR), 8) Wydział Ochrony Środowiska (WOŚ), 9) Wydział Edukacji i Sportu (WEiS), 10) Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego (WKNiDN), 11) Wydział Turystyki i Gospodarki (WTiG), 12) Wydział Finansów i Budżetu (WFiB), 13) Wydział Inwestycji i Nieruchomości (WIiN), 14) Wydział Organizacji i Rozwoju Zasobów Ludzkich (WOiRZL), 15) Wydział Administracyjny (WA), 16)

Wydział Współpracy Terytorialnej (WWT), 17) Wydział Zarządzania Strategicznego (WZS), 18) Wydział Wdrażania RPO (WWRPO), 19) Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich (WPROW), 20) Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych (WBiOIN), 21) Wydział Zamiejscowy Urzędu (WZU), 22) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS), 23) Biuro Geodezji (BG), 24) Kancelaria Sejmiku (KS), 25) Biuro Radców Prawnych (BRP), 26) Biuro Audytu Wewnętrznego (BAW), 27) Biuro Kontroli Wewnętrznej (BKW), 28) Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE), 29) Biuro Certyfikacji (BC).

W badaniu ankietowym uczestniczyły te Wydziały, którym przypisano zadania w WPOnZ WZ, lub które mogły przejąć te zadania. Są to te same jednostki, które ankietowano w poprzednim okresie monitorowania.

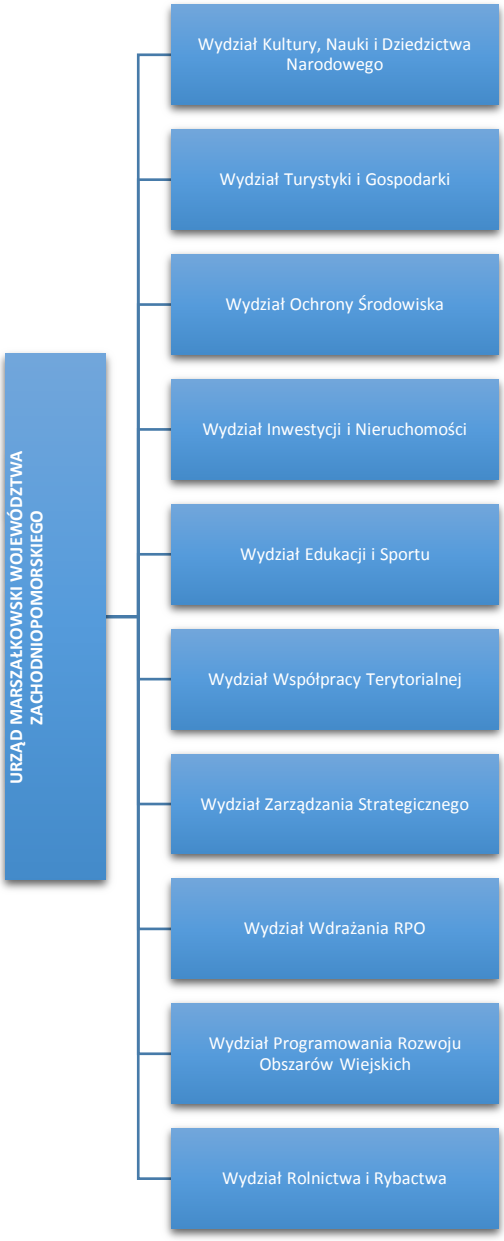

Rys. 2. Schemat wydziałów Urzędu Marszałkowskiego WZ, które wzięły udział w monitoringu WPOnZ WZ.
Oprac. własne BDZ

Jednostki organizacyjne Województwa Zachodniopomorskiego są podmiotami utworzonymi lub przejętymi przez Województwo, przy pomocy których wykonuje ono swoje zadania wynikające z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Czynności nadzorcze nad wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi należą do kompetencji Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

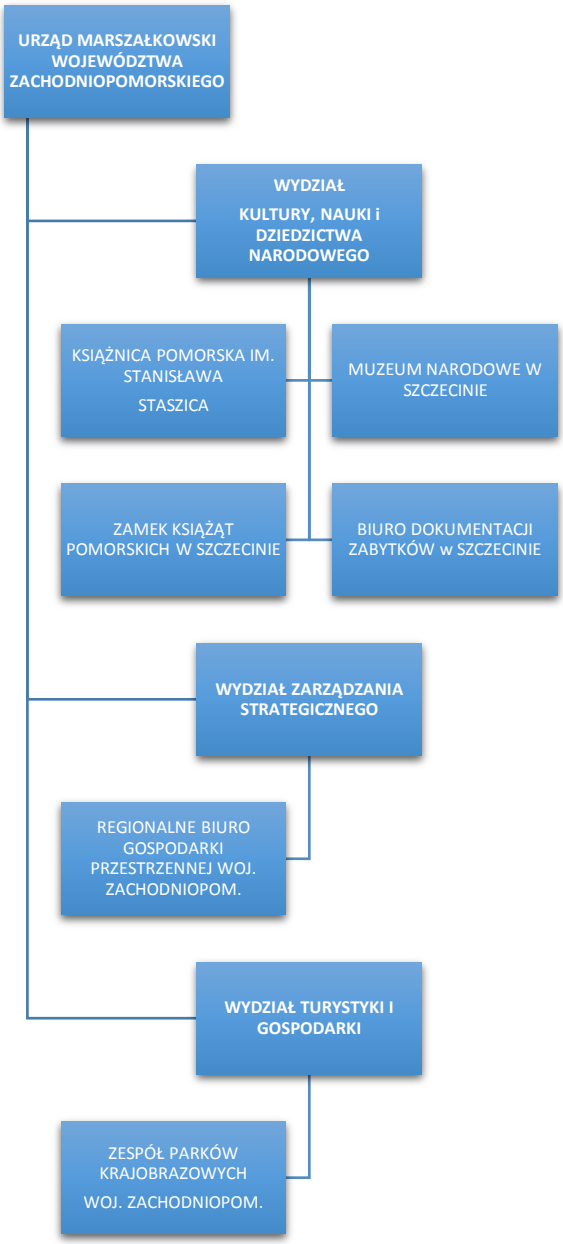

Rys. 3. Schemat dotyczący jednostek organizacyjnych województwa – samorządowych jednostek kultury i wojewódzkich samorządowymi jednostek organizacyjnych, nadzorowanych przez wydziały Urzędu Marszałkowskiego WZ, które wzięły udział w monitoringu WPONZ WZ.
Oprac. własne BDZ

3.3. OCHRONA PRAWNA ZASOBU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO[4]

Zasób prawnie chronionego dziedzictwa – obiektów zabytkowych jest sklasyfikowany w następujących ewidencjach, rejestrach i kategoriach:

- zabytki wpisane do rejestru zabytków
- zabytki w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- zabytki w gminnych ewidencjach zabytków
- zabytki chronione ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- parki kulturowe
- pomniki historii
- światowe dziedzictwo na liście UNESCO
- Skarby Dziedzictwa

Ustawa z 10 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy o muzeach (Dz. U. poz. 1330) zakłada utworzenie i prowadzenie przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego Listy Skarbów Dziedzictwa. Wpis na Listę jest nową formą ochrony zabytków. Znajdą się na niej zabytki ruchome, o szczególnej wartości dla dziedzictwa.

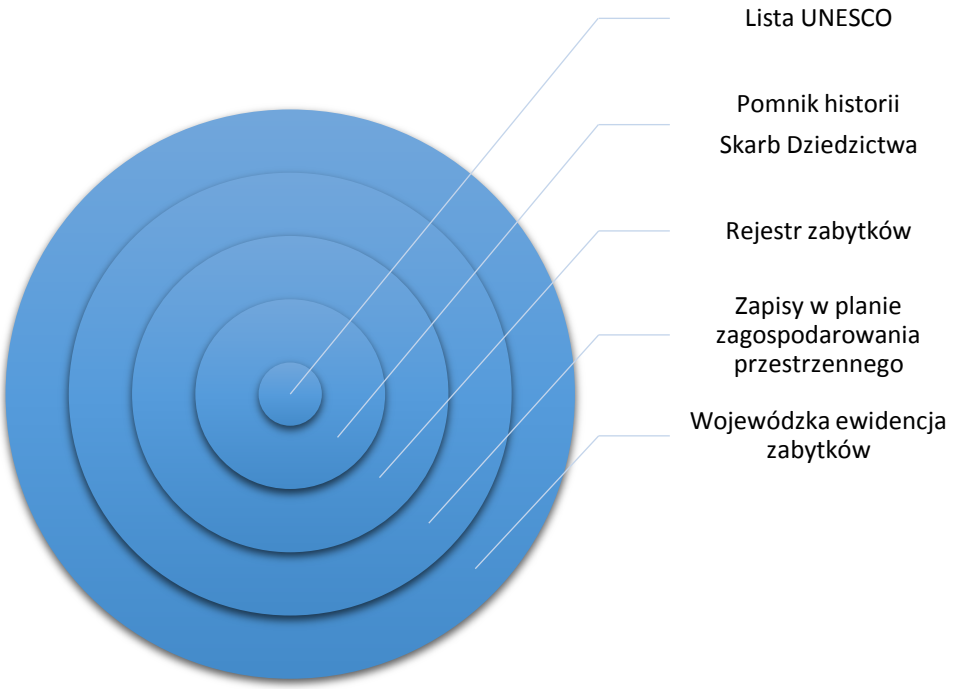

Rys. 4. Schemat klasyfikacji zasobu prawnie chronionych zabytków nieruchomych w Polsce, stan prawny 2016 r.
Opr. własne BDZ

[4] Opracowanie informacji – BDZ

3.3.1. REJESTR ZABYTKÓW

Rejestr zabytków to jedna z ustawowych form ochrony zabytków. Po raz pierwszy rejestr powstał na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w 1928 r. Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego prowadzi Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. W rejestrze zabytków na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się[5] **3 709** wpisów **dotyczących obszarów i obiektów nieruchomych** (układy przestrzenne, zespoły zieleni zabytkowej, budynki, budowle i ich zespoły oraz układy liniowe komunikacji). Należy mieć na uwadze, iż część wpisów dotyczy zespołów budynków obejmujących do kilkunastu budynków, część obiektów obszarowych (parków, cmentarzy, starych miast), część obiektów jednostkowych (budynków lub budowli). Największą grupę stanowią wpisy dotyczące zabytkowej zieleni – 756, najmniej liczną zamków - 23) Zabytki sakralne to grupa 886 obiektów.
Zabytki nieruchome archeologiczne zapisane są w rejestrze w liczbie **375**[6], zaś zabytki ruchome **2 096**[7].

Rejestr zabytków stanowi zbiór otwarty – w miarę analizowania nowych wniosków i dokonywania nowych ustaleń badawczych podejmowane są decyzje o wpisie do rejestru lub wykreśleniu z rejestru. W porównaniu do 2014 r. liczba zabytków nieruchomych z terenu województwa, znajdujących się w rejestrze wzrosła o 158[8].
W poszczególnych grupach, w okresie monitorowania liczba zabytków wzrosła następująco:
Świątynie – 15 (w tym z otoczeniem)
Zieleń – 26, w tym cmentarze 22, parki 3, aleje 1
Budynki świeckie – 16 (w tym jeden plebanii).

Utrzymuje się zróżnicowanie nasycenia zabytkami rejestrowymi w poszczególnych gminach i powiatach. Największa grupa zabytków znajduje się w powiecie gryfińskim – 400 obiektów, zaś najmniejsza w powiecie białogardzkim – 86.
W miastach na prawach powiatu najbardziej nasycony zabytkami jest Szczecinie – posiada 385 zabytków rejestrowych.
Zdecydowanie mniej posiadają: Świnoujście – 58 obiektów i Koszalin – 44 zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków[9].

[5] Stan na 31.12.2016 r. – dane liczbowe Narodowego Instytutu Dziedzictwa. (http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/), uzupełnione o dane WUOZ w Szczecinie..
[6] Stan na 31 marca 2014 r. - dane liczbowe z KPOiOnZ na lata 2014-2017.
[7] Stan na 31 marca 2014 r. - dane liczbowe z KPOiOnZ na lata 2014-2017; http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-ruchomych/.
[8] Dane NID na koniec 2016 r.
[9] Dane NID na 30.04.2016 r.

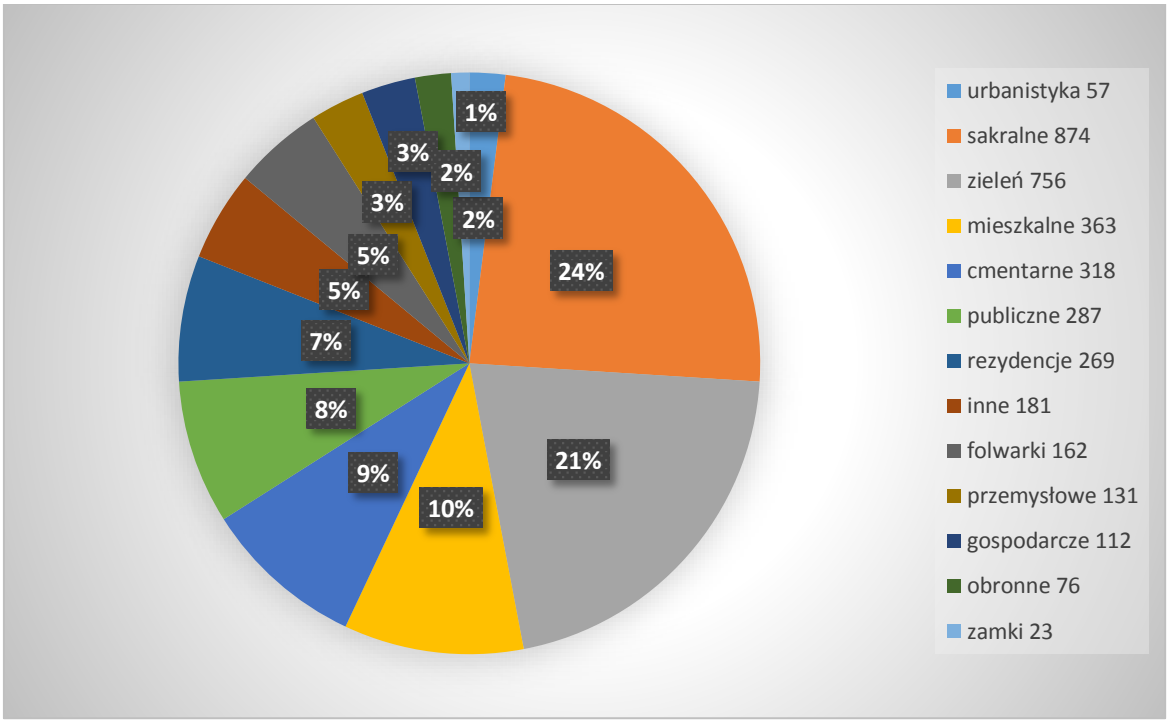

Rys. 5. Ilość zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego – 2014 r.[10] (w legendzie wpisano liczbę pozycji rejestru w danej grupie).
Opr. własne BDZ

3.3.2. EWIDENCJA ZABYTKÓW

Ewidencja zabytków prowadzona jest na poziomie województwa i gmin. Ewidencja zabytków jest podstawą sporządzania programów opieki nad zabytkami.
Wojewódzką ewidencję zabytków (WEZ) dla obszaru województwa zachodniopomorskiego prowadzi Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Obejmuje ona wiele tysięcy obiektów zabytkowych (np. ponad 4 tys. obiektów nieruchomych i ponad 17 tys. zabytków archeologicznych oraz ok. 6 tys. zabytków ruchomych).
Gminną ewidencję zabytków prowadzi odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta – dla każdej z gmin. W **GEZ** ujęte są**:**

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków
- inne zabytki nieruchome w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Ze względu na trwające w wielu gminach prace nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków, nie analizowano aktualnej liczby zabytków ewidencyjnych. Dane takie powinny być znane po wykonaniu wszystkich GEZ – do tej pory proces nie jest zakończony.

[10] J.w.

3.3.3. PARKI KULTUROWE

Park kulturowy, jako jedna z ustawowych form ochrony zabytków, na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonował jedynie w latach 2005–2010 dla kościoła joannitów w Chwarszczanach. Uchwała Rady Gminy Boleszkowice o utworzeniu parku została uchylona decyzją Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie. W l. 2015–2016 żadna gmina nie podjęła skutecznych starań o utworzenie parku kulturowego.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego nie ma żadnego parku kulturowego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazuje listę 43 potencjalnych obszarów o cechach kwalifikujących je do utworzenia tej formy ochrony.

3.3.4. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zapis w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w ustawie o ochronie zabytków (…) GEZ stanowi podstawę do ustalania ochrony zabytków w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na etapie wyłożenia planu ochrona zabytków ewidencyjnych jest poddana społecznej weryfikacji, poprzez umożliwienie wyrażenia opinii, w wyniku której ochrona może zostać odpowiednio zapisana.

Plany miejscowe tworzone są w gminach, zazwyczaj w miarę potrzeb inwestycyjnych. Projekty i zmiany planów podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Aktualnie obowiązując plany są dostępne w poszczególnych gminach.

3.3.5. POMNIKI HISTORII

Pomnik historii to jedna czterech form ochrony zabytków wymienionych w ustawie. Tytuł jest ustanawiany przez Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej mocą rozporządzenia, na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W województwie zachodniopomorskim aktualnie znajdują się trzy zespoły architektoniczne, wyróżnione tytułem Pomnika Historii:

- **Kamień Pomorski** - zespół katedralny, uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 25.08.2005 r.(Dz.U. nr 167 z 2005 r., poz. 1401);
- **Stargard Szczeciński -** zespół kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średniowieczne mury obronne miasta, uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 17.09.2010 r. (Dz.U. 2010 nr 184 poz. 1236);
- **Kołbacz** – założenie dawnego klasztoru cystersów, późniejszej letniej rezydencji książąt pomorskich i domeny państwowej został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 3 lipca 2014 r. (Dz.U. 2014, poz. 955).

W stosunku do poprzedniego monitorowanego okresu nie odnotowano zmian.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego proponuje listę 10 pomników historii (Cmentarz Centralny w Szczecinie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Wały Chrobrego w Szczecinie, założenie cysterskie w Kołbaczu, kościół w Chwarszczanach, zespoły staromiejskie w Chojnie, Trzcińsku Zdroju, Darłowie, Trzebiatowie, Stargardzie Szczecińskim). Z wytypowanych obiektów zespoły architektoniczne ze Stargardu, Kołbacza już uzyskały ten tytuł, a dla miasta Trzebiatowa został złożony wniosek aplikacyjny.

3.3.6. LISTA UNESCO ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA

W celu zapobieżenia tendencjom zmian i zniszczeń zabytków opracowana została Konwencja w sprawie ochrony Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego, przyjęta przez Konferencję Generalną UNESCO w 1972 r. W ramach Konwencji tworzona jest Lista Światowego Dziedzictwa. Wniosek o wpis na Listę kieruje Państwo, na terytorium którego znajduje się wnioskowane miejsce. W Polsce obiekt taki wcześniej powinien posiadać status pomnika historii.
Na obszarze województwa zachodniopomorskiego nie ma obiektów znajdujących się na liście światowego dziedzictwa UNESCO.

3.3.7. ZBIORY MUZEALNE

W ustawowo przyjętym systemie ochrony zabytków ważną rolę odgrywają muzea, które nie tylko chronią zabytki – w tym zwłaszcza ruchome – ale też prowadzą badania naukowe oraz różnego rodzaju działania popularyzatorskie i edukacyjne. Muzea gromadzą niezastąpiony zbiór materiału źródłowego do badań historii i kultury regionu, a tym samym służą budowaniu lokalnej tożsamości i identyfikacji z przestrzenią kulturową.
Obiekty znajdujące się w zbiorach muzealnych nie są wpisywane do rejestru zabytków, lecz do inwentarzy muzealnych, co wynika z uregulowań ustawowych.

W województwie zachodniopomorskim według danych GUS z 31.12.2015 działa 30 placówek muzealnych (w liczbie tej mieszczą się zarówno muzea, jak i ich oddziały) na 926 funkcjonujących w kraju. Są to zarówno muzea o statucie zarejestrowanym w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jak i zbiory, które udostępniają samorządy i podlegające im instytucje kultury, organizacje pozarządowe, instytucje naukowe i osoby prywatne, a oficjalne ich statuty nie zostały zarejestrowane. W zbiorach muzeów województwa zachodniopomorskiego uwzględnianych przez GUS znajdowały się na dzień 31.12.2015 r. prawie 243 tysiące muzealiów. Najliczniejsze zbiory posiadają Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum w Koszalinie i Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu. W większości muzeów regionu zbiory liczą od kilkuset sztuk do kilku tysięcy zabytków.

W województwie nie ma żadnej placówki prowadzonej wyłącznie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; placówką prowadzoną przez samorząd województwa wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest Muzeum Narodowe w Szczecinie.
Placówki prowadzone przez starostwa powiatowe i miasta na prawach powiatu:

1. Muzeum w Koszalinie
2. Muzeum Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie
3. Muzeum Techniki „Zajezdnia Sztuki” w Szczecinie
4. Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu
5. Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Świnoujściu.

Placówki prowadzone przez samorządy gminne:

1. Muzeum w Białogardzie
2. Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim
3. Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie
4. Muzeum Walk o Wał Pomorski w Mirosławcu
5. Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu
6. Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu
7. Muzeum Regionalne w Szczecinku
8. Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie
9. Muzeum Ziemi Wałeckiej w Wałczu
10. Muzeum Regionalne w Wolinie

11. Muzeum Regionalne w Barlinku (w strukturach Barlineckiego Centrum Kultury)
12. Muzeum Regionalne w Bobolicach (w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury)
13. Muzeum Regionalne w Cedyni (w strukturach Cedyńskiego Centrum Kultury i Sportu)
14. Muzeum Pamiątek I Armii Wojska Polskiego oraz Dziejów Ziemi Mieszkowickiej w Gozdowicach i Starych Łysogórkach (od 28.05.2015 to samorządowa instytucja kultury - Uchwała VIII/60/2015)
15. Muzeum Pałacowe (w Trzebiatowskim Ośrodku Kultury w Trzebiatowie).

Placówki prowadzone przez instytucje lub osoby prywatne:

1. Muzeum Przyrodnicze Wolińskiego Parku Narodowego w Międzyzdrojach
2. Muzeum Geologiczne Uniwersytetu Szczecińskiego w Szczecinie
3. Muzeum Kamieni w Kamieniu Pomorskim, prywatne
4. Muzeum Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Większość siedzib muzealnych regionu to budynki zabytkowe, co przyczynia się to do zwiększenia atrakcyjności tych placówek dla zwiedzających, ale wymaga jednocześnie zainwestowania znacznych środków finansowych w celu właściwego przechowywania oraz zabezpieczenie, a także eksponowania muzealiów w historycznych wnętrzach.

Część nie posiada odrębnych siedzib, dzieląc się budynkiem z innymi instytucjami. Mimo zwiększonych w ostatnich kilku latach nakładów i odnowieniu kilku obiektów muzealnych (Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum w Stargardzie) czy przeznaczenia na potrzeby muzeów nowo zbudowanych budynków (Centrum Dialogu Przełomy), istnieją potrzeby dalszych inwestycji.
Tylko największe muzea posiadają własne pracownie konserwatorskie, dysponujące wykwalifikowaną kadrą. Część placówek muzealnych boryka się z trudnościami kadrowymi, większość nie ma własnych pracowni konserwatorskich. Brak funduszy odbija się również na jakości i atrakcyjności organizowanych wystaw. Sieć muzeów województwa rozmieszczona jest nierównomierne, w Szczecinie znajduje się 1/3 placówek.
Zabytki ruchome o wartości muzealnej gromadzone są także w obiektach sakralnych, a ponadto w bibliotekach, archiwach lub szkołach oraz jako wyodrębnione ekspozycje o charakterze muzealnym.

Za niezwykle pożyteczne należy uznać ciekawe inicjatywy lokalne, najczęściej wpierane przez władze gminne – Izbę Muzealną w Czaplinku, Izbę Historyczną w Pełczycach, Muzeum Ziemi Doberskiej w Bibliotece Gminnej w Dobrej k. Nowogardu, Ośrodek Dokumentacji Dziejów Ziemi Goleniowskiej czy Muzeum Ziemi Choszczeńskiej (funkcjonujące w budynku szkoły), Izbę Muzealną w Bornem Sulinowie, Muzeum PGR w Bolegorzynie – które nie tylko gromadzą i eksponują zabytki związane z regionem, ale też prowadzą działalność edukacyjną.

Funkcjonują też ekspozycje organizowane przez stowarzyszenia pozarządowe – np. Muzeum Obrony Wybrzeża w Forcie Gerharda (Świnoujście), wystawa w hangarze lotniczym Fundacji Fort-Rogowo czy Galeria Historyczna przekształcona w Muzeum Historyczne „Skarb" na terenie dawnej fabryki benzyny syntetycznej Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Polickiej „Skarb", ciesząc się dużym zainteresowaniem zwiedzających. Własne placówki wystawiennicze prowadzą też instytucje, firmy, uczelnie – np. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie, Książnica Pomorska, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Pomorski Uniwersytet Medyczny czy wreszcie przez osoby prywatne – np. Prywatna Izba Muzealna w Bornym Sulinowie, Muzeum Wł. Wysockiego w Koszalinie, prywatna kolekcja rzeźb ludowych z terenu ziemi darłowskiej w Starym Jarosławiu, prywatne kolekcje etnograficzne w Dąbkach (pod Darłowem) i Gosławiu (pod Trzebiatowem).

Liczba takich placówek ciągle wzrasta, świadcząc o rosnącym zainteresowaniu historią i kulturą regionu, ale w dalszym ciągu na terenie 2/3 gmin województwa zachodniopomorskiego nie ma

żadnego muzeum lub innej placówki zajmującej się gromadzeniem i eksponowaniem zabytków historycznych – w tym etnograficznych – dokumentujących kulturę regionu. Niepokojący jest brak dostatecznego wsparcia ze strony samorządów dla lokalnych inicjatyw mających na celu stworzenie choćby niewielkich kolekcji pamiątek przeszłości. Nadal brak jest skansenu czy parku etnograficznego w regionie, chroniącego obiekty tradycyjnego budownictwa wiejskiego i architektury przemysłowej.

3.4. DZIAŁANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO Z TERENU WOJEWÓDZTWA W ZAKRESIE WSKAZANYM WE WPONZ WZ

Województwo Zachodniopomorskie podzielone jest administracyjnie na 114 gmin i 21 powiatów, z czego 3 to powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatów) i 18 ziemskich. Miastami na prawach powiatu są Szczecin, Koszalin i Świnoujście. Samorządy gmin i powiatów prowadzą własną politykę dotyczącą jednostki terytorialnej w ramach obowiązującego prawa i zgodnie z możliwościami budżetowymi. Podział nie uległ zmianie.
Prowadzenie działań opiekuńczych w stosunku do zabytków należy do zadań własnych JST. Opracowanie gminnej ewidencji zabytków (GEZ) oraz odpowiednio gminnego lub powiatowego programu opieki nad zabytkami (GPOnZ lub PPOnZ) jest ustawowym obowiązkiem dla samorządów, wyjściowym dla podejmowania działań ochronnych i opiekuńczych w stosunku do lokalnego dziedzictwa kulturowego. Samorząd województwa nie sprawuje funkcji nadzorczych w tym zakresie.
Badanie ankietowe JST dotyczyło podstawowych zagadnień: prowadzenia GEZ, przyjęcia POnZ, promocji i funduszy na prace przy obiektach zabytkowych. Informacje pozyskano za pomocą ankiet kierowanych do wszystkich Urzędów Miast, Gmin i Powiatów z terenu województwa. Odpowiedzi uzyskano od większości z nich. **Zał. 2, Zał. 3.**

3.4.1. Działania samorządów gmin WZ

Ankieta przygotowana przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie rozesłana była do wszystkich JST województwa w styczniu 2017 roku. Pytania ankietowe do Gmin sformułowano następująco:

1. Czy dla terenu gminy opracowana została **Gminna Ewidencja Zabytków** *(zgodnie z art. 22, ust. 4 i 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

Jeśli TAK proszę podać:

a) Forma opracowania i liczba obiektów (np. karty / wykazy)

b) Status prawny GEZ: uchwała / zarządzenie (numer i data)

c) Dostępność publiczna GEZ (np. siedziba urzędu - wydział, strony www, inne)

2. Czy dla terenu gminy opracowany został **Gminny Program Opieki nad Zabytkami (GPOnZ)** *(zgodnie z art. 87, ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

Jeśli TAK proszę podać:

a) Datę i numer uchwały Rady Gminy/Miasta i Gminy przyjmującej GPOnZ

b) Czas obowiązywania GPOnZ (na jakie lata został opracowany)

c) Czy jest to pierwszy czy kolejny GPOnZ

d) Czy były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ *(zgodnie z art. 87, ust. 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

3. Czy samorząd gminny udzielał dotacji właścicielom lub użytkownikom zabytków na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach **w latach 2015 i 2016**.

Jeśli TAK proszę podać:

a) podstawa prawna udzielenia dotacji: uchwała / regulamin (numer i data)

b) wykaz udzielonych dotacji

WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2015 ROKU			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Gminy

WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2016 ROKU			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Gminy

4. Czy samorząd gminny pozyskuje fundusze zewnętrzne na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach będących własnością Gminy
(np. dotacje z Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki europejskie)

5. Czy samorząd gminny współpracuje lub korzysta z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa i wojewódzkich instytucji kultury

Jeśli TAK proszę podać:

a) nazwa jednostki / instytucji
(np. Urząd Marszałkowski - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki, Zespół Parków Krajobrazowych; Biuro Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie)

b) forma współpracy
(np. Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, EDD, szlaki turystyczne, konferencje, wydawnictwa, wystawy)

6. Czy na terenie gminy są przy zabytkach tablice informacyjne (poglądowe, edukacyjne)

Od niemal wszystkich JST uzyskano odpowiedzi. Pokazują one zróżnicowany obraz, np. w zakresie obowiązywania Programów Opieki i Ewidencji Zabytków, z których część jest opracowana a nieuchwalona, trwają konsultacje lub uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Współpraca samorządów w przekazaniu informacji ankietowej daje obraz zróżnicowanej rangi, jaka nadawana jest omawianym zagadnieniom, co okazuje np. umiejscowienie problematyki w strukturach urzędu – w wydziałach, promocji, inwestycji, nieruchomości. Poza kilkoma miastami (Szczecin, Kołobrzeg, Szczecinek) – brak wydzielonej struktury organizacyjnej, odpowiadającej za sprawy związane z ochroną zabytków (miejskich konserwatorów zabytków). Ma to związek z wielkością i rangą zasobu zabytkowego na danym obszarze oraz możliwościami finansowymi poszczególnych jednostek.

Do Biura Dokumentacji Zabytków nadesłano 112 ankiet z Urzędów Gmin i Miast, co stanowi 98% ogólnej liczby JST. Nie uzyskano odpowiedzi jedynie z 2 gmin (2 %). **(zał. 2)**

Wszystkie miasta na prawach powiatu: Koszalin, Szczecin, Świnoujście przekazały pełne informacje. Uwzględnione one zostały w statystyce tego rozdziału, dotyczącego gmin.

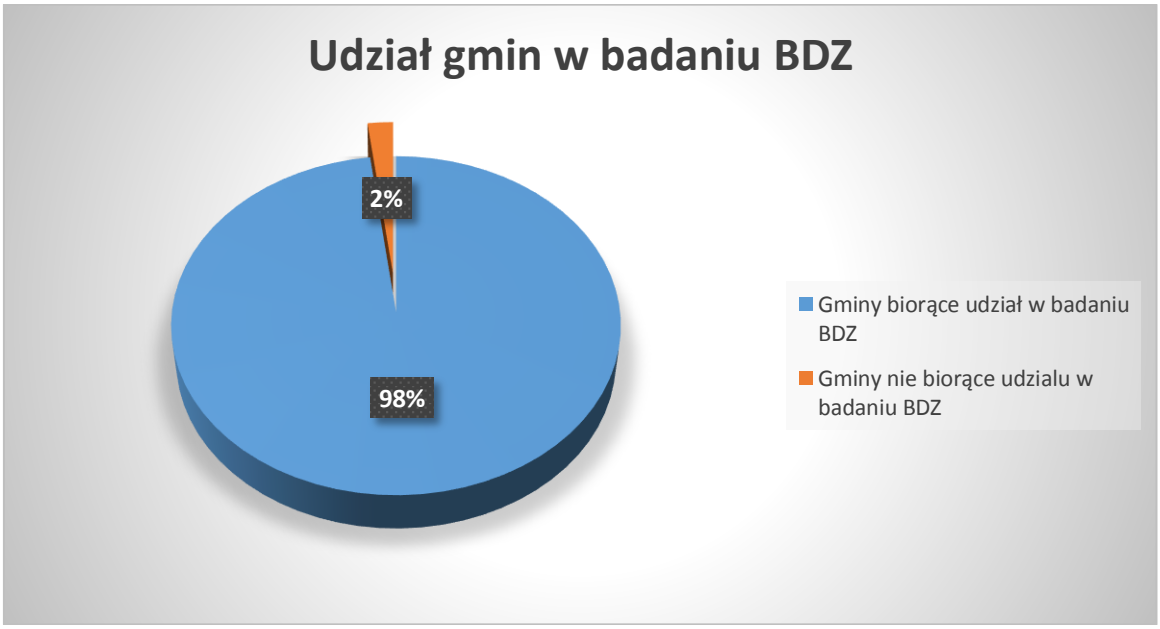

Rys. 6. Udział Gmin w ankiecie BDZ.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. GEZ i GPOnZ

Z pozyskanych danych wynika, iż ustawowy obowiązek opracowania GEZ nie jest zrealizowany we wszystkich jednostkach samorządowych, choć w stosunku do poprzedniego monitoringu obserwowana jest tendencja wzrostowa jego wykonania. Aktualnie GEZ opracowano w 77 gminach, co stanowi 67 % (poprzednio 70 gmin, 61,4 %); w trakcie opracowywania jest kolejnych 3, tj. 3% (odpowiednio 5 - 4,4%). Tym samym brak GEZ deklarują pozostałe 34 gminy, tj. 30 % (39 -34,2%).

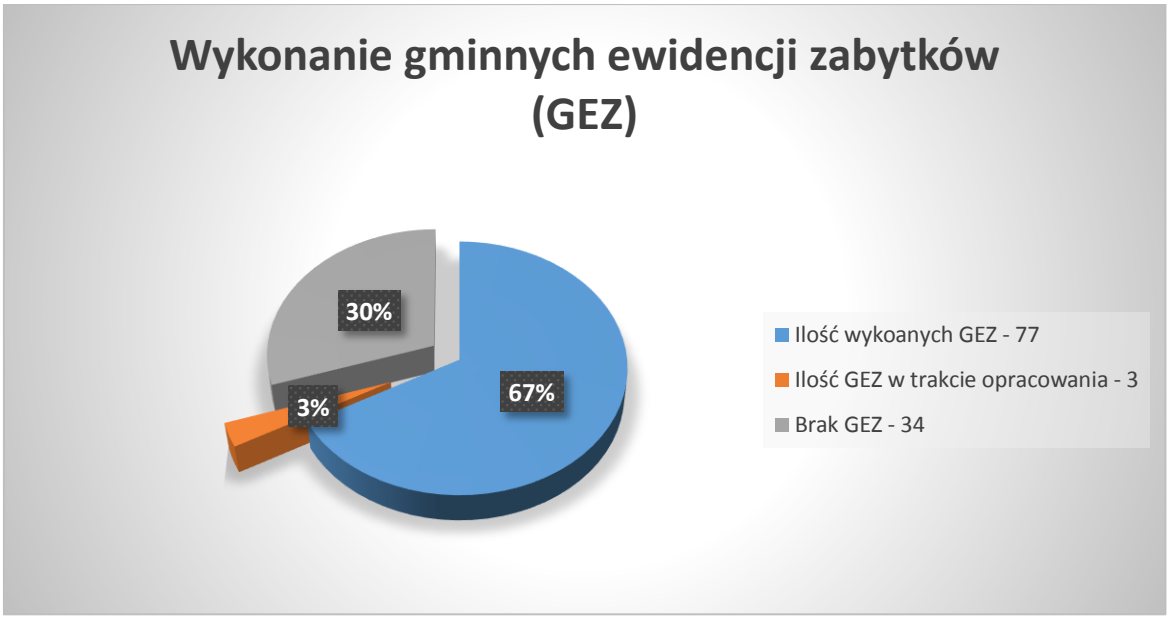

Rys. 7. Wykonanie gminnych ewidencji zabytków (GEZ).
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Dynamiczniejszą tendencję wzrostową można obserwować w przyjmowaniu programów opieki nad zabytkami – GPOnZ przyjęto w 49 gminach, co stanowi 43% wszystkich gmin (poprzednio w 36 gminach, tj. 31,6 %). W 8 gminach (7%) programy zostały opracowane, ale z różnych przyczyn nie zostały jeszcze uchwalone. Nadal 57, tj. 50 % gmin (poprzednio 71 gmin tj. 62,3%) nie wykonało tego rodzaju programów. Część programów dotyczy zakończonych już okresów, a tym samym są nieaktualne. Niewiele jednostek uchwala kolejny Program w wyznaczonym przepisami terminie, np. miasta Szczecin, Szczecinek, Stargard i Kołobrzeg, gminy: Krzęcin, Pełczyce, Trzebiatów, Mieszkowice, Moryń, Nowogródek Pomorski, Dobra, Grzmiąca, Połczyn Zdrój. Jest to zjawisko wysoce niepokojące, gdyż świadczy o braku polityki samorządowej szczebla gminnego, wobec własnego dziedzictwa kulturowego i zabytków.
W badaniu ujawnione zostały także braki w sporządzaniu ustawowo obowiązujących, cyklicznych, sprawozdań z realizacji GPOnZ.

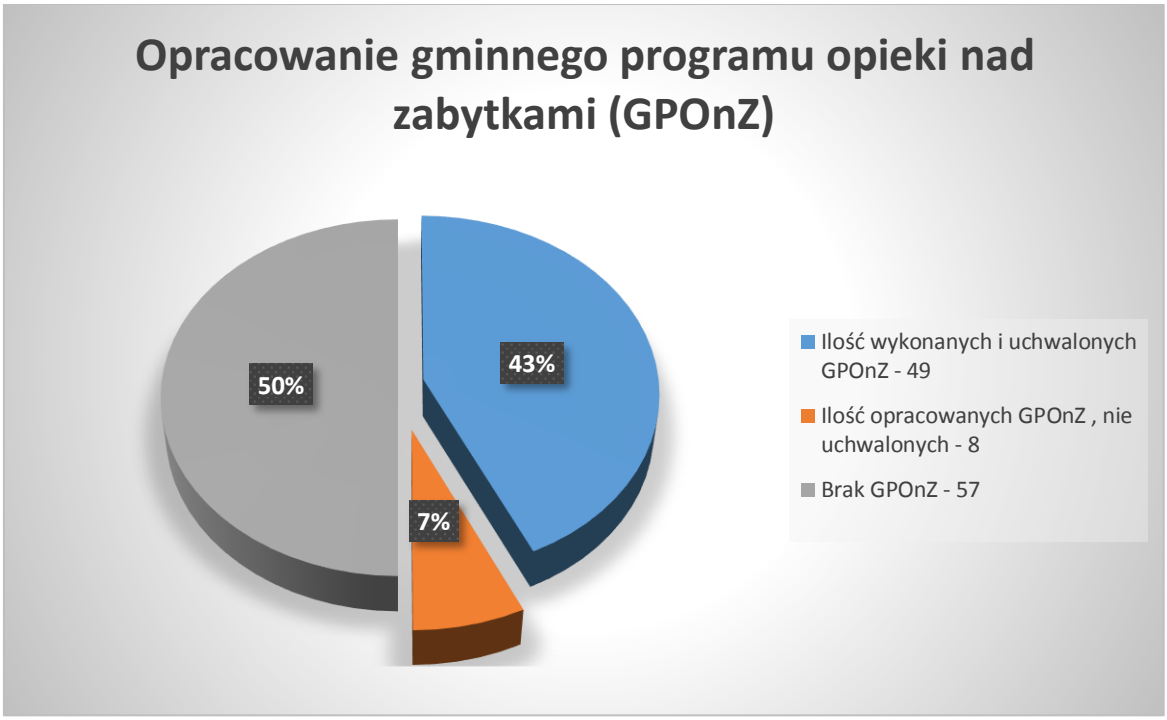

Rys. 8. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami – stan na 31.12.2016 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. Finansowanie

Zgodnie z ustawą *o ochronie zabytków* (…) dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, może być udzielona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz przez wojewódzkiego konserwatora zabytków (art.74) lub organ stanowiący województwa, powiatu lub gminy (art. 81.1). Zasady udzielania dotacji przez organ stanowiący samorządu terytorialnego określa ten organ w podjętej uchwale (art. 81.1).

Dotacji na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach na swoim obszarze ze środków własnych udzieliło w 2015 r. 48 gmin (tj. 42%), zaś w 2014 r. 47 gmin (tj. 41%) – co jest zbliżone do danych z poprzednich lat. Niepokojąca jest tendencja spadkowa w liczbie gmin udzielających takich dotacji (w 2012 r. 54 gmin, tj. 47,4%).
W ankiecie gminy podają szczegółowe dane dotyczące udzielonych dotacji – beneficjentów, zakres finansowanych prac, kwoty dotacji, podstawę prawną udzielania dotacji. Sumaryczne dane za lata

2015 i 2016 świadczą o bardzo dużej rozpiętości kwot przeznaczanych na dotacje przez poszczególne gminy – od 2 tys. zł (Gmina Tuczno), po 240-250 tys. zł (np. gminy Dobra, Drawsko Pomorskie). Największe kwoty przeznaczyło Miasto Szczecin przekazując niemal 900 tys. zł Najwyższe kwoty dotacji dotyczyły zazwyczaj uzupełnienia wkładu własnego beneficjentów, którzy otrzymali dotację z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub innych źródeł zewnętrznych.

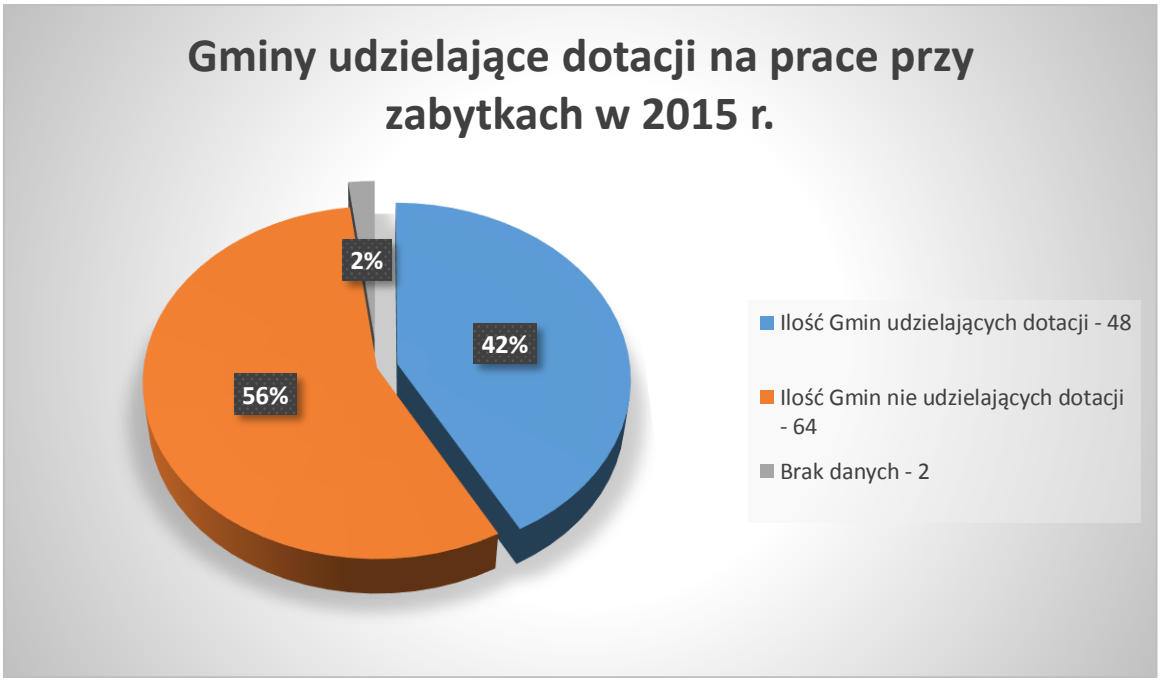

Rys. 9. Udzielanie dotacji przez Gminy na prace przy zabytkach w 2015 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

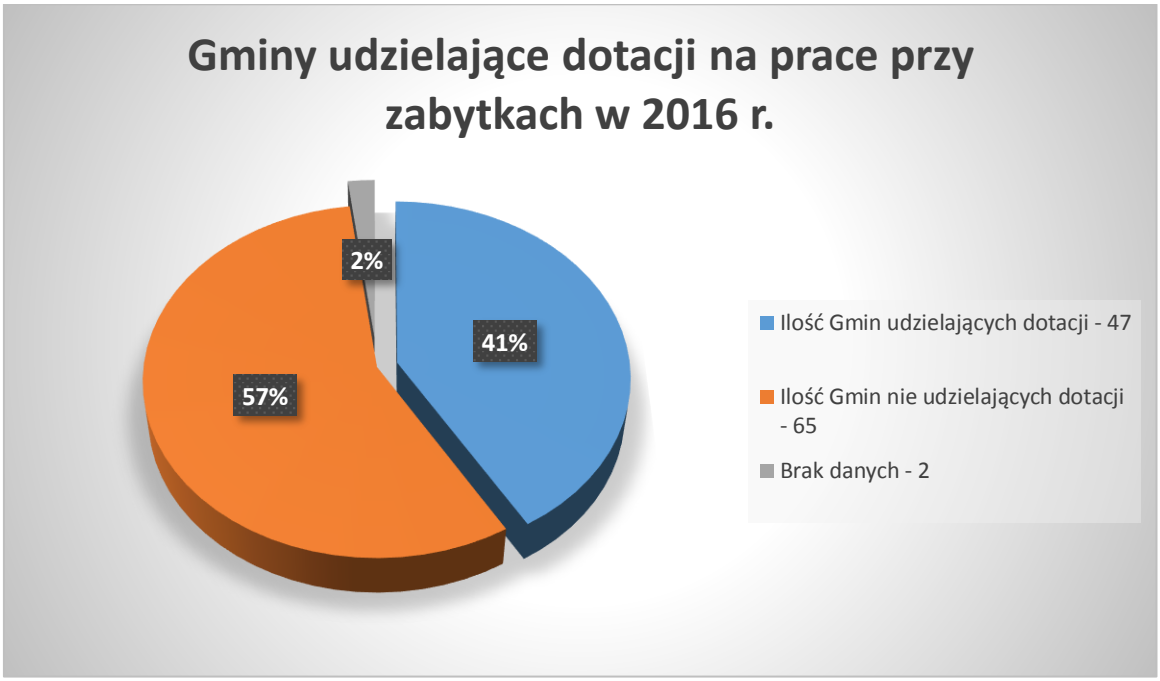

Rys. 10. Udzielanie dotacji przez Gminy na prace przy zabytkach w 2016 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych wykazały jedynie 32 gminy (poprzednio 33). Wśród źródeł wskazywano: środki unijne, np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, RPO WZ na lata 2007-2013 oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego. Większość Gmin nie pozyskała żadnych środków zewnętrznych – 66 %.

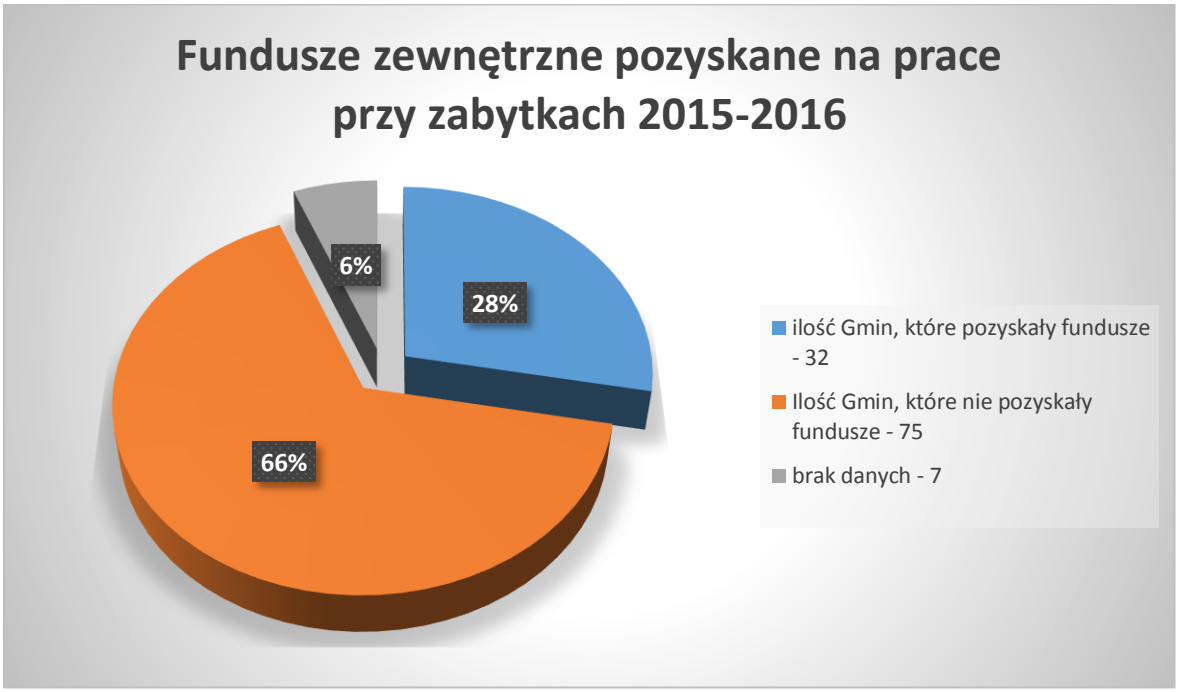

Rys. 11. Fundusze zewnętrzne pozyskane przez Gminy na prace przy zabytkach w latach 2015-2016
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. Współpraca Gmin lub korzystanie przez nie z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa lub wojewódzkich instytucji kultury.

Samorząd wojewódzki, poprzez swoje jednostki organizacyjne lub instytucje kultury, współpracuje i pomaga w organizacji pewnych działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Współpraca dotyczy m.in. organizacji Europejskich Dni Dziedzictwa czy Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, tworzenia szlaków turystycznych, organizowania konferencji, prowadzenia edukacji, pozyskiwania środków. Z ankiet wynika, iż samorządy współpracują głównie z Biurem Dokumentacji Zabytków, Wydziałem Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydziałem Turystyki i Gospodarki. Wymieniane są także urzędy konserwatora zabytków (Szczecin i Koszalin) i MKIDN.

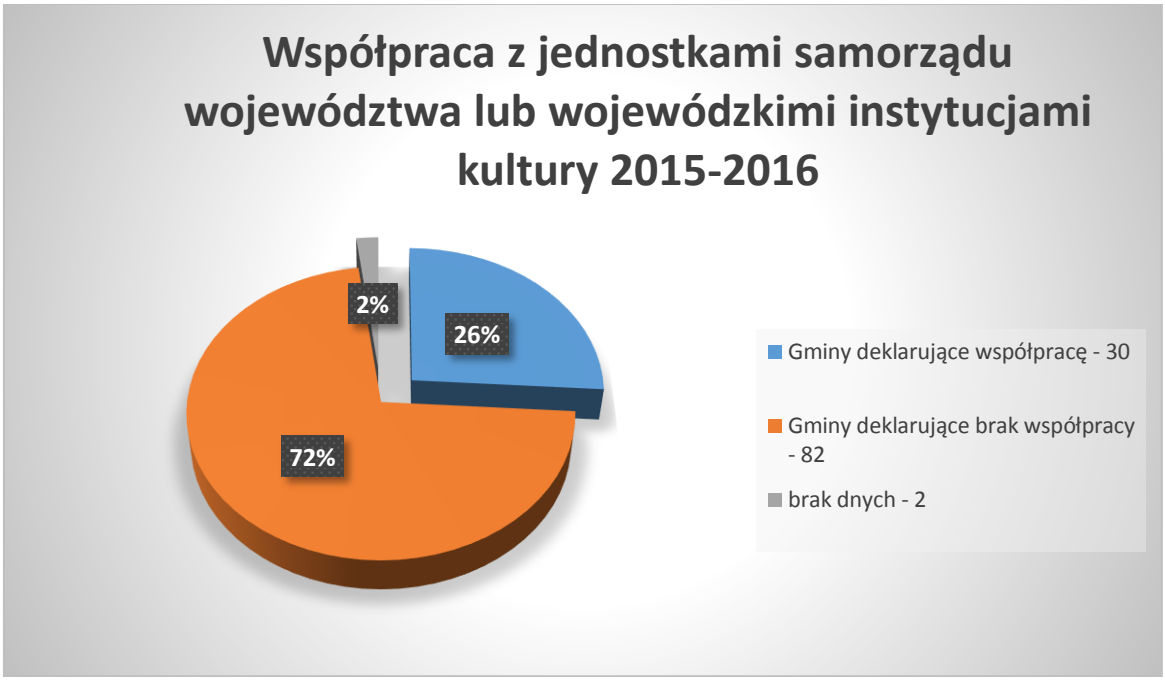

Rys. 12. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi województwa lub samorządowymi instytucjami kultury w latach 2015-2016
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. Promocja – tablice informacyjne przy zabytkach

W ramach prowadzenia działań edukacyjnych i promujących lokalne dziedzictwo kulturowe, badano oznakowanie zabytkowych obiektów. Z ankiet wynika, iż większość samorządów dostrzega wartość działań w tym zakresie i podejmuje się ich realizacji. Przejawem podejmowanych działań są tablice informacyjne przy zabytkach – ilość gmin deklarujące ich montaż wzrosła z 52% do 61%.

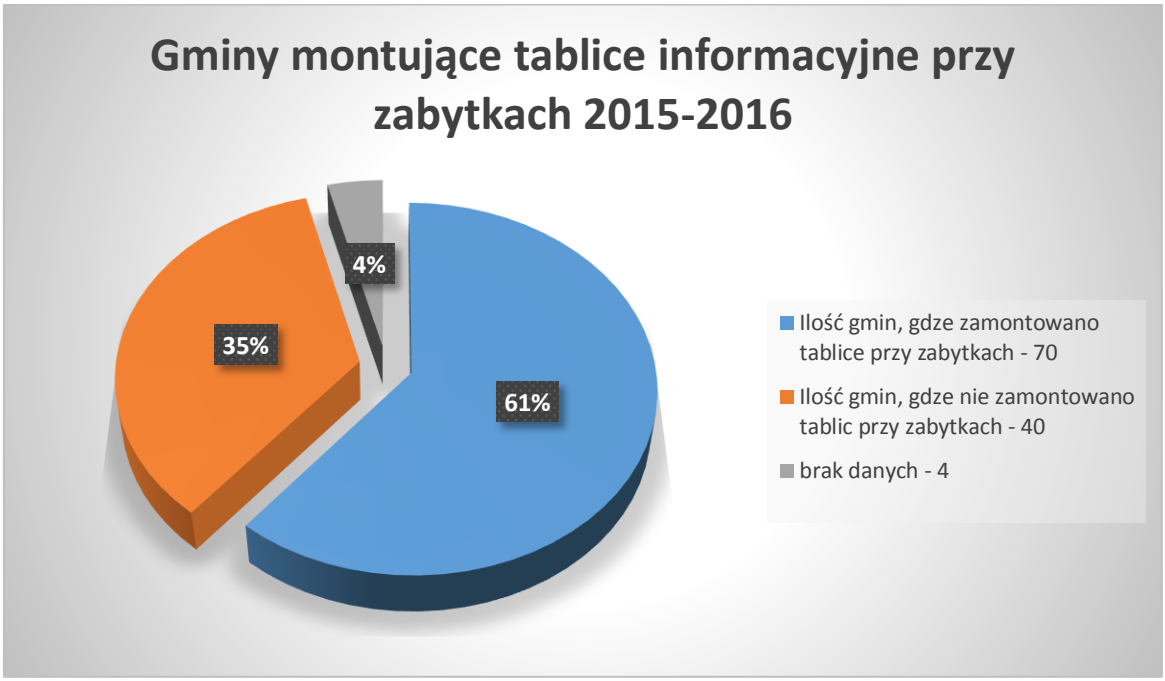

Rys.13. Tablice informacyjne przy obiektach zabytkowych w Gminie
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

3.4.2. Działania samorządów powiatowych WZ

Pytania ankietowe do Powiatów sformułowano następująco:

1. Czy dla terenu powiatu opracowany został **Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami** *(zgodnie z artykułem 87.1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

Jeśli TAK proszę podać:

- **a)** Datę i numer uchwały Rady Powiatu przyjmującej Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami (PPOnZ)
- **b)** Czas obowiązywania PPOnZ *(na jakie lata został opracowany)*
- **c)** Czy jest to pierwszy czy kolejny PPOnZ
- **d)** Czy były sporządzane sprawozdania z realizacji PPOnZ *(zgodnie z art. 87, ust. 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

2. Czy samorząd powiatowy udzielał dotacji właścicielom lub użytkownikom zabytków na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach **w latach 2015 i 2016**.

Jeśli TAK proszę podać:

- **c)** podstawa prawna udzielenia dotacji: uchwała / regulamin *(numer i data)*
- **d)** wykaz dotacji

WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ POWIAT W 2015 ROKU			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Powiatu
WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ POWIAT W 2016 ROKU			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Powiatu

3. Czy samorząd powiatowy pozyskuje fundusze zewnętrzne na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach będących własnością Powiatu
(np. dotacje z Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki europejskie)

4. Czy samorząd powiatowy współpracuje lub korzysta z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa i instytucji kultury

Jeśli TAK proszę podać:

- **c)** nazwa jednostki / instytucji
  (np. Urząd Marszałkowski - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki, Zespół Parków Krajobrazowych, Biuro Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie)
- **d)** forma współpracy
  (np. Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, EDD, szlaki turystyczne, konferencje, wydawnictwa, wystawy)

5. Czy samorząd powiatowy (Starosta) przystąpił do znakowania obiektów zabytkowych *(zgodnie z art. 12, ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)*

W Województwie Zachodniopomorskim wydzielonych jest 18 powiatów ziemskich. Na pytania ankiety uzyskano odpowiedź ze wszystkich Starostw Powiatowych (100%). **(zał. 3)**

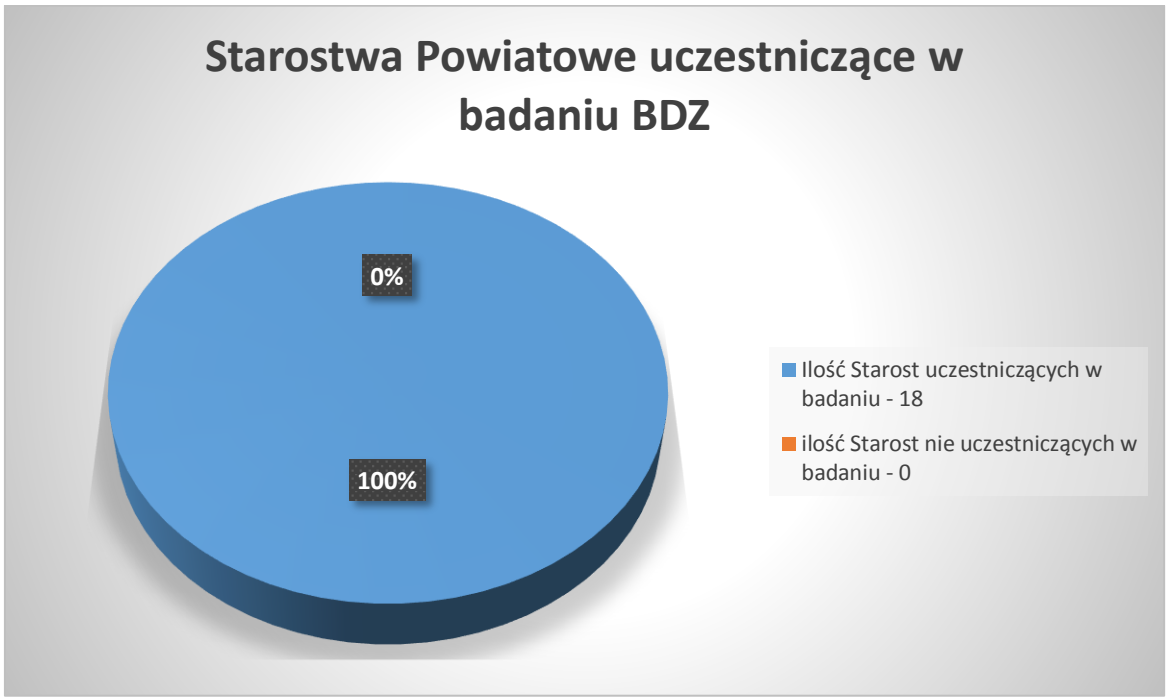

Rys. 14. Udział Powiatów w ankiecie (udzielenie odpowiedzi na pytania ankiety) BDZ
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. POnZ
Opracowanie Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami jest ustawowym obowiązkiem dla samorządów powiatów, wyjściowym w podejmowaniu działań ochronnych i opiekuńczych w stosunku do lokalnego dziedzictwa kulturowego. Obowiązek ten nadal nie jest w pełni realizowany – POnZ został opracowany, przyjęty uchwałą i pozostaje aktualny tylko w 3 powiatach: stargardzkim, choszczeńskim, polickim. Nie odnotowano zmian ilościowych w stosunku do poprzedniego okresu, ale są to inne powiaty niż poprzednio (**z wyjątkiem stargardzkiego, dla którego obowiązuje już drugi POnZ).**
Podobnie jak w gminach, także w powiatach nie jest systematycznie wykonywany obowiązek sporządzania sprawozdań z realizacji programu. Powiaty deklarujące wykonanie sprawozdań to jedynie koszaliński i myśliborski, w powiecie stargardzkim trwają prace nad jego przygotowaniem.

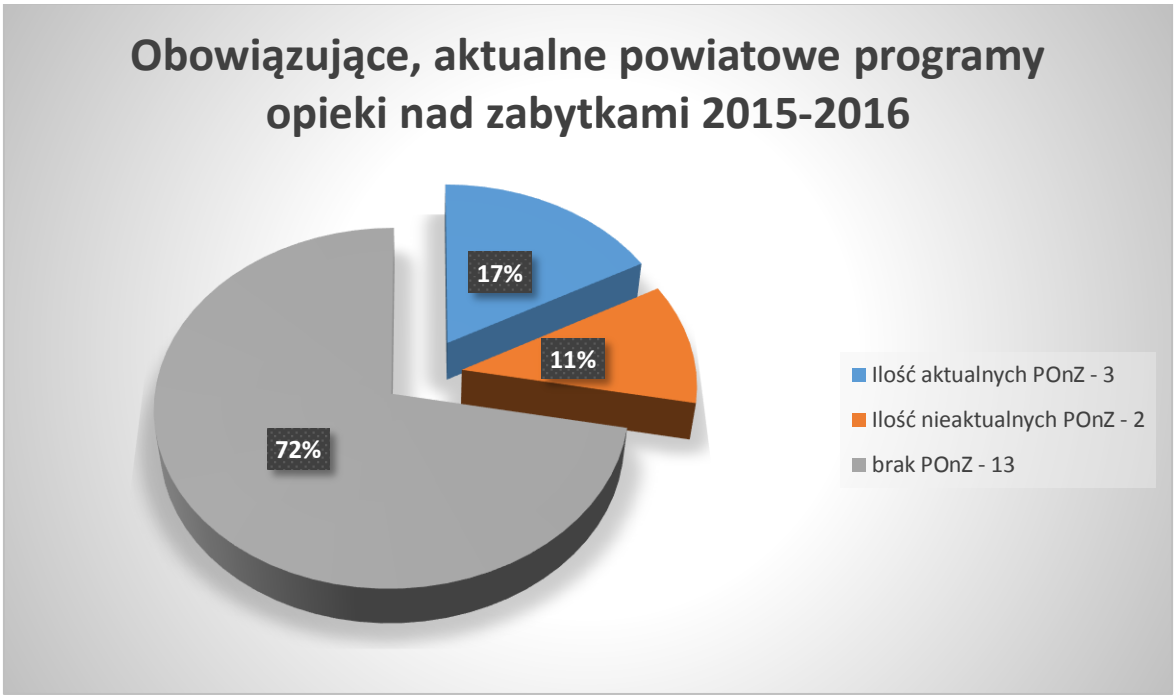

Rys. 15. Opracowanie Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami – stan na 31.12 2016 r.
Oprac. własne BDZ

Sprawozdania z POnZ wykonały dotychczas jedynie 2 samorządy powiatowe.

Ad. Finansowanie

System dofinansowania ze środków własnych powiatu prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych funkcjonuje jako dotacje udzielane na podstawie uchwał Rady Powiatu.

Na podstawie danych ankietowych na poziomie powiatów można stwierdzić, iż w 2015 i 2016 r. dotacji na prace konserwatorskie i remontowe przy zabytkach udzieliło odpowiednio - 6 i 8 samorządów powiatowych, tj. ok. 38%: drawski, gryfiński, koszaliński, łobeski (2016 r.), sławieński, stargardzki, świdwiński, wałecki (tylko w 2016 r.). Dofinansowania w najwyższej wysokości udzieliła Rada Powiatu Drawskiego (100 tys. zł) oraz Rada Powiatu Stargardzkiego (95 tys. zł), inne powiaty przeznaczyły kwoty od 5 tys. zł do 60 tys. zł.

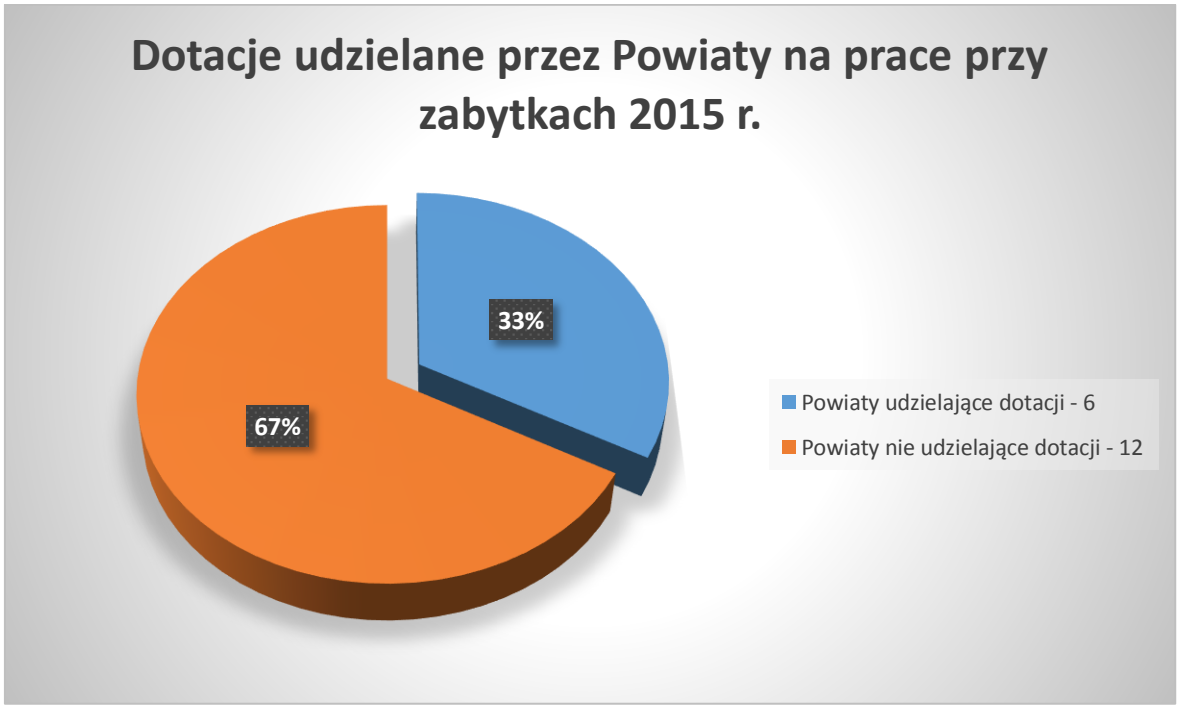

Rys. 16. Udzielanie dotacji przez Powiaty na prace przy zabytkach w 2015 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

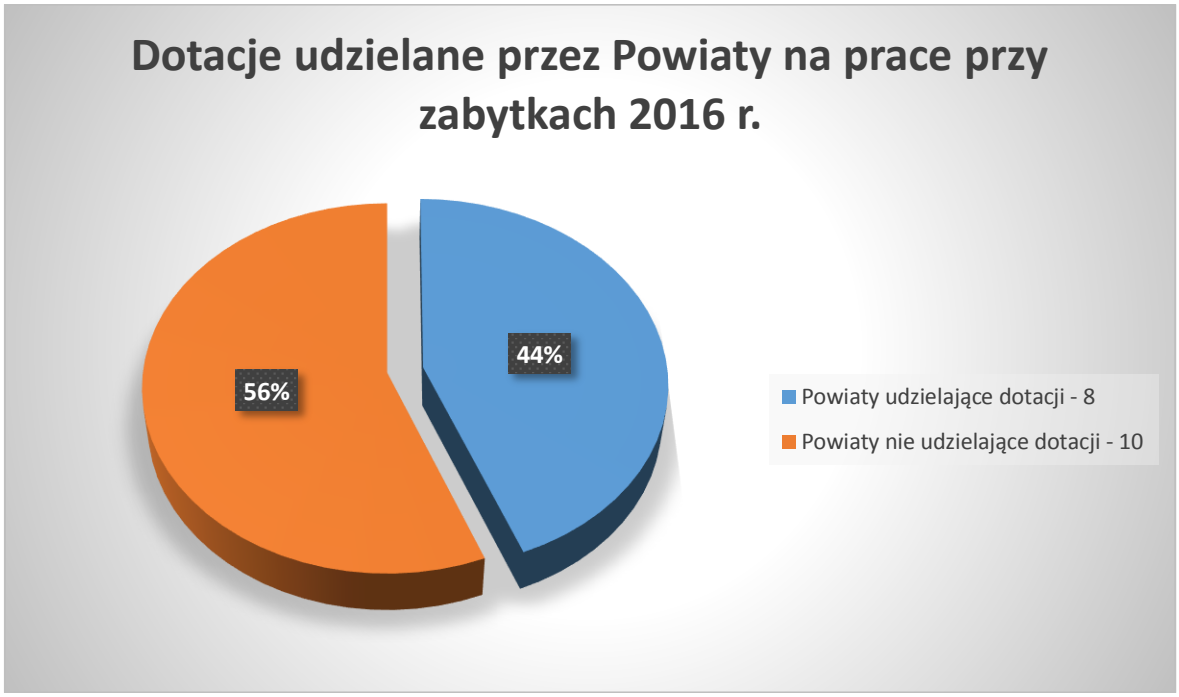

Rys. 17. Udzielanie dotacji przez Powiaty na prace przy zabytkach w 2016 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Wykorzystanie przez samorządy powiatowe zewnętrznych środków finansowych wykazały 4 z nich – gryfiński, goleniowski, świdwiński i wałecki.

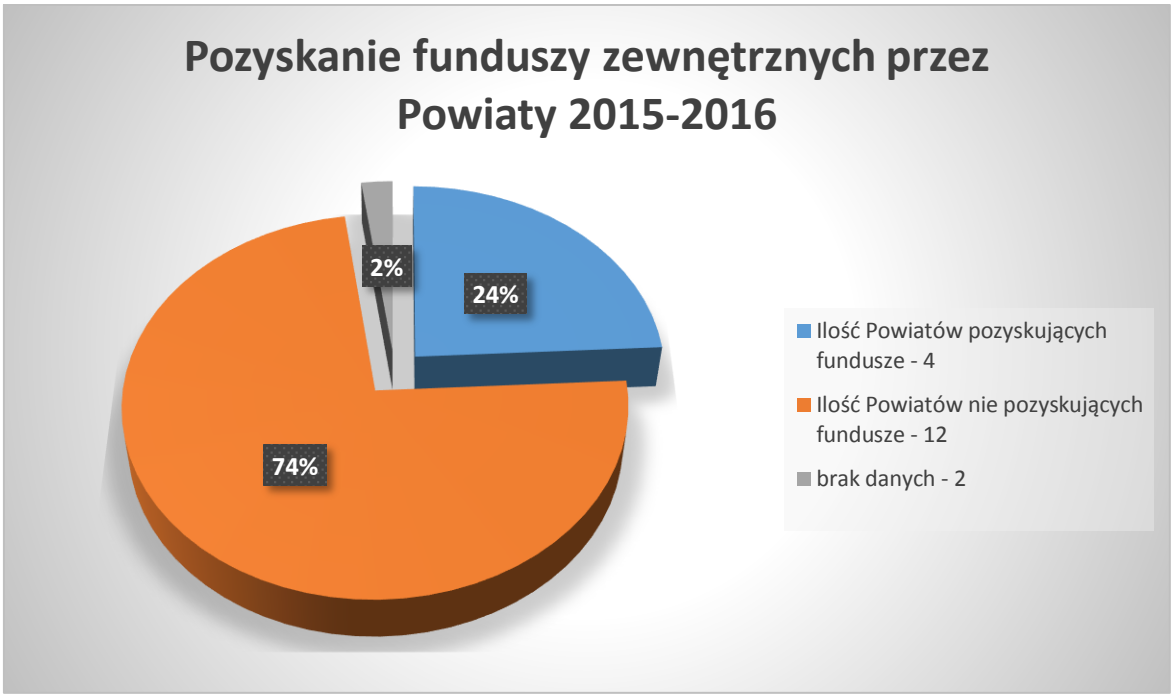

Rys. 18. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych przez Powiaty na prace przy zabytkach w 2015-2016 r.
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. Współpraca Gmin lub korzystanie przez nie z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa lub wojewódzkich instytucji kultury.

Samorząd wojewódzki, poprzez swoje jednostki organizacyjne lub instytucje kultury, współpracuje i pomaga w organizacji pewnych działań w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym. Współpraca ma miejsce np. przy organizowaniu Europejskich Dni Dziedzictwa czy Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, tworzeniu szlaków turystycznych, organizowaniu konferencji, prowadzeniu edukacji, pozyskiwaniu środków. Z ankiet wynika, iż samorządy współpracują głównie z Biurem Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowym w Szczecinie, Wydziałem Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydziałem Turystyki i Gospodarki, a także np. Związkiem miast i Gmin doliny Parsęty. Wymienia są także urzędy konserwatora zabytków (Szczecin i Koszalin) i MKIDN.

Rys. 19. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi województwa lub samorządowymi instytucjami kultury w latach 2015-2016
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Ad. Promocja – tablice informacyjne przy zabytkach

W ramach obowiązujących obecnie uregulowań prawnych umieszczanie na zabytku znaków informacyjnych jest zadaniem własnym Powiatów, przez umieszczenia znaku tzw. niebieskiej koperty, „Zabytek chroniony prawem". Z ankiet wynika, iż tylko część samorządów realizuje to zalecenie – liczba powiatów deklarujących ich montaż wynosi 8, tj. 44%. Liczba oznakowanych zabytków wynosi od 3 (powiat koszaliński) i 5 (myśliborski) do 90 (stargardzki) i 81 (gryficki).

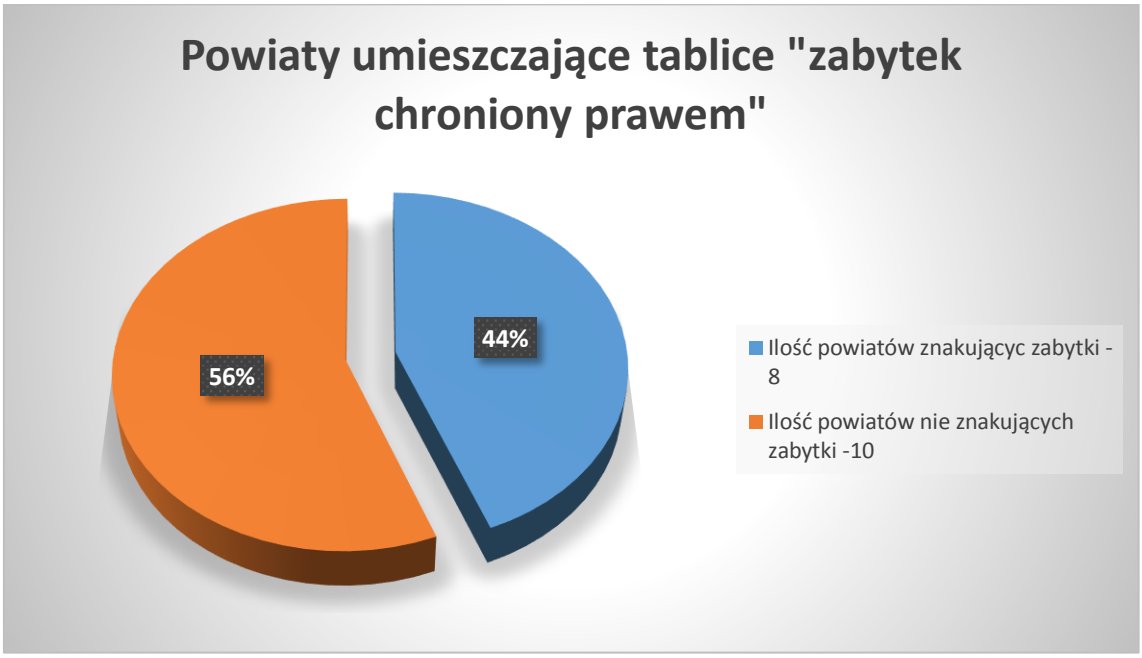

Rys. 20. Oznakowanie zabytków przez Powiaty
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet, stan 31.12.2016 r.

3.5. REALIZACJA ZADAŃ WPONZ WZ.

DZIAŁANIA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO I SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE WSKAZANYM W WPOnZ WZ

Sprawozdanie z realizacji celów perspektywicznych i operacyjnych oraz konkretnych zadań nakreślonych we WPOnZ WZ przedstawione zostało analitycznie, zgodnie z informacjami przekazanymi przez poszczególnych koordynatorów.

CEL PERSPEKTYWICZNY I.
UTRZYMANIE ZABYTKÓW BUDUJĄCYCH KRAJOBRAZ KULTUROWY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

CEL OPERACYJNY I.1.
OCHRONA I OPIEKA NAD ZABYTKAMI I KRAJOBRAZEM KULTUROWYM W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH

ZADANIA:

I.1.1. Uzupełnienie Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ)

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (dalej: UMWZ).

Partnerzy: BDZ.

Efekt: wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego województwa, spójność dokumentów programowych i strategicznych województwa.

Wskaźniki: wprowadzenie zmiany w SRWZ.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 z dnia 18.06.2013 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Zarządzania Strategicznego, który przejął w części zadania Wydziału Rozwoju Regionalnego i Wydziału Zarządzania RPO

Koordynator: Wydział Zarządzania Strategicznego UM WZ

Podjęte działania:

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Wydział Zarządzania Strategicznego prowadzi w chwili obecnej działania związane z aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ) przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XLII/482/10 w dniu 22 czerwca 2010 roku. Projekt aktualizacji SRWZ, zatwierdzony przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr 1773/2016 z 14 listopada 2016 r., definiuje nowe podejście do programowania rozwoju – identyfikuje **wyłącznie wybrane obszary** priorytetowe, dla których sformułowano z założenia horyzontalne cele strategiczne oraz cele kierunkowe. Pełny katalog celów rozwojowych i dedykowanych im działań w poszczególnych sektorach (obszarach aktywności samorządu) uwzględniony i realizowany jest w ramach:

- **Polityk Rozwoju**, w tym w szczególności „Polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego" przyjętej uchwałą Nr 1469/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 13 września 2016 roku. Jednym ze wskazanych

w dokumencie kierunków interwencji jest „4. Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionu", a w jego ramach wyszczególniono takie działania jak: rewitalizacja i ochrona najcenniejszych i unikalnych zabytków; opracowanie listy 100 najcenniejszych zabytków Pomorza Zachodniego oraz ich promocja; ochrona i popularyzacja obiektów związanych z pomorską dynastią Gryfitów; badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego. Nadzór nad realizacją Polityki kulturalnej sprawuje Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego.

- **Programów Strategicznych,** w tym w szczególności Programu Strategicznego "Przemysły czasu wolnego i przemysły kreatywne", w którym zapisano działania ukierunkowane bezpośrednio na ochronę dziedzictwa kulturowego w formie dwóch priorytetów: wzmocnienie tożsamości regionalnej i zapewnienie ciągłości rozwoju kultury na Pomorzu Zachodnim; Rewitalizacja i ochrona dziedzictwa Gryfitów (dziedzictwa kulturowego) na Pomorzu Zachodnim. Nadzór nad realizacją Programu w tym zakresie sprawuje Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego.

I.1.2. Uwzględnienie WPONZ WZ w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ)

PLAN

Proponowany koordynator: Wydział Zarządzania RPO UMWZ.

Partnerzy: BDZ, Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Wskaźniki: uwzględnienie problematyki w regulaminach RPO WZ, cytowania WPONZ WZ.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 z dnia 18.06.2013 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Zarządzania Strategicznego, który przejął w części zadania Wydziału Rozwoju Regionalnego Wydział Zarządzania RPO.

Koordynator: Wydział Zarządzania Strategicznego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Wydział Zarządzania Strategicznego prowadzi w chwili obecnej działania związane z aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ) przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XLII/482/10 w dniu 22 czerwca 2010 roku.
Patrz punkt I.1.1.

I.1.3. Aktualizacja Strategii Rozwoju Turystyki z uwzględnieniem WPONZ WZ

PLAN

Koordynator: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UMWZ.

Partnerzy: ZROT, BDZ, instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zadania.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Z dniem 1 stycznia 2015 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego

2296/14 w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Turystyki i Gospodarki oraz Biuro Promocji.
Koordynator: Wydział Turystyki i Gospodarki UMWZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UMWZ
Zgodnie z Zachodniopomorskim Modelem Programowania Rozwoju (*projekt Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego* do 2030 roku, 2016) pierwszym szczeblem długookresowego programowania strategicznego jest Strategia Rozwoju Województwa określająca kierunki polityki rozwoju i wytyczająca cele długookresowe, natomiast drugi szczebel programowania tworzą polityki rozwoju i programy strategiczne, które obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego. Tym samym nie jest już aktualizowana Strategia Rozwoju Turystyki, natomiast zgodnie z wymogiem SRW opracowana została ***Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki, 2016.*** Ponadto samorząd województwa dysponuje materiałami programowymi opracowanymi w latach poprzednich, m.in. Programem promocji zachodniopomorskich produktów turystycznych na lata 2014-2020 (2014); Koncepcją rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji (2015); Koncepcją utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodnio-pomorskiego szlaku „Parki, ogrody, krajobrazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznania regionu" wraz z programem wdrażania, zarządzania i promocji (2015), Koncepcją sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego (2015).
Polityka samorządu województwa w sektorze turystyki formułuje następujące priorytetowe obszary rozwojowe:

- rozwój turystyki wodnej w tym przede wszystkim:
  - rozwój Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego,
  - rozwój sieci szlaków kajakowych,
- rozwój innych form turystyki aktywnej, w tym szczególnie turystyki rowerowej i infrastruktury tworzącej ten produkt turystyczny (na podstawie „Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego"),
- rozwój turystyki poznawczej i kulturowej, w tym przede wszystkim:
  - rozwój produktu kulturowego opartego o historyczną rekonstrukcję miejsca i czasu
- rozwój turystyki uzdrowiskowej,
- wynikający z powyższych rozwój turystyki rodzinnej.

W ramach konsultacji Strategii Rozwoju Województwa, Wydział zasygnalizował potrzebę uwzględnienia w dokumencie turystyki kulturowej.
Zarówno Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego, jak i dokumenty wykonawcze do niej w sektorze turystyki, kładą duży nacisk na komercjalizację szeroko rozumianej oferty turystycznej regionu.
Celowi temu służą m.in. środki w Regionalnym Programie Operacyjnym, które są skierowane na wsparcie kluczowych dla rozwoju regionu produktów turystycznych, opartych głównie o potencjał endogeniczny w zakresie turystyki aktywnej, ze szczególnym uwzględnieniem działań w obszarze turystyki żeglarskiej i szlaków kajakowych oraz z zakresu turystyki kulturowej – rekonstrukcje historyczne czasu i miejsca przybliżające dziedzictwo historyczne regionu.

I.1.4. Uwzględnienie WPONZ WZ w dokumentach planistycznych dotyczących gospodarki przestrzennej.

PLAN

Koordynator: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Wydz. Rozwoju Regionalnego UMWZ.

Partnerzy: BDZ.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.
Podjęte działania:

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- RBGP WZ jest obecnie w trakcie prac nad aktualizacją planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w którym uwzględnione zostały zapisy WPONZ WZ.
- Zapisy WPONZ WZ uwzględnione zostały w projekcie Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina
- RBGP WZ opracowało modelowe studium obszaru kulturowo-krajobrazowego ”Śladami Gropiusa” OKK23 w którym również uwzględniono zapisy WPONZ WZ.

Wizja rozwoju regionu w planie zagospodarowania przestrzennego województwa nadaje kierunek wszystkim działaniom i cząstkowym celom w dwudziestoletniej perspektywie czasowej, dlatego aktualizacja planu pozwoli również doprecyzować kolejne zadania i cele w nowym programie opieki nad zabytkami.

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego (w uzgodnieniu z Wydziałem Zarządzania Strategicznego) prowadzi w chwili obecnej działania związane z aktualizacją **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego,** w której przewiduje się odniesienie do zapisów PONZ WZ.

WYDZIAŁ OCHRONY ŚRODOWISKA

W aktualnym Programie Ochrony Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r. wpisano zadania:

1. *Opracowanie audytu krajobrazowego województwa*, który będzie ujmował sposób uwzględnienia krajobrazów, wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB), parków narodowych, rezerwatów i innych form ochrony przyrody wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, obiektów wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
2. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym.
3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich.

I.1.5. Wspieranie i monitorowanie procesu opracowywania i wdrażania powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami i gminnych ewidencji zabytków

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: samorządy lokalne.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie (BDZ) prowadziło popularyzację WPOnZ WZ – w tym i ideę konieczności opracowania GPOnZ i GEZ – poprzez swoją stronę internetową oraz w licznych, bezpośrednich kontaktach z władzami gmin i powiatów, w trakcie monitorowania stanu zasobów dziedzictwa kulturowego województwa.

Wykonano opracowanie „Opieka nad dziedzictwem kulturowym woj. zachodniopomorskiego w aspekcie gminnych programów opieki nad zabytkami" jako element monitoringu realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami.
Pracownicy BDZ brali udział w konferencji „Informacja o wynikach kontroli. Współdziałanie Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego" zorganizowanej przez NIK i Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

Prowadzono monitorowanie procesu - (w formie badania ankietowego skierowanego do urzędów gmin i starostw powiatowych), tj. ilości wykonanych Gminnych Ewidencji Zabytków, Gminnych Programów Opieki nad Zabytkami, Powiatowych Programów Opieki nad Zabytkami (uchwalonych, będących w opracowaniu bądź opiniowaniu przez WKZ). Skierowano też zapytania o sprawozdania z realizacji GPOnZ i PPOnZ, prowadzono także przegląd danych w tym zakresie na stronach bip. urzędów i starostw.

I.1.6. Uwzględnianie WPONZ WZ w dokumentach programowych w powiązanych dziedzinach dotyczących np. turystyki, środowiska przyrodniczego, edukacji, rozwoju kapitału ludzkiego

PLAN

Koordynator: Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego UM WZ.

Partnerzy: Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Współpracy Społecznej, BDZ.

Wskaźniki: ilość cytowań WPONZ WZ w innych programach i strategiach.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ OCHRONY ŚRODOWISKA UM WZ

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016–2019 powstał przez uchwaleniem obowiązującego WPONZ WZ, stąd szczegółowe zapisy nie mogły zafunkcjonować spójnie.
Jednak w dokumencie środowiskowym wprowadzono informacje o zespołach przyrodniczo-krajobrazowych jako formach dziedzictwa kulturowego, które należy chronić. W analizie SWOT

stwierdzono, iż zwiększenie wsparcia programów rewitalizacji zabudowy historycznej jest szansą pro środowiskowego rozwoju województwa. Wskazano również, że mocną stroną regionu jest bogate dziedzictwo i środowisko kulturowe.

WYDZIAŁ KULTURY NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego koordynował opracowanie i przedstawił Zarządowi Województwa nowy dokument *Polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego.* Przyjęcie dokumentu nastąpiło uchwałą Nr 1469/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 13 września 2016 r.

Dokument odnosi się do całego województwa, jednak z uwagi na podział kompetencji w zakresie kultury pomiędzy samorządami, samorząd województwa nie odpowiada za całą politykę kulturalną w regionie i ma wpływ jedynie na wycinek działalności kulturalnej, pomimo iż rolą samorządu regionalnego powinno być prowadzenie dialogu pomiędzy różnymi środowiskami działającymi na rzecz rozwoju kultury, zarówno podmiotami instytucjonalnymi (instytucje kultury), organizacjami pozarządowymi, jak i twórcami.

Strategicznym priorytetem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest **stały rozwój intelektualny i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu**.

W wymiarze taktycznym, oznacza to określenie dla samorządu województwa następujących kierunków:

1. Przyjęcie roli koordynatora programów kulturalnych skierowanych do sektora kultury w regionie;
2. Zwiększenie liczby wojewódzkich samorządowych instytucji kultury oraz dalsze inwestowanie w funkcjonujące instytucje;
3. Zdefiniowanie nowej roli partnerów w zakresie kształtowania polityki kulturalnej, w tym m. in. sektora pozarządowego;
4. Wypracowanie pozycji lidera na obszarze Euroregionu Pomerania w zakresie inicjowania oraz wsparcia projektów realizowanych w zakresie kultury;
5. Przyjęcie roli wiodącego partnera w zakresie współpracy kulturalnej w regionie bałtyckim;
6. Powołanie jednostki odpowiedzialnej za prowadzenie badań i analiz oraz monitoring zmian zachodzących w kulturze;
7. Zdefiniowanie kulturalnej tożsamości Pomorza Zachodniego, jako regionu letnich festiwali artystycznych (w tym przede wszystkim festiwali muzycznych z długoletnią tradycją)[11]

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WZ

ZPKWZ realizuje cele PONZ poprzez konsekwentne działania na rzecz zamieszczania w aktach konstytuujących parki krajobrazowe, jako szczególnych celów ochrony danego obszaru, lokalnych uwarunkowań związanych z walorami historycznymi i kulturowymi.

[11] Zapisy z Polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego.

CEL OPERACYJNY I.2.
INTEGRACJA OCHRONY DZIEDZICTWA, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I OCHRONY PRZYRODY
ZADANIA:

I.2.1. Opracowanie Programu Ochrony Krajobrazu Województwa Zachodniopomorskiego

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego UM WZ.

Partnerzy: Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Ochrony Środowiska UM WZ, instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zadania.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Działania na rzecz ochrony krajobrazu i przygotowań do rozpoczęcia prac nad audytem krajobrazowym, OPISANE W PUNKCIE I.2.2. można również zakwalifikować jako realizujące zadanie WPONZ WZ *I.2.1.*– gdyż *de facto* taka będzie rola audytu krajobrazowego (Program został opracowany przed pojawieniem się projektu ustawy krajobrazowej).

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

W związku z wejściem w życie 11 września 2015 r. przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774) oraz zapisami art. 38b ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz.778, ze zm.), województwo jest zobligowane do **przygotowania audytu krajobrazowego**. W audycie mają zostać wskazane m.in. granice i lokalizacja parków narodowych oraz parków kulturowych, obiekty znajdujące się, lub proponowane do umieszczenia na listach prowadzonych przez UNESCO, obiekty wskazane w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Szczegółowy zakres i metodologia audytu krajobrazowego wymaga wydania przepisów wykonawczych dla realizacji zadania – projekt rozporządzenia w wersji z dnia 28 września 2016 r. jest na etapie uzgodnień międzyresortowych i nie jest znany termin jego przyjęcia i obowiązywania. Sejmiki poszczególnych województw są zobligowane do uchwalenia audytu krajobrazowego w terminie 3 lat od dnia wejście w życie wymienionej na wstępie ustawy.

Otwarta pozostaje kwestia finansowania audytu (niezbędne będzie korzystanie z ekspertów zewnętrznych, wykonanie szczegółowych analiz i opracowań), która nie jest przedmiotem rozstrzygnięć samego rozporządzenia, natomiast w trakcie prac nad jego przygotowaniem dużo uwagi poświęcano kosztom (najczęściej wskazywano dofinansowanie z WFOŚiGW lub NFOŚiGW).

Wobec powyższego realizacja wskazanych zadań (I.2.1 i I.2.2) wynikających z PONZ WZ, wpisujących się w szeroki zakres audytu krajobrazowego, będzie możliwa po jego przeprowadzeniu.

I.2.2. Wzmocnienie ochrony i wykorzystania potencjału dziedzictwa przez budowę systemu ochrony krajobrazu kulturowego w formie parków kulturowych i obszarów kulturowo-krajobrazowych

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZ, Zespół Parków Krajobrazowych WZ, samorządy lokalne oraz instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: liczba utworzonych parków kulturowych i działań w ramach obszarów kulturowo-krajobrazowych.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

W ramach zadania *I.2.2. Wzmocnienie ochrony i wykorzystania potencjału dziedzictwa przez budowę systemu ochrony krajobrazu kulturowego w formie parków kulturowych i obszarów kulturowo-krajobrazowych* PONZ WZ przewiduje osiągnięcie takiego efektu jak całościowe postrzeganie walorów kulturowych, wszechstronne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, spójność tworzonych dokumentów dotyczących województwa identyfikowanych za pomocą wskaźniki: liczba utworzonych parków kulturowych i działań w ramach obszarów kulturowo-krajobrazowych.

ZPKWZ w trakcie swojej działalności zawarł w roku 2013 porozumienie z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej w zakresie przygotowań do opracowania dokumentacji OKK.

Prowadzono także działania mające na celu zagwarantowanie środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na cele związane z opracowaniem planów ochrony parków krajobrazowych – przeprowadzenie waloryzacji terenowej pozwoliłoby zidentyfikować obszary na terenie parków krajobrazowych predystynowane do objęcia ochroną również w formie parków kulturowych.

Zamiarem ZPKWZ było połączenie opracowania planów ochrony z przeprowadzeniem audytu krajobrazowego województwa celem zapewnienia spójności i wzajemnego uzupełniania się treści obu dokumentów.

W roku 2016 ZPKWZ zorganizował ogólnopolską konferencję pn. *Audyt krajobrazowy jako narzędzie ochrony krajobrazu i zapobiegania zagrożeniom obszarów chronionych – parków krajobrazowych*, w trakcie której przybliżano tematykę audytu krajobrazowego, omawiano planowaną metodologię jego sporządzania oraz znaczenie i skutki dla postrzegania krajobrazu.

Działania na rzecz ochrony krajobrazu i przygotowań do rozpoczęcia prac nad audytem krajobrazowym można również zakwalifikować jako realizujące zadanie WPONZ WZ *I.2.1. Opracowanie Programu Ochrony Krajobrazu Województwa Zachodniopomorskiego* – gdyż *de facto* taka będzie rola audytu krajobrazowego (Program został opracowany przed pojawieniem się projektu ustawy krajobrazowej).

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW

Pracownicy merytoryczni Biura, wspólnie z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, przeprowadzili szkolenie wójtów i burmistrzów z terenu powiatów drawskiego i łobeskiego w zakresie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego a także tworzenia parków kulturowych. Wskazano na potrzebę uwzględnienia wytycznych w zaktualizowanym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa,

odnoszących się do zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych i możliwość tworzenia parków kulturowych.

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

RBGP WZ propaguje ideę utworzenia i ochrony 30 obszarów kulturowo- krajobrazowych OKK, która została zapisana jako jedno z zaleceń w kierunkach PZPWZ, również w kierunkach pojawiły się zapisy dotyczące uwzględnienia w polityce gmin obszarów spełniających kryteria parków kulturowych. Zalecenia powyższe są przekazywane gminom w ramach wniosków składanych w procedurze sporządzania studiów i planów miejscowych.

I.2.3.Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytkowej Zieleni w tym Zabytkowych Parków, Cmentarzy i Alei Przydrożnych (II etap: kontynuacja i integracja działań)

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: organy administracji, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW

Działania BDZ w ramach realizacji tego zadania z uwagi na możliwości kadrowe i finansowe miały charakter cząstkowy czy pilotażowy, a w odniesieniu do zabytkowych cmentarzy – dokumentacyjny. Wykonano uzupełnienie dokumentacji o 3 karty tzw. małej architektury (kaplice cmentarne, pomniki nagrobne). Zebrane materiały będą podstawą do syntetycznych opracowań programowych.

Biuro Dokumentacji Zabytków wykonuje i gromadzi informacje dotyczące upamiętnień ofiar I i II wojny światowej, w formie pomników, monumentów czy lapidariów, znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego. Wykonywane są karty ewidencyjne oraz gromadzona jest dokumentacja fotograficzna – archiwalna i współczesna. W analizowanym okresie wykonano następujące prace:

- Kontynuowano digitalizację i aktualizację istniejących kart katalogu pomników I wojny światowej z gmin: Dolice, Trzcińsko Zdrój, Marianowo, Stara Dąbrowa, Kobylanka, Moryń, Boleszkowice (32 kart; 274 rekordów; łącznie 589 plików w powiecie stargardzkim i 236 plików w powiecie gryfińskim; uzupełniono komputerowy katalog cmentarzy i lapidariów na terenie woj. zachodniopomorskiego o 18 obiektów (126 rekordów, 2 mapy i 2 ikonografie);
- Przygotowano prezentację na stronę internetową BDZ dot. upamiętnień I wojny światowej w gminach Marianowo, Kobylanka, Stara Dąbrowa i Dolice.
- Przeprowadzono weryfikację stanu zachowania upamiętnień I i II wojny światowej z gmin Czaplinek, Złocieniec, Wierzchowo, Drawsko Pomorskie, Sławno, Darłowo, Węgorzyno, Postomino i Łobez; 408 rekordów. Wykonano aktualizację ewidencji historycznych nekropolii żydowskich (5 obiektów) w gm. Trzcińsko Zdrój, Banie, Dębno, Myślibórz

i Boleszkowice, a także aktualizację cmentarzy ewangelickich (27 obiektów) w gm. Trzebiatów i Postomino.

- wykonano na wzorze BDZ ewidencję 65 historycznych nekropolii dla wytypowanych gmin:

Gmina Darłowo

1. Barzwowice – cmentarz ewangelicki ob. parafialny
2. Bukowo Morskie - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
3. Dobiesław - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
4. Jeżyce - cmentarz ewangelicki ob. parafialny
5. Kowalewice - cmentarz ewangelicki ob. parafialny
6. Krupy - cmentarz ewangelicki ob. parafialny
7. Rusko – cmentarz żydowski
8. Słowino - cmentarz ewangelicki ob. parafialny
9. Stary Jarosław – cmentarz przykościelny
10. Stary Jarosław - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
11. Żukowo Morskie – cmentarz choleryczny ob. nieczynny

Gmina Dygowo

1. Bardy - cmentarz ewangelicki ob. lapidarium
2. Czernin – cmentarz przykościelny
3. Czernin - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
4. Dębogard - cmentarz ewangelicki (leśny)
5. Dygowo – cmentarz przykościelny
6. Kłopotowo – cmentarz przykościelny
7. Piotrowice - cmentarz ewangelicki (śródpolny)
8. Pustary - cmentarz ewangelicki (śródleśny)
9. Świelubie – cmentarz przykościelny (katolicki)
10. Wrzosowo – cmentarz przykościelny

Gmina Wałcz

1. Chude - cmentarz ewangelicki (ob. nieużytkowany)
2. Chwiram - cmentarz ewangelicki (I) ob. komunalny
3. Chwiram – cmentarz katolicki (II) ob. nieużytkowany
4. Czapla Młyn - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
5. Czechyń - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
6. Dębołęka - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
7. Dobino – cmentarz katolicki (I) ob. komunalny
8. Dobino – cmentarz katolicki (II) ob. nieużytkowany
9. Dzikowo - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
10. Dzikowo - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
11. Głowaczewo - cmentarz ewangelicki (I) ob. nieużytkowany
12. Głowaczewo - cmentarz ewangelicki (II) ob. nieużytkowany
13. Golce - cmentarz ewangelicki (I) ob. komunalny
14. Golce - cmentarz ewangelicki (II) ob. nieużytkowany
15. Gostomia - cmentarz ewangelicki (I) ob. komunalny
16. Gostomia - cmentarz ewangelicki (II) ob. nieużytkowany
17. Górnica - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
18. Karsibór - cmentarz ewangelicki (I) ob. komunalny
19. Kłebowiec - cmentarz ewangelicki (I) ob. nieużytkowany
20. Kłebowiec – cmentarz katolicki (II) ob. komunalny
21. Kłosowo - cmentarz ewangelicki (I) ob. nieużytkowany

22. Kołatnik - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
23. Laski Wałeckie - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
24. Lipie - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
25. Lubno - cmentarz ewangelicki ob. katolicki
26. Ługi Wałeckie - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
27. Nakielno – cmentarz kościelny
28. Ostrowiec - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
29. Pluskota - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
30. Prusinowo Wałeckie - cmentarz ewangelicki (kościelny) ob. nieużytkowany
31. Różewo – cmentarz katolicki ob. parafialny
32. Różewo - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
33. Rudki - cmentarz ewangelicki ob. komunalny
34. Rudki (Iłowiec) - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
35. Rudki (Młyn) - cmentarz ewangelicki (III) ob. nieużytkowany
36. Rutwica – cmentarz katolicki ob. komunalny
37. Strączno – cmentarz katolicki ob. komunalny
38. Strączno - cmentarz ewangelicki (II) ob. nieużytkowany
39. Szwecja – cmentarz katolicki ob. komunalny
40. Świętosław - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
41. Wiesiółka - cmentarz ewangelicki ob. nieużytkowany
42. Witankowo – cmentarz katolicki (I) ob. komunalny
43. Witankowo - cmentarz ewangelicki (II) ob. nieużytkowany
44. Zdbice – cmentarz katolicki ob. komunalny

- wykonano opracowanie zabytkowych parków
- prowadzono prace dokumentacyjne zabytkowych kaplic cmentarnych, tj. wykonano karty obiektów w miejscowościach powiatu myśliborskiego i pyrzyckiego:

Powiat myśliborski

1. Barlinek, gm. loco – kaplica cmentarna (1887 r.)
2. Boleszkowice, gm. loco – kaplica cmentarna, ob. dom pogrzebowy;
3. Chwarszczany, gm. Dębno – kaplica cmentarna, ob. budynek gospodarczy, k. XIX w., l. 30. XX w.;
4. Derczewo, gm. Myślibórz – kaplica cmentarna, 1905 r.;
5. Dębno, gm. loco – kaplica grobowa (rodu Feldhahn), ob. budynek gospodarczy, p. XX w.;
6. Giżyn, gm. Nowogródek Pomorski – kaplica grobowa – mauzoleum rodziny von Borcke, poł. XIX w.;
7. Kinice, gm. Nowogródek Pomorski – kaplica cmentarna, 1 ćw. XX w.;
8. Myślibórz, gm. loco - kaplica cmentarna, 1876 r.;
9. Nowogródek Pomorski, gm. loco - kaplica cmentarna, l. 20/30 XXw.;

Wykonano także **załączniki do kart białych** kaplic cmentarnych, opracowanych w l. 80. XX w. (aktualizacja danych), w następujących miejscowościach:

1. Barnówko, gm. Dębno – kaplica cmentarna, ob. kościół fil. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, 2 ćw. XX w.;
2. Krześnica, gm. Dębno - kaplica cmentarna, ob. kaplica pw. MB Królowej Polski, p. XX w.;
3. Ostrowiec, gm. Dębno - kaplica cmentarna, ob. kościół fil. pw. Św. Jana Chrzciciela, pocz. XX w.

Powiat pyrzycki

1. Pyrzyce – kaplica cmentarna, ob. zakład pogrzebowy, 4 ćw. XIX w.;
2. Lipiany – kaplica cmentarna, l. 30. XX w.

3. Mielno Pyrzyckie, gm. Kozielice - kaplica cmentarna, ob. nieużytkowana, l. 20/30 XX w.;
4. Okunica, gm. Pyrzyce - kaplica cmentarna, XIX/XX w.

W 2016 r. wykonano też prace terenowe oraz dokumentacyjne dot. opracowania kolejnych kaplic w następujących miejscowościach woj. zachodniopomorskim: Bodzęcin, Cerkwica, Mrzeżyno, Oscięcin, Trzęsacz, Płoty.

- Przeprowadzono konsultacje z Dyrekcją Parków Krajobrazowych, dotyczącą części historycznej przewodnika „*Puszcza Bukowa*"

CEL OPERACYJNY I.3.
POPRAWA MATERIALNEGO STANU ZASOBU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

ZADANIA:

I.3.1. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Drewnianego Budownictwa Ryglowego i powołanie skansenu lub parku etnograficznego

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, Muzeum Narodowe w Szczecinie, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, wypracowanych porozumień.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Pracownicy merytoryczni Biura zorganizowali i przeprowadzili **warsztaty** z zakresu budownictwa ryglowego:

1. Budownictwo ryglowe Doliny Dolnej Odry, w ramach warsztatów przyrodniczych „Nad rozlewiskiem – święto Starego Kostrzynka.
2. Cykl ryglowych warsztatów edukacyjnych (2016 r.), w ramach wydarzeń kulturalno-plenerowych:
   - Łobziuki w Łobzie, Parasol dla kultury
   - Dni Henrykowskie w Siemczynie
   - Festiwal Kultury Ukraińskiej w Przećminie
   - Jarmark szachulcowy w Łącku
   - Oblężenie Chwarszczan – warsztaty rzemiosł dawnych

Opracowanie dokumentacji „Stan zachowania budownictwa ryglowego na obszarze kulturowo-krajobrazowym *Kraina w kratę":*
- rozpoznanie i udokumentowanie stanu zachowania ryglowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- serwis fotograficznych,
- typologia obiektów oraz przyczyny zagrożeń

ANTIKON
W 2015 r. na terenie Polski (otwarcie w Szczecinie, Pomorze Zachodnie i woj. lubuskie) i Niemiec (Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia) odbyła kolejna edycja Polsko-Niemieckiej Konferencji ANTIKON, (BDZ jest partnerem i współorganizatorem). Jednym z elementów był objazd studialny, a podczas obrad plenarnych BDZ zaprezentowało wystąpienie: *Strategie, plany, programy – działalność Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie w aspekcie opieki nad ryglowym dziedzictwem województwa zachodniopomorskiego* oraz: *Teoria w praktyce. Realizacja prac renowacyjnych i konserwatorskich przy szkieletowej drewnianej dzwonnicy przy kościele w Sławęcinie (XVII w.) oraz zagrodzie ryglowej w Gosławiu (XIX w.)*. W trakcie konferencji uczestnicy z Polski i Niemiec wymienili się doświadczeniami w zakresie ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, Ziemi Lubuskiej, Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii.
Referaty, prelekcje i artykuły naukowe z zakresu budownictwa ryglowego na Pomorzu Zachodnim na konferencjach regionalnych:

1. Budownictwo ryglowe. Balast czy dobrodziejstwo – doświadczenia konserwatorskie
2. Kościoły ryglowe powiatu drawskiego – charakterystyka
3. Kościoły ryglowe dawnego powiatu sławieńskiego – ocalone dziedzictwo sakralne
4. Problematyka użytkowania i konserwacji świątyń ryglowych (na przykładzie projektu „Kościoły ryglowe diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej".

I.3.2. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Średniowiecznych Umocnień Miejskich i Historycznych Zespołów Urbanistycznych

PLAN
Koordynator: BDZ.
Partnerzy: Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.
Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, przygotowanie publikacji, ilość środków finansowych z budżetu samorządu województwa na utrzymanie w.w. elementów.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:
Koordynator: BDZ.
Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Sprawowanie nadzoru oraz wsparcie finansowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, samorządowej instytucji kultury, do którego zadań należy m.in. popularyzacja dziedzictwa kulturowego, kształtowanie świadomości kulturowej mieszkańców regionu oraz promowanie walorów kulturowych regionu;
- Rozpoznanie stanu i określenie potrzeb na podstawie naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE
Zakres działań podejmowanych przez BDZ w zakresie opracowania Wojewódzkiego Programu Ochrony Średniowiecznych Umocnień Miejskich i Historycznych Zespołów Urbanistycznych, jak i innych zadań WPONZ, uwarunkowany był możliwościami finansowymi i kadrowymi Instytucji. BDZ nie otrzymało środków celowych na realizację tych zadań, kadra merytoryczna pozostała na

niezmienionym poziomie. Działaniami ukierunkowanymi na realizację zadania I.3.2. była digitalizacja kart obwarowań miejskich i obiektów użyteczności publicznej z terenów powiatów myśliborskiego, stargardzkiego, choszczeńskiego, gryfickiego, kamieńskiego i pyrzyckiego – łącznie 1807 plików.
Działania te mają charakter cząstkowy; nie wyłączają konieczności i celowości opracowań całościowych.

I.3.3. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytków Dziedzictwa Technicznego, cz. I: Młynarstwo (wodne, wiatrowe)

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji samorządowej i rządowej, instytucje i organizacje pozarządowe, właściciele i użytkownicy zabytków, organizacje techniczne.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, opracowanie wydawnictwa, ilość rekordów w cyfrowej bazie danych, wzrost wiedzy o dziedzictwie regionu.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Zakres działań podejmowanych przez BDZ w zakresie opracowania Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytków Dziedzictwa Technicznego, cz. I: Młynarstwo (wodne, wiatrowe), jak i innych zadań WPoNZ, uwarunkowany był możliwościami finansowymi i kadrowymi Instytucji. BDZ nie otrzymało środków celowych na realizację tych zadań, kadra merytoryczna pozostała na niezmienionym poziomie. Działania te miały charakter cząstkowy; mimo to wskazują potrzeby i celowość w zakresie opracowań całościowych. Wymienić tu można:

- Kontynuacja współpracy między Biurem Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszeniem Na Rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn Papiernia” oraz L’Association de Sauvegarde des Moulins et Rivìres de la Sarthe.
- Prezentacja wystawy typu roll-up w wersji językowej polskiej i francuskiej „Wiej wietrze, płyń wodo – zabytki młynarstwa Pomorza Zachodniego” w Mieszkowicach w Urzędzie Gminy.
- Prelekcja dotycząca zabytkowych młynów i wiatraków regionu w Darłowie, Muzeum w Zamku Książąt Pomorskich.

I.3.4. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytkowych Zespołów Dworsko-Parkowo-Folwarcznych

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, Zespół Parków Krajobrazowych WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, opracowanie wydawnictwa, ilość rekordów w cyfrowej bazie danych.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Działania BDZ w zakresie tematyki ochrony zabytkowych zespołów dworsko-parkowo-pałacowych skupiły się na wybranych elementach, mogących stanowić część składową przyszłego programu wojewódzkiego.

Powiększona została baza archiwalna BDZ o aktualne materiały dotyczące wybranych zespołów architektoniczno-funkcjonalnych, zarówno fotograficzna (np. dla obiektów z terenu gmin Wałcz i Mirosławiec) jak i dokumentacyjna (np. inwentaryzacja budowlano-konserwatorska dla pałacu w Kłębowcu). Dzięki dokumentacjom wykonywanym w ramach dotacji samorządu województwa, pozyskiwane są aktualne opracowania projektowe i powykonawcze dotyczące zarówno obiektów architektury jak i zieleni. Uzupełniają one zbiory archiwum BDZ – np. dla zamku w Swobnicy, pałacu w Sitnie, pałacu w Kłębowcu, dworze w Rajkowie.

Ze względu na obszerność zagadnienia i wielkość środków finansowych koniecznych na ich realizację, działania te mają charakter cząstkowy; nie wyłączają konieczności i celowości opracowań całościowych w kolejnych latach.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

ZPKWZ w trakcie swojej działalności dokonywał publikacji dotyczących obszarów przezeń administrowanych. W publikacjach tych zawierano informacje na temat najcenniejszych obiektów parkowych, dworskich, parkowych i folwarcznych. W latach objętych zakresem Programu ZPKWZ wydał dwie edycje map poświęconych każdemu obszarowi parku (t.j. łącznie 12 map parków z rewersem w postaci opisu specyfiki danego obszaru, w tym w ujęciu historycznym). Opracowano także odrębną mapę Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” z rozbudowaną częścią historyczną.

W trakcie lokowania infrastruktury turystycznej w terenie część tablic edukacyjnych poświęcono tematyce historycznej – występują tu m.in. takie zagadnienia jak historyczne cmentarze ewangelickie. W przypadku lokalizacji wskazanych tablic w przebiegu ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej informacja na temat tych składników krajobrazu umieszczona jest także w wydanych w roku 2014 broszurach informacyjno-edukacyjnych.

I.3.5. Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, właściciele zabytków.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na zabezpieczenia, liczba zabezpieczonych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Możliwość udzielanie dotacji z budżetu województwa zachodniopomorskiego na montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej obiektów zabytkowych

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ propaguje wśród właścicieli obiektów zabytkowych konieczność szczególnej dbałości o bezpieczeństwo. W poradniku „Kościoły ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej…" znajduje się rozdział poświęcony przeciwdziałaniu zagrożeniom pożarowym i włamaniom.

Kontynuowano współpracę BDZ w ramach projektu „Razem bezpieczniej" z Komendą Wojewódzką Policji w Szczecinie, Towarzystwem Historycznym w Szczecinie i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Dokonano lustracji obiektów sakralnych powiatu goleniowskiego. Pracownicy merytoryczni BDZ uczestniczyli w konferencji międzynarodowej „Służby w ochronie dziedzictwa Europy Wschodniej" w Pęzinie, w dniach 14-15 czerwca 2016.

BDZ zostało zaproszone do współpracy przy w/w projektach, realizowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Szczecinie oraz Pomorskie Towarzystwo Historyczne z funduszy programu *Razem bezpieczniej*. Głównym celem tego zadania jest poprawa bezpieczeństwa zabytków ruchomych, zabezpieczenie ich przed kradzieżą, włamaniem, dewastacją i zniszczeniem.
Pracownicy BDZ uczestniczyli w pracach terenowych, obejmujących miejscowości powiatu gryfickiego i goleniowskiego, w których znajdują się obiekty sakralne, z zabytkowym wyposażeniem wnętrz, ujętym w rejestrze i ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. Podczas pracy terenowej dokonano weryfikacji rzeczywistego stanu zachowania zabytków z dokumentacją konserwatorską (z zasobów archiwum WKZ w Szczecinie). Stwierdzone na miejscu braki w stanie rzeczowym wyposażenia sakralnego zostały odnotowane w stosownych kartach. W wizytowanych kościołach sprawdzono też stan zachowania obiektów ruchomych, udzielono konsultacji odnoszących się do bieżącej opieki konserwatorskiej, wykonano serwis fotograficzny. Najcenniejsze zabytki zostały oznakowane przez Policję mikrocząsteczkami DNA, z opisem i numerem seryjnym przypisanym do kościołów, w których się znajdują. W ramach współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Szczecinie opracowano bazę cyfrową kart zabytków ruchomych z terenu powiatu goleniowskiego i gryfickiego. W razie kradzieży, Policja, mająca wszystkie dane o obiekcie (opisowe, fotograficzne, oznakowanie indywidualne) będzie mogła w krótkim czasie powiadomić o utracie zabytku wszystkie jednostki policji w kraju, placówki izby celnej, straży granicznej oraz bazy danych Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów oraz Interpol.
Wykaz zaginionych zabytków ruchomych z terenu powiatu gryfickiego, kamieńskiego i miasta Świnoujście - mimo zróżnicowanej wartości artystycznej i datowania - został zamieszczony w publikacji książkowej (katalogu): „Utracone zabytki sakralne powiatu gryfickiego, kamieńskiego,

miasta Świnoujścia", opracowanej przez asp. szt. dr. M. Łuczaka i wydanej we wrześniu 2015 roku przez Komendę Wojewódzką Policji w Szczecinie. Zdjęciom w katalogu towarzyszą zwięzłe opisy i przybliżone daty zaginięcia. Wydanie, podobnie opracowanego, katalogu zaginionych zabytków powiatu goleniowskiego - planowane jest na 1 poł. 2017 r.

I.3.6. Promocja prawidłowej konserwacji i rewaloryzacji zabytków zgodnie z zasadami konserwatorskimi

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania (np.: lokalne grupy działania - LGD).

Wskaźniki: ilość zorganizowanych wystaw, spotkań, ilość uczestników spotkań.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: BDZ.
Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Wsparcie finansowe działań Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie w organizacji warsztatów, seminariów, prelekcji oraz ewentualnego przygotowania wydawnictw.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Biuro przygotowało specjalistyczne, eksperckie opracowanie dotyczące wzorców postępowań konserwatorskich przy sakralnych budowlach kamiennych i ceglanych z terenu województwa zachodniopomorskiego. Stanowi ono źródło wiedzy o praktycznych aspektach prawidłowej konserwacji zabytków kamiennych, skierowane do profesjonalistów. Podobne opracowanie dotyczące architektury drewnianej, wykonane zostało w poprzedni okresie monitorowania.
Materiały te są praktycznie wykorzystywane w przygotowywanych wystąpieniach, prelekcjach, warsztatach, prowadzonych przez pracowników BDZ.

Walor promocji prawidłowej konserwacji zabytków mają niemal wszystkie działania BDZ kierowane do różnych grup społecznych – np. warsztaty ryglowe dla dzieci i młodzieży w ramach wydarzeń kulturalno-plenerowych (jak Łobziuki w Łobzie, Dni Henrykowskie w Siemczynie, Festiwal Kultury Ukraińskiej w Przećminie, Jarmark szachulcowy w Łącku, Oblężenie Chwarszczan – warsztaty rzemiosł dawnych), a także prelekcje – w tym związane z kościołami ryglowymi, pomoc właścicielom zabytków w planowaniu prac konserwatorskich i pozyskiwaniu środków (np. przy remoncie wieży dzwonnicy ryglowej przy kościele w Sławęcinie). Działania te opisane są szczegółowo w innych punktach niniejszego sprawozdania.

I.3.7. Wspieranie właścicieli i użytkowników zabytków w prowadzeniu prawidłowej opieki nad zabytkami z obszaru województwa zachodniopomorskiego

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, instytucje i osoby fizyczne będące właścicielami lub użytkownikami zabytków.

Wskaźniki: ilość wytworzonych dokumentacji i opracowań naukowych, opinii.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUEMNETACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Na bieżąco prowadzone są konsultacje dla potencjalnych beneficjentów dofinansowań na prace konserwatorskie i budowlane przy zabytkach ze środków MKiDN i UM.

BDZ udostępnia na swojej stronie internetowej Poradnik dla właścicieli obiektów zabytkowych, w którym zawarte są podstawowe informacje prawne, organizacyjne i techniczne dotyczące działań opiekuńczych. Inne działania BDZ:

- Pracownicy merytoryczni Biura udzielają profesjonalnych konsultacji – w czasie spotkań bezpośrednich przy obiektach, telefonicznych, w siedzibie Biura - w przygotowaniu materiałów wyjściowych do podejmowania decyzji, przygotowaniu wniosków o dotacje, promocji, bieżącej opieki nad zabytkiem
- Pracownicy merytoryczni Biura brali udział w odbiorze prac przy zabytkowej wieży kościelnej w Sławęcinie, gm. Choszczno; udzielili konsultacji przy redagowaniu folderu do w/w obiektu, prowadzili również konsultacje dot. zabezpieczenia XVII-wiecznego kościoła w Golcach przed katastrofą budowlaną z właścicielem obiektu i Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- Opracowania opinii dotyczących stanu technicznego i wartości zabytku, w oparciu o materiały archiwalne zewnętrzne i własne
- Udostępnianie dokumentacji z archiwum własnego BDZ
- Uświadamianie właścicieli zabytków objętych np. wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków, o potrzebie prawidłowej opieki nad zabytkiem oraz możliwości pozyskania środków na remonty (układ staromiejski Nowego Warpna).
- Szkolenie w zakresie stanu zachowania i opieki nad zabytkami oraz dotacje na prace konserwatorskie – Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim

Biuro opracowało Studia ochrony wartości kulturowych gmin Mirosławiec i Wałcz, w ramach umowy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie, jako element realizacji Krajowego Programu Opieki i Ochrony nad Zabytkami. To prestiżowe zadanie, traktowane jako wzorcowe, zostało bardzo wysoko ocenione. Przyniosło ono niezwykle bogaty materiał dokumentacyjno-archiwizacyjny do zasobów BDZ. Opracowania zostały przekazane gminnym samorządom lokalnym w celu wykorzystania w pracach planistycznych i procesach decyzyjnych.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Cel *wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami* realizowany był m.in. poprzez wspieranie i prowadzenie inicjatyw służących pozyskaniu finansowania zewnętrznego (wspólnie z Zachodniopomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń

Wodnych) dla rewitalizacji zabytkowych urządzeń melioracji wodnej na terenie Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry.

CEL OPERACYJNY I.4.
DECENTRALIZACJA ZADAŃ OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

ZADANIA:

I.4.1. Wspieranie działań na rzecz budowy samorządowego systemu służb ochrony zabytków – gminnego i powiatowego.

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków, istniejące instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość szkoleń, ilość osób zasięgających opinii.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Prowadzenie zestawienia danych o udzielonych dotacjach oraz informowanie innych organów uprawnionych do udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków o dotacjach udzielonych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego;

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ nie mając ustawowych instrumentów prawnych wpływania na JST, odpowiada na zapytania kierowane ze strony urzędów samorządowych. Współpracuje także z samorządowymi konserwatorami zabytków, np. W Kołobrzegu i pracownikami urzędów miast i gmin, powiatów, odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa na ich terenie, np. w Cedyni – dot. planowanych dokumentacji i inwestycji kościoła w Czachowie, wieży widokowej itp.

Rolę promowania opieki nad zabytkami przez samorządy maja także szkolenia organizowane dla wójtów i burmistrzów z terenu powiatów drawskiego i łobeskiego przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i pracowników BDZ. Zakres szkoleń obejmował obowiązujące przepisy prawne dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego oraz możliwości pozyskiwania środków finansowych na prace budowlane i konserwatorskie przy obiektach zabytkowych.

CEL OPERACYJNY I.5.
DELIMITACJA (WYZNACZENIE GRANIC) WARTOŚCIOWYCH OBSZARÓW KRAJOBRAZU KULTUROWEGO DO ZACHOWANIA I BUDOWA SYSTEMU ICH OCHRONY

ZADANIA:

I.5.1. Budowa systemu ochrony i opieki nad zabytkami z terenu województwa zachodniopomorskiego w formie uznania za Pomniki Historii

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZP, instytucje i instytucje kultury predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość szkoleń, ilość osób zasięgających opinii.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Wsparcie finansowe wszelkich działań prowadzonych przez właścicieli będących w posiadaniu/nadzorze obiektów zabytkowych uznanych za Pomnik Historii;
- Wspieranie w ramach udzielanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Liczba Pomników Historii w województwie nie uległa zmianie, kontynuowane są prace konserwatorskie w obiektach. Współpraca BDZ z samorządami i muzeami działającymi w miejscowościach posiadających obiekty rangi Pomnika Historii – np. Muzeum w Stargardzie, Muzeum Ziemi Kamieńskiej – ma wieloraki charakter i służy wspieraniu ich działań bieżących i promocyjnych, jak np. współpraca w ramach ZDD i EDD.

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WZ

RBGP WZ w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodnio-pomorskiego zamieściło 11 obiektów zabytkowych proponowanych do uznania za pomniki historii w formie rekomendacji.

CEL OPERACYJNY I.6.
UTRZYMANIE W DOBRYM STANIE ZABYTKÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO LUB BĘDĄCYCH W UŻYTKOWANIU PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WZP.

ZADANIA:

I.6.1. Realizacja prac remontowych i rewaloryzacyjnych obiektów zabytkowych (wpisanych do rejestru i ujętych w ewidencji zabytków

PLAN

Koordynacja: Wydział Inwestycji i Nieruchomości UM WZ.

Partnerzy: wydziały Urzędu Marszałkowskiego stanowiące nadzór nad jednostkami zajmującymi zabytkowe obiekty – np. Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Zdrowia, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Budżetu i Finansów, jednostki organizacyjne WZP, służby konserwatorskie.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na remonty i inwestycje, ilość zadań inwestycyjnych, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Koordynacja: Wydział Inwestycji i Nieruchomości UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ INWESTYCJI I NIERUCHOMOŚCI UM WZ

Wydział wypełnia zadania określone w regulaminie organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego WZ, w tym dotyczące nieruchomości zabytkowych. Są wśród nich takie, jak prowadzenie inwestycji i spraw techniczno-eksploatacyjnych, dotyczących nieruchomości stanowiących własność Województwa Zachodniopomorskiego, z wyłączeniem nieruchomości drogowych, prowadzenie spraw inwestycji dotyczących nieruchomości będących w dyspozycji wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w szczególności w zakresie wykonywania funkcji kontrolno-nadzorczych będących w kompetencjach organów województwa, wykonywanie zadań związanych z realizacją inwestycji na potrzeby Urzędu.

WYDZIAŁ KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

- Zabezpieczanie środków w budżecie na podstawie obserwacji potrzeb oraz planów remontów i inwestycji;
- Nadzór instytucjonalny inwestycji w zabytkowych budynkach stanowiących mienie województwa, w których funkcjonują samorządowe instytucje kultury.

Prace remontowe i rewitalizacyjne obiektów zabytkowych w posiadaniu województwa zachodniopomorskiego, będących w użytkowaniu przez jednostki organizacyjne Województwa Zachodniopomorskiego oraz będące w użytkowaniu wojewódzkich osób prawnych (wpisane do rejestru zabytków) – DOTYCZY SAMORZĄDOWYCH INSTYTUCJI KULTURY.

Projekty zrealizowane w ramach RPO WZ 2007-2013

- ***Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum tradycji regionalnych*** **(2014 – 2015)**
  Wartość zadania: 8 007 859 zł
  Środki pochodzące z budżetu województwa: 2 434 713 zł
  Środki pochodzące z UE (RPO WZ): 5 512 244 zł
  Środki własne MNS: 60 902 zł

Projekt polegał na modernizacji i restauracji pomieszczeń oraz dziedzińca zabytkowego budynku Muzeum Narodowego w Szczecinie przy ul. Staromłyńskiej 27 dla potrzeb stworzenia nowoczesnego Muzeum poświęconego historii Pomorza. Realizacja projektu pozwoliła w sposób kompleksowy eksponować i przechowywać cenne zbiory archeologiczne, etnograficzne i numizmatyczne związane z regionem.

- ***Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie*** **(2012-2015)**
  Wartość zadania: 27 212 815 zł
  Środki pochodzące z budżetu województwa: 8 364 627 zł
  Środki pochodzące z UE (RPO WZ): 18 842 608 zł
  Środki własne ZKP : 5 580 zł

Projekt obejmował renowację i modernizację skrzydła północnego wraz z wieżą widokową Zamku, wykonano inwentaryzację architektoniczną dla celów projektowych, opracowano inwestorski program funkcjonalno-użytkowy pomieszczeń, opracowano projekt koncepcyjny i projekt budowlany oraz zrealizowano prace modernizacyjne i budowlane. Odtworzono w stylu późnego renesansu Północy dawny ciąg komunikacyjny w skrzydle północnym na podstawie zachowanej ikonografii. Skomunikowano m.in. salę Bogusława X z wieżą widokową, emporami, dawnym oratorium, ze zrekonstruowanymi komnatami książęcymi oraz z dawną XIV-wieczną kryptą książęcą.

- ***Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie (2011-2015)***
  Wartość zadania: 74 953 629 zł
  Środki pochodzące z budżetu województwa: 28 745 371zł
  Środki pochodzące z UE (RPO WZ): 45 913 729zł
  Środki własne OnZ : 294 529 zł

Rezultatem projektu jest nowoczesna, wielofunkcyjna sala teatralna wraz z odpowiednim zapleczem technicznym, kuluarami, foyer i częścią gastronomiczną dostępną dla pracowników i dla publiczności. W związku z tym, że budynek podlegający przebudowie objęty jest ochroną Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w ramach prac nie ingerowano w jego zewnętrzny kształt, poza niezbędnymi pracami polegającymi na: uporządkowaniu istniejących instalacji dachowych, przebudowie konstrukcji dachu w Skrzydle Zachodnim i Południowym (wzmocnienie istniejącej konstrukcji), dobudowie kieszeni scenicznej w Skrzydle Południowym oraz rozbudowie kondygnacji piwnic pod Tarasem Zachodnim. Rezultatem projektu jest dostęp dla zorganizowanych grup publiczności do zabytkowej komnaty na trzecim piętrze Wieży Więziennej, w której pracami konserwatorskimi objęta została XVI-wieczna polichromia.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ wyszło z inicjatywą i zwróciło się do Wydziału Inwestycji i Nieruchomości UM z propozycją współpracy w zakresie identyfikacji i katalogowania nieruchomości, należących do Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego, objętych różnymi formami ochrony konserwatorskiej. Na spotkaniu wymieniono się informacjami, diagnozując obszary problemowe.

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie

Data rozpoczęcia: 18 marca 2014 roku
Data zakończenia: 31 grudnia 2015 roku
Wartość inwestycji: 27.217.057,93 zł

Przedmiotem inwestycji była modernizacja oraz adaptacja dla osób niepełnosprawnych skrzydła północnego zamku wraz z wieżą widokową. Projekt obejmował również dostosowanie budynku do przepisów obowiązujących dla obiektów użyteczności publicznej w szczególności z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe budynku.

Prace modernizacyjne obejmowały całość obiektu, to jest:

– Salę Księcia Bogusława X wraz z holami na parterze budynku
– kryptę i podziemia skrzydła północnego
– sale ekspozycyjne I i II piętra,
– wieżę widokową z wymianą pokrycia hełmu wieży
– szereg prac instalacyjnych na poddaszu obiektu
– adaptację dachu (stropodachu) na taras widokowy

Projekt zakładał jak najszersze udostępnienie pomieszczeń oraz przestrzeni zamkowych i zapewnienie im pełnej funkcji wystawienniczej zgodnie z ich historycznym charakterem i teraźniejszym przeznaczeniem.
Głównym celem modernizacji było przywrócenie świetności dawnej rezydencji książęcej poprzez odtworzenie zatartego układu historycznego i „uczytelnienie" pierwotnej funkcji pomieszczeń, przede wszystkim najbardziej reprezentacyjnego pomieszczenia zamku – Sali Księcia Bogusława X - dawniej kościoła zamkowego, jak również najstarszej zachowanej części zabudowy Wzgórza Zamkowego – XIV-wiecznej krypty grzebalnej wraz z przylegającą częścią podziemia oraz holu przed Salą Księcia Bogusława X dawnego przejazdu bramnego.
Przywrócony został dawny charakter i funkcja Krypty Książęcej, wróciły do niej zachowane sarkofagi książęce, a hall przed kryptą przekształcony został w salę ekspozycyjną. W posadzce tej sali zostały wyeksponowane fundamenty Kamiennego Domu – pierwszej murowanej siedziby książąt pomorskich na Wzgórzu Zamkowym.
We wszystkich salach parteru, pierwszego i drugiego piętra wykonano tynki renowacyjne oraz zmieniono kolorystykę ścian na nawiązującą do epoki renesansu – okresu, w którym Zamek został wybudowany. Posadzki w salach zostały wymienione na posadzkę ceramiczną nawiązującą wyglądem do zachowanej w krypcie zamkowej historycznej XVI-wiecznej posadzki. Zniszczona stolarka drzwiowa została wymieniona na nowe drzwi drewniane o charakterze historycznym, a jednocześnie odpowiedniej klasie odporności ogniowej. W oknach sali księżnej Anny Jagiellonki, zamontowane zostało szklenie witrażowe w tak zwany „plaster miodu". Ponadto jednym z głównych zadań jakie zostało zrealizowane w ramach projektu była likwidacja barier architektonicznych i udostępnienie pomieszczeń skrzydła dla osób niepełnosprawnych oraz osób starszych i mających problemy z poruszaniem się.

Modernizacja i przebudowa pomieszczeń w skrzydle wschodnim i zachodnim Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
Data rozpoczęcia: 14 lipca 2015 roku
Data zakończenia: 30 grudnia 2015 roku
Wartość inwestycji: 3 848 449,58 zł brutto

Zakres wykonanych prac:
Przedmiotowe zadanie obejmowało modernizację pomieszczeń oraz wejść do budynku w skrzydle wschodnim i zachodnim Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (wejścia A i F w skrzydle wschodnim oraz wejście G w zachodnim). W zakresie prac znalazły się hole, klatki schodowe, ciągi komunikacyjne i inne pomieszczenia ogólnodostępne jak również zewnętrzne schody z piaskowca. Kluczowy zakres robót stanowiło wykonanie prac modernizacyjnych wraz z niezbędnymi instalacjami i infrastrukturą techniczną w celu dostosowania obiektu do przepisów ochrony przeciwpożarowej i do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zostały wydzielone dwie klatki schodowe przegrodami o odpowiedniej odporności ogniowej oraz wyposażenie w klapy oddymiające. W ramach zadania wykonana została również winda łączącej wszystkie kondygnacje budynku w skrzydle wschodnim, oraz jak najszersze udostępnienie pozostałych części budynku.

Przedmiotowe zadanie zostało podzielone na następujące podzadania:
- Przebudowa holu na parterze skrzydła wschodniego.

Zakres zadania obejmował wykonanie przebudowy i remontu holu skrzydła wschodniego Zamku Książąt Pomorskich (wejście A) wraz z klatką schodową. Zaplanowano wykonanie następujących prac:

- Remont schodów zewnętrznych z piaskowca przy skrzydle wschodnim - wejścia A i F oraz zachodnim – wejście G.

Zadanie obejmowało wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę oraz robót budowlanych w ramach remontu i przebudowy schodów z piaskowca przy

wejściach do skrzydła wschodniego i zachodniego. Przebudowa polegać miała przede wszystkim na likwidacji barier komunikacyjnych poprzez wykonanie podjazdu dla wózków po stronie zachodniej skrzydła wschodniego (od dziedzińca) oraz przebudowę i dostosowanie do obowiązujących przepisów podjazdu i wejścia po stronie wschodniej. Z uwagi na duży stopień zużycia istniejących schodów z piaskowca (wysolenia, uszkodzenia mechaniczne) konieczne było również przeprowadzenie ich remontu z prawie całkowitą wymianą materiału schodów na nowy.

- Wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej w skrzydle wschodnim i piwnicach skrzydła południowego (przyłącze dla skrzydła wschodniego).

Zgodnie z opracowaną dokumentacją projektową roboty budowlane obejmowały wymianę całości instalacji wodno-kanalizacyjnej skrzydła wschodniego wraz z przyłączami biegnącymi z pomieszczeń technicznych pod skrzydłem zachodnim poprzez piwnice skrzydła południowego zamku do skrzydła wschodniego.

- Adaptacja na cele wystawiennicze pomieszczenia Nr p 202 w II poziomie piwnic skrzydła wschodniego.

Prace planowane w ramach tego zadania dotyczyły adaptacji pomieszczenia na najniższym poziomie piwnic skrzydła wschodniego na cele wystawiennicze.

- Przebudowa pomieszczeń w skrzydle zachodnim klatka G.

Zadanie obejmowało przebudowę klatki schodowej i części pomieszczeń w tym przede wszystkim holu na parterze oraz I i II piętrze, jak również wejścia do budynku i znajdującej się tu portierni. Inwestycja polegała w szczególności na wydzieleniu pożarowym klatki schodowej od przylegających do niej pomieszczeń i korytarzy na parterze i piętrach wraz z wykonaniem automatycznego oddymiania klatki schodowej na wypadek pożaru. Wydzielenie pożarowe klatki schodowej wiązało się również z koniecznością wymiany stolarki drzwiowej w niektórych pomieszczeniach I i II piętra.

- Przebudowa pomieszczeń tzw. warsztatu w przyziemiu skrzydła zachodniego.

W ramach zadania zaplanowany został remont i przebudowa warsztatu oraz pomieszczeń socjalnych (szatnie i sanitariaty) dla pracowników obsługi technicznej imprez organizowanych na terenie Zamku Książąt Pomorskich. Prace obejmowały dostosowane pomieszczeń do obowiązujących przepisów sanitarnych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

CEL II. FUNKCJONOWANIE ZABYTKÓW W PROCESIE AKTYWIZACJI EKONOMICZNEJ I SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA

CEL OPERACYJNY II.1.
TWORZENIE WARUNKÓW FINANSOWYCH I ORGANIZACYJNYCH DO OPIEKI NAD DZIEDZICTWEM KULTUROWYM REGIONU MATERIALNYM I NIEMATERIALNYM

ZADANIA:

II.1.1. Dofinansowywanie z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami – dotacje

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Wydział Budżetu i Finansów.

Wskaźniki: wielkość środków finansowych przeznaczonych na remonty, ilość zadań inwestycyjnych, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Zabezpieczanie środków w budżecie na podstawie obserwacji potrzeb oraz planów remontów i inwestycji;
- Prowadzenie i nadzór inwestycji w zabytkowych budynkach stanowiących mienie województwa, w których funkcjonują samorządowe instytucje kultury.

Realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.) Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył w budżecie na 2015 i 2016 r. kwotę po 1 000 000,00 zł z przeznaczeniem na realizację zadań obejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego. W trakcie naboru, wpłynęły odpowiednio 137 i 141 wnioski na łączną kwotę 6 530 170,09 zł i 7 276 114,55 zł.[12]

Tab. Wysokość dotacji z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na prace konserwatorskie przy zabytkach w stosunku do wnioskowanej kwoty ogółem w latach 2015-2016.

	2015	2016
Kwota z budżetu województwa (zł)	1 000 000,00	1 000 000,00
Wnioskowana kwota łącznie (zł)	6 530 170,09	7 276 114,55

Rys. 21. Wykres: kwoty wnioskowane – kwoty przyznane

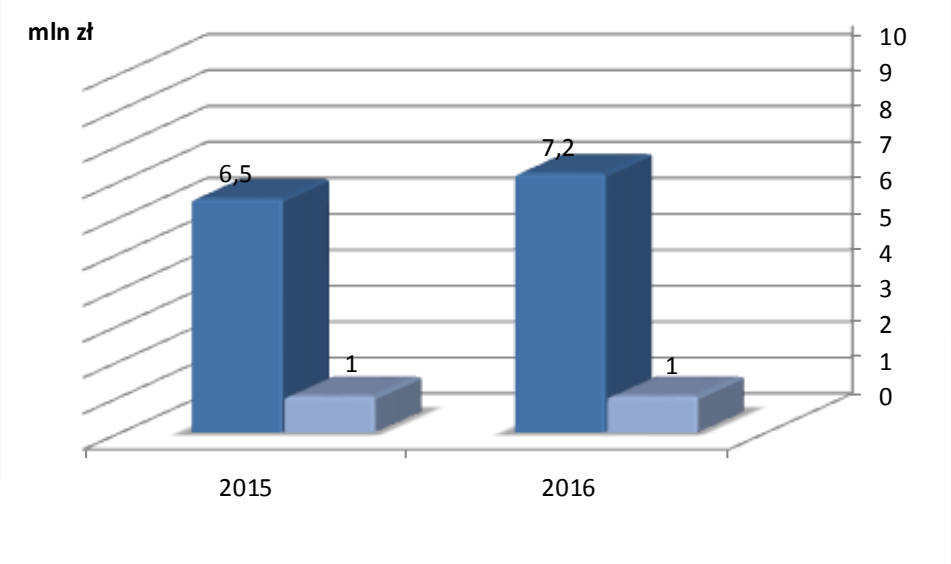

[12] Dane WKNIDN

Komisja Oceniająca Wnioski, działając zgodnie z regulaminem prac komisji, wyłoniła w 2015 r. 43 zadania, zaś w 2016 r. 57 zadań, którym przyznano dotacje.

Tab. Dotacje na prace konserwatorskie przy zabytkach w latach 2015-2016

	2015	2016
Kwota	**1 000 000**	**1 000 000**
ilość dofinansowań*	43	57
ilość wniosków	137	141

*przyznanych dotacji

Rys. 22. *Wykres: ilość złożonych wniosków – ilość przyznanych dotacji*

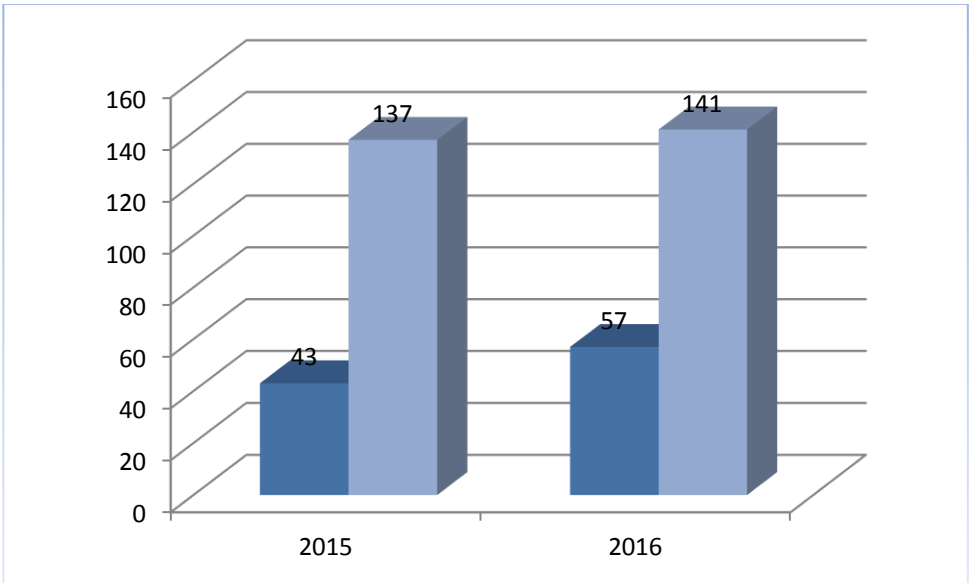

Ilość dotacji udzielonych na prace przy zabytkach w latach 2015-2016 w podziale na powiaty

POWIAT	2015 r.	2016 r.	Ilość dotacji w danym powiecie w latach 2015-2016
Koszalin	1	1	2
Szczecin	1	1	2
Białogardzki	4	5	9
Choszczeński	1	3	4
Drawski	3	4	7
Goleniowski	2	1	3

Gryficki	6	3	9
Gryfiński	2	5	7
Kamieński	1	2	3
Kołobrzeski	1	2	3
Koszaliński	3	7	10
Łobeski	2	2	4
Myśliborski	2	5	7
Policki		3	3
Pyrzycki	4	2	6
Sławieński	3		3
Stargardzki	3	4	7
Szczecinecki	2	3	5
Świdwińsk**i**	1	2	3
Wałecki	1	2	3
Łączna ilość dotacji w danym roku	43*	57*	**100**

* W 2015 roku przyznano 43, udzielono 40; w 2016 r. przyznano 57, ud zielono 51.

Wykaz dotacji – załącznik nr 6.

Wydział koordynuje także udzielanie dotacji z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego na realizację zadań z zakresu kultury przez podmioty niepubliczne.
Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2015 i 2016 ogłosił konkursy ofert dla podmiotów niepublicznych na realizację zadań z zakresu kultury. Postępowania konkursowe prowadzono zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – obsługę merytoryczną i organizacyjną prowadził WKN i DN.

- W 2015 r. udzielono łącznie 39 dotacji w kwotach od 5 tys. zł (np. zadanie: Sąsiady – Trzebiatowskie Spotkania Kultur), do 30 tys. zł (zadanie: Festiwal Komedii Szpak).
- W 2016 roku udzielono 29 dotacji, z których najwyższe kwoty przyznano m.in. zadaniom: Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Sacrum non Profanum - 30 tys. zł. i Letni Festiwal Wędrowny Na Gotyckim Szlaku – 25 tys. zł.

Wykaz dotacji – załącznik nr 6.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Pracownicy BDZ corocznie brali udział w pracach komisji ds. merytorycznej oceny wniosków o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego, udzielane z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego. Powołanie do pracy w Komisji dokonywane jest Zarządzeniem Marszałka.
W ramach nadzoru nad pracami dokonywali monitoringu zaawansowania i poprawności prac konserwatorskich, które otrzymały dofinansowanie samorządu województwa, np. prac

renowacyjnych kościoła ryglowego w Mielenku Drawskim, gm. Drawsko Pomorskie, szpitala i kościoła pw. św. Mikołaja w Wałczu, kościoła w Suliszewie, kościoła w Sianowie, kościoła w Korytowie.
Pracownicy BDZ dokonują, corocznie w okresie rozliczeń, weryfikacji dokumentacji powykonawczej wykonanych prac w ramach dotacji oraz uczestniczą w odbiorach prac przy obiektach. Sporządzane są protokoły odbioru, stanowiące jeden z wymaganych elementów prawidłowego rozliczenia wykonania zadania. W 2016 r. dokonano 50 odbiorów.

Wykonano także bazę danych „Monitoring prac remontowych w ramach dotacji UM" i „Monitoring stan zachowania zabytków rejestrowych na obszarze województwa", zawierająca m.in. dokumentacje fotograficzną poszczególnych faz prac remontowo-konserwatorskich.

II.1.2. Finansowanie z funduszy strukturalnych i zewnętrznych będących w dyspozycji samorządu województwa zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami

PLAN

Koordynacja: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Zarządzania RPO, Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Wydział Współpracy Międzynarodowej.

Partnerzy: BDZ, Wydziały Wdrażania RPO.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na działania rewitalizacyjne, ilość zadań, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Kontynuacja działań z zakresu prac konserwatorskich i restauratorskich w obiektach zabytkowych;
- Współpraca, przygotowywanie opinii i tworzenie baz danych pomocnych przy rozdysponowaniu środków z funduszy strukturalnych i zewnętrznych.

WYDZIAŁ PROGRAMÓW ROZWOJU TERENÓW WIEJSKICH UM WZ

W ramach PROW 2007 – 2013 realizowano szereg działań dotyczących obiektów dziedzictwa kulturowego na terenach wiejskich województwa.
W załączeniu zestawienie projektów zrealizowanych ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania: 313/322/323 "Odnowa i rozwój wsi" oraz działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje z zakresu Odnowy i rozwoju wsi, związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych.

ZAKRES: **Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci (wartość ok. 550 tys. zł):**

- Gmina Barlinek - Odnowienie miejsca pamięci i zakup wyposażenia dla muzeum w Dziedzicach.
- Gmina Police - Przebudowa zabytkowego budynku świetlicy wiejskiej w Uniemyślu.

- Gmina Trzebiatów- Rozbudowa i przebudowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Chomętowo gmina Trzebiatów

ZAKRES: **Odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków:**

- Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Wawrzyńca w Rudkach gmina Wałcz - Wykonanie remontu kościoła p.w. Św. Rocha w Dębołęce.
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krosinie - Remont fasady zewnętrznej i wieży w kościele p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Motarzynie
- Gmina Dębno - Rewitalizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy Dębno.
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Świętej Trójcy w Żukowie - Remont dachu kościoła filialnego pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Przywodziu
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Chociwlu- Remont dachu i naprawa stabilizacyjna ścian zabytkowego kościoła gotyckiego w Chociwlu - Etap II
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Stanisława BM w Sikorach - Renowacja kościoła pw. MB Królowej Polski w miejscowości Polne
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Judy Tadeusza w Lubiczu - Remont elewacji zabytkowej wieży kościoła p.w. Św. Anny w Babinku
- Parafia Rzymskokatolicka Matki Boskiej Królowej Pokoju w Siekierkach - Remont dachu i wieży zabytkowego kościoła p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Starej Rudnicy gm. Cedynia
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Pełczycach
- - Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej - remont kościołów w miejscowościach: Płotno, Krzynki i Chrapowo.
- Parafia Rzymsko -Katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Skrzatuszu - Wykonanie remontu dachu kościoła fil. p.w. św. Piotra i Pawła w Dobino
- Parafia Rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Cieszeniewie - Dbamy o zabytki w naszej miejscowości - remont kościoła w Bierzwnicy
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi w Zieleniewie - Remont elewacji kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi w Zieleniewie
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemieniania Pańskiego w Płotach - Realizacja I etapu Rewitalizacji obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską o dużym znaczeniu kulturalnym i historycznym - Konserwacja elewacji kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Płotach
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa - Odnowienie elewacji i dachu drewnianej dzwonnicy kościoła w Brojcach
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu - Remont dachu i kościoła filialnego p.w. św. Antoniego w miejscowości Żukowo
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Stanisława BM - Renowacja elewacji ściany zachodniej wieży kościoła parafialnego w Klępiczu
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Barnimiu - Renowacja elewacji kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Dominikowie oraz zagospodarowanie funkcjonalno-przestrzenne terenu o szczególnym znaczeniu dla społeczności lokalnej i podniesieniem wartości turystycznej
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. M.B. Szkaplerznej w Wołczkowie - Odnowa zabytkowego kościoła z XIII wieku pw. Matki Boskiej Szkaplerznej we wsi Wołczkowo
- Parafia rzymskokatolicka p.w. Św Piotra i Pawła w Policach - Odnowa zabytkowego kościoła z XVII wieku w Tatyni

- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Nowym Warpnie - Odnowa zabytkowego kościoła z XV wieku w Nowym Warpnie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Golenicach - Renowacja wieży i dachu kościoła w Golenicach
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla w Kozielicach - Odnowa zabytkowego Kościoła z XVII wieku we wsi Niemica
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha BM w Krzemlinie - Konserwacja i remont kościoła filialnego p.w. Narodzenia NMP w Derczewie
- Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św.Judy Tadeusza - II etap remontu elewacji zabytkowego kościoła p.w. Św. Anny w Babinku- bryła główna budynku
- Parafia Rzymsko-katolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Pełczycach - Remont kościoła filialnego p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Jagowie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jana Chrzciciela w Żabowie - Remont i konserwacja zabytkowego kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Żabowie
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Ostrowcu - Remont dachu kościoła filialnego p.w. Zwiastowania NMP w Krągu, Gmina Polanów
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Świętego Krzyża - Remont zabytkowego kościoła p.w. Świętego Krzyża w Nawodnej
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Grzmiącej - Remont dachu wieży i nawy kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Grzmiącej
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa w Wicimicach - Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o szczególnym znaczeniu historycznym- Konserwacja i Remont Elewacji Kościoła p.w. Św. Józefa w Wicimicach
- Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa z siedzibą w Kierzkowie - Remont pokrycia dachu, wieży oraz odnowienie elewacji zewnętrznej kościoła filialnego w Otanowie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Miłosierdzia Bożego w Parlinie - Remont wieży kościoła w Łęczycy
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marianowie - Remont zabytkowej wieży kościoła filialnego pw. Miłosierdzia Bożego w Wiechowie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Warnicach - Odnowa zabytkowego kościoła w Piasecznie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Radowie Wielkim
- - Odnowa zabytkowego kościoła z XVII wieku we wsi Gostomin
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Piotra i Pawła w Robuniu - Remont i zagospodarowanie terenu zabytkowego Kościoła w Karścinie
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy - Remont pokrycia dachowego kościoła filialnego p.w. Świętego Franciszka z Asyżu w miejscowości Nosowo
- Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. matki Bożej Królowej Polski w Tetyniu - Remont pokrycia dachowego Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Załężu
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Andrzeja Boboli w Krajniku Górnym - Remont zabytkowej wieży kościoła filialnego p.w. Św. Maksymiliana Kolbe w Zatoni Dolnej
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Rodziny w Mieszewie - Odnowa zabytkowego kościoła w Zwierzynku
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla w Lubanowie - Odnowa zabytkowego kościoła w Sosnowie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla w Kozielicach Odnowa zabytkowego kościoła w Kozielicach

- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Starej Dąbrowie - Remont zabytkowej wieży kościoła w Nowej Dąbrowie
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha B.M. - Remont wieży zabytkowego kościoła p.w. Św. Wojciecha BM w Sulimierzu
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha B.M. - Remont zabytkowego kościoła p.w. Narodzenia NMP w Renicach

Szczegółowe zestawienie danych - Załącznik nr 5.

CEL OPERACYJNY II.2.
ZWIĘKSZANIE ROLI ZABYTKÓW W ROZWOJU TURYSTYKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

ZADANIA:

II.2.1. Rozbudowa wojewódzkiego samorządowego systemu/portalu informacji o zabytkach województwa zachodniopomorskiego dostępnych turystycznie

PLAN

Koordynacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zdania, w tym: lokalne organizacje turystyczne (LOT), instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość opracowań, ilość rekordów na portalu cyfrowym.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Województwo Zachodniopomorskie (Wydział Informatyki i Społeczeństwa Informatycznego we współpracy z Wydziałem Turystyki i Gospodarki) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowało projekt pn. „Rozwój społeczeństwa informacyjnego", jednym z systemów którego był projekt e-Turystyka - elektroniczny system informacji turystycznej (eSIT) zawierający dostępną informację turystyczną. Efektem projektu jest portal: http://pomorzezachodnie.travel/ w którym znajduje się wiele informacji nt. zabytków i dziedzictwa regionu. Portal jest redagowany przez redaktorów w terenie.

II.2.2. Rozwój tematycznych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych, samochodowych, kolejowych, konnych) promujących dziedzictwo kulturowe regionu (w oparciu o wydarzenia historyczne, zespoły zabytków)

PLAN

Proponowana koordynacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, BDZ, ZROT, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZ, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość opracowań, długość opracowanych szlaków, ilość oznakowanych szlaków w terenie.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:
Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Biuro Turystyki w Wydziale Turystyki i Gospodarki w ramach środków pozyskanych z programów „Południowy Bałtyk" oraz „Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013" zrealizował projekt **RECReate – Rewitalizacja Europejskiego Szlaku Kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku – Pomorska Droga św. Jakuba** (realizowanego w latach 2011-2014), w ramach którego wytyczono i oznakowano 630 km szlaku, wydany został przewodnik, mapa turystyczna, przy sześciu kościołach ustawione zostały obeliski informacyjno-promocyjne, w szczecińskiej katedrze zainstalowano infokiosk, przeprowadzono szereg spotkań i szkoleń dla interesariuszy na szlaku, udostępniono kurs e- learningowy. Wykonana została także ewaluacja projektu określająca kierunki rozwoju szlaku: jako produktu turystycznego, czynnika związanego z pielęgnowaniem i zachowaniem dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz związanego z aktywizacją społeczno-gospodarczą. Na koniec projektu 22 podmioty (gminy, powiaty, nadleśnictwa, muzea, organizacje turystyczne) podpisały list intencyjny Dalsze prace nad rozwojem i promocją Szlaku zależą od wszystkich jednostek i innych podmiotów, które funkcjonują na obszarze szlaku lub, których działania mogą mieć wpływ na rozwój i promocję Szlaku. Działania w latach 2015-2016 polegały na promocji szlaku, a także renowacji oznakowania, tych odcinków, na których oznakowanie uległo zniszczeniu lub została przerwana jego ciągłość. Zostały podjęte starania o oficjalne włączenie Pomorskiej Drogi św. Jakuba do sieci Europejskiego Szlaku Kulturowego – przyłączenie Polski do powiększonego częściowego Porozumienia w Sprawie Szlaków Kulturowych - rozmowy w Ministerstwie Nauki i Dziedzictwa Narodowego oraz do Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba z Composteli.

Efektem zrealizowanego projektu jest także opracowanie w ramach projektu **„Pomorze Zachodnie – dobre wspomnienia na przyszłość"** (RPO WZ 2007-2013) dwóch dokumentów koncepcyjnych związanych z rozwojem szlaków turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym: „Koncepcji rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz programem ich wdrażania, zarzadzania i promocji" oraz „Koncepcji utworzenia i rozwoju szlaku „Parki, ogrody, krajobrazy i smaki bramą do poznawania regionu" wraz z programem wdrażania, zarzadzania i promocji." Pierwsza koncepcja dotyczy rozwoju istniejących w regionie szlaków znajdujących się w strukturach europejskich *Droga Świętego Jakuba* i *Szlak Cysterski*, a także szlakami, które ze względu na tematykę posiadają międzynarodowy lub co najmniej transgraniczny potencjał rozwoju: *Szlak Gryfitów, Szlak Św. Ottona, szlaki militarne: miasta warowne, miasta twierdze, miejsca pamięci oraz Wał Pomorski.* Z uwagi na to, że zasoby kulturowe regionu skoncentrowane są głównie w części zachodniej i północnej regionu, w mniejszym zakresie w obszarze południowym i wschodnim i bardzo nieznacznie w części środkowej - druga koncepcja oparta jest na zasobach przyrodniczych i kulinarnych regionu, które mają za zadanie tę lukę uzupełnić. Do obu *Koncepcji* zostały także opracowane propozycje pobytowe w regionie – zarówno dla turystów indywidualnych, jak również wycieczek szkolnych. Dokumenty udostępnione są na stronie internetowej Wydziału i przekazywane są podczas spotkań i konferencji. W związku z realizacją zapisów Koncepcji Wydział rozpoczął spotkania z gospodarzami obiektów w terenie, związane z tworzeniem Szlaku Gryfitów oraz rozwojem Szlaku Cysterskiego i Drogi św. Jakuba.

W ramach projektu **"Poznaj Pomorze Zachodnie. Oznakowanie turystyczne regionu"** wykonano oznakowanie turystyczne regionu – dróg wjazdowych do województwa oraz dwóch turystycznych

szlaków samochodowych: Błękitnego obejmującego część nadmorską regionu oraz Zachodniopomorskie Pojezierza obejmującego pojezierną część regionu. W ramach prac oznakowano najważniejsze zabytki regionu, a także w 33 lokalizacjach umieszczone zostały tablice informujące w trzech wersjach językowych o atrakcjach, w tym zabytkach.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Pracownicy Biura uczestniczyli w konsultacjach dot. tworzenia szlaków kulturowych na obszarze woj. zachodniopomorskiego oraz w pracach zachodniopomorskiej Kapituły ds. turystycznych znaków samochodowych.
Pracownicy Biura brali udział także w pracach innych podmiotów:

- Zachodniopomorskiej Regionalnej Informacji Turystycznej - udział w pracach Kapituły ds. turystycznych znaków samochodowych (oznakowanie drogowe atrakcji turystycznych i obiektów zabytkowych)
- Wydziału Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ - opiniowanie przygotowywanych wydawnictw promocyjnych i informacyjnych (tablice w powiecie sławieńskim, przewodnik po szlaku św. Jakuba, wydawnictwa), udział w pracach zespołu opracowującego strategię Szlaku Gryfitów.

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WZ

W 2015 r. zespół RBGP WZ opracował koncepcję tras rowerowych województwa zachodnio-pomorskiego jako sieci długodystansowych tras rowerowych przebiegających przez teren województwa. Jednym z elementów/kryteriów wskazanych przebiegów były dziedzictwo i wartości kulturowe województwa. Obecnie w trakcie realizacji są 4 trasy rowerowe:

1. Velo Baltica
2. Trasa Pojezierzy Zachodnich
3. Stary Kolejowy Szlak
4. Trasa Zielonego Pogranicza

II.2.3. Zagospodarowanie na cele turystyczne obiektów zabytkowych.

PLAN

Koordynacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, instytucje kultury.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na promocję, ilość działań.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ GOSPODARKI I TURYSTYKI UM WZ

Wydział nie podejmował działań w przedmiotowym zakresie.

II.2.4. Budowa i promocja produktów turystycznych i kulinarnych w oparciu o zasób dziedzictwa kulturowego (w tym niematerialnego)

PLAN

Koordynacja: UM WZ – Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Rolnictwa i Rybactwa.

Partnerzy: instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zdania, w tym: lokalne organizacje turystyczne (LOT), instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na promocję, ilość działań.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ GOSPODARKI I TURYSTYKI UM WZ

Wydział podjął spotkania w terenie związane z utworzeniem na terenie Pomorza Zachodniego sieciowego produktu turystycznego opartego o zasoby endogeniczne regionu, w ramach projektu polegającego na rekonstrukcji historycznej miejsc „Wrota Czasu" aktywizujące następujące podmioty: Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie, Fort Gerharda, Muzeum Obrony Wybrzeża w Świnoujściu, Stowarzyszenie Słowian i Wikingów w Wolinie, Gmina Kołobrzeg, Towarzystwo Wszechstronnego Rozwoju „Pomeranus" w Szczecinie, Stowarzyszenie Miłośników Tradycji Rybołówstwa Bałtyckiego w Niechorzu, Gmina Przelewice.

Wydział w roku 2016 zrealizował projekt „Baltic Stories" – turystyka eventowa, w ramach funduszy zalążkowych Seed Money Programu Południowy Bałtyk, którego celem była wspólna i szersza promocja regionu dzięki wykorzystaniu wydarzeń i festiwali bazujących na dziedzictwie kulturowym regionu, m.in.:

- „3 Dni na Cysterskim Szlaku, w tym VII Międzynarodowe Targi Wyrobów Klasztornych",
- Międzynarodowy Dzień Latarni Morskich,
- Festiwal Słowian i Wikingów,
- zlot pojazdów militarnych.

Był to projekt przygotowawczy do trzyletniego projektu o tej samej nazwie. W tym samym czasie złożony został wniosek o realizację projektu Baltic Pride, związany z tworzeniem ofert pobytowych w regionie Południowego Bałtyku w oparciu o dziedzictwo kulturowe regionu. Wyniki naboru będą znane w maju 2017 r.

W ramach realizacji Koncepcji rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych rozpoczęto spotkania z gospodarzami obiektów na Szlaku Gryfitów, Szlaku Cysterskim, Wale Pomorskim, a także w ramach „Jesienno-zimowe inspiracje rozwoju turystyki" w Drawnie.

Wydział współpracuje z Kancelarią Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w kwestii przygotowań do XV Forum Parlamentów Południowego Bałtyku, który odbędzie się w maju 2017 r, a którego tematem są „Europejskie Szlaki Kulturowe na Obszarze Południowego Bałtyku – rozwój, tworzenie i promocja".

WYDZIAŁ ROLNICTWA I RYBACTWA UM WZ

Pozytywnie zaopiniowane wnioski o wpis produktów na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz wpisanie tych produktów na LPT. Aktualnie na Liście znajduje się 39 produktów z terenu województwa zachodniopomorskiego.[13]
Wśród wpisanych są:

[13] http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Produkty-regionalne-i-tradycyjne/Lista-produktow-tradycyjnych

- produkty mięsne
- rybołówstwa
- warzywa i owoce
- ciasta
- miody
- dania gotowe
- napoje

np.: szynka świdwińska, akacjowy miód cedyński, sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego, pasztet z gęsi z powiatu pyrzyckiego, ziemniak wyszoborski, ogórek kołobrzeski, pierniki szczecińskie, nalewka ze śliwek z Dębiny.

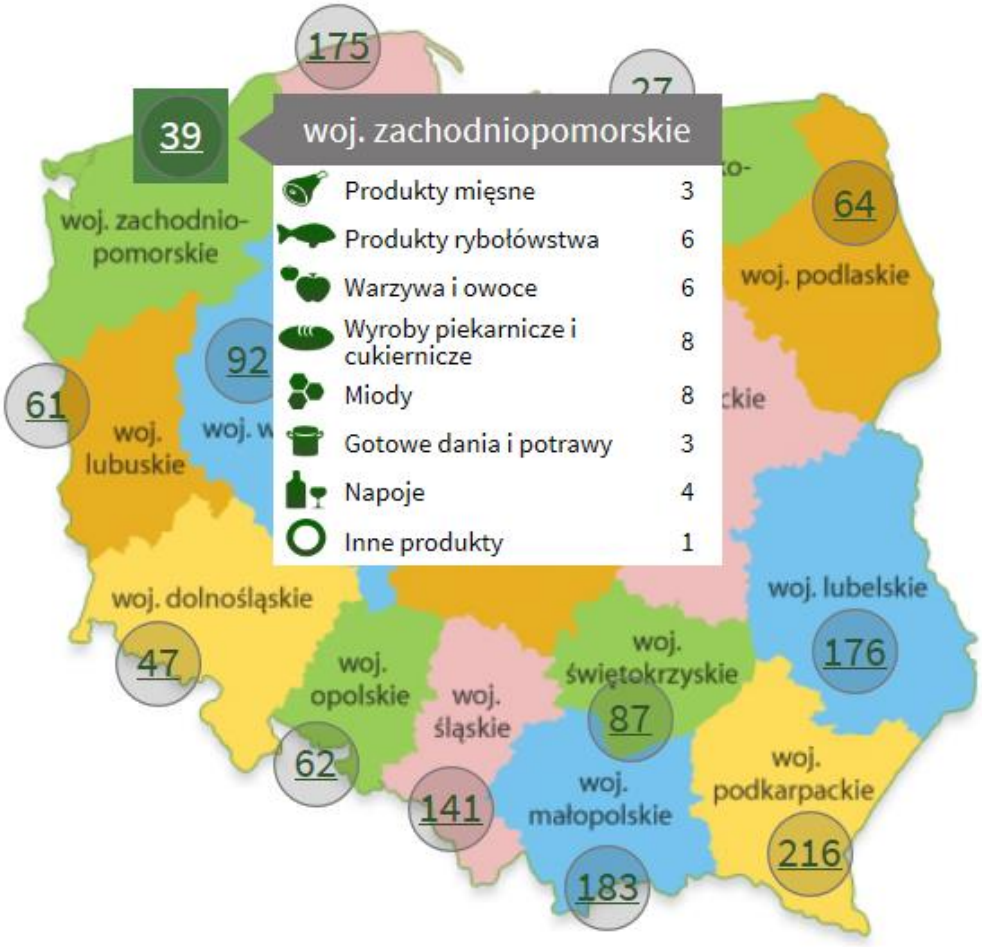

Rys. 23. Lista Produktów Tradycyjnych w województwach
źródło: www.minrol.gov.pl

CEL III. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI REGIONALNEJ W OPARCIU O DZIEDZICTWO KULTUROWE I POTRZEBĘ JEGO ZACHOWANIA DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

CEL OPERACYJNY III.1.

EDUKACJA REGIONALNA

ZADANIA:

III.1.1. Tworzenie warunków organizacyjnych i prawnych dla funkcjonowania instytucji zajmujących się dziedzictwem kulturowym i zabytkami województwa

PLAN

Koordynacja: Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na działalność instytucji.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Podjęte działania:

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego finansuje lub współfinansuje instytucje kultury, z których część w sposób szczególny działa w dziedzinie dziedzictwa kulturowego. Są to:

- Muzeum Narodowe w Szczecinie z oddziałami:
  - Muzeum Miasta Szczecina
  - Muzeum Sztuki Współczesnej
  - Oddział Muzeum Morskie

  oraz jednostkami:
  - Muzeum Tradycji Regionalnych
  - Centrum Dialogu „Przełomy”
  - Wystawa Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej
- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Pozostałe instytucje kultury :

- Opera na Zamku w Szczecinie
- Teatr Polski w Szczecinie
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie

Nadzór nad jednostkami sprawuje Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego WZ.

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

Prowadzenie, finansowanie i nadzór instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Nadzorowane instytucje realizują zadania w obszarze nauki, kultury i sztuki na rzecz społeczności regionalnej.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Kreowanie e-wizerunku i budowa marki – edukacja medialna poprzez prowadzenie, rozbudowę, modyfikację i stałą aktualizację treści i grafiki strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków.

Biuro prowadzi administrację strony internetowej, jako fundamentalny element kreowania e-wizerunku firmy i budowy marki w sieci. W analizowanym okresie prowadzono wiele prac rozwijających stronę.

Prowadzono także wprowadzanie nowych treści merytorycznych, stałą aktualizację treści i grafiki, zamieszczanie i publikację artykułów. Dokonywano monitoringu i analiz statystyk.

III.1.2. Organizacja i koordynacja wydarzeń na szczeblu wojewódzkim związanych z popularyzacją dziedzictwa regionu kierowanych do szerokich grup społecznych – np. Europejskie Dni Dziedzictwa na terenie województwa zachodniopomorskiego, Noce Muzeów.

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: UM WZ – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Promocji, Turystyki i Gospodarki, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, samorządy lokalne, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, związki wyznaniowe, właściciele zabytków i in.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na organizację EDD, ilość uczestników EDD, ilość wydarzeń EDD.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

EDD - ***Europejskie Dni Dziedzictwa*** to największy w Europie projekt społeczno-edukacyjny, zapoczątkowany decyzją Rady Europy w 1991 roku. Polska jest jego aktywnym uczestnikiem od 1993 r., a województwo zachodniopomorskie od 1995 r. Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie jest od 2005 r. koordynatorem w imieniu Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Nadrzędnym celem tego wydarzenia jest promowanie różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, przypominanie o wspólnych korzeniach kultury europejskiej i propagowanie dialogu międzykulturowego, udostępnianie do zwiedzania miejsc i obiektów, na co dzień niedostępnych lub nieznanych.

We wrześniu 2015 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego odbyło się ok. 140 wydarzeń w 40 ośrodkach miejskich i gminnych, przy zaangażowaniu 86 podmiotów partnerskich w ramach Europejskie Dni Dziedzictwa. EDD w naszym regionie przebiegały pod hasłem „Dziedzictwo utracone – dziedzictwo ocalone". BDZ organizowało inaugurację wojewódzką EDD wspólnie z Gminą Cedynia i instytucjami z tego terenu. Inauguracja wojewódzka odbyła się w przy udziale m.in. władz samorządowych i parlamentarzystów RP. Wykład inauguracyjny w dawnym klasztorze cysterek dr inż. arch. Macieja Płotkowiaka

Wydarzenia EDD miały różnorodny charakter, uzależniony od specyfiki kulturowej miejsca, możliwości organizacyjnych i finansowych organizatorów (wystawy, prelekcje, konferencje naukowe popularno-naukowe, warsztaty edukacyjne, konkursy, zwiedzanie zabytków, objazdy studialne, gry terenowe, rajdy i in.); w wielu ośrodkach zrealizowano kilka lub kilkanaście wydarzeń kulturalnych EDD. BDZ współpracowało z wieloma partnerami - stowarzyszeniami, instytucjami kultury, urzędami, firmami, np. w Muzeum Pamiątek Wojsk Inżynieryjnych 1. Armii Wojska Polskiego w Gozdowicach, CSL Internationale Spedition – Stara Rzeźnia w Szczecinie. W 2015 r. odbył się konkurs historyczno-literacki „Dziedzictwo utracone – dziedzictwo ocalone" kierowany do

młodzieży szkół ponadpodstawowych z terenu województwa, organizowany wspólnie z Książnica Pomorską. Wpłynęło 17 prac literackich. BDZ uczestniczyło w pracach komisji konkursowej i ocenie prac, ufundowało nagrody dla laureatów.
W 2015 roku BDZ było wojewódzkim koordynatorem wydarzeń realizowanych w ramach EDD.

Pracownicy BDZ wzięli też udział w spotkaniu koordynatorów EDD w Narodowym Instytucie dziedzictwa w Warszawie, gdzie odbyło się również szkolenie z zakresu obsługi komputerowych programów prezentacyjnych.

Generalny Konserwator Zabytków zaleca, aby EDD były całorocznym projektem edukacyjnym, realizowanym we współpracy z samorządami, instytucjami kultury, stowarzyszeniami, szkołami, prywatnymi właścicielami zabytków – z kulminacją we wrześniu każdego roku.
Działania te, które od lat prowadzi BDZ, są szczególnie ważne na Pomorzu Zachodnim, z jego burzliwymi dziejami i tragiczną cezurą II wojny światowej. Dlatego też w 2016 r. jesienny cykl imprez popularyzujących lokalne dziedzictwo kulturowe objęty został nazwą Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, które z założenia nawiązują do Europejskich Dni Dziedzictwa, umożliwiają jednak szersze dopasowanie do regionalnych uwarunkowań.

Od 2016 r. organizowane są **Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa**. W 2016 r. Biuro prowadziło uzgodnienia programowe i organizacyjne z partnerami lokalnymi w zakresie organizacji Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa. W 2016 r. zaproponowany został temat ogólnopolski EDD „Gdzie duch spotyka się z przestrzenią", który w Zachodniopomorskich Dniach Dziedzictwa zyskał uzupełnienie: „Pamięć miejsc i ludzi".
W drugiej połowie 2016 r. Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa odbyły się w 37 miejscowościach regionu z łącznym udziałem ok. 12 000 uczestników. Koordynatorem (i organizatorem bezpośrednim części imprez) ok. 150 wydarzeń kulturalnych w ramach ZDD było Biuro Dokumentacji Zabytków. Organizatorów bezpośrednich wydarzeń kulturalnych było 78. Inauguracja ZDD odbyła się na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, wykład inauguracyjny wygłosiła dr Janina Kochanowska.
Należy podkreślić znaczący sukces ZDD w procesie budowania tożsamości kulturowej społeczeństwa Pomorza Zachodniego i wymiar edukacyjnych tych wydarzeń.

<u>Podjęte działania:</u>

- Współpraca ze stowarzyszeniami, instytucjami kultury, urzędami, firmami przy organizacji Europejskich Dni Dziedzictwa na terenie Szczecina oraz województwa zachodniopomorskiego, np. w 2015 i 2016 r.:
  Stowarzyszenie na rzecz Cmentarza Centralnego w Szczecinie
  Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie
  Fundacja „Dziedzictwo" w Sławnie
  Stowarzyszenie Szlak Templariuszy
  Stowarzyszenie „Okruchy pamięci" w Łobzie
  Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Carpe diem" w Świdwinie
  Stowarzyszenie Turystyki Pieszej i Rowerowej „Na szlaku" w Sławnie
  Towarzystwo Miłośników Turystyki Rowerowej „Marysieńka" w Postominie
  Stowarzyszenie Przyjaciół Drawska „Meander"
  Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Oddział Szczeciński
  Liga Ochrony Przyrody, Oddział w Dębnie
  Trzebiatowskie Towarzystwo Kultury
  Ośrodek Edukacji Regionalnej „Wiejski Kocur" w Zatoni Dolnej

Archiwum Państwowe w Szczecinie
Archiwum Państwowe w Koszalinie
Archiwum Państwowe w Koszalinie, Oddział w Szczecinku
Muzeum Narodowe w Szczecinie
Muzeum Techniki i Komunikacji „Zajezdnia Sztuki" w Szczecinie
Muzeum Regionalne w Barlinku
Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie
Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie
Muzeum Regionalne w Szczecinku
Muzeum Wału Pomorskiego i II Wojny Światowej w Szczecinku
Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim
Muzeum Historii Ziemi Wałeckiej w Wałczu
Muzeum Regionalne w Wolinie
Muzeum Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie
Muzeum w Koszalinie
Muzeum Regionalne w Bobolicach
Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu
Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu
Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu
Muzeum Pamiątek I Armii wojska Polskiego oraz Dziejów Ziemi Mieszkowickiej w Gozdowicach
Muzeum Templariuszy w Chwarszczanach (w organizacji)
Kluboksięgarnia FiKa
Książnica Pomorska w Szczecinie
Książnica Stargardzka
Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie
Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu
Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie
Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach
Biblioteka Publiczna Gminy Sławno w Żukowie
Gminna Biblioteka Publiczna w Płotach
Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Myśliborzu
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie
Ośrodek Dokumentacji Dziejów Ziemi Goleniowskiej „Żółty Domek" w Goleniowie
Centrum Kultury w Chojnie
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Płotach
Gminny Ośrodek Kultury w Rewalu
Barlinecki Ośrodek Kultury
Cedyński Ośrodek Sportu i Turystyki
Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Golczewie
Centrum Kultury i Sportu w Postominie
Sławieński Dom Kultury
Samorządowa Agencja Promocji i Kultury w Szczecinku
Trzebiatowski Ośrodek Kultur

Miejski Ośrodek Kultury w Moryniu
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sławnie
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drawsku Pomorskim
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sławnie
Gimnazjum Miejskie w Sławnie
Szkoła Podstawowa nr 1 w Sławnie

- **Administracja i zarządzanie treścią strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków.**
  W ramach promocji wydarzeń EDD zamieszczenie były stale aktualizowane informacje na temat partnerów i organizatorów ZDD i EDD, programu EDD oraz cykl artykułów relacjonujących przebieg EDD na terenie województwa zachodniopomorskiego wraz z galerią zdjęć. W okresie 2015-2016 zamieszczono 29 artykułów na własnej stronie www.bdz.szczecin.pl.

- **Dokumentacja fotograficzna z przebiegu Europejskich Dni Dziedzictwa i Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa**
  Prowadzona była systematyczna dokumentacja fotograficzna z realizacji wydarzeń EDD – zarówno przez pracowników BDZ jak i poszczególnych realizatorów i uczestników. Część materiałów – plików jpg – przekazywana była do BDZ wzbogacając jego bazę fotografii cyfrowej. Zdjęcia z wydarzeń zamieszczane były na stronach internetowych BDZ jak i na stronach partnerów i realizatorów.
  Dokumentacja fotograficzna obejmuje szereg wydarzeń w całym województwie, m.in. 35 wydarzeń w Szczecinie, zakończenie konkursów dla dzieci gminy wiejskiej Sławno i miasta Sławna, Imieniny Patrona Ulicy w Sławnie, Festiwal Kultury Polsko-Ukraińskiej w Przećminie, festyn historyczny „Oblężenie Chwarszczan 1433", wycieczka śladami żydowskiej społeczności Drawska, objazdy studialne powiatu stargardzkiego i Pomników Historii województwa, wykłady w Kamieniu Pomorskim, gra terenowa w Niechorzu, konferencja w Trzebiatowie
  Łącznie – 1850 zdjęć.

- **Projekt, druk, dystrybucja plakatu Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, oraz dystrybucja materiałów EDD**
  Opracowanie graficzne plakatu i informatorów corocznie nawiązuje zarówno do tematu ogólnopolskiego jak i specyfiki naszego regionu. W 2015 r. temat ogólnopolski brzmiał: „Utracone dziedzictwo", w naszym województwie temat Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa rozszerzony został następująco: „Dziedzictwo utracone – dziedzictwo ocalone".
  W 2016 r. temat ogólnopolski EDD „Gdzie duch spotyka się z przestrzenią" w Zachodniopomorskich Dniach Dziedzictwa zyskał uzupełnienie: „Pamięć miejsc i ludzi".

Corocznie BDZ zleca wykonanie projektu i druk plakatów oraz dystrybuuje je do wszystkich partnerów na obszarze województwa.

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Zorganizowano poza siedzibą 75 wydarzeń.
W tym na terenie województwa 58 (Uniwersytet Szczeciński, Secesja Cafe, placówki edukacyjne na terenie Szczecina i województwa zachodniopomorskiego, Gryfice, Myślibórz, Police, Drawsko Pomorskie).

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Wydział dofinansował organizację EDD / ZDD kwotami:
2015 r. – 25 tys. zł;
2016 r. – 1 600 zł.

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Wydział informuje na swoich stronach o obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa zachęcając do udziału w wydarzeniach i włączania się w ich organizację.
W ramach spotkań związanych ze Szlakiem Gryfitów i Pomorską Drogą Św. Jakuba, Wydział rozpoczął rozmowy na temat możliwości promocji szlaków podczas Europejskich Dni Dziedzictwa w 2017 r.

KSIĄŻNICA POMORSKA

Zorganizowano po raz czwarty konkurs historyczno-literacki, prowadzony w naszym województwie w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Edycja konkursu z 2015, nosiła tytuł „Dziedzictwo utracone - dziedzictwo ocalone". Konkurs ten, skierowany do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej województwa zachodniopomorskiego, współorganizowany był przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2015. W r. 2015 zorganizowany po raz pierwszy konkurs literacki „Czy wiesz, skąd pochodzi ten cytat?" – przeprowadzony także podczas Europejskich Dni Dziedzictwa 2015 w województwie zachodniopomorskim. W programie Europejskich Dni Dziedzictwa rokrocznie znajdują się także wykłady i prezentacje pracowników Książnicy.

III.1.3. Popularyzacja wiedzy o historii i zabytkach województwa, w tym o dynastii Gryfitów oraz ochrony i opieki nad zabytkami

PLAN

Proponowana koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, samorządy lokalne, instytucje kultury, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na organizację, ilość wspieranych wydarzeń.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Zlecanie realizacji zadań podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w ramach otwartego konkursu ofert;
- Promocja kultury w województwie zachodniopomorskim;
- WKNiDN rozdysponowuje środki z budżetu województwa przeznaczone na realizację zadań z zakresu kultury, w tym na zadania związane z propagowaniem wiedzy o dynastii Gryfitów, poprzez wsparcie podległych instytucji kultury np. Zamek Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Książnica Pomorska.
- udział Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego w pracach nad utworzeniem na terenie WZ ***Szlaku Gryfitów*** (współpraca z WTiG). W ramach projektu planuje się rewitalizację zachowanych obiektów wpisanych do rejestru zabytków wraz z ich

otoczeniem. Projektem objęte zostały najcenniejsze układy urbanistyczne w tym pomniki historii: Stargard Szczeciński, Kamień Pomorski, Trzebiatów (wniosek przeszedł procedury formalne i oczekuje na wpis na listę pomników historii), Chojna, Pyrzyce. W ramach projektu planuje się utworzenie szlaku turystyki kulturowej pod nazwą „Na szlaku Gryfa" łączącego miejscowości o najbardziej wartościowych zabytkach.

Realizacja przedsięwzięcia priorytetowego wpisuje się wprost w zadania Programu Opieki na Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013 – 2017:

1. Popularyzacja wiedzyo historii i zabytkach województwa, w tym o dynastii Gryfitów
2. Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury i budownictwa.
3. Realizacja prac remontowych i rewaloryzacyjnych obiektów zabytkowych, znajdujących się w posiadaniu Województwa Zachodniopomorskiego (wpisanych do rejestru zabytków ujętych w ewidencji zabytków) bądź będących w użytkowaniu jednostek organizacyjnych Województwa
4. Wspieranie właścicieli i użytkowników zabytków w prowadzeniu prawidłowej opieki nad zabytkami z obszaru województwa zachodniopomorskiego
5. Finansowanie z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami
6. Finansowanie z funduszy strukturalnych i zewnętrznych będących w dyspozycji Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami,
7. Rozwój tematycznych szlaków turystycznych, promujących dziedzictwo kulturowe regionu.

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI w SZCZECINIE

1. Scenariusze dwóch lekcji z zakresu kształtowania i rozwijania poczucia tożsamości regionalnej uczniów gimnazjów województwa zachodniopomorskiego.
   LEKCJA nr 1. *Tożsamość regionalna uczniów województwa zachodniopomorskiego*
   LEKCJA nr 2. *Walory Pomorza Zachodniego*
   Opracował: Janusz Korzeniowski – nauczyciel konsultant ds. edukacji obywatelskiej
   /Przekazane do Wydziału Edukacji i Sportu UW w czerwcu 2016./
2. Zeszyt nr 15 /płyta CD/ z serii EDUKACJA OBYWATELSKA pt. *Szkoła w lokalnym partnerstwie społecznym*, ZCDN 2016.
   Pod redakcją Janusza Korzeniowskiego – nauczyciela konsultanta ds. edukacji obywatelskiej Promocja zagadnień w wydawnictwach oświatowych – w Zachodniopomorskim Dwumiesięczniku Oświatowym Refleksje (każdy z numerów ukazał się w nakładzie 1500 egz. i było kolportowany nieodpłatnie; każdy numer został nieodpłatnie udostępniony w sieci w wersji elektronicznej).

Wykaz artykułów dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz edukacji regionalnej opublikowanych na łamach Zachodniopomorskiego Dwumiesięcznika Oświatowego „Refleksje":
Refleksje 2016, nr 1 – Joanna Bierejszyk-Kubiak, Książki stąd. Siedemdziesiąt lat literatury na Pomorzu Zachodnim
Refleksje 2016, nr 1 – „Stworzył mnie Szczecin". Ulice Szczecina (ciąg dalszy) Artura Daniela Liskowackiego
Refleksje 2016, nr 2 – Krzysztof Lichtblau, Bitwa o świadomość
Refleksje 2016, nr 2 – Sławomir Iwasiów, Regionalizm bez granic. I Popołudniowe Spotkanie Kulickie
Refleksje 2016, nr 3 – Martyna Łapaj, Zakłada się nogę na nogę
Refleksje 2016, nr 3 – Agnieszka Szewczyńska, Napisz list z wakacji. Konkurs literacki dla uczniów
Refleksje 2016, nr 4 – Szymon Piotr Jakubiak, Organizmy pionierskie. Życie kulturalne pierwszych lat Szczecina

Refleksje 2016, nr 5 – Krystyna Milewska, Edukacja muzealna. Oferta Muzeum Narodowego w Szczecinie na nowy rok szkolny
Refleksje 2016, nr 5 – Tomasz Choroba, Mur pada z dwóch stron. „Pomorskie Spotkania Archeologiczne" w Muzeum Narodowym w Szczecinie
Refleksje 2016, nr 6 – Jacek Kawałek, Drukowanie przeszłości. Jak wykorzystać nowe technologie w edukacji historycznej?
Refleksje 2016, nr 6 – Dariusz Jeżewski, Ponadczasowa idea. Kazimierz Antoni Jeżewski – twórca współczesnej pedagogiki opiekuńczej
Refleksje 2016, nr 6 – Dorota Baumgarten-Szczyrska, Apetyt na… Afrykę!
Refleksje 2016, nr 6 – Agnieszka Szewczyńska, „Każde z nas to żywa kronika". Wizyta Powstańców Warszawskich w Bibliotece Pedagogicznej
Refleksje 2016, nr 6 – Andrzej Wiśniewski, Licealiści na niezwykłej lekcji historii

2015

Refleksje 2015, nr 3 – Barbara Popiel, Pięćdziesiąt lat minęło. Jubileuszowa edycja Przeglądu Teatrów Małych Form KONTRAPUNNKT
Refleksje 2015, nr 4 – Wiesława Penc-Chmiel, Turystyka edukacyjna. Walory wysp Wolin i Uznam w kształceniu nie tylko regionalnym
Refleksje 2015, nr 5 – Eryk Krasucki, Czy Trzy dni w Szczecinie Lesliego Woodheada warto pokazać szczecińskim uczniom?
Refleksje 2015, nr 5 – Sylwia Klik, Lokalny bohater. Notatki do biografii Michała Kmiecika
Refleksje 2015, nr 5 – Joanna A. Kościelna, Tajemnica fresku. Chrystus krzyżowany przez cnoty
Refleksje 2015, nr 5 – Renata Misiura, Lekcje historii z pasją. Pomysł na regionalistyczny spacer po Cedyni.

Dziecięcy Szpital Uzdrowiskowy „Słoneczko" w Kołobrzegu

Dzieci i młodzież z terenu całej Polski, przebywające na leczeniu w **Dziecięcym Szpitalu Uzdrowiskowym „Słoneczko" w Kołobrzegu** poznają historię miasta i regionu nadmorskiego.
W ramach zajęć pozalekcyjnych zwiedzają Kołobrzeg, poznają historię uzdrowiska i jego lecznicze walory, mają bezpośredni kontakt z zabytkami przyrodniczymi, zdobywają wiedzę na temat flory i fauny naszego regionu.
W skali roku jest to około 1200 młodych osób.
Tematyka historyczna i przyrodnicza są częścią programu wychowawczego placówki.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

W latach 2015 – 2016 organizowane były w **Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie** kolejne edycje programu *Pomorze Zachodnie – To My. W ramach programu organizowane były konkursy dla uczniów szkół zachodniopomorskich.* Konkurs fotograficzny: *„Wokół nas – ludzie, miejsca, sytuacje" o*raz konkurs filmowy: „*Stąd jesteśmy*". Oba konkursy, a także związane z nimi konferencje podsumowujące wyniki wiążą się z poznawaniem historii regiony oraz budowaniem regionalnej tożsamości jego mieszkańców. W pracach konkursowych ciekawe miejsca w sensie kulturowym w tym obiekty zabytkowe niejednokrotnie się pojawiały.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

W okresie sprawozdawczym BDZ wykonało:

- Przygotowano do druku artykuł „Chrystianizacja Pomorza Zachodniego – materialne ślady pamięci" do wydawnictwa „Od pieczęci do herbu – materiały z I Konferencji Historycznej Płoty, 3 marca 2016".

- Artykuły na stronach www: „Dzwonnica przy kościele w Sławęcinie", „Dotacje Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego", „EDD 2015 - zapraszamy do udziału", „Konkurs historyczno-literacki EDD 2015", „70. Rocznica forsowania Odry", „Dni Cedyni 2015".
- Udział w posiedzeniach komitetu redakcyjnego Zeszytów Siemczyńsko-Henrykowskich, a także Dniach Henrykowskich w Siemczynie, w trakcie których wzięli udział w konferencji naukowej, poprzez zorganizowanie panelu „Problematyka konserwatorska ryglowego dziedzictwa sakralnego Pojezierza Drawskiego" i warsztatów edukacyjnych dot. regionalnego budownictwa.
- Udział w komisjach konkursowych „Budowle ryglowe na terenie Pomorza Zachodniego" i „Dziedzictwo utracone – dziedzictwo ocalone".

Ewidencje miejsc pamięci poległych w czasie I wojny światowej na terenie województwa zachodniopomorskiego.
Współpraca z Biurem Geodezji Urzędu Marszałkowskiego przy opracowywaniu map z wykorzystaniem danych Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego do nowo tworzonej pozycji na stronie internetowej BDZ „Ewidencja upamiętnień z I wojny światowej", w tym map:
powiatu gryfińskiego:
gm. Banie, gm. Cedynia, gm. Chojna, gm. Gryfino, gm. Mieszkowice, gm. Moryń, gm. Stare Czarnowo, gm. Trzcińsko Zdrój, gm. Widuchowa;
powiatu polickiego:
gm. Dobra, gm. Police, gm. Kołbaskowo, gm. Nowe Warpno
Razem: 15 map

Aktualizacja dokumentacji upamiętnień z I wojny światowej; dokumentacja fotograficzna upamiętnień z gmin powiatu stargardzkiego:
Powiat Stargardzki
gm. Kobylanka – Reptowo, Cisewo, Kobylanka, Kunowo
gm. Marianowo – Dalewo
gm. Stara Dąbrowa – Kicko, Chlebówko, Stara Dąbrowa
gm. Dolice – Moskorzyn, Żalęcino, Morzyca, Bralęcin, Sądów
Razem: 589 rekordów
Powiat Gryfiński
Gm. Trzcińsko Zdrój – Góralice, Dobropole, Chełm Dolny, Trzcińsko Zdrój
Razem: 236 rekordów

Utworzenie i **opublikowanie na stronie internetowej BDZ** opracowań **kart pomników z I wojny światowej** z powiatu stargardzkiego, w tym: opracowanie graficzne otrzymanych map, utworzenie i naniesienie grafik i legend, edycja zdjęć.
gm. Dobrzany – Biała, Błotno, Dobrzany, Lutkowo, Sierakowo, Szadzko, Krzemień
gm. Ińsko – Granica, Ińsko, Studnica,
gm. Suchań – Suchanówko, Tarnowo, Brudzewice, Modrzewo
gm. Stara Dąbrowa – Chlebówko 1, Chlebówko 2, Kicko, Nowa Dąbrowa, Rosowo,
gm. Kobylanka – Cisewo, Kobylanka, Reptowo,
razem 22 karty.

Inne działania BDZ:

- Przeprowadzenie edukacyjnych warsztatów ryglowych podczas Łobziuków 2016 - „Parasol dla Kultury"
- Przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych na temat budownictwa ryglowego podczas festynu historycznego „Oblężenie Chwarszczan 1433"
- Współorganizacja konferencji naukowej w Chwarszczanach 28-29 sierpnia 2016 r.
- Przeprowadzenie warsztatów na temat budownictwa ryglowego podczas „Żniw w zagrodzie" w Gosławiu oraz merytoryczny nadzór na programem żniwnej inscenizacji
- Przeprowadzenie warsztatów plastycznych na temat budownictwa ryglowego podczas „Jarmarku szachulcowego" w Łącku – 23.07.2016
- Przeprowadzenie warsztatów na temat budownictwa ryglowego podczas II Festiwalu kultury polsko-ukraińskiej w Przećminie gm. Kołobrzeg
- Przeprowadzenie warsztatów plastycznych na temat budownictwa ryglowego Doliny Dolnej Odry w ramach Warsztatów przyrodniczych „Nad rozlewiskiem – święto Starego Kostrzynka"
- Wygłoszenie wykładu „Dziedzictwo zapomniane, dziedzictwo niezauważane" na temat dziedzictwa kulturowego gminy Rewal w Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu w ramach EDD

W l. 2015 - 2016 BDZ opracowało:

- Foldery informacyjno-zdjęciowe na Europejskie Dni Dziedzictwa (rok 2015) dotyczące zwiedzanych przez uczestników miejscowości (rozdawane bezpłatnie);
- Materiały edukacyjne przygotowane (karty pracy) na warsztaty edukacyjne w Cedyni w 2015 r. odnoszące się do lokalnego dziedzictwa kulturowego.
- Karty pracy (edukacyjne) przygotowywane na potrzeby w/w warsztatów ryglowych

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE
Działania edukacyjne

Cykl: „Wokół pomorskiego dziedzictwa"

- Kruche dziedzictwo
- Jak przelotne ptaki. Krótki przystanek w Trzebiatowie
- Przemiany wystroju kościoła św. Jakuba w Szczecinie
- Modernizm pomorski w służbie sacrum – zabytki niedostrzegane?
- Sztuka na śmietniku
- Witraże XVI–XVIII w. na Pomorzu Zachodnim

Wykłady towarzyszące wystawie czasowej „Pierwsze lata polskiego Szczecina 1945-1947"

- Szczecin 1945 – wyzwolony czy zdobyty)
- Gasili płonący Szczecin. Straż Pożarna w 1945

Wykłady zorganizowane w ramach 10 i 11 Europejskiej Nocy Muzeów

- Ostatnia z rodu Gryfitów. Księżna Anna Croy (1590-1660)
- Muzyka w Szczecinie za czasów ostatnich Gryfitów i po upadku ich Christo et reipublicae. Książę Filip II, kolekcjoner sztuki
- Sebastian Münster i jego Cosmographia Mapa Lubinusa – wyjątkowa czy zwykła?
- Co o Pomorzu mówią dawne mapy?

Wykłady towarzyszące promocji projektu KABINET 2.0

- Kabinet Pomorski. Symboliczny obraz świata Filip Hainhofer i jego pomorscy znajomi. Interesy i intelektualne fascynacje
- Mecenat artystyczny Filipa II

Warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach 10 i 11 Europejskiej Nocy Muzeów

- Śladami Lubinusa
- Kabinet w miniaturze

III.1.4. Włączenie problematyki dziedzictwa kulturowego do programów edukacyjnych.

PLAN

Koordynacja: Wydział Edukacji i Sportu UM WZ, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

Partnerzy: BDZ, samorządy lokalne i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość opracowań

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ aktywnie włącza się (w miarę posiadanych środków i zasobów kadrowych) w działania wspierające oświatę (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) - cyklami warsztatów i prelekcji poświęconych problematyce rodzimego dziedzictwa kulturowego w formie: warsztatów plastycznych dla dzieci młodszych, konkursów i prezentacji multimedialnych dla pozostałych grup wiekowych. BDZ opracowało własne teczki edukacyjne pn. „Ryglowe łamanie głowy", zawierające tzw. karty pracy, które są modyfikowane w zależności od grupy docelowej (a także wykorzystywane bywają w DPS jako materiał pomocniczy w terapii zajęciowej dla pensjonariuszy – Włościbórz gm. Dygowo).

W 2015 r. BDZ przygotowało i prowadziło autorskie warsztaty edukacyjne *Cedyńskie Spotkania z Historią* (*w* ramach zadania: przygotowanie i prowadzenie zajęć rysunkowych z dziećmi, krzyżówki regionalistyczne „Cedynia i okolice", prezentacja plansz wystawowych na ekspozycji plenerowej, zabawy plastyczne odnoszące się do historii miejscowości gminy, serwis foto - 255 plików zdjęciowych).

Inne działania BDZ:

- Współorganizacja konkursu plastycznego dla uczniów szkół gminy Ostrowice „Budowle ryglowe na terenie Pomorza Zachodniego", konkursu historyczno-literackiego dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych „Pamięć miejsc i ludzi"
- Cykl warsztatów edukacyjnych „Gdzie duch spotyka się z przestrzenią" o kapliczkach i krzyżach przydrożnych na terenie województwa zachodniopomorskiego w świetlicach wiejskich, szkołach podstawowych powiatu drawskiego i gryfickiego, z użyciem specjalnie opracowanych pomocy dydaktycznych

III.1.5. Tworzenie lokalnych muzeów i izb regionalnych

PLAN

Koordynacja: Muzeum Narodowe w Szczecinie.

Partnerzy: BDZ, instytucje kultury, muzea, samorządy lokalne, jednostki organizacyjne działające w sferze kultury i oświaty, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, liczba wydarzeń, które otrzymały wsparcie, ilość utworzonych izb regionalnych/muzeów.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Muzeum Narodowe w Szczecinie nie podejmowało działań w tym zakresie.
Muzeum współtworzy tożsamość regionalną i narodową Pomorza Zachodniego wspierając swym potencjałem naukowym i doświadczeniem inne jednostki organizacyjne działające w sferze kultury – tworzenie samodzielnych lokalnych muzeów i izb regionalnych wykracza poza jego statutowe kompetencje.

Muzeum Narodowe w Szczecinie w okresie sprawozdawczym wspierało merytoryczne jak również prezentowało wystawy czasowe w muzeach na terenie Pomorza Zachodniego.

1. Konsultacje merytoryczne:
   - Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu
   - Muzeum Pamiątek Wojsk Inżynieryjnych 1 Armii Wojska Polskiego w Gozdowicach
   - Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu
   - Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu
2. Prezentacja wystaw czasowych poza siedzibą MNS, dotyczących popularyzacji i upowszechnienia wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia Gryfitów:
   - Prezentacja wystawy „- Rybacy z przeszłości… - Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu 2016
   - Prezentacja wystawy Skarb z Mołtowa w Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu 2016.

III.1.6. Tworzenie oferty edukacyjnej kierowanej do właścicieli i użytkowników zabytków w zakresie opieki nad zabytkami i pozyskiwania funduszy na remonty i adaptacje zabytków

PLAN

Koordynacja: BDZ, Wydz. Zarządzania RPO.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość szkoleń, ilość przeszkolonych osób.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ udostępnia na swojej stronie www „Poradnik dla właścicieli obiektów zabytkowych”, w którym zawarte są podstawowe informacje prawne, organizacyjne i techniczne dotyczące działań opiekuńczych. Inne działania BDZ:

- Pracownicy Biura udzielają szeroko rozumianej pomocy – w czasie spotkań bezpośrednich przy obiektach, telefonicznych, w siedzibie Biura - w zbieraniu materiałów wyjściowych do podejmowania decyzji, w przygotowaniu wniosków o dotacje, promocji, bieżącej opieki nad zabytkiem,
- Opracowania opinii dotyczących stanu technicznego i wartości zabytku, w oparciu o materiały archiwalne zewnętrzne i własne
- Udostępnianie dokumentacji z archiwum własnego BDZ
- Uświadamianie właścicieli zabytków objętych np. wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków, o potrzebie prawidłowej opieki nad zabytkiem oraz możliwości pozyskania środków na remonty.

III.1.7. Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury i budownictwa oraz dawnych rzemiosł i technik budowlanych, ginących zawodów, dziedzictwa niematerialnego regionu

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, działające w obszarze architektury i budownictwa.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość szkoleń, ilość wystaw, ilość przeszkolonych osób.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ od 2000 roku prowadzi ewidencję zabytkowych detali i elementów architektonicznych (w formie kart inwentaryzacyjnych) – jest to odrębny od WKZ własny zasób ewidencyjny. W 2014 r. został skatalogowany w formie bazy elektronicznej. Zestawienie wykazało 1097 obiektów dotychczas zinwentaryzowanych.

W zadaniu tym przedmiotem działań Biura jest dokumentacja wystroju elewacji i stolarek budowlanych głównie zabytkowych domów mieszkalnych miasteczek i wsi zachodniopomorskich (w dalszej kolejności: pałaców, dworów, kościołów). Inwentaryzowane są charakterystyczne dla regionu zdobienia tynkarskie, ceglane, drewniane elewacji (w tym różnego typu datowniki, inskrypcje).
W ramach ewidencji powstają też karty małej architektury (kapliczki, krzyże misyjne, pawilony, kioski, niewielkie gabarytowo budynki dawnych wozowni, kuźni itp.).

Dotychczas prowadzone przez BDZ prace tj. dokumentacja zabytków in situ, karty inwentaryzacyjne detali domów w obrębie starej zabudowy miejskiej, publikowane artykuły i prezentacje na konferencjach branżowych i regionalnych, wystawy fotograficzne, np.:

- Zrealizowano działania w zakresie zadania „ Kapliczki i krzyże przydrożne jako element identyfikacji społecznej i kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Tradycje regionu”. Przeprowadzono weryfikację terenową obiektów małej architektury sakralnej na obszarze pow. drawskiego, wałeckiego i gryfickiego.
- Wykonano 80 kart ewidencyjnych zabytkowych kapliczek i krzyży przydrożnych.
- Opracowano dokumentację botaniczną dot. zieleni przykapliczkowej.

- Wykonano zeszyty edukacyjne dot. tego tematu z terenu pow. gryfickiego, wałeckiego i drawskiego.
- wykonano 21 roll-upów wystawowych.
- Opracowano interaktywną mapę kapliczek pow. gryfickiego, wałeckiego i drawskiego, dostępną na stronie www.bdz.szczecin.pl.
- Przeprowadzono 12 prelekcji tematycznych (m.in. w świetlicach wiejskich w Lubieszewie i Żółtem, szkole podstawowej w Drawsku Pomorskim, DPS-ach w Wałczu i Jarominie, MGO w Płotach, TOK w Trzebiatowie, świetlicy wiejskiej w Golcach, Muzeum Ziemi Wałeckiej).
- Wykonano 21 kart ewidencyjnych detalu architektonicznego (więźby dachowe) dla obiektów z terenu gm. Czaplinek, Sianów, Szczecinek Dygowo, Kalisz Pomorski, Gryfice, Wolin, Płoty, Wierzchowo, Wałcz i Barlinek.
- W trakcie *Cedyńskich spotkań z historią* Pracownicy Biura przeprowadzili warsztaty edukacyjne, dotyczące tradycji budowlanych na Pomorzu.
- Przeprowadzenie 6 warsztatów:
  1. budownictwa ryglowego z zastosowaniem naturalnej wielkości modelu, wyrób cegieł metodą tradycyjną, zajęcia plastyczne dla dzieci (rysunek, modelowanie w glinie, puzzle, konkursy) w Łobzie w czasie wydarzenia kulturalnego „Parasol dla kultury" – Łobziuki 2016**,**
  2. budownictwa ryglowego podczas festynu „Żniwa w zagrodzie" –2016 w Gosławiu,
  3. plastyczne na temat tradycyjnego budownictwa, podczas „Festynu Gryfitów" w Łącku 2016 r.,
  4. budownictwa tradycyjnego podczas II Festiwalu kultury polsko-ukraińskiej w Przećminie 2016 r.,
  5. budownictwa tradycyjnego podczas festynu historycznego „Oblężenie Chwarszczan 1433" 2016 r.,
  6. warsztaty budownictwa tradycyjnego podczas Dni Henrykowskich w Siemczynie 2016

W ramach prac dokumentacyjnych w l. 2015-2016 wykonano kolejne 43 karty detalu i elementu architektonicznego zabytkowych budynków z miejscowości powiatu choszczeńskiego, stargardzkiego i pyrzyckiego a także powiatu wałeckiego. Zebrano też materiał zdjęciowy do wykonania kart detalu arch. i stolarek domów mieszkalnych w miejscowości Wierzchosław (gm. Goleniów).
W 2016 r. BDZ wykonało weryfikację inwentaryzacji zabytkowych stolarek (z lat 2001, 2004 i 2010) dla miejscowości powiatu gryfińskiego: Trzcińsko Zdrój, Mieszkowice, Moryń, Lisie Pole. Zadanie polegało na aktualizacji w terenie liczby i stanu zachowania zabytkowych stolarek (w ramach zadania wykonano w terenie i skatalogowano 535 i 706 zdjęć z dwóch wyjazdów terenowych).

W ramach popularyzacji tematu zabytkowych stolarek i detali architektonicznych przygotowano i wygłoszono prelekcję na konferencję w Chojnie *„Niechciane dziedzictwo". Wokół dziedzictwa kulturowego Nowej Marchii* – Chojna (2 grudnia 2016 r.) . Temat prelekcji to: *Historyczne detale i stolarki architektoniczne w zabytkowych domach dawnej Nowej Marchii – stan zachowania na podstawie badań terenowych i opracowań BDZ w Szczecinie*.

Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne, to m.in pamięć historyczna i tradycja dotycząca wydarzeń XX wiecznej historii Polski. Na mocy podpisanego porozumienia ze Stowarzyszeniem „Kultura Polska" z siedzibą w Le Mans (Francja) prowadzono działania w ramach polsko-francuskiego projektu społeczno-edukacyjnego „Armia polska we Francji. Pamięć ocalona", dotyczącego formowania się Błękitnej Armii generała Hallera we Francji podczas I wojny światowej. Kontynuowano działania

w zakresie współpracy szkół partnerskich, wybranych przez BDZ (gimnazjum stargardzkie i szkoła podstawowa w Trzcińsku Zdrój).
W ramach współpracy z 12 Dywizją Zmechanizowaną im. Gen Hallera (która jest depozytariuszem tradycji Błękitnej Armii) w zakresie jej udziału w projekcie i Europejskich Dniach Dziedzictwa. 12 – 13 sierpnia br. odbyło się spotkanie w klubie garnizonowym, w trakcie którego prelekcję dot. formowania się Armii Błękitnej we Francji wygłosiła Alicja Trojanowska-Duluc, prezes Stowarzyszenia Kultura Polska, a o tradycjach Hallerczyków mówili też przedstawiciele 12 Brygady Zmechanizowanej. Przy tej okazji zaprezentowano też dwie wystawy (siodła wojskowe i dot. obozów Armii Hallera w Sarthe, przy współpracy z Muzeum Wojska w Białymstoku). W dniu Wojska Polskiego, zorganizowanym przez 12 Brygadę Zmechanizowaną przy współudziale BDZ wygłoszono m.in. wykład na temat społecznego przekazu tradycji patriotycznych.

Pracownicy Biura brali udział także w uroczystościach rocznicy forsowania Odry w Siekierkach, Starych Łysogórkach i Gozdowicach (z wydarzenia opracowano relację multimedialną).

Przygotowane wystawy są mobilne, prezentowane w wielu miejscach województwa.

Wygłoszono referaty na temat dziedzictwa niematerialnego, związanego z tradycyjną obrzędowości ludową w ramach:
- Nowy Muzeów w Darłowie

III.1.8. Popularyzacja wiedzy o dobrach kultury współczesnej, zwłaszcza zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, samorządy lokalne, instytucje kultury, organizacje samorządowe i pozarządowe.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na działania, ilość wspieranych wydarzeń, ilość opracowań i dokumentacji.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

Projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazuje szereg ustaleń, zaleceń i rekomendacji, które uwzględnione powinny zostać w kolejnym projekcie WPONZ WZ. Szczególną uwagę zwrócić należy na zagadnienie dóbr kultury współczesnej, które nie posiadające prawnej ochrony narażone są bezpowrotnie na zniszczenie lub zatracenie wartości kulturowych (np. budynek przy Al. Niepodległości tzw. ”Czekoladka”). Zagadnienia dóbr ochrony kultury współczesnej, które nie są wprawdzie zabytkami, powinny się znaleźć w trzecim celu perspektywicznym dotyczącym kształtowania świadomości regionalnej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i potrzebę jego zachowania dla przyszłych pokoleń. Zagadnienie to wymaga podjęcia pilnej dyskusji środowiskowej, której inicjatorem powinny być właściwe służby odpowiedzialne za ochronę dziedzictwa kulturowego. Nasze biuro deklaruje wsparcie w takich działaniach.

CEL OPERACYJNY III.2.
PROMOCJA WALORÓW KULTUROWYCH REGIONU

ZADANIA:

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Wydział Edukacji i Sportu.

Partnerzy: BDZ, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość publikacji, ilość wyróżnionych osób.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- Przyznawanie Odznaki Honorowej Gryfa Zachodniopomorskiego
- Dyplomy Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Swojskie zabytki”
  Z inicjatywy BDZ Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przyznaje od 2007 roku dyplomy wyróżniającym się właścicielom i użytkownikom zabytków, o nazwie „Swojskie Zabytki”.
  W latach 2015-2016 przyznano 1 odznakę Gryfa Zachodniopomorskiego oraz 11 dyplomów osobom fizycznym, samorządom, jednostkom organizacyjnym, dobrze dbającym o mniej znane, a wartościowe obiekty zabytkowe. Dyplomy honorowe „Swojskie zabytki” w 2015 roku siedmiu osobom-podmiotom, w 2016 r. - czterem.
  Wykaz znajduje się w załączniku nr 4.
- Europejskie Dni Dziedzictwa
  Zarządu powierzył koordynację organizacji Europejskich Dni Dziedzictwa i Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, corocznej imprezy popularyzującej dziedzictwo kulturowe - Biuru Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

W ramach własnej działalności Wydział Turystyki i Gospodarki wspierał przedsięwzięcia związane z dziedzictwem niematerialnym, np. współpraca i dofinansowania zadań: "Cuda na fasadach - detale architektoniczne. Szkolenie dla uczniów ZSB w Szczecinie i sztukatorów z woj. zachodniopomorskiego"; "Rzemiosło gryfickie wczoraj, dziś i jutro - 65 lat Cechu RzRiP w Gryficach", "Obchody Święta Rzemiosła Zachodniopomorskiego w Gryfinie", Jarmark Jakubowy, Dni Twierdzy, Dzień Latarni Morskich, Henrykowskie Dni w Siemczynie, „Tradycyjne instrumenty ludowe w kulturze Europy XXI wieku”, 70 lecie Walk o Mirosławiec, dożynki gminne w Tucznie, Targi Inicjatyw Lokalnych i Awangardowych w Chwarszczanach, konferencja – szkolenie Odra Guide Tour, Konferencja Regionalnych Oddziałów PTTK, wydarzenia o charakterze rekonstrukcji historycznych, warsztaty „Rozwój turystyczny małych miast”, konferencja „Obszary Natura 2000 a rozwój turystyki przygranicznej” itp.

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Nadzór, współpraca i wsparcie finansowe dla samorządowych instytucji kultury: Biura Dokumentacji Zabytków, Książnicy Pomorskiej, Zamku Książąt Pomorskich w ramach promowania właściwej opieki i popularyzacji zabytków i dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego;
- Zlecenie zadań w ramach konkursów ofert NGO – „Tradycje w kulturze". Inicjatywy służące popularyzacji i ochronie elementów tradycyjnej kultury i dziedzictwa kulturowego wśród grup mniejszości narodowych i etnicznych w regionie.

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Cykliczne programy edukacyjne:

Akademia Brzdąca, Akademia Malucha, Akademia Juniora, Akademia Gryfa, Ferie w Muzeum, Dzieci rysują w Muzeum, Urodziny w Muzeum, Akademia Wakacyjna, Studenci w Muzeum, Uniwersytet III Wieku, warsztaty dla dzieci w ramach projektu „Świętuj Szczecin! 70 lat polskiego Szczecina" warsztaty z okazji 100-lecia urodzin Bernharda Heiligera Zacznij rzeźbić, warsztaty Od monety do medalu… czyli jak zostać medalierem, Nasze korzenie – czyli jak rodziła się Polska projekt w ramach „Kultury Dostępnej" dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej województwa zachodniopomorskiego, Łobeska Baba Wielkanocna – udział w pracach jury, udział Muzeum narodowego w Szczecinie w corocznych wydarzeniach w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa

W różnych działaniach edukacyjno – popularyzatorskich Muzeum Narodowego w Szczecinie miało miejsce 1336 wydarzeń w roku 2016, w których wzięło udział 49.533 osoby. W roku 2015 wydarzeń odnotowano 1021 w których uczestniczyło 40.065 osób.

KSIĄŻNICA POMORSKA

Organizacja spotkań autorskich autorów książek i wydawnictw, regionalistów, specjalistów zajmujących się dziedzictwem regionu:

Luty:

- Spotkanie z Michałem Rembasem, autorem książki „Cuda na fasadach". Partner zewnętrzny: Stowarzyszenie Rozwoju i Edukacji Lider

Marzec:

- Wystawa „Śledź. Gęś. Na słono. Wędrówki po pomorskiej kulturze kulinarnej. Partner zewnętrzny: Pommersches Landesmuseum Greifswald. Przedstawiała w zarysie dzieje pomorskiej kultury kulinarnej od średniowiecza po lata 30. XX w.; bogactwo płodów rolnych, ryb i zwierząt gospodarskich, sposoby przetwarzania i konserwacji żywności, dawne narzędzia i sprzęty gospodarstwa domowego oraz najstarsze książki kulinarne.

Kwiecień:

- Prelekcje o zabytkach Szczecinie połączona z konkursem wiedzy o mieście
- Wykład i spacer po mieście pt. „Adolf Thesmacher – szczeciński modernista". Osoba prowadząca: Michał Kowgier. Partner zewnętrzny: Stowarzyszenie Rozwoju i Edukacji Lider.

Październik:

- Wystawa kartograficzna „Śladami morskich podróżników" prezentowała mapy świata z XVII i XVIII wieku ze zbiorów kartograficznych Książnicy Pomorskiej. Mapy poszczególnych kontynentów dotychczas nieprezentowane. Materiałem uzupełniającym wystawę były plansze tematyczne omawiające historię wypraw geograficznych, odkrycia

poszczególnych kontynentów oraz charakterystykę najważniejszych podróżników zapisanych w dziejach opisywanego obszaru.

Grudzień:

- Prezentację inkunabułu *Bonawentura s., Opuscula*, 1489, który w 2015 r. poddany został gruntownym zabiegom konserwatorskim. Uczestnicy spotkania ujrzą obiekt w nowej osłonie, a także będą mogli prześledzić proces konserwacji dzięki wystawie i krótkiemu filmowi, obrazującemu poszczególne etapy prac konserwatorskich od ich rozpoczęcia aż do samego zakończenia. Dzieło św. Bonawentury to unikatowy w skali europejskiej, jedyny w Polsce i najcenniejszy dla dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego inkunabuł, który przechowywany jest w kolekcji Książnicy Pomorskiej i zaliczany jest do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. To co wpływa na jego wartość i indywidualność to drzeworytowa, ręcznie kolorowana rycina na wyklejce pokrywającej górną okładzinę. Datowana jest na rok 1485. Drugi znany w Europie egzemplarz wydany w tej samej formie posiada Staatsbibliothek w Bambergu. Rycina ukazuje św. Bonawenturę w stroju franciszkańskim, siedzącego przy pulpicie z książką i krucyfiksem w dłoni. *Konserwacja została wykonana w ramach projektu „Konserwacja inkunabułu Bonaventura s., Opuscula, Strasbourg, wyd. Martin Flach, 31 X 1489". Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.*

OPERA NA ZAMKU W SZCZECINIE

Ze względu na specyfikę instytucji, działalność promocyjna dotycząca dziedzictwa kulturowego regionu prowadzona jest niejako „przy okazji". Realizowana przebudowa siedziby na Zamku Książąt Pomorskich przewiduje, poza zasadniczym celem dostosowania do nowych wymagań, trzy zadania konserwatorskie: rekonstrukcję historycznego stropu drewnianego w Galerii Południowej, wykonanie prac konserwatorskich XVI-wiecznej polichromii w zabytkowej komnacie na III piętrze Wieży Więziennej oraz wkomponowanie i wyeksponowanie odsłoniętego muru tylnej ściany spichlerza pod tarasami skrzydła wschodniego, po wykonaniu których, unikatowy obiekt dotychczas niedostępny dla publiczności, zostanie po przebudowie udostępniony dla grup zorganizowanych.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

W 2015 r. przeprowadzono następujące działania:

Prelekcje dotyczące:

- zabytkowych młynów i wiatraków regionu i kapliczek przydrożnych w pow. sławieńskim (w Muzeum w Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie),
- dziedzictwa zapomnianego, dziedzictwa niezauważanego gm. Rewal (w Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu),
- dziedzictwa archeologicznego szczecińskiego Podzamcza „Civitas et urbs Stettinum. Karty z dziejów północnej części miasta",
- kapliczek i krzyży przydrożnych z terenu pow. gryfickiego, wałeckiego i drawskiego (m.in. w świetlicach wiejskich w Lubieszewie i Żółtem, szkole podstawowej w Drawsku Pomorskim, DPS-ach w Wałczu i Jarominie, MGO w Płotach, TOK w Trzebietowie, świetlicy wiejskiej w Golcach, Muzeum Ziemi Wałeckiej) ,
- budownictwa folwarcznego (dziedzictwo niedostrzegane, czy zapomniane) w ramach konferencji: „Cedynia w czasie i przestrzeni",
- krajobrazu kulturowego pow. łobeskiego (Archiwum w Strzmielu),
- kościołów ryglowych diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w ramach konferencji regionalnej w Siemczynie.

W 2016 r. przeprowadzono **14 prelekcji** dotyczących:

- „Kapliczki i krzyże przydrożne w powiecie drawskim" (w Siemczynie w ramach VIII Henrykowskich Spotkań Kulturalnych,
- „Kościoły ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Powiat Drawski" (w Starostwie Powiatowym w Drawsku w ramach szkolenia dot. możliwości dofinansowań obiektów zabytkowych),
- „Kapliczki i krzyże przydrożne w nadodrzańskim krajobrazie kulturowym – nośnik tradycji" w Mieszkowicach w ramach IV Konferencji Naukowej „Nadodrzańskie Spotkania z Historią"),
- „Wiejskie kościoły gminy Choszczno dominanty krajobrazu kulturowego" w Zespole Szkół Nr 1 w Choszcznie w ramach konferencji historycznej „Sacrum w krajobrazie kulturowym ziemi choszczeńskiej,
- „Cztery pory roku – chłopska obrzędowość doroczna" w Darłowie, w Zamku Książąt Pomorskich w ramach wydarzenia kulturalnego „Noc Muzeum na ludowo" ,
- „Chrystianizacja Pomorza Zachodniego" na Konferencji Historycznej „Od pieczęci do herbu" w Płotach,
- „Detal architektoniczny w budownictwie Morynia, Trzcińska Zdroju, Lisiego Pola, Mieszkowic i Chojny" w ramach Spotkań Chojeńskich w Bibliotece w Chojnie,
- „Secesja, modernizm i funkcjonalizm w architekturze Trzebiatowa i regionu"
- „Historyczne cmentarze gminy Trzebiatów" podczas „Spotkań pomorskich" w Trzebiatowie,
- „Powojenne losy cmentarzy żydowskich na terenach dawnej Nowej Marchii" podczas konferencji w Chojnie ,
- „Ochrona dziedzictwa kulturowego pow. gryfińskiego" podczas konferencji w Chojnie
- „Zespoły folwarczne w gm. Chociwel. Dziedzictwo niedostrzegane czy zapomniane?" podczas sesji naukowej w Bibliotece w Chociwlu,
- „Dziedzictwo kulturowe Pomorza Zachodniego – formy ochrony" w Kulicach,
- „Upamiętnienia I wojny światowej na terenie woj. zachodniopomorskiego" w Siemczynie w ramach VIII Henrykowskich Spotkań Kulturalnych.

Rozpoczęto także cykl otwartych spotkań popularyzujących regionalne dziedzictwo, pt. **„Z zabytkami na Ty".** W ramach cyklu odbyły się prelekcje :

- „Szare i białe ślady w przestrzeni. Cement w dawnym przemyśle i historycznej architekturze regionu" – spotkanie w ramach wszechnicy „Z zabytkami na ty", organizowane w sali konferencyjnej w Szczecinie przy ul. Starzyńskiego 3-4; liczba uczestników ok. 40; nabór poprzez ogłoszenie na stronie internetowej BDZ i informację w Kurierze Szczecińskim,
- „Dziedzictwo ryglowe Pomorza Zachodniego – dobrodziejstwo czy balast?" - spotkanie w ramach wszechnicy „Z zabytkami na ty", organizowane w sali konferencyjnej w Szczecinie przy ul. Starzyńskiego 3-4; liczba uczestników ok. 40; nabór poprzez ogłoszenie na stronie internetowej BDZ i informację w Kurierze Szczecińskim,
- „Kapliczki i krzyże przydrożna w przestrzeni Pomorza Zachodniego" - spotkanie w ramach wszechnicy „Z zabytkami na ty", organizowane w sali konferencyjnej w Szczecinie przy ul. Starzyńskiego 3-4; liczba uczestników ok. 40; nabór poprzez ogłoszenie na stronie internetowej BDZ i informację w Kurierze Szczecińskim; 6.12.2016r.,
- „Niebo, oczekiwanie nasze. Malowane stropy zabytkowych kościołów Pomorza Zachodniego" -spotkanie w ramach wszechnicy „Z zabytkami na ty", organizowane w sali konferencyjnej w Szczecinie przy ul. Starzyńskiego 3-4; liczba uczestników ok. 35, 8. 11. 2016 r.; nabór poprzez ogłoszenie na stronie internetowej BDZ i informację w Kurierze Szczecińskim,

- „Uwarunkowania prawne nad dziedzictwem kulturowym Pomorza Zachodniego w świetle działań Biura Dokumentacji Zabytków" dla studentów i pracowników kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego (Szczecin, siedziba BDZ w ramach Wszechnicy BDZ „Z zabytkami na Ty",
- audycje radiowe, m.in. dotyczące Europejskich i Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa.

Pamięć historyczna:

Objęcie Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza wieloletniego projektu historyczno-edukacyjnego „Armia Polska we Francji. Pamięć ocalona", którego celem jest przybliżenie szerokim kręgom społeczeństwa historii utworzenia w 1917 roku we Francji „Błękitnej Armii" pod dowództwem generała Józefa Hallera.
W ramach podjętych działań edukacji patriotycznej Biuro Dokumentacji Zabytków we współpracy z 12. Brygadą Zmechanizowaną im. gen. broni J. Hallera, francuskim stowarzyszeniem *Kultura Polska* oraz Klubem 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej w dniu 12.08.2015 r. było współorganizatorem „Spotkania Polkoleń", podczas którego prelekcję wygłosiła Alicja Trojanowska-Duluc – prezes Stowarzyszenia *Kultura Polska.* Prezentowana była również kolekcja wojskowych siodeł ze zbiorów ppor. Rez. Andrzeja Winczy, wystawa „Armia Błękitna w walkach o niepodległość Polski 1917-1920" autorstwa Muzeum Wojska w Białymstoku, wystawa ze zbiorów Mirosława Borowskiego przedstawiająca dokumenty i odznaczenia jakimi uhonorowany został gen. J. Haller, prezentacja opracowanego przez Biuro Dokumentacji Zabytków plakatu oraz folderu informacyjnego ukazująca założenia projektu „Armia Polska we Francji. Pamięć ocalona" z rysem historycznym i programem uroczystości.
Dnia 13.08.2015 oraz 12.-8.2016 r. we współpracy Biura Dokumentacji Zabytków oraz 12. Brygady Zmechanizowanej zorganizowane zostały uroczystości na terenie jednostki wojskowej z okazji kolejnych rocznic urodzin generała broni Józefa Hallera. Program uroczystości zawierał m.in.: odczytanie Apelu Pamięci Oręża Polskiego, salwę honorową,
złożenie wiązanek kwiatów i zapalenie zniczy, defiladę pododdziałów, zwiedzanie Sali Tradycji, pokaz statyczny sprzętu będącego na wyposażeniu 12. Brygady Zmechanizowanej.
Uroczystości połączone były z przypadającym w dniu 15 sierpnia Świętem Wojska Polskiego**.**

Kreowanie e-wizerunku i budowa marki – edukacja medialna poprzez prowadzenie, rozbudowę, modyfikacje i stałą aktualizację treści i grafiki strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków:
Administracja strony internetowej, tworzenie, edycja i rozwijanie strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków jako fundamentalny element kreowania e-wizerunku firmy i budowy marki w sieci. **Ilość rekordów na portalu cyfrowym: 348 rekordów** (w tym: artykuły, fotografie, grafiki, prezentacje multimedialne, dokumenty w formacie pdf, linki do stron).

Działanie na rzecz nagradzania osób i instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego regionu:
BDZ, wspólnie z lokalnymi stowarzyszeniami – m.in. Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków oddział w Szczecinie - prowadziło działania na rzecz uhonorowania osób i instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego regionu. W roku 2016 przyznane zostały:

- Złote odznaki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad zabytkami" – 4 odznaki
- srebrne odznaki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad zabytkami" – 1 odznaka.

Wykaz znajduje się w załączniku nr 4.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Działalność edukacyjna ZPK w zakresie walorów historycznych i kulturowych parków krajobrazowych czynioną w formie prelekcji, warsztatów, konkursów, a także działalność wydawnicza obejmująca informowanie na wydanych przez ZPKWZ mapach (zarówno w formie opisu znajdującego się na rewersie map jak i informacji na temat obiektów zabytkowych zamieszczonych na samych materiałach kartograficznych).

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów

PLAN

Koordynacja: UM WZ – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Wydział Edukacji Sportu.

Partnerzy: Zamek Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowe w Szczecinie, BDZ.

Wskaźniki: ilość konkursów, ilość publikacji.

REALIZACJA W LATACH 2015-2016:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWO NARODOWEGO

W 2013 roku Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr XXIX/411/13 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie ustanowienia – na terenie województwa zachodniopomorskiego – **roku 2014 Rokiem Gryfa.** Uchwała miała na celu rozwijanie tożsamości regionalnej oraz poszanowanie dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, wskazywała na konieczność podjęcia działań kulturalnych i edukacyjnych, mających na celu popularyzację wiedzy, między innymi o wkładzie w rozwój regionu Dynastii Gryfitów.

Realizując powyższą uchwałę prowadzono następujące działania:

- Wsparcie finansowe nadzorowanych instytucji kultury: Zamku Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskich, na realizację zadań związanych z propagowaniem wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów; organizacja wystaw, imprez, prelekcji;
- Zlecenia w ramach promocji kultury oraz w otwartym konkursie ofert.

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Muzeum Tradycji Regionalnych mieści się w barokowym Pałacu Sejmu Stanów, w okresie międzywojennym przebudowanym na siedzibę Pomorskiego Muzeum Krajowego (Pommersches Landesmuseum). Po drugiej wojnie światowej budynek przejęło Muzeum Pomorza Zachodniego, obecnie Muzeum Narodowe w Szczecinie. W jego wnętrzach prezentowane są przede wszystkim zabytki sztuki pomorskiej, w tym wystawy stałe:

- "Gabinet Pomorski. W zwierciadle monet, banknotów i pieczęci"
- "Złoty wiek Pomorza. Sztuka na dworze książąt pomorskich w XVI i XVII wieku"
- "Stare srebra"
- Lapidarium z rzeźbami „Mojżesz” Bernharda Bleekera oraz „Fryderyk II Wielki” Johanna Gottfrieda Schadowa.

Wystawa "Złoty wiek Pomorza. Sztuka na dworze książąt pomorskich w XVI i XVII wieku" poświęcona jest sztuce na dworze książąt pomorskich w okresie jej największego rozkwitu. Dzieła sztuki, które zachowały się do dzisiaj i są prezentowane na wystawie, dają świadectwo niezwykłego znaczenia pomorskiego dworu książęcego jako ośrodka kultury i sztuki późnego renesansu. Kolekcja szczecińskiego muzeum jest największym istniejącym zbiorem związanym z działalnością mecenasowską książąt z dynastii Gryfitów. Niezwykle ważną część ekspozycji stanowią wydobyte po drugiej wojnie światowej z krypty szczecińskiego zamku stroje i klejnoty, ze słynną wysadzaną diamentami egretą (ozdobą kołpaka) księcia Franciszka I.[14]

WYSTAWY CZASOWE W MUZEUM NARODOWYM W SZCZECINIE
W 2015 ROKU

Nr	TYTUŁ WYSTAWY	CZAS TRWANIA	MIEJSCE EKSPOZYCJI	ORGANIZATOR
1.	Otwarta kolekcja	26.02.15 r. - 02.08.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Sztuki Współczesnej	Dział Sztuki Współczesnej MNS Kurator: p. Magdalena Lewoc
2.	Civitas et urbs Stetinum. Karty z dziejów północnej części miasta.	26.03.15 r. - 04.10.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 3	Dział Archeologii MNS Kurator: dr Anna B. Kowalska
3.	Magazyn Sztuki Dawnej – sztuka na Pomorzu od XII do XVII wieku	01.04.15 r. -	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 3	Dział Sztuki Dawnej MNS Kurator: p. Kinga Krasnodębska
4.	Taborowe życie Romów	15.04.15 r. - 24.05.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 3	Dział Etnografii Pomorza MNS Kurator: p. Iwona Karwowska
5.	Genealogia 2015 Wystawa prac studentów pracowni Komunikacji Wizualnej Akademii Sztuki w Szczecinie otwarta podczas Europejskiej Nocy Muzeów zainspirowana została jednym dziełem – Portretem księcia pomorskiego Filipa I.	16.05.15 r. - 14.06.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Staromłyńska 27 (przestrzeń wystawy „Złoty wiek Pomorza")	Dział Sztuki Dawnej MNS Kurator: p. Monika Makała
6.	Julo Levin. Mosty odrzańskie	25.06.15 r. - 25.07.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie Muzeum Historii Szczecina Ratusz Staromiejski, ul. Księcia Mściwoja	Dział Sztuki Europejskiej 1800 - 1945 MNS Kurator: dr Szymon Piotr Kubiak
7.	Organizmy pionierskie. Życie kulturalne pierwszych lat polskiego Szczecina.	11.09.15 r. - 31.10.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 3	Dział Sztuki Europejskiej 1800 - 1945 MNS Kurator: dr Szymon Piotr Kubiak

[14] http://muzeum.szczecin.pl/wystawy/stale/59-zloty-wiek-pomorza-sztuka-na-dworze-ksiazat-pomorskich-w-xvi-i-xvii-wieku.html

8.	Wędrówki archeologiczne	19.11.15 r. - 15.02.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Archeologii MNS Kurator: p. Dorota Kozłowska

Prezentacje przygotowane w ramach eMeNeS Nie(ch) żyją mistrzowie! (okazjonalne):

1.	eMeNeS Nie(ch) żyją mistrzowie! August Ludwig Most – prezentacja obrazów „Pejzaż górski przy źródle z figurą Matki Boskiej" oraz „portret rodziny Kühn"	10.03.15 r. - 15.03.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Historii Szczecina	Dział Sztuki Dawnej MNS dr Ewa Gwiazdowska Ratusz Staromiejski p. Aleksandra Wilgocka
2.	eMeNeS Nie(ch) żyją mistrzowie! 500. rocznica urodzin Lucasa Cranacha Młodszego - prezentacja obrazu „Portret księcia Filipa I"	04.10.15 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Sztuki Dawnej MNS p. Monika Makała
3.	eMeNeS Nie(ch) żyją mistrzowie! Bernhard Heiliger – prezentacja rysunków B. Heiligera z kolekcji Jana Dębskiego oraz obiektów B. Heiligera z kolekcji MNS	14.11.15 r. - styczeń 2016	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Historii Szczecina	Ratusz Staromiejski p. Aleksandra Wilgocka Z-ca Dyrektora ds. naukowych MNS dr Dariusz Kacprzak

WYSTAWY STAŁE I CZASOWE W MUZEUM NARODOWYM W SZCZECINIE
W 2016 ROKU

Nr	TYTUŁ WYSTAWY	CZAS TRWANIA	MIEJSCE EKSPOZYCJI	ORGANIZATOR
1.	Otwarcie ekspozycji stałej w Centrum Dialogu Przełomy. Ekspozycja ma charakter multimedialny, opowiada o przełomowych momentach w historii Szczecina i Pomorza Zachodniego w latach 1939-1989.	25.01.2016 ekspozycja stała	nowy oddział Muzeum Narodowego w Szczecinie plac Solidarności 1	Zespól Centrum Dialogu Przełomy pod kierunkiem p. Agnieszki Kuchcińskiej-Kurcz
2.	Gabinet Pomorski. W zwierciadle monet, banknotów i pieczęci	04.02.16 r. - wystawa stała	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Numizmatyki MNS Kurator: p. Genowefa Horoszko
3.	Zaginione – Ocalone. Szczecińska kolekcja starożytności pomorskich.	05.03.16 r. - 31.12.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Sztuki Archeologii MNS Kurator: p. Krzysztof Kowalski
4.	Dłutem czytane. Tadeusz Kowalski	11.03.16 r. - 24.03.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Etnografii Pomorza MNS Kurator: p. Iwona Karwowska

5.	Magazyn archeologiczny Muzeum Morskiego	Maj 2016	Muzeum Narodowe w Szczecinie, ul. Wały Chrobrego 3	Dział Historii Żeglugi MNS Kurator: p. Leszek Kocela
6.	Skarb z Mołtowa	21.05.16 r. - 29.05.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Archeologii MNS Kurator: p. Krzysztof Kowalski
7.	Gabinet Nowości	07.06.16 r. - 31.08.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Kurator: dr Dariusz Kacprzak Z-ca Dyrektora ds. naukowych
7.	Statki ze Stoczni Szczecińskiej i technika okrętowa	10.06.16 r. - 31.08.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, Ul. Wały Chrobrego 3	Dział Historii Żeglugi MNS Kurator: p. Leszek Kocela
8.	Rybacy z przeszłości. Narzędzia i sprzęt rybaków pomorskich	15.07.16 r. - 20.11.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, Ul. Wały Chrobrego 3	Dział Etnografii Pomorza MNS Kurator: p. Iwona Karwowska
9.	*Kępa* – wystawa archiwalnych fotografii	06.09.16 r. - 02.10.16 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie, Ul. Wały Chrobrego 3	Dział Etnografii Pomorza MNS Kurator: p. Iwona Karwowska
10.	Między otwartą wrogością a fasadową przyjaźnią. Heliodor Sztark – polski konsul w niemieckim Szczecinie	06.10.16 r. - 29.01.17 r.	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Historii Szczecina	Muzeum Historii Szczecina Kurator: dr Anna Lew-Machniak
11.	Od skautingu do Solidarności Walczącej – wychowanie młodzieży do niepodległości	17.10.16 r. - do końca miesiąca	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych	Dział Organizacji Wystaw MNS

W okresie sprawozdawczym zrealizowano następujące działania edukacyjne dotycząca popularyzacji i upowszechnienia wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia Gryfitów:

1. Opracowano i zrealizowano 600 lekcji muzealnych
2. Opracowano i zrealizowano 300 warsztatów muzealnych
3. Opracowano i zrealizowano konkursy:
   - Moja mała ojczyzna. Moja miejscowość, mój region: Historia w krążku zamknięta. Pomorze Zachodnie od rządów Bogusława X do panowania Bogusława XIV – 250 osób. Konkurs realizowany we współpracy z Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie – 2015
   - Opowiem wam bajkę – konkurs literacko - plastyczny - 2015
   - Moja mała ojczyzna. Moja miejscowość, mój region: Złoty *wiek Pomorza (XVI-XVII wiek)* – 300 osób. Konkurs realizowany we współpracy z Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie – 2016
   - Malowane kroniki Szczecina - konkurs literacko plastyczny – 60 osób, 2016
   - Zdarzyło się – konkurs literacko - plastyczny - 150 osób, 2016
4. Cykle wykładów dotyczące historii Pomorza Zachodniego i znaczenia Gryfitów:
   - Środy z historią Szczecina w okresie sprawozdawczy odbyło się 15 spotkań w których uczestniczyło – 550 osób

- POMORSKIE SPOTKANIA ARCHEOLOGICZNE – nowy cykl wykładów poświęcony szeroko rozumianej archeologii Pomorza. Prelekcje prowadzą badacze z najważniejszych ośrodków naukowych województwa zachodniopomorskiego - 16 spotkań, w których uczestniczyło 650 osób
- Akademia Podróżnika – 15 spotkań , w których uczestniczyło 750 osób

5. Projekty naukowo-badawcze:
   - *Późnośredniowieczne wyroby skórzane ze Szczecina. Dzielnica Czyżyńska* – program Ministerstwa Kultury i dziedzictwa Narodowego
   - *Tożsamość miasta. Badania nad ikonosferą Szczecina XIX i XX w* - (projekt własny Muzeum)
   - Pomiędzy polityką a kulturą. Szczeciński Oddział Stowarzyszenia PAX w latach 1957-1993 (projekt własny Muzeum)
   - *Sztuka współczesna krajów nadbałtyckich* - program własny Muzeum w kooperacji ze Stowarzyszeniem Mare Articum
   - *Współczesne strategie kuratorskie* (projekt własny Muzeum)
   - *Liczne projekty badawcze i nadzory archeologiczne na terenie Szczecina i Pomorza Zachodniego*
   - *Sztuka niezależna i artystyczna alternatywny obieg w historii sztuki polskiej* (projekt własny Muzeum)
   - *Bez ziemi Wojciecha Gersona. Ikonografia ziem Pomorza Zachodniego w polskim malarstwie historycznym* (projekt własny Muzeum)
   - *Archiwum Historii Mówionej „Non omnis moriar”* projekt własny MNS-CDP)

Priorytety naukowe Muzeum Narodowego w Szczecinie w zakresie dotyczącym popularyzacji i upowszechnienia wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia Gryfitów:

- Świt Pomorza
- Złota era Pomorza. Sztuka średniowieczna i nowożytna na Pomorzu
- Program bałtycki
- Historia i pamięć
- Morze wiedzy.

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

Zamek udzielał konsultacji podczas spotkań przygotowywanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego programu – „Koncepcja rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji” oraz idei utworzenia „Szlaku Gryfitów” wspólnie z podmiotami związanymi z historią Księstwa Pomorskiego.

Wskaźniki:

3 spotkania konsultacyjne w Szczecinie
2 wyjazdowe spotkania Trzebiatów, Kamień Pomorski
ilość opracowań - w trakcie przygotowań
długość opracowanych szlaków - w trakcie przygotowań
ilość oznakowanych szlaków w terenie - w trakcie przygotowań

Pierwszymi odbiorcami Szlaku Gryfitów będą mieszkańcy regionu (ok. 600 tys.), szkoły, instytucje itd. Szansą kanalizacji wewnętrznego ruchu turystycznego jest turystyka weekendowa. Istnieje jednak potrzeba gotowych łączonych propozycji, do których dodana jest narracja -historia, opowieść, ciekawostki. Takie pakiety to także propozycja dla biur podróży, które mogą te

propozycje wykorzystać, wzmacniając turystykę przyjazdową do regionu. Istotne jest tu jednak przygotowanie kompleksowej, spójnej i skondensowanej oferty turystycznej– odciążającej potencjalnego turystę/mieszkańca od samodzielnego poszukiwania informacji i układania trasy – przygotowanie „gotowca" do wykorzystania. Oferta będzie na tyle atrakcyjna, żeby zaintrygować zachęcając do zwiedzenia całego szlaku, a nie tylko pojedynczych miejsc. Przy okazji tworzenia szlaku, układania jego fabuły z pewnością odkryje się nowe miejsca, które pozwolą na dołączenie ich do szlaku rozszerzą nowe możliwości opowiadania historii.

Realizacja multimedialna

1. KABINET 2.0

sala Elżbietańska, skrzydło północne poziom +1
od 9 listopada 2016
Projekt KABINET 2.0 stanowi rozbudowanie wystawy stałej „Na dworze książąt pomorskich" o interaktywną wersję słynnego kabinetu księcia pomorskiego Filipa II. Ten niezwykły obiekt, stworzony dla księcia w latach 1610–1617 przez grupę augsburskich rzemieślników, zaprojektował Filip Hainhofer – marszand, bankier, wzięty dyplomata i kolekcjoner sztuki, który reprezentował interesy Filipa II, władającego Księstwem Pomorskim w latach 1606–1618. Hainhofer zbierał dla niego eksponaty do tzw. kunstkamery, czyli gabinetu osobliwości – popularnej w XVI i XVII w. formy kolekcjonerstwa. Największą ozdobą pomieszczenia stał się imponujący kabinet, którego koncepcję opracował również sam Hainhofer. Mebel, dostarczony w 1617 r. do szczecińskiego zamku, zawierał ogromną liczbę przedmiotów, m.in. instrumenty astronomiczne i matematyczne, przyrządy balwierskie, plansze i figury do gier, srebra stołowe, przybory toaletowe, przyrządy naukowe i obrazy. Bogato zdobiony i stworzony zgodnie z filozoficznymi założeniami renesansowego kolekcjonerstwa, szybko zyskał sławę jako największe i najbardziej skomplikowane dzieło w swoim gatunku.

Kabinet Pomorski został zniszczony w trakcie II wojny światowej, ocalała część jego zawartości, która obecnie znajduje się w Kunstgewerbemuseum, oddziale Staatliche Museen w Berlinie.
W ramach projektu KABINET 2.0 na podstawie materiałów archiwalnych i fotografii zachowanej zawartości, mebel został przywrócony do życia w postaci multimedialnej aplikacji. Użytkownicy mogą zapoznać się z realistyczną, trójwymiarową wersją eksponatu, wędrując przy pomocy intuicyjnego interfejsu w głąb konstrukcji i poznając historię, znaczenie i kontekst miniaturowej kolekcji.

Instalacja została udostępniona zwiedzającym bezpłatnie. Projekt został zrealizowany w ramach programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet Wspieranie działań muzealnych oraz dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i ze środków finansowych otrzymanych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego. Projekt został objęty patronatem honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

Wystawy czasowe

1. Pierwsze lata polskiego Szczecina 1945-1947

Muzeum Zamkowe, skrzydło wschodnie, poziom -1
24 kwietnia – 5 lipca 2015
Wystawa przybliżała dzieje Szczecina w latach 1945-1947, a więc pionierski okres obecności Polaków w mieście. Ukazywała dokumenty życia społecznego pierwszych lat powojennych, m.in. zaproszenia na imprezy odbywające się jesienią 1945 roku, zdjęcia Szczecina, plakaty i obwieszczenia, a nawet zachowane opakowania po słodyczach czy interesujące druki ulotne.

Prezentowane obiekty pochodziły ze zbiorów dr. Wojciecha Lizaka, Rodziny Zarembów i Rodziny Łyczywków.
Wystawa została przygotowana we współpracy z Muzeum Dziedzictwa Kulturowego (instytucja w organizacji).

2. Metafora świata. Filip II jako władca i kolekcjoner

Galeria Północna, skrzydło północne, poziom +2
27 listopada 2015 – 28 lutego 2016
Zamek książęcy, wielokrotnie przebudowywany, swój renesansowy kształt otrzymał w latach 1573–1582 w czasach księcia Jana Fryderyka. Za rządów księcia Filipa II (1606–1618) zamek rozbudowany został o skrzydło muzealne, w którym światły władca i miłośnik sztuki, wzorem innych władców epoki, stworzył podstawy pod nowoczesną, jak na owe czasy, kolekcję dzieł sztuki, tzw. kunstkamerę, swoisty gabinet osobliwości.

Na ekspozycji zaprezentowane zostały przede wszystkim bezcenne obiekty stanowiące świadectwo bogactwa i wyrafinowania kultury renesansowej na Pomorzu, które powstały jako fundacje księcia: Srebrny Ołtarz Darłowski (1606–1636), luksusowe przedmioty będące wyposażeniem Kabinetu Pomorskiego (1610–1617) oraz Wielka Mapa Księstwa Pomorskiego (1610–1618). Po raz pierwszy te trzy wybitne dzieła prezentowane były razem na jednej wystawie w miejscu, w którym zrodziły się decyzje o ich stworzeniu – dawnej rezydencji książęcej, obecnym Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Na wystawie udało się zgromadzić rozproszone w polskich oraz niemieckich muzeach, bibliotekach, archiwach i instytucjach kościelnych zabytki sztuki renesansowej. Ekspozycja stanowiła próbę wyobrażenia XVII-wiecznej kolekcji Filipa II, która mogła mieścić się w murach szczecińskiego zamku.
Wystawa została objęta honorowym patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza.

3. Mennictwo pomorskie od średniowiecza do czasów nowożytnych

Komnaty księcia Jerzego I, skrzydło północne, poziom +1
7 listopada – 31 grudnia 2016
Na wystawie prezentowane były średniowieczne i nowożytne monety miejskie i książęce gromadzone w zbiorach numizmatycznych Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie od 2011 roku. Wśród cennych nabytków znalazły się: denar Barnima I bity w latach 1264–1278, półtalar Jana Fryderyka z 1594, półtalar i talar Filipa II (1606-1618), dukat Bogusława XIV z 1636 roku oraz średniowieczne monety miejskie Stralsundu, Pyrzyc, Stargardu i Szczecina. Bicie monet przez władców pomorskich od ok. 1170 r. było wyrazem niezależności i odrębności Księstwa Pomorskiego względem swoich sąsiadów. Pomimo wielu trudności i licznych przerw było ono kontynuowane do końca istnienia dynastii Gryfitów w 1637 i do dzisiaj stanowi cenne świadectwo pomorskiej kultury materialnej.
Wystawa zorganizowana z okazji promocji nowej, pięciozłotowej monety (z serii „Odkryj Polskę"), z wizerunkiem Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie wyemitowanej przez Narodowy Bank Polski w 2016.

4. Dzieje Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie

duży dziedziniec – skrzydło wschodnie (listopad 2015 – grudzień 2016)
Wystawa plenerowa, przybliżająca dzieje powstania i rozbudowy zamku książęcego w Szczecinie, związanego z dynastią Gryfitów, jak również dalsze losy budowli do czasów współczesnych.

Wystawy czasowe poza siedzibą Zamku:

Miasta Księstwa Pomorskiego

W latach 2015–2016 wystawa była prezentowana w następujących miastach w Polsce i Niemczech:

1. Museum der Stadt Pasewalk 21.10.2014 – 19.01.2015
2. Muzeum Regionalne im. Andrzeja Kaubego w Wolinie 09.02.2015 – 27.03.2015
3. Vineta Museum w Barth 01.04.2015 – 22.07.2015
4. Ratusz Miasta Usedom 04.08.2015 – 15.09.2015
5. Sławieński Dom Kultury 25.09.2015 – 09.11.2015
6. Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim 03.12.2015 – 29.02.2016
7. Kościół św. Mikołaja w Anklam 27.05.2016 – 29.07.2016
8. Heimatmuseum w Tribsees, St. Thomas Kirche 04.08.2016 – 30.09.2016
9. Muzeum w Lęborku 07.10.2016 – 22.11.2016

Wystawa „Miasta Księstwa Pomorskiego" jest efektem projektu przybliżającego siedemnastowieczną Wielką Mapę Księstwa Pomorskiego Eilharda Lubinusa. Lubinus przygotował słynną mapę z niezwykłą jak na ówczesne czasy dokładnością, przemierzając w tym celu cały obszar Księstwa Pomorskiego. Największe włości książąt z rodu Gryfitów zostały dodatkowo wyróżnione przy pomocy niewielkich 49 wedut miejskich tworzących bordiurę mapy.

Założeniem wystawy jest przybliżenie dziejów miast Księstwa Pomorskiego w czasach panowania książąt z dynastii Gryfitów. Oprócz opisów historycznych i fotografii ukazujących we współczesnym ujęciu fragmenty miast i wybrane zabytki, atrakcją na wystawie są makiety Szczecina, Wolgastu, Barth, Greifswaldu, Szadzka i Marianowa, stworzone na podstawie wizerunków z Mapy Lubinusa.

Projekt został dofinansowany w 2014 roku przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa (Fundusz Małych Projektów INTERREG IV A Euroregionu Pomerania).

Zamki i rezydencje na Pomorzu

1. Pałac w Siemczynie, 25 maja – 4 października 2015
2. Muzeum w Lęborku, 1 listopada 2015 – 10 stycznia 2016

Zmienne dzieje Pomorza, liczne wojny i następujące między nimi okresy rozkwitu, przyczyniły się do powstania swoistego i bogatego krajobrazu kulturowego, który cechuje m.in. bogata spuścizna architektoniczna. Region ten posiada około tysiąca zamków, dworów i pałaców, w tym ponad trzysta na terenie niemieckiego Pomorza Przedniego (Vorpommern) i blisko siedemset na obszarze polskiego Pomorza Zachodniego. Wystawa stawia sobie za cel pokazanie wybranych zabytków związanych z przeszłością Pomorza, książęcym rodem Gryfitów i szlachtą pomorską.

Wystawy stałe

1. *Pompa funebris* książąt z dynastii Gryfitów

Muzeum Zamkowe, skrzydło wschodnie, poziom -1
od stycznia 2016 przeniesiona do Krypty Gryfitów, skrzydło północne, poziom -1

Do najbardziej spektakularnych uroczystości publicznych w państwie Gryfitów należały pochówki książęce. Do naszych czasów zachowały się opisy ceremonii pogrzebowych 27 członków dynastii pomorskiej. Pierwszy, a zarazem najstarszy z nich, odnosi się do zmarłego 14 lutego 1560 r. w Wołogoszczy i tam pochowanego księcia Filipa I. Jednak najokazalsze ceremonie odbywały się w Szczecinie a największy rozmach przybierały w przypadku pochówku książąt panujących. Ceremonie pogrzebowe książąt pomorskich miały przede wszystkim ogromne znaczenie polityczne. Wokół zmarłego władcy gromadzili się przedstawiciele wszystkich ówczesnych warstw społecznych, a prezentowane podczas ceremonii chorągwie pogrzebowe z emblematami heraldycznymi symbolizowały jedność księstwa.

W 1946 roku podczas prowadzenia prac zabezpieczających na terenie zrujnowanego zamku, natrafiono na kryptę grzebalną książąt pomorskich, w której znajdowało się czternaście sarkofagów. Ostatecznie sześć z nich po konserwacji najpierw wyeksponowano w Muzeum Zamkowym a od stycznia 2016 w Krypcie Gryfitów odnowionej w ramach modernizacji skrzydła północnego zamku.

2. Dzieje siedziby książęcej w Szczecinie

Muzeum Zamkowe, skrzydło wschodnie, poziom -1
do 31 grudnia 2015 od stycznia 2016 prezentowana w formie multimedialnej w infokioskach na paterze skrzydła północnego

Dzieje murowanej siedziby książęcej w Szczecinie sięgają XIII stulecia, kiedy to książę Barnim III na wzgórzu zamkowym wzniósł Kamienny Dom, kościół św. Ottona oraz budynek mieszczący salę rycerską. W kolejnych wiekach zamek ulegał przebudowom od stylu gotyckiego w wiekach średnich do renesansowej pięcioskrzydłowej bryły w okresie nowożytnym. Po śmierci ostatniego z rodu Gryfitów księcia Bogusława XIV, Pomorze przechodziło kolejno pod panowanie szwedzkie i brandenbursko-pruskie, a zamek ulegał licznym przebudowom zatracając swój charakter i blask. Dzień 17 sierpnia 1944 okazał się w jego dziejach najtragiczniejszy. W wyniku alianckiego nalotu bombowego zamek spłonął. Zawaliły się dachy, sklepienia i stropy, zniszczeniu uległo wyposażenie. Rozpoczętą w 1950 odbudowę zakończono w 1984 roku. W tym czasie przywrócono zamkowi formę jaką posiadał w okresie największej świetności za czasów Jana Fryderyka. Przy odtwarzaniu dawnej bryły posłużono się sztychem Mateusza Meriana z 1652, rysunkami szwedzkiego artysty Jana Joachima Zeunera z 1673, oraz widokiem zamku z obrazu Ludwika Mosta z lat 40. XIX wieku. Od stycznia 2016 dzieje zamku prezentowane są formie multimedialnej (infokioski) zawierającej opisy i materiał ikonograficzny.

3. Cela Czarownic

Muzeum Zamkowe, skrzydło wschodnie, poziom -1

„Cela Czarownic" to ekspozycja odnosząca się do losów Sydonii von Borck, szlachcianki z pomorskiego rodu, która - oskarżona o uprawianie czarów - została w 1620 r. ścięta i spalona na stosie. W skład wystawy wchodzą: projekcja holograficzna poświęcona Sydonii, uzupełnione opisami reprodukcje rycin związanych z polowaniami na czarownice oraz kopie narzędzi kar i tortur. Dodatkowo, „Celę Czarownic" wzbogaca seria prac Andrzeja Maciejewskiego, które są współczesną interpretacją dziejów oskarżonej o czary szlachcianki.

4. Gabinet Lubinusa

Muzeum Zamkowe, skrzydło wschodnie, poziom -1
od kwietnia 2016 przeniesiona do sali Jana Fryderyka , skrzydło północne, poziom +1

„Gabinet Lubinusa" jest ukoronowaniem prac polegających na pozyskiwaniu przez Zamek obiektów związanych z osobą Eilharda Lubinusa, słynnego geografa i matematyka żyjącego na przełomie XVI i XVII w. W skład ekspozycji wchodzą wyjątkowe zabytki europejskiej kartografii, których autorem był sam Lubinus - „Wielka Mapa Księstwa Pomorskiego" (unikatowe tłoczenie z 1758 r.), „Mapa Księstwa Rugijskiego" oraz „Nowa Najświetniejsza Mapa Księstwa Pomorskiego". W Gabinecie znajdują się również eksponaty wypożyczone z Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie oraz repliki używanych przez geografa instrumentów pomiarowych, makieta fregaty z Muzeum w Wolgaście, a także historyczne ryciny i mapy związane z miastem i regionem.

W 2013 r. dzięki wsparciu ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z dotacji celowej pochodzącej ze środków Województwa Zachodniopomorskiego wystawę rozbudowano o nowy, multimedialny i interaktywny element wystawienniczy pn. „Wielka Mapa Księstwa Pomorskiego - aktywacja" umożliwiający współczesnemu odbiorcy podróż po książęcym Pomorzu. Animację przystosowano dla osób z niepełnosprawnością słuchową (poprzez zastosowanie pętli indukcyjnej, pierwsze tego typu rozwiązanie techniczne na ekspozycji wystawienniczej w Zamku). Animacja dostępna jest również w wersjach językowych: niemieckiej i angielskiej.

5. Na dworze książąt pomorskich

komnaty księcia Jerzego I, skrzydło północne, poziom +1
od listopada 2016 powiększona o salę Elżbietańską, skrzydło północne, poziom +1

Spuścizna artystyczna książąt pomorskich zachowała się w drobnych fragmentach, rozproszonych po Europie, dając obecnie cząstkowe świadectwo swego poziomu i zasięgu. Ostatnia wojna znacznie pogłębiła proces zniszczeń, który rozpoczął się jeszcze w okresie wojny trzydziestoletniej w XVII wieku za życia ostatniego władcy Bogusława XIV. Wystawa stała *Na dworze książąt pomorskich* oddaje charakter rezydencji książęcej Gryfitów doby renesansu. Na ekspozycji prezentowane są m.in.: portret „Damy z różą", ok. 1600, tapiseria ze scena biblijną (?), ok. 1600, majoliki włoskie z XVI i pocz. XVII w., ceramika niemiecka z XVI w., meble renesansowe (kabinet vargueno, skrzynie włoskie, kabinety fryzyjskie, krzesła lombardzkie) oraz kopia z XIX w. zbroi renesansowej z herbem Sforzów. Prezentowane eksponaty pochodzą z Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku oraz ze zbiorów własnych Zamku.
W ramach modernizacji ekspozycji w Sali Elżbietańskiej udostępniona została bezpłatnie od 9 listopada 2016 roku aplikacja multimedialna KABINET 2.0 (opis w części realizacje multimedialne).

6. Pomorskie funeralia

Sala Barnima III, skrzydło północne, poziom -1; od lutego 2016

Prezentowane na wystawie epitafia to cenne i interesujące zabytki dawnej sztuki pomorskiej, związanej z ponad 450-letnią historią protestantyzmu na Pomorzu. Pochodzą z kościołów z terenu obecnego Pomorza Środkowego i Zachodniego (obecnie w zbiorach Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, w depozycie Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie). Przedmioty towarzyszące pamięci o zmarłych służą poznawaniu zwyczajów i tradycji dawnych mieszkańców tych ziem, świadczą też o bogactwie kultury chrześcijańskiej i kunszcie pomorskich rzemieślników.

STRONY INTERNETOWE ZAMKU

Upowszechnianie informacji o dziedzictwie kulturowym regionu prowadzone są poprzez witryny internetowe:

- Śladami książąt pomorskich (www.zamek.szczecin.pl/sladami) – serwis opisujący miejsca związane z rodem Gryfitów oraz zabytkami nieruchomymi, ruchomymi i zasobami archiwalnymi.
- Zamki i rezydencje na Pomorzu (www.pomorskiezamki.pl) - witryna wykonana w ramach projektu „Historia i teraźniejszość zamków i rezydencji Pomorza Zachodniego i Meklemburgii-Pomorza Przedniego". Serwis opisuje obiekty architektury z terenu Pomorza Zachodniego (20 zabytków) i z obszaru Vorpommern (15 zabytków) oraz publikuje referaty z konferencji „Zamki i rezydencje na Pomorzu".
- Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa (www.lubinus.pl) - strona powstała w ramach realizowanego projektu, zawiera informacje dotyczące dziewięciu szlaków turystycznych, przybliżenie postaci twórcy mapy, elektroniczną mapę oraz wersję przewodnika w postaci plików do pobrania. Strona jest także galerią zdjęć opisanych w przewodniku 49 miejscowości.

ZWIEDZANIE ZAMKU Z PRZEWODNIKIEM

Zamek Książąt Pomorskich stworzył trasę turystyczną po Zamku i prowadzi obsługę zwiedzania w kilku wariantach oprowadzania. Zorganizowano bezpłatne zwiedzanie m.in. w dniu rocznicy ślubu księcia Bogusława X z Anną Jagiellonką (2 lutego), w dniu urodzin twórcy mapy Księstwa Pomorskiego – Eilharda Lubinusa (23 marca), 3 kwietnia – w rocznicę nadania praw miejskich Szczecinowi przez księcia Barnima I, w rocznicę urodzin księcia Bogusława X (28 maja), przy okazji Międzynarodowego Dnia Przewodnika oraz Europejskiej Nocy Muzeów.

NOCY KUPAŁY NA ZAMKU

Wydarzenie plenerowe organizowane przez naszą instytucję od kilkunastu lat w okresie przesilenia letniego stanowi również funkcję edukacji historycznej nawiązując do miejsca, w którym stoi Zamek - prastarego grodziska będącego zalążkiem Grodu Szczecin. Na dziedzińcu powstaje namiastka rekonstrukcji wczesnośredniowiecznej osady historycznej, co uzupełniają koncerty zespołów grających muzykę z dawnych epok, pokazy dawnych rzemiosł (m.in. kowalstwo, złotnictwo, tkactwo, ciesielstwo, płatnerstwo, lutnictwo), jak i inscenizacje walk oraz wiele innych atrakcji związanych z dziejami Szczecina i regionu (m.in. prezentacja sali Bogusława X i legend związanych z tematem).
W osadzie pojawiają się grupy wojów i rzemieślników z Polski i Niemiec – głównie z terenów dawnego Księstwa Pomorskiego.

ZAMKOWE WIECZORY KSIĄŻĘCE

Cykl comiesięcznych spotkań "Zamkowe Wieczory Książęce" łączy w zamyśle twórców (W. Kral i A. Wątorski) opowieść o historii, prezentację multimedialną oraz muzykę wykonywaną na żywo. Przy okazji kilku tematów podnoszone były kwestie związane z zabytkami Szczecina, zwłaszcza Zamku Książąt Pomorskich i jego najbliższego otoczenia (Podzamcze, Stare Miasto). Tak było w przypadku spotkania o kościołach szczecińskich i legendach z nimi związanych, rozwoju urbanistycznym Szczecina w średniowieczu oraz o ogrodach zamkowych. 27 sierpnia autorzy cyklu zorganizowali cykl imprez trwających przez całe popołudnie i wieczór pod hasłem "Bal u króla Leszczyńskiego", m.in. oprowadzając grupy osób zainteresowanych po miejscach na Zamku Książąt Pomorskich związanych z postacią Stanisława Leszczyńskiego.

ZAMKOWE GAWĘDY HISTORYCZNE

Cykl comiesięcznych prelekcji odbywających się w zamkowej Sali Literackiej. przeznaczonych dla młodzieży i osób dorosłych. Wykłady nawiązują tematycznie do odległej przeszłości regionu zachodniopomorskiego i do historycznego dziedzictwa tych ziem. Wśród tematów zrealizowanych do tej pory, przykładowe to: „Nie tylko szczeciński Zamek, czyli kilka słów o książęcych rezydencjach", „Renesansowy dwór książąt szczecińskich – jego skład i sposób funkcjonowania", „Tajemnice dawnych map".
Prowadzenie cyklu zostało zainaugurowane przez dr hab. prof. US Radosława Skryckiego z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, a obecnie prelekcje prowadzi dr Monika Ogiewa – Sejnota (Muzeum Archeologiczno – Historyczne w Stargardzie).

SZCZECIN. RETROSPEKCJE

Cykl comiesięcznych spotkań, odbywających się w zamkowej Sali Literackiej, jest przeznaczony dla młodzieży i osób dorosłych. Jego zadaniem jest przybliżenie publiczności mało znanych, interesujących elementów historii miasta na przestrzeni ostatnich 300 lat. Forma prowadzenia spotkań to prelekcje/gawędy, ukazujące aspekty życia w dawnym Szczecinie, a co za tym idzie - na całym Pomorzu.
Prowadzący zajęcia to zarówno naukowcy (Joanna Kościelna - doktorantka US, dr Tomasz Ślepowroński z Zakładu Studiów Niemcoznawczych IHiSM US, dr Radosław Ptaszyński z IHiSM US), jak i pasjonaci historii Szczecina oraz znani kolekcjonerzy szczecinaliów (m.in. Aleksy Pawlak i Jan Dębski, prezes Fundacji Moja Łasztownia).

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKOW

Pracownicy Biura brali udział w pracach Wydziału Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ - opiniowanie przygotowywanych wydawnictw promocyjnych i informacyjnych (tablice w powiecie sławieńskim, przewodnik po szlaku św. Jakuba, wydawnictwa), udział w pracach zespołu opracowującego strategię Szlaku Gryfitów.

KSIĄŻNICA POMORSKA

2015 r. styczeń:

- Wykład **dr.** Michała Paziewskiego pt. „Grudzień 1970 – styczeń 1971 r. w Szczecinie". Partner zewnętrzny: Fundacja Ścieżkami Pomorza
- Spotkanie z „Kroniką Szczecina". Partner zewnętrzny**:** np. Kazimierz Kozłowski

Luty:

- Wystawa Obecność nieobecnych zorganizowana w związku z Polsko-Niemieckim Dniem Pamięci. Wystawa pokazuje historię deportacji Żydów pomorskich. 13 lutego 1940 roku z dworca Szczecin Główny Towarowy (Stettiner Güterbahnhof) naziści deportowali do Generalnej Guberni 1107 Żydów z prowincji pomorskiej. Co najmniej 846 spośród wywiezionych pochodziło ze Szczecina, pozostali z innych 27 miejscowości na Pomorzu. Wojnę przeżyło 12 deportowanych Żydów obszaru Pomorza Zachodniego
- Spotkanie autorskie z Eugeniuszem A. Daszkowskim z okazji 85-lecia urodzin pisarza; połączone z prezentacją jego najnowszej książki. Książek. Najnowsza książka *Na lądzie i na morzu* Eugeniusz A. Daszkowski, kapitan żeglugi wielkiej pisarz marynista, były rektor Wyższej Szkoły Morskiej w Szczecinie.

Marzec:

- Wystawa Czesław Piskorski (1915 – 1987) – pionier polskiego krajoznawstwa na Pomorzu Zachodnim. Wystawie towarzyszyło spotkanie wspomnieniowe.

Kwiecień:

- Warsztaty pt. „Znani Szczecinianie i ich miejsca", osoba prowadząca: Izabela Strzelecka (uczestników: 30; młodzież z I LO w Szczecinie i Gimnazjum w Neustrelitz).

Maj:

- „Słowiańska ludność rodzima Pomorza Zachodniego z perspektywy 2015 roku." Organizator: Książnica Pomorska i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Szczecinie
- **III Sympozjum „Ludzie książki Pomorza Zachodniego"**
  - ✓ Alicja Łojko (Książnica Pomorska): *Czarna sztuka w rękach kobiet. Przyczynek do dziejów szczecińskiego drukarstwa w XVI-XVIII w.;*
  - ✓ Maria Nowicka (Książnica Pomorska): *Maria Boniecka – redaktorka szczecińskiego tygodnika „Ziemia i Morze";*
  - ✓ Paweł Knap (Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie): *Działalność wydawnicza szczecińskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej (2005-2015*);
  - ✓ Marta Kurzyńska (Biblioteka Muzeum Narodowego w Szczecinie): *Otto Kunkel – animator bibliotek muzealnych Provinz Pommern.*
  - ✓ Krystyna Wajda: *Ze słonecznikiem w tle. Działalność wydawnictwa „KryWaj";*
  - ✓ Jolanta Liskowacka (Książnica Pomorska), *Szczecińskie Wydawnictwo Forma;*
  - ✓ Justyna Kowalska (Książnica Pomorska): *Anny Chylińskiej droga ze Lwowa do Szczecina;*
  - ✓ Aleksandra Skiba (Książnica Pomorska): *Edward Szczęsny – księgarz i kronikarz;*
  - ✓ Anna Kościuczuk, Izabela Szczyż (Miejska Biblioteka Publiczna im. M. Dąbrowskiej w Choszcznie): *Teresa Antoniewicz, zasłużona bibliotekarka ziemi choszczeńskiej*
- Wystawa pt. „Nachbar aus Papier / Sąsiad z papieru". Partner zewnętrzny: Bernd Aischmann
- Wystawa pt. *"Verba volant scripta manent. Historyczny przegląd prasy pomorskiej do roku 1945"*

Czerwiec:

- Spotkanie pt. „Szczeciński Grudzień 1970". Osoba prowadząca: Jan Krzysztoń, Antoni Adamczak

Wrzesień:

- Wystawa pt. „Nachbar aus Papier / Sąsiad z papieru", spotkanie z autorami wystawy. Partner zewnętrzny: Bernd Aischmann.
- Wykład Andrzeja Biercy (Muzeum Archeologiczne w Stargardzie) pt. „Torpedownia nad Jeziorem Miedwie – tajemnice pomorskich akwenów. Partner zewnętrzny: Fundacja Ścieżkami Pomorza.
- Wykład w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa pt. „Od nowiny do gazety. Historia czasopiśmiennictwa w pigułce". Partner zewnętrzny: Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.
- Spotkanie: **Uroczyste rozstrzygnięcie i wręczenie nagród w konkursie historyczno-literackim dla młodzieży „Dziedzictwo utracone. Dziedzictwo ocalone" oraz wręczenie nagród w konkursie literackim „Czy znasz ten cytat?".** Partner zewnętrzny: Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.
- Wykład w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa pt. „Szkoła bez karności jest jak młyn bez wody … XIX-wieczne szkoły wiejskie na Pomorzu" Osoba prowadząca: Sylwia Wesołowska, Partner zewnętrzny: Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.

Październik:

- Wypożyczenie wystawy „Szczecin dawniej" Partner zewnętrzny: Publiczna Szkoła Podstawowa w Dobrej.

- Uroczystości z okazji jubileuszu „**110 lat biblioteki publicznej w Szczecinie. Od Stadtbibliothek do Książnicy Pomorskiej 1905-2015". Odsłonięcie tablic patronackich; E. Ackerknechta i S. Badonia.**
- Wystawa pt. „**110 lat biblioteki publicznej w Szczecinie. Od Stadtbibliothek do Książnicy Pomorskiej 1905-2015".**
- Wykład mgr. Jana Jęczkowskiego pt. „Jak odbudowywano szczeciński przemysł?" Partner zewnętrzny: Stowarzyszenie Rozwoju i Edukacji Lider.

Listopad:

- 1-15 listopada Wypożyczenie wystawy „Szczecin dawniej" Partner zewnętrzny: Publiczna Szkoła Podstawowa w Bezrzeczu.
- Warsztaty: Gra miejska dla uczniów I LO w Szczecinie. Partner zewnętrzny: I Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie.
- Wykład dr. Np. Pawła Guta: *Gdzie Klucz, gdzie Żydowce?* Partner zewnętrzny Fundacja *Ścieżkami Pomorza..*

2016 r. kwiecień:

- **Prelekcja Agnieszki Zaremby: Pierwsze lata polskiego Szczecina.** Spotkanie przybliżyło uczestnikom dzieje Szczecina w latach 1945-1947 w kontekście wielkich procesów społecznych oraz osoby, które swoim życiem wypełniały karty tej historii. Poprowadziła je Agnieszka Zaremba, autorka pracy doktorskiej na temat Stoczni Szczecińskiej w latach 1945-1972, licznych prac na temat historii gospodarczej Pomorza Zachodniego, a także szkiców biograficznych: gen. W.Andersa, np. E.Kwiatkowskiego i red. J.Giedroycia.
- **IV sympozjum naukowe: Ludzie Książki Pomorza Zachodniego. Program sympozjum:**
  - ✓ Maria Nowicka (Książnica Pomorska), *Józef Kijowski – prapionier, pierwszy szczeciński antykwariusz, „naczelny chrzciciel";*
  - ✓ Aleksandra Skiba (Książnica Pomorska), *Książki i nie tylko – życie i działalność Mathausa Heinricha Liebeherra;*
  - ✓ Maria Jaremek (Sekcja seniorów przy Kole SBP nr 1 w Szczecinie), *Szczecińscy księgarze P.P. „Dom Książki";*
  - ✓ Anna Kwiatkowska (Koszalińska Biblioteka Publiczna), *Aleksander Majorek (1912-1991).*
  - ✓ Marta Kurzyńska (Biblioteka Muzeum Narodowego w Szczecinie), *Materiały Zachodniopomorskie – pasje ludzi w służbie nauki Pomorza Zachodniego. Jubileusz rocznika naukowego Muzeum Narodowego w Szczecinie (1956-2016);*
  - ✓ Halina Filip (MBP im. Galla Anonima w Kołobrzegu), *Helena Mieczkowska (1906 – 1994). „To nasze oczy i jedyna więź, która trzyma nas razem";*
  - ✓ Anna Kościuczuk (MBP Filia Publiczna w Choszcznie), *Choszczeńscy księgarze. Maria i Tomasz Mińscy.*
  - ✓ Maria Jarmoszko-Pożdał (Centrum Oświatowo-Kulturalne w Ińsku, bibliotekarka biblioteki szkolno-publicznej), *Floria Jamroży – pierwsza bibliotekarka w polskim Ińsku;*
  - ✓ Cecylia Judek (Książnica Pomorska), *Życie z pasją. Sylwia Wróblewska – wicedyrektorka Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej;*

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne

PLAN

Koordynacja: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Edukacji i Sportu, BDZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: wielkość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość publikacji, nakład.

REALIZACJA W LATACH 2015–2016:

Podjęte działania:

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

Katalog

1. „Metafora świata. Filip II jako władca i kolekcjoner" dwutomowy, w polsko-niemieckiej wersji językowej, katalog wystawy czasowej został opublikowany w ramach projektu „Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie". Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ na lata 2007 – 2013. Dofinansowano ze środków finansowych budżetu Województwa Zachodniopomorskiego; nakład 500 egz.

Foldery

1. „Gabinet Lubinusa" (do wystawy stałej), nakład: 400 egz.
2. „Zamek książąt pomorskich w Szczecinie. Historia budowli" (ogólny, o charakterze informacyjnym), nakład: 400 egz.

Materiały pokonferencyjne

1. „Znak Gryfa. Gryfici i ich pomorskie dziedzictwo" (nakład: 300 egz.), będące podsumowaniem konferencji naukowej, która odbyła się w Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 29 września 2014 roku.
   Publikacja stanowi zwieńczenie zorganizowanych pod auspicjami Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie szeregu przedsięwzięć związanych z obchodami Roku Gryfa w 2014 roku. Jednocześnie wpisuje się w politykę wydawniczą Zamku, mającą na celu promowanie pomorskiego dziedzictwa kulturowego np. poprzez przywrócenie do świadomości społecznej znaczenia dynastii książęcej Gryfitów, popularyzację historii regionu i pobudzanie zainteresowania miejscową tradycją.

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Publikacje:

Katalogi wystaw , katalogi zbiorów, publikacje towarzyszące ekspozycjom stałym - 10 w 2015 roku i między innymi:

- A.B. Kowalska red., Civitas et urbs Stetinum. Karty z dziejów północnej części miasta / From the History of the Northern Part of the Old Town,
- E. Szumocka, Szczecin moje miast – widzę, działam, czuję. Poradnik metodyczny – projekt Centrum Dialogu „Przełomy"
- K. Milewska, Gryf – muzealny stwór, zeszyt edukacyjny
- Muzeum Narodowe w Szczecinie, oprac. D. Kacprzak, d. Źródlewski, folder informacyjny o gmachach i zbiorach muzeum Narodowego w Szczecinie,

- I. Karwowska, M. Lango, Narzędzia i sprzęty rybaków pomorskich ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie
- Informator edukacyjny muzeum Narodowego w Szczecinie na rok szkolny 2015/2016 red. K. Milewska, D. Obalek
- Wędrówki archeologiczne po ziemi łobeskiej, red. D. Kozłowska, S. Słowiński, seria: Pomorskie Zbiory Archeologiczne Muzeum narodowego w Szczecinie
- Miasto sprzeciwu – miasto protestu, red. A. Kuchcińska-Kurcz
- Gabinet pomorski. W zwierciadle monet, banknotów i pieczęci, red. G. Horoszko, przewodnik do stałej wystawy zbiorów numizmatycznych Muzeum Narodowego w Szczecinie

Publikacje naukowe

- Materiały Zachodniopomorskie, Nowa Seria, t.X (za rok 2013), zeszyt 1.: archeologia
- Acta Archaeologica Pomoranica tom V. XIX Sesja Pomorzoznawcza, red. K. Kowalski
- R. Makała, Nowoczesna paraarchitektura. Architektoniczne pomniki Narodowe w wilhelmińskich Niemczech,
- B. Kozińska, rozwój przestrzenny Szczecina od początku XIX wieku do II wojny światowej,

Publikacje pracowników MNS wydane poza miejscem pracy m. innymi:

- M. Frankowska – Makała, Para rozet z kołpaka księcia Filipa II, w: Metafora świata. Filip II jako władca i kolekcjoner, kat. wyst. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- M. Frankowska – Makała, Kołpak księcia Filipa II nota katalogowa w: : Metafora świata. Filip II jako władca i kolekcjoner, kat. wyst. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- M. Frankowska – Makała, książę Filip II – uczony, kolekcjoner i mecenas, w: : Metafora świata. Filip II jako władca i kolekcjoner, kat. wyst. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- J. Grzelak, fryz heraldyczny Wałów Chrobrego w Szczecinie, „Spotkania z zabytkami" 2015, nr 3-4
- J. Grzelak, Wprowadzenie, w: W krainie gryfa. Im Reich des Greifen, Szczecin 2015

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej oraz wydarzeń kulturalnych własnych instytucji kultury, w tym: Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej, Zamku Książąt Pomorskich, Biura Dokumentacji Zabytków;
- Zlecenie zadań podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie promowania walorów kulturowych regionu.

WYDZIAŁ TURYSTYKI i GOSPODARKI UM WZ

Wydział podczas realizacji zadań własnych podejmuje działania związane z popularyzacją wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, np. w wydawanych materiałach promocyjnych – mapach, folderach, ulotkach.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WZ

W wydawnictwach turystyczno-informacyjnych ZPKWZ: Drawski Park Krajobrazowy – przewodnik, mapy Drawskiego Parku Krajobrazowego, Ińskiego Parku Krajobrazowego, Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry oraz Parku Krajobrazowego Ujście Warty, mapy „Parki przyrody i parki krajobrazowe bez granic", broszury: „Drawski Park

Krajobrazowy ścieżka turystyczna »Spyczna Góra – Jezioro Prosino«", „Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna Dolina Pięciu Jezior", „Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna »Przełom Rzeki Dębnicy«" – uwzględniono informacje o obiektach zabytkowych, zarówno w warstwie kartograficznej jak i opisowej oraz ikonograficznej; przygotowania do wydania przewodnika oraz mapy Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa" z uwzględnieniem treści dot. obiektów zabytkowych.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Wystawy eksponowane przez BDZ w 2015 i 2016 roku:

6 wystaw w 2015 r.:

- „Dziedzictwo materialne Pomorza Zachodniego" w Siemczynie, gm. Czaplinek,
- „Wiej wietrze, płyń wodo – zabytki młynarstwa Pomorza Zachodniego" w Mieszkowicach, w Urzędzie Gminy,
- „Dziedzictwo cysterskie w Pasie Nadodrzańskim" w ramach Forum Cysterskiego w Cedyni,
- „Kapliczki i krzyże przydrożne pow. wałeckiego" w Bibliotece Publicznej w Karsiborze, gm. Wałcz,
- „Kapliczki i krzyże przydrożne pow. gryfickiego" w Trzebiatowskim Ośrodku Kultury w Trzebiatowie,
- „Kapliczki i krzyże przydrożne pow. drawskiego" w Szkole Podstawowej w Drawsku Pomorskim.

2016 r.:

- „Dziedzictwo materialne Pomorza Zachodniego" w Siemczynie gm. Czaplinek,
- „Budownictwo ryglowe" w Siemczynie gm. Czaplinek,
- „Systemy ogniowe i więźby dachowe obiektów zabytkowych" w Siemczynie gm. Czaplinek,
- „Stropy polichromowane obiektów sakralnych Pomorza Zachodniego" w Siemczynie, gm. Czaplinek,
- „Brzesko – wieś zabytkowa" w Szkole Podstawowej w Brzesku, gm. Pyrzyce,
- „Kapliczki i krzyże przydrożne" w Muzeum Pamiątek 1. Wojska Polskiego oraz Dziejów Ziemi Mieszkowickiej w Mieszkowicach,
- „Kapliczki i krzyże przydrożne powiatu drawskiego" w Gminnej Bibliotece Publicznej w Karsiborze, gm. Wałcz,
- „Krzyże i kapliczki przydrożne jako element identyfikacji społecznej i kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Powiat drawski" w Akademii Pomorskiej w Słupsku,
- Architektura – dwory i rezydencje Pomorza Zachodniego" w Kulicach.

Pracownicy Biura – na mocy porozumień – brali udział w posiedzeniach komitetu redakcyjnego Zeszytów Siemczyńsko-Henrykowskich oraz wydawnictwa „Trzebiatów – spotkania pomorskie".

Pracownicy Biura wzięli udział w uroczystościach rocznicy forsowania Odry w Siekierkach, Starych Łysogórkach i Gozdowicach (z wydarzenia opracowano relację multimedialną). Biuro było współwydawcą i współautorem informatora dotyczącego Rejonu Pamięci Narodowej.

We współpracy z trzebiatowskim Ośrodkiem Kultury w Trzebiatowie opracowana i wydana została publikacja pokonferencyjna „Trzebiatów – spotkania pomorskie 2016". BDZ był partnerem organizacyjnym w/w konferencji.

W 2015 r. BDZ opracowało „Studium Ochrony Wartości Kulturowych – krajobraz wiejski" – dla gminy Wałcz i krajobraz miejski i wiejski dla gminy Mirosławiec.

KSIĄŻNICA POMORSKA

Od roku 2013 Książnica Pomorska wraz z Fundacją sedina.pl prowadzi wspólny serwis internetowy pn. Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl

Tylko w pierwszym roku funkcjonowania projektu Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl opracowano i wprowadzono do bazy danych 955 haseł związanych z Pomorzem Zachodnim. Przystąpiono do kompleksowego opracowania haseł w kategoriach: dwory, cmentarze, kościoły i kaplice, pomniki. Ponadto wśród wprowadzanych haseł były liczne biogramy osób związanych z regionem współcześnie, jak i wybitnych przedstawicieli kultury, sztuki i nauki z epok minionych.

W roku 2015 baza powiększyła się o kolejne 253 nowe hasła związane z Pomorzem Zachodnim. Kontynuowano opracowanie haseł w kategoriach: kościoły i kaplice, pomniki.

- W roku 2016 w ramach projektu wprowadzono do bazy 187 nowych haseł, głównie w kategoriach muzealnictwo, zabytki, archeologia (efekt współpracy z pracownikami Muzeum Narodowego w Szczecinie) oraz kilkadziesiąt haseł w kategorii biografie (głównie biogramy osób żyjących na Pomorzu w XV-XVIII w.). Obecnie Encyklopedia Pomorza Zachodniego liczy 7051 haseł, z których blisko 5043 to hasła nowe i zweryfikowane w ramach projektu „Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl". Całkowita liczba odwiedzin serwisu wynosi 41 720 674, tylko w roku 2016 było 5 888 332 wejść na stronę EPZ pomeranica.pl.
- **Paula Friedeborna „Opis miasta Szczecina"**. Wydarzenie promujące łacińską edycję i polski przekład książki Paula Friedeborna „Opis miasta Szczecina". W spotkaniu wzięła udział edytorka i tłumaczka dr Agnieszka Borysowska oraz Jerzy Grzelak z Muzeum Historii Szczecina. W 1624 r**. Paul Friedeborn,** kupiec i rajca, a od 1630 r. burmistrz Szczecina, opublikował *Descriptio urbis Stetinensis* – topograficzno-historyczny opis swojego miasta. Utwór stworzył po łacinie, by rozsławić miasto także poza obszarem niemieckojęzycznym (w języku niemieckim opracował obszerne dzieje Szczecina 11 lat wcześniej). Dzieło, będące zarówno literacką laudacją miasta, jak i źródłem do odtworzenia jego topografii, nie było wznawiane ani tłumaczone na język polski.
- Katalog inkunabułów, czyli druków z XV w. z zasobów biblioteki. Katalog ten jest owocem ponad dwuletniej pracy osób z Sekcji Starych Druków nad owymi zabytkowymi księgami. Dotychczas nie były one przedmiotem wnikliwych badań naukowych, na ich temat powstało jedynie kilka artykułów o charakterze przyczynkarskim. W katalogu opisano historię przedwojenną i powojenną kształtowania się zbioru inkunabułów, stan obecny, źródła pochodzenia ksiąg, ich cechy indywidualne np. Po części opisowej zamieszczono katalog obejmujący opisy 52 druków, a na końcu wydawnictwa dodano fotografie wybranych egzemplarzy.

PODSUMOWANIE

Realizacja WPOnZ na lata 2013 – 2017, w drugim okresie sprawozdawczym 2015-2016, przebiegała stosunkowo sprawnie. Wynikało to bezpośrednio z zapisów Programu, w których prawidłowo zidentyfikowano cele perspektywiczne i cele operacyjne. Wszystkie zadania, określone w programie szczegółowo i szeroko, były realizowane, choć w różnym stopniu, z uwagi na ograniczone środki finansowe i możliwości organizacyjne realizatorów.

Wartością zakończonego już WPOnZ WZ na lata 2013-2017 jest włączenie szerokiego zespołu realizatorów, wśród których są zarówno poszczególne wydziały Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego jak i instytucje kultury – jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego. Widoczna jest szczególna rola Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UM oraz instytucji kultury działających w obszarze opieki nad zabytkami, w tym edukacji i promocji dziedzictwa materialnego i niematerialnego, szczególnie rodu Gryfitów: Biura Dokumentacji Zabytków, Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej. Rola Muzeum Narodowego w Szczecinie jest tu kluczowa, ze względu na rangę i ustawowo określone zadania własne, w tym bezpośrednią opiekę nad zbiorami zabytków ruchomych. Warta podkreślenia jest rola prowadzonej systematycznej pomocy przez samorząd województwa, kierowanej do właścicieli zabytków, w ratowaniu i utrzymaniu dobrego stanu zabytkowych obiektów. Prace koordynuje Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego. Kolejne wydziały, jak Wydział Zarządzania Strategicznego, Turystyki i Gospodarki, Rozwoju Regionalnego, Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Ochrony Środowiska, realizowały Program w zakresie własnych kompetencji. Także Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, zwłaszcza w zakresie planów i projektów z zakresu gospodarki przestrzennej i przygotowań do opracowania audytu krajobrazowego województwa, było włączone w realizację określonego zakresu WPOnZ WZ.

Wskazanie w Programie w sposób precyzyjny koordynatorów zadań i jednostki współpracujące, budowało świadomość wagi problematyki i odpowiedzialność za ich realizację. Pewną niedogodnością jest brak możliwości wyodrębnienia środków finansowych na realizację poszczególnych celów WPOnZ WZ – zadania wykonywane były w dużej mierze w ramach działań statutowych poszczególnych koordynatorów.

Oceniając poziom zaangażowania jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego należy wskazać, iż jest on niejednorodny. Część jednostek sprawy opieki nad zabytkami marginalizuje, część realizuje z dużym zaangażowaniem, co wiąże się np. z różnymi możliwościami finansowym. Ponieważ odpowiedzialność za opiekę nad zabytkami regionu spoczywa w dużej mierze na samorządach terytorialnych, stąd wszystkie one powinny dużą uwagę poświęcać tej problematyce. W porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi obserwuje się większe zaangażowanie, co wyraża np. procentowy udział gmin i powiatów w tworzeniu bazy informacyjnej monitoringu.

Społeczny wymiar realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013 - 2017, wyrażony w sposób szczególny organizacją Europejskich Dni Dziedzictwa, skłonił do

szczególnego podkreślenia charakteru regionalnego – od 2016 r. organizowane są Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa z elementami EDD. Formuła ta będzie kontynuowana.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami dla Województwa Zachodniopomorskiego to jeden z instrumentów zarządzania rozwojem województwa. W kolejnych programach wskazane jest utrzymanie głównych celów, możliwa jest korekta celów operacyjnych, zgodnie z nowymi dokumentami strategicznymi Województwa. Realizujące je zadania powinny być przeanalizowanie z uwzględnieniem bieżących i przewidywanych realiów i odpowiednie zaktualizowane na kolejne lata. W celu podniesienia efektywności wykonania WPOnZ WZ w kolejnych latach konieczne jest wyasygnowanie środków celowych, skierowanych do koordynatorów zadań wskazanych w programie lub ich wzmocnienie kadrowe.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1.

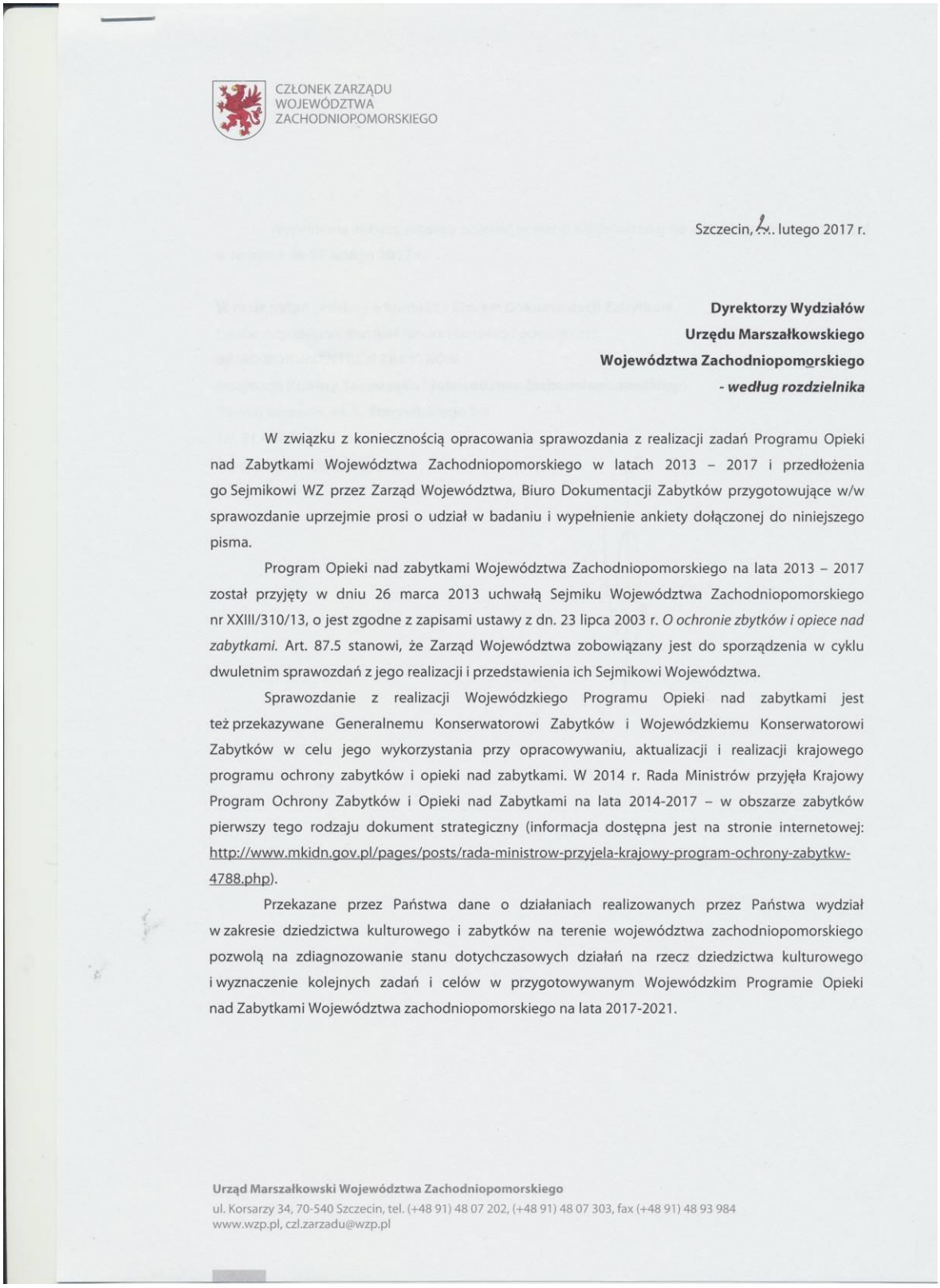

CZŁONEK ZARZĄDU
WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin, 2. lutego 2017 r.

Dyrektorzy Wydziałów
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Zachodniopomorskiego
- według rozdzielnika

W związku z koniecznością opracowania sprawozdania z realizacji zadań Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego w latach 2013 – 2017 i przedłożenia go Sejmikowi WZ przez Zarząd Województwa, Biuro Dokumentacji Zabytków przygotowujące w/w sprawozdanie uprzejmie prosi o udział w badaniu i wypełnienie ankiety dołączonej do niniejszego pisma.

Program Opieki nad zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013 – 2017 został przyjęty w dniu 26 marca 2013 uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXIII/310/13, o jest zgodne z zapisami ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. *O ochronie zbytków i opiece nad zabytkami.* Art. 87.5 stanowi, że Zarząd Województwa zobowiązany jest do sporządzenia w cyklu dwuletnim sprawozdań z jego realizacji i przedstawienia ich Sejmikowi Województwa.

Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad zabytkami jest też przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 – w obszarze zabytków pierwszy tego rodzaju dokument strategiczny (informacja dostępna jest na stronie internetowej: http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/rada-ministrow-przyjela-krajowy-program-ochrony-zabytkw-4788.php).

Przekazane przez Państwa dane o działaniach realizowanych przez Państwa wydział w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków na terenie województwa zachodniopomorskiego pozwolą na zdiagnozowanie stanu dotychczasowych działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i wyznaczenie kolejnych zadań i celów w przygotowywanym Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami Województwa zachodniopomorskiego na lata 2017-2021.

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin, tel. (+48 91) 48 07 202, (+48 91) 48 07 303, fax (+48 91) 48 93 984
www.wzp.pl, czl.zarzadu@wzp.pl

Wypełnioną ankietę prosimy przesłać w wersji elektronicznej na adres biuro@bdz.szczecin.pl w terminie **do 17 lutego 2017 r.**

W razie pytań prosimy o kontakt z Biurem Dokumentacji Zabytków
(osoba odpowiedzialna: Aleksandra Hamberg-Federowicz)
BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego
70-506 Szczecin, ul. T. Starzyńskiego 3-4
Tel. 91 433 70 98
Email: biuro@bdz.szczecin.pl

CZŁONEK ZARZĄDU
Anna Mieczkowska

ZAŁĄCZNIK NR 2.

WYNIKI BADANIA AKIETOWEGO

BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE KIEROWANEGO DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIANEGO - **URZĘDÓW MIAST I GMIN** WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W TERMINIE: LUTY – MARZEC 2017 ROKU.

TABELA 1.
UDZIAŁ GMIN W ANKIECIE BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW DOTYCZĄCEJ WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2013 – 2017

MONITORING
(DRUGI DWULETNI CYKL 2015-2016)

GMINY	udział gmin w badaniu ankietowym w 2017 roku	
	liczbowy	procentowy
TAK	112	98 %
NIE	2	2 %
RAZEM:	114	100 %

Wyszczególnienie:

POWIAT	GMINA		UDZIAŁ W ANKIECIE BDZ w 2017 roku TAK/NIE
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK
		SZCZECIN	TAK
		ŚWINOUJŚCIE	TAK
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		TAK
	BIAŁOGARD GMINA		TAK
	KARLINO		TAK
	TYCHOWO		TAK
choszczeński	BIERZWNIK		TAK
	CHOSZCZNO		TAK
	DRAWNO		TAK
	KRZĘCIN		TAK
	PEŁCZYCE		TAK
	RECZ		TAK
dr aw ski	CZAPLINEK		TAK

	DRWASKO POMORSKIE	TAK
	KALISZ POMORSKI	TAK
	OSTROWICE	TAK
	WIERZCHOWO	TAK
	ZŁOCIENIEC	TAK
goleniowski	GOLENIÓW	TAK
	MASZEWO	TAK
	NOWOGARD	TAK
	OSINA	TAK
	PRZYBIERNÓW	TAK
	STEPNICA	TAK
gryficki	BROJCE	TAK
	GRYFICE	TAK
	KARNICE	TAK
	PŁOTY	TAK
	REWAL	TAK
	TRZEBIATÓW	TAK
gryfiński	BANIE	TAK
	CEDYNIA	TAK
	CHOJNA	TAK
	GRYFINO	TAK
	MIESZKOWICE	TAK
	MORYŃ	TAK
	STARE CZARNOWO	TAK
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK
	WIDUCHOWA	TAK
kamieński	DZIWNÓW	TAK
	GOLCZEWO	TAK
	KAMIEŃ POM.	TAK
	MIĘDZYZDROJE	TAK
	ŚWIERZNO	TAK
	WOLIN	TAK
kołobrzeski	DYGOWO	TAK
	GOŚCINO	TAK
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK
	RYMAŃ	TAK
	SIEMYŚL	TAK
	USTRONIE MORSKIE	TAK
koszaliński	BĘDZINO	TAK
	BIESIEKIERZ	TAK
	BOBOLICE	TAK

	MANOWO	TAK
	MIELNO	TAK
	POLANÓW	TAK
	SIANÓW	TAK
	ŚWIESZYNO	TAK
łobeski	DOBRA	TAK
	ŁOBEZ	TAK
	RADOWO MAŁE	TAK
	RESKO	NIE
	WĘGORZYNO	TAK
myśliborski	BARLINEK	TAK
	BOLESZKOWICE	TAK
	DĘBNO	TAK
	MYŚLIBÓRZ	TAK
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK
policki	DOBRA	TAK
	KOŁBASKOWO	TAK
	NOWE WARPNO	TAK
	POLICE	TAK
pyrzycki	BIELICE	TAK
	KOZIELICE	TAK
	LIPIANY	TAK
	PRZELEWICE	TAK
	PYRZYCE	TAK
	WARNICE	TAK
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK
	DARŁOWO GMINA	NIE
	MALECHOWO	TAK
	POSTOMINO	TAK
	SŁAWNO MIASTO	TAK
	SŁAWNO GMINA	TAK
stargardzki	CHOCIWEL	TAK
	DOBRZANY	TAK
	DOLICE	TAK
	IŃSKO	TAK
	KOBYLANKA	TAK
	MARIANOWO	TAK
	STARA DĄBROWA	TAK
	STARGARD MIASTO	TAK

	STARGARD GMINA	TAK
	SUCHAŃ	TAK
szczecinecki	BARWICE	TAK
	BIAŁY BÓR	TAK
	BORNE SULINOWO	TAK
	GRZMIĄCA	TAK
	SZCZECINEK MIASTO	TAK
	SZCZECINEK GMINA	TAK
świdwiński	BRZEŻNO	TAK
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK
	RĄBINO	TAK
	SŁAWOBORZE	TAK
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK
	ŚWIDWIN GMINA	TAK
wałecki	CZŁOPA	TAK
	MIROSŁAWIEC	TAK
	TUCZNO	TAK
	WAŁCZ MIASTO	TAK
	WAŁCZ GMINA	TAK

TABELA 2.
GMINNE EWIDENCJE ZABYTKÓW – stan na **31 grudnia 2016 roku**
źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pytanie 1)

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW	Ilość	Udział procentowy
Ilość wykonanych GEZ:	**77**	**67 %**
Ilość GEZ w trakcie opracowywania (lub opiniowania) przez WKZ:	**3**	**3 %**
Brak GEZ:	**34**	**30 %**
RAZEM:	**114**	**100%**

Wyszczególnienie*:

POWIAT	GMINA		GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW					
			WYKONANA (rok wykonania)	BRAK (przewidywany termin wykonania)	LICZBA OBIEKTÓW	FORMA OPRACOWANIA (karty/wykazy)	STATUS PRAWNY (uchwała/ zarządzenie)	DOSTĘPNOŚĆ PUBLICZNA GEZ
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK (2013 r.)	-	1115 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Prezydenta Miasta nr 427/1870/13 z dn. 21 sierpnia 2013 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; www.bip.koszalin.pl
		SZCZECIN	TAK (2012 r.)	-	3629 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych/wykaz	brak statusu prawnego	www.bip.um.szczecin.pl
		ŚWINOUJŚCIE	TAK (2016 r.)	-	185 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych/wykaz	Zarządzenie Prezydenta Miasta Świnoujście nr 60/2016 z dn. 26 stycznia 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; www.bip.um.swinoujscie.pl

białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO	TAK (2015 r.)	-	693 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Burmistrza Białogardu nr 3/2015 z dn. 14 stycznia 2015 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Gospodarki Przestrzennej); www.bip.bialogard.info
	BIAŁOGARD GMINA	-	BRAK (2017/2018)	-	-	-	-
	KARLINO	-	BRAK w trakcie opiniowania przez WKZ, uchwalenie planowane na (II półrocze 2017 r.)	-	-	-	-
	TYCHOWO	TAK (2016 r.)	-	91 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr XXIII/188/16 Rady Miejskiej w Tychowie z dn. 31 sierpnia 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Nieruchomości, Budownictwa i Środowiska), www.bip.tychowo.pl
choszczeński	BIERZWNIK	TAK (2014 r.)	-	102 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Infrastruktury i Środowiska);
	CHOSZCZNO	TAK (2012 r.)	-	171 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Zamówień Publicznych, Inwestycji i Planowania Przestrzennego);
	DRAWNO	TAK (2010 r.)	-	169 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu;
	KRZĘCIN	TAK (2001 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	brak danych	nie podano
	PEŁCZYCE	TAK (2009 r.)	-	290	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu

				obiektów zabytkowych			(Referat Inwestycji i Promocji); www.pelczyce.pl
	RECZ	TAK (2013 r.)	-	126 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uzgodnienie z WKZ z dn. 8 listopada 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
drawski	CZAPLINEK	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	DRWASKO POMORSKIE	TAK (2010 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 170/2010 Burmistrza Drawska Pomorskiego z dn. 31 grudnia 2010 r.	www.zabytki.drawsko.pl
	KALISZ POMORSKI	TAK (2006 r.)	-	627 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego);
	OSTROWICE	-	BRAK (maj 2017 r.)	-	-	-	-
	WIERZCHOWO	-	BRAK (2018 r.)	-	-	-	-
	ZŁOCIENIEC	-	BRAK (do marca 2017 r.)	-	-	-	-
goleniowski	GOLENIÓW	TAK (2015/2016)	-	239 obiektów zabytkowych oraz 255 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska); www.goleniow.pl – system informacji przestrzennej
	MASZEWO	-	BRAK (nie podano)	-	-	-	-
	NOWOGARD	-	BRAK (2018 r.)	-	-	-	-

	OSINA	TAK (2012 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych/wykazy	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu (Stanowisko ds. planowania przestrzennego);
	PRZYBIERNÓW	TAK (nie podano czasu opracowania)	-	68 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu;
	STEPNICA	TAK (2008 r.)	-	4 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	GEZ zatwierdzony przez WKZ w Szczecinie	www.stepnica.pl
gryficki	BROJCE	-	BRAK (2017 - 2018)	-	-	-	-
	GRYFICE	TAK (2014 r.)	-	224 obiektów zabytkowych (w tym: 160 w obrębie wsi i 64 w obrębie miasta)	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Rolnictwa, Gospodarki Nieruchomościami i Ochrony Środowiska)
	KARNICE	-	BRAK (1. półrocze 2017 r.)	-	-	-	-
	PŁOTY	TAK (2012 r.)	-	285 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 5/2013 Burmistrza Płotów z dn. 16 stycznia 2013 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Rozwoju Gospodarczego i Inwestycji Samorządowych);
	REWAL	TAK (2010 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych/wykaz	Zarządzenie nr 5/2013 Wójta Gminy Rewal z dn. 23 stycznia 2013 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
	TRZEBIATÓW	TAK (2009 r.)	-	551 obiektów zabytkowych oraz 261 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych/wykaz	GEZ uzgodniona z WKZ w Szczecinie	do wglądu w siedzibie urzędu;

gryfiński	BANIE	TAK (2013 r.)	-	251 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych i wykazy	podano uchwałę RG przyjmującą GPOnZ (Uchwała nr XXXII/295/2014 z dn. 18 września 2014 r.)	do wglądu w siedzibie urzędu
	CEDYNIA	TAK (2013, aktualizacja GEZ z 2011 r.)	-	103 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego, GEZ stanowi aneks do GPOnZ	www.bip.cedynia.pl
	CHOJNA	TAK (2011 r.)	-	455 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	podano uchwałę RM przyjmującą GPOnZ (Uchwała nr XX/194/2012 z dn. 28 września 2012 r.)	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Planowania Przestrzennego, Inwestycji, Remontów i Ochrony Środowiska); www.bip.chojna.pl
	GRYFINO	TAK (2013 r.)	-	506 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska); www.bip.gryfino.pl
	MIESZKOWICE	TAK (2012 r.)	-	434 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Burmistrza Mieszkowic nr 376/2012 z dn. 30 października 2012 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
	MORYŃ	TAK (2016 r.)	-	378 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr XXI/150/2017 z dn. 26 stycznia 2017 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; www.bip

	STARE CZARNOWO	TAK (2015 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	podano uchwałę RG przyjmującą GPOnZ (Uchwała nr XIV/114/2016 z dn. 25 stycznia 2016 r.)	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Inwestycji, Nieruchomości, Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska);
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK (2011 r.)	-	1439 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych/ wykazy	Uzgodnienie z WKZ o. Szczecin	do wglądu w siedzibie urzędu
	WIDUCHOWA		BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
kamieński	DZIWNÓW	TAK (2016 r.)	-	36 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Burmistrza Dziwnowa nr VII/185/2016 z dn. 2 maja 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Planowanie Przestrzenne);
	GOLCZEWO	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	KAMIEŃ POM.	TAK (2012 r.)	-	422 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych/wykazy	GEZ uzgodniona z WKZ o. Szczecin, nie wprowadzona uchwałą ani zarządzeniem	do wglądu w siedzibie urzędu
	MIĘDZYZDROJE	TAK (nie podano)	-	203 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 138/PROM/2016 Burmistrza Międzyzdrojów z dn. 22 lipca 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Promocji i Współpracy z Zagranicą, Referat Nieruchomości, Referat Planowania Przestrzennego), www.miedzyzdroje;
	ŚWIERZNO	TAK (2015 r.)	-	306 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu
	WOLIN	TAK (2014 r.)	-	545 obiektów zabytkowych;	karty obiektów zabytkowych/wykazy	Uzgodnienie z WKZ w. Szczecinie	do wglądu w siedzibie urzędu;

				oraz 604 stanowisk archeologicznych;			
kołobrzeski	DYGOWO	TAK (2013 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	Uchwała (nie podano numeru)	do wglądu w siedzibie urzędu;
	GOŚCINO	TAK (2008 r.)	-	257 obiektów zabytków oraz 268 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu;
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK (2014 r., aktualizacja ewidencji z lat: 1998-2004, 2007, 2012)	-	324 (w tym stanowiska archeologiczne)	karty obiektów zabytkowych/wykazy	Zarządzenie nr 87/14 Prezydenta Miasta Kołobrzeg z dn. 21 października 2014 r. oraz Zarządzenie nr 5/16 z dn. 12 stycznia 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Urbanistyki i Architektury); www.zabytki.kolobrzeg.eu
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK (2008 r.)	-	786 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak, GEZ stanowi załącznik do GPOnZ (nie przyjętego przez RG)	do wglądu w siedzibie urzędu; www.gmina.kolobrzeg.pl
	RYMAŃ	TAK (2016 r.)	-	95 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Wójta nr 42/2016 z dn. 5 grudnia 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Budownictwa);
	SIEMYŚL	TAK (2016 r.)	-	92 obiektów zabytkowych oraz 329 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Infrastruktury Technicznej i Rolnictwa);

	USTRONIE MORSKIE	TAK (2007 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 57/2014 z dn. 4 czerwca 2014 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
koszaliński	BĘDZINO	TAK (2012 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	BIESIEKIERZ	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	BOBOLICE	TAK (wstępnie zatwierdzona przez WKZ, uchwalenie planowane na 12. 2017 r.)	-	224 obiekty zabytkowe oraz 492 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych/wykazy	planowane uchwalenie – grudzień 2017 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Budownictwa); po akceptacji WKZ zostanie umieszczona na stronach www, bip
	MANOWO	TAK (2008 r.)	-	412 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu; www.manowo
	MIELNO	-	BRAK (l. 2017-2018)	-	-	-	-
	POLANÓW	TAK (2016 r.)	-	146 obiektów zabytkowych oraz 621 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	uchwała RM zostanie podjęta w marcu 2017 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Gospodarki Nieruchomościami);
	SIANÓW	TAK (2015 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	podano uchwałę RM przyjmującą GPOnZ (Uchwała nr XVIII/104/2016 z dn. 27 stycznia 2016 r.)	do wglądu w siedzibie urzędu (Referat Rozwoju)
	ŚWIESZYNO	-	BRAK (nie podano terminu wykonania)	-	-	-	-

łobeski	DOBRA	-	BRAK (opracowana, ale nie została przyjęta)	-	-	-	-
	ŁOBEZ	TAK (2009 r.)	-	255 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu; na stronie www
	RADOWO MAŁE	TAK (2014 r.)	-	117 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr III/16/2015 z dn. 28 stycznia 2015 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; na stronie www.bip
	RESKO	brak ankiety*					
			BRAK				
	WĘGORZYNO	-	BRAK (nie podano terminu wykonania)	-	-	-	-
myśliborski	BARLINEK	TAK (2008 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr XXXI/409/2008 RM w Barlinku z dn. 27 listopada 2008 r. - **Załącznik** do GPOnZ dla Miasta i Gminy Barlinek na lata 2008-2012	na stronie www.bip
	BOLESZKOWICE	TAK (2016 r.)	-	89 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie Wójta nr 31/2016 z dn. 7 listopada 2016 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
	DĘBNO	TAK (l. 2008 i 2010)	-	635 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych/wykazy	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu; w siedzibie WKZ w Szczecinie;
	MYŚLIBÓRZ	TAK (2007 r.)	-	574 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych/wykazy	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu

							(Wydział Gospodarki Komunalnej, Budownictwa i Działalności Gospodarczej);
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK (2009 r.)	-	163 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych/wykazy	Zarządzenie Wójta nr 5/2014 z dn. 25 marca 2014 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; na stronie www.bip
policki	DOBRA	TAK (2008 r., w trakcie aktualizacji)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	KOŁBASKOWO	-	BRAK (do końca 2017 r.)	-	-	-	-
	NOWE WARPNO	TAK (2008 r.)	-	127 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu
	POLICE	TAK (2008 r.)	-	375 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu oraz http://sip.police.pl/portalmapowy
pyrzycki	BIELICE	TAK (2015 r.)	-	345 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu (stanowisko ds. oświaty, kultury, turystyki, rekreacji i sportu, gospodarki komunalnej);
	KOZIELICE	-	BRAK (w opracowaniu – zatwierdzenie do 30.06.2017 r.)	-	-	-	-
	LIPIANY	TAK (I. 2008/2009)	-	413 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	PRZELEWICE	-	BRAK (do końca 2017 r.)	-	-	-	-

	PYRZYCE	TAK (2006 r.)	-	nie podano	karty obiektów zabytkowych	brak formalnej decyzji, na podstawie *Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami (art. 22, ust. 4 i 5)*	do wglądu w siedzibie urzędu;
	WARNICE	TAK (2014 r.)	-	46 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr XLVI/301/2014 z dn. 7 listopada 2014 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK (2008 r.)	-	270 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety*					
		TAK (w trakcie aktualizacji)					
	MALECHOWO	TAK (2012 r.)	-	997 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	POSTOMINO	TAK (2012 r.)	-	388 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 243/2014 Wójta Gminy Postomino z dn. 5 grudnia 2014 r.	www.postomino.pl; www.bip
	SŁAWNO MIASTO	TAK (2016 r.)	-	283 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 40/2016 Burmistrza Miasta Sławno z dn. 17 marca 2016 r.	www.bip.; www.slawno.pl; um.slawno.ibip.pl;
	SŁAWNO GMINA	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
stargardzki	CHOCIWEL	-	BRAK (2018 r.)	-	-	-	-

	DOBRZANY	TAK (2015 r.)	-	2010 obiektów zabytkowych oraz 82 stanowiska archeologiczne	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 78/15 Burmistrza Dobrzan z dn. 28 sierpnia 2015 r.	do wglądu w siedzibie urzędu
	DOLICE		BRAK (2018 r.)	-	-	-	-
	IŃSKO	-	BRAK (2018 r.)	-	-	-	-
	KOBYLANKA	TAK (2008 r.)	-	177 obiektów zabytkowych i 129 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała nr XXIX195/2009 RG Kobylanka z dn. 22 stycznia 2009 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
	MARIANOWO	TAK (2016 r.)	-	63 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	STARA DĄBROWA	TAK (2006 r.)	-	185 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu;
	STARGARD MIASTO	TAK (2012 r., aktualizacja wykonana w l. 2015/2016)	-	785 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 371/2012 Prezydenta Miasta Stargard z dn. 19 września 2012 r.	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Kultury, Sportu i Turystyki);
	STARGARD GMINA	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	SUCHAŃ	-	BRAK (do 31 grudnia 2017 r.)	-	-	-	-
szczecinecki	BARWICE	-	BRAK (30 listopada 2017 r.)	-	-	-	-
	BIAŁY BÓR	-	BRAK (nie podano)	-	-	-	-
	BORNE SULINOWO	-	BRAK (koniec 2017 r.)	-	-	-	-

	GRZMIĄCA	TAK (2009 r.)	-	506 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	Uchwała Rady Gminy Grzmiąca nr XXXIX/250/210 z dn. 27 maja 2010 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; strona www.
	SZCZECINEK MIASTO	TAK (2017 r.)	-	nie podano	karty adresowe	Zarządzenie nr 18 Burmistrza Miasta Szczecinek z dn. 7 lutego 2017 r.	do wglądu w siedzibie urzędu miasta (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków); www.bip.szczecinek.pl
	SZCZECINEK GMINA	-	BRAK (czerwiec 2017 r.)	-	-	-	-
świdwiński	BRZEŻNO	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK (2014, aktualizacja ewidencji z 2008 r.)	-	363 obiektów zabytkowych (w obrębie wsi) i 276 (w obrębie miasta) oraz 339 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	Zarządzenie nr 155/Z/2014 Burmistrza Połczyna-Zdroju z dn. 29 października 2014 r.	do wglądu w siedzibie urzędu;
	RĄBINO	TAK (2013 r.)	-	20 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak statusu prawnego	do wglądu w siedzibie urzędu (stanowisko ds. rolnictwa i gospodarki gruntami);
	SŁAWOBORZE	TAK (2012 r.)	-	76 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych	brak danych	do wglądu w siedzibie urzędu;
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK (l. 2011 - 2012)	-	302 obiekty zabytkowe oraz 58 stanowisk archeologicznych	karty obiektów zabytkowych	Uchwały nr: XXIV/196/12, XXIV/197/12, XXIV/198/12, XXIV/199/12, XXIV/200/12 z dn. 30 listopada 2012 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; strona www.bip.

	ŚWIDWIN GMINA	-	BRAK (do końca 2017 r.)	-	-	-	-
wałecki	CZŁOPA	-	BRAK (2018 r.)	-	-	-	-
	MIROSŁAWIEC	-	BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	TUCZNO		BRAK (2017 r.)	-	-	-	-
	WAŁCZ MIASTO	TAK (2008 r.)	-	363 obiekty zabytkowe	karty obiektów zabytkowych/wykazy	Zarządzenie Burmistrza Miasta Wałcz z dn. 10 kwietnia 2013 r nr 0050.1.54.2013 ze zmianami	do wglądu w siedzibie urzędu (Wydział Gospodarki Nieruchomościami); www.um.wałcz
	WAŁCZ GMINA	TAK (2015 r.)	-	114 obiektów zabytkowych	karty obiektów zabytkowych/wykazy	Zarządzenie Wójta Gminy Wałcz nr 86/2015 z dn. 10 listopada 2015 r.	do wglądu w siedzibie urzędu; strona www gminy Wałcz

* Zestawienie GEZ dla gmin, które nie nadesłały ankiet sporządzono na podstawie informacji zebranych telefonicznie.
** Niezgodności z poprzednim Monitoringiem (pierwszy dwuletni cykl za lata 2013 – 2014): gminy: Nowogard, Widuchowa, Resko, Dolice, Tuczno - wykazały w poprzednim monitoringu opracowaną GEZ, w obecnym badaniu ankietowym wykazały brak wykonanej GEZ.

TABELA 3.
GMINNE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI – stan na 31. 12. 2016 roku
źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym i marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt. 2)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI	Ilość	Udział procentowy
Ilość wykonanych i uchwalonych GPOnZ: w tym: aktualnie obowiązujące:	**49** 30	**43%**
Ilość opracowanych GPOnZ, ale **nie** uchwalonych:	**8**	**7%**
Brak GPOnZ:	**57**	**50%**
RAZEM:	**114**	**100%**

Wyszczególnienie*:

POWIAT	GMINA		GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI			
			WYKONANY (numer i data uchwały Rady Gminy/Miasta)	**CZAS OBOWIAZY-WANIA GPONZ**	**PIERWSZY \ KOLEJNY GPONZ**	**SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI GPONZ**
	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK Uchwała nr XLI/609/2014 z dn. 27 marca 2014 r.	2014 - 2018	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
		SZCZECIN	TAK Uchwała nr XXXIX/1147/14 z dn. 17 marca 2014 r.	2014 - 2018	kolejny	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
		ŚWINOUJŚCIE	BRAK	-	-	-
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		TAK Uchwała nr V/27/2015 z dn. 25 lutego 2015 r.	2015 - 2018	pierwszy	było sporządzone sprawozdanie sprawozdania z realizacji GPOnZ (za l. 2015-2016)
	BIAŁOGARD GMINA		BRAK	-	-	-
	KARLINO		BRAK	-	-	-
	TYCHOWO		TAK Uchwała nr XXIII/188/16 z dn. 31 sierpnia 2016 r.	2015 - 2018	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
choszczeński	BIERZWNIK		BRAK	-	-	-
	CHOSZCZNO		BRAK	-	-	-
	DRAWNO		TAK Uchwała nr III/18/2010 z dn. 29 grudnia 2010 r.	2011 - 2015	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	KRZĘCIN		TAK	2015 - 2018	kolejny	nie podano

		Uchwała nr IX/72/2015 z dn. 5 listopada 2015 r.			
	PEŁCZYCE	TAK Uchwała nr XII/82/2016 z dn. 15 kwietnia 2016 r.	2016 - 2020	kolejny	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	RECZ	TAK Uchwała nr III/10/15 z dn. 30 grudnia 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ (za l. 2014-2015)
drawski	CZAPLINEK	BRAK	-	-	-
	DRWASKO POMORSKIE	TAK Uchwała nr III/13/201 z dn. 30 grudnia 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy (kolejny w opracowaniu)	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	KALISZ POMORSKI	TAK Uchwała nr XLVIII/290/10 z dn. 27 stycznia 2010 r.	2010-2014	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	OSTROWICE	BRAK	-	-	-
	WIERZCHOWO	BRAK	-	-	-
	ZŁOCIENIEC	BRAK	-	-	-
goleniowski	GOLENIÓW	BRAK (w trakcie opracowywania)	-	-	-
	MASZEWO	BRAK	-	-	-
	NOWOGARD	BRAK	-	-	-
	OSINA	BRAK	-	-	-
	PRZYBIERNÓW	TAK Uchwała nr XXXVI/222/10 z dn. 19 marca 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	STEPNICA	TAK Uchwała nr XIX/197/2013 z dn.13 lutego 2013 r.	2013 - 2016	pierwszy GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
gryficki	BROJCE	BRAK	-	-	-
	GRYFICE	TAK Uchwała nr III/14/2014 z dn. 22 grudnia 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	KARNICE	BRAK	-	-	-
	PŁOTY	TAK Uchwała nr XX/193/2012 z dn. 31sierpnia 2012r.	2012 - 2016	pierwszy GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	REWAL	BRAK	-	-	-
	TRZEBIATÓW	TAK Uchwała nr L/429/14 z dn. 28 sierpnia 2014 r.	2014 - 2018	kolejny (drugi)	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ

gryfiński	BANIE	TAK Uchwała nr XXXII/295/2014 z dn. 18 września 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	CEDYNIA	TAK Uchwała nr XII/98/2011 z dn. 29 grudnia 2011 r. oraz Uchwała nr XXIV/205/2013 z dn. 1 marca 2013 r.	2011 - 2014	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	CHOJNA	TAK Uchwała nr XX/194/2012 z dn. 28 września 2012 r.	2012 - 2015	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	GRYFINO	BRAK	-	-	-
	MIESZKOWICE	TAK Uchwała nr XXXVI/295/2014 z dn. 27 lutego 2014 r.	2014 - 2017	kolejny GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	MORYŃ	TAK Uchwała nr XXI/150/2017 z dn. 26 stycznia 2017 r.	2017 – 2020	kolejny GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	STARE CZARNOWO	TAK Uchwała nr XIV/114/2016 z dn. 25 stycznia 2016 r.	2016 - 2020	kolejny GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK Uchwała nr X/131/2011 z dn. 25 listopada 2011 r.	2011 - 2015	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	WIDUCHOWA	BRAK (w trakcie opracowywana)	-	-	-
kamieński	DZIWNÓW	BRAK	-	-	-
	GOLCZEWO	BRAK	-	-	-
	KAMIEŃ POM.	TAK Uchwała nr XXXIII/237/08 z dn. 28 listopada 2008 r.	2008 - 2012	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	MIĘDZYZDROJE	BRAK	-	-	-
	ŚWIERZNO	TAK Uchwała nr X/60/2015 z dn. 30 października 2015 r.	2015 - 2018	pierwszy GPOnZ	były sporządzane sprawozdania sprawozdania z realizacji GPOnZ
	WOLIN	TAK (w trakcie korekty, nie uchwalony)	-	-	-

kołobrzeski	DYGOWO	TAK Uchwała nr XXXII/241/13 z dn. 29 października 2013 r.	2013 - 2017	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	GOŚCINO	BRAK	-	-	-
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK Uchwała Nr XVII/219/16 Rady Miasta Kołobrzeg z dn.1 marca 2016 r.	2016 - 2019	kolejny (drugi)	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ (w l. 2011 i 2015)
	KOŁOBRZEG - GMINA	BRAK	GPOnZ opracowany na l. 2009-2013 nie został przyjęty przez RG	-	-
	RYMAŃ	TAK Uchwała nr XXI/126/16 Rady Gminy Rymań z dn. 21 grudnia 2016 r.	2016 - 2019	pierwszy	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ (Sic!)
	SIEMYŚL	TAK Uchwała nr 88/XVII/16 z dn. 20 kwietnia 2016 r.	2016 - 2019	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	USTRONIE MORSKIE	BRAK	-	-	-
koszaliński	BĘDZINO	TAK Uchwała nr XIX/136/12 z dn. 16 maja 2012 r.	2012 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	BIESIEKIERZ	BRAK	-	-	-
	BOBOLICE	TAK (opracowany, nie uchwalony, uchwalenie planowane na 12. 2017 r.)	2018 - 2022	pierwszy	nie dotyczy
	MANOWO	TAK Uchwała nr XLVI/334/2010 z dn. 10 listopada 2010 r.	2009 - 2013	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	MIELNO	BRAK	-	-	-
	POLANÓW	TAK (opracowany, nie uchwalony; uchwała RM zostanie podjęta w marcu 2017 r.)	2016 - 2019	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	SIANÓW	TAK Uchwała nr XVIII/104/2016 z dn. 27 stycznia 2016 r.	2016 - 2019	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ

					– nie minął okres sprawozdawczy
	ŚWIESZYNO	BRAK	-	-	-
łobeski	DOBRA	BRAK (opracowany ale nie podjęta uchwała zatwierdzająca)	-	-	-
	ŁOBEZ	TAK Uchwała nr LVIII/374/10 z dn. 19 października 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	RADOWO MAŁE	TAK Uchwała nr III/16/2015 z dn. 28 stycznia 2015 r.	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	RESKO	brak ankiety*			
		TAK opracowany, nie uchwalony - (w trakcie uzgodnień z WKZ)			
	WĘGORZYNO	BRAK	-	-	-
myśliborski	BARLINEK	TAK Uchwała nr XXXI/409/2008 z dn. 27 listopada 2008 r.	2008 - 2012	pierwszy	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	BOLESZKOWICE	BRAK	-	-	-
	DĘBNO	BRAK	-	-	-
	MYŚLIBÓRZ	BRAK	-	-	-
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK Uchwała nr XXVIII/164/14 z dn. 24 stycznia 2014 r.	2014 - 2017	kolejny GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ za lata: 2010 – 2011, 2012 – 2013, 2014 – 2015;
policki	DOBRA	TAK Uchwała nr X/142/2015 z dn. 26 listopada 2015 r.	2015 - 2019	kolejny GPOnZ	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	KOŁBASKOWO	BRAK	-	-	-
	NOWE WARPNO	TAK Uchwała nr XXVII/158/2009 Rady Miejskiej w Nowym Warpnie z dn. 24 marca 2009 r.	2008 - 2012	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	POLICE	BRAK	-	-	-
pyrzy	BIELICE	BRAK	-	-	-

	KOZIELICE	BRAK	-	-	-
	LIPIANY	BRAK	-	-	-
	PRZELEWICE	BRAK	-	-	-
	PYRZYCE	BRAK	-	-	-
	WARNICE	TAK Uchwała nr XLVI/301/2014 z dn. 7 listopada 2014 r.	2014 - 2018	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK Uchwała nr XXV/199/2016 z dn. 23.06.2016 r.	2016 - 2020	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety*			
		TAK (Uchwała przyjęta w grudniu 2016 r.)			
	MALECHOWO	BRAK	-	-	-
	POSTOMINO	BRAK	-	-	-
	SŁAWNO MIASTO	TAK Uchwała nr XXIX/156/2016 z dn. 28 października 2016 r.	2016 - 2020	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	SŁAWNO GMINA	BRAK	-	-	-
stargardzki	CHOCIWEL	BRAK	-	-	-
	DOBRZANY	TAK Uchwała nr X/93/15 z dn. 27 sierpnia 2015 r.	2015 - 2018	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	DOLICE	TAK (brak uchwały zatwierdzającej)	2012 - 2016	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	IŃSKO	BRAK	-	-	-
	KOBYLANKA	TAK Uchwała nr XXIX/195/2009 z dn. 22 stycznia 2009 r.	2009 - 2012	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	MARIANOWO	BRAK	-	-	-
	STARA DĄBROWA	BRAK	-	-	-
	STARGARD MIASTO	TAK Uchwała nr XX/233/2012 z dn. 28 sierpnia 2012 r.	2012 - 2016	pierwszy GPOnZ (nowy Program na l. 2017 – 2021 jest w trakcie uzgodnień z	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ za l. 2012-2014, l. 2015-2016

				WKZ w Szczecinie)	
	STARGARD GMINA	BRAK	-	-	-
	SUCHAŃ	BRAK	-	-	-
szczecinecki	BARWICE	BRAK	-	-	-
	BIAŁY BÓR	BRAK	-	-	-
	BORNE SULINOWO	BRAK	-	-	-
	GRZMIĄCA	TAK Uchwała nr XXXIX/250/2010 z dn. 27 maja 2010 r.	2010 - 2014	kolejny	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	SZCZECINEK MIASTO	TAK Uchwała nr XXXVI/317/2017 z dn. 30 stycznia 2017 r.	2017 - 2020	kolejny (trzeci)	były sporządzane sprawozdania (ostatnie za l. 2015 – 2016)
	SZCZECINEK GMINA	BRAK	-	-	-
świdwiński	BRZEŻNO	BRAK	-	-	-
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK Uchwała nr XI/95/2015 z dn. 28 września 2015 r.	2015 - 2019	kolejny	były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	RĄBINO	BRAK	-	-	-
	SŁAWOBORZE	BRAK	-	-	-
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK Uchwała nr XXVIII/234/13 z dn. 25 kwietnia 2013 r.	2013 - 2017	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ
	ŚWIDWIN GMINA	BRAK	-	-	-
wałecki	CZŁOPA	BRAK	-	-	-
	MIROSŁAWIEC	BRAK	-	-	-
	TUCZNO	BRAK	-	-	-
	WAŁCZ MIASTO	BRAK	-	-	-
	WAŁCZ GMINA	TAK Uchwała nr XVI/88/2015 z dn. 29 grudnia 2015 r.	2016 - 2020	pierwszy GPOnZ	nie były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ – nie minął okres sprawozdawczy

* Zestawienie GPOnZ dla gmin, które nie nadesłały ankiet sporządzono na podstawie informacji zebranych telefonicznie.

TABELA 4
DOTACJE NA ZABYTKI UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY GMIN W LATACH 2015 - 2016 – stan na 31 grudnia 2016 roku
źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedzi na pytanie 3)

ROK UDZIELENIA DOTACJI	**2015**	**2016**
Ilość gmin udzielających dotacji	**48** (42 %)	**47** (41 %)
Ilość gmin **nie** udzielających dotacji	**64** (56 %)	**65** (57 %)
Brak danych (brak ankiet)	**2** (2 %)	**2** (2 %)
RAZEM:	**114**	**114**

ZESTAWIENIE:
Uwaga: Wyszczególnienie dotacji przyznanych w latach 2015 i 2016 przez poszczególne gminy na konkretne prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych znajduje się w kolejnych tabelach nr 5 i 6.

POWIAT	**GMINA**		**DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY GMIN WŁAŚCICIELOM I UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W LATACH:**		**PODSTAWA PRAWNA UDZIELENIA DOTACJI PRZEZ SAMORZĄDY GMIN**
			2015 (łączna wartość dotacji w zł)	**2016** (łączna wartość dotacji w zł)	**UCHWAŁA/REGULAMIN**
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	29 000,00 zł	10 000, 00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
		SZCZECIN	889 000,00 zł	899 000,00 zł	Uchwała Nr IX/274/07 Rady Miasta Szczecin z dn. 14 maja 2007 r. w sprawie przyjęcia zasad i trybu udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

		ŚWINOUJŚCIE	1 239 374,10 zł	100 000,00 zł	Uchwała Nr LIX/458/2006 Rady Miasta Świnoujście z dn. 30 marca 2006 r. dotycząca zasad udzielania dotacji na zrefinansowanie prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanym do rejestru zabytków. Uchwała Nr XVII/140/2015 Rady Miasta Świnoujście z dn. 17 grudnia 2015 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		100 000,00 zł	120 000,00 zł	Uchwała Rady Miejskiej Białogardu Nr XXXVI/255/09 z dn.11 lutego 2009 r. w sprawie zasad udzielania przez Radę Miejską dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków Uchwała Rady Miejskiej Białogardu Nr X/76/2015 z dn. 26 sierpnia 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad udzielania przez Radę Miejską dotacji na parce konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków Uchwała Rady Miejskiej Białogardu Nr XXIV/199/2016 z dn. 28 września 2016 r.w sprawie zmiany uchwały w sprawie zasad udzielania przez Radę Miejską dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	BIAŁOGARD GMINA		nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	KARLINO		nie udzielono dotacji	25 000,00 zł	Uchwała Nr XLVIII/385/06 Rady Miejskiej w Karlinie z dn. 27 lutego 2006 r. w sprawie zasad udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dotyczące zabytków oraz Uchwała nr XXXVII/383/13 Rady Miejskiej w Karlinie z dn. 23 sierpnia 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i

				roboty budowlane dotyczące zabytków.
	TYCHOWO	50 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała Nr IX/62/15 Rady Miejskiej w Tychowie z dn. 30 czerwca 2015 r.
choszczeński	BIERZWNIK	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	brak danych
	CHOSZCZNO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	DRAWNO	20 000,00 zł	2010,51 zł	Uchwała nr IV/27/07 Rady Miejskiej w Drawnie z dn.16 lutego 2007 r.
	KRZĘCIN	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	PEŁCZYCE	nie udzielono dotacji	4 920,00 zł	Uchwała nr XIII/89/2016 Rady Miejskiej w Pełczycach z dn. 9 czerwca 2016 r.
	RECZ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
drawski	CZAPLINEK	10 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr XXX/240/05 Rady Miejskiej w Czaplinku z dn. 30 czerwca 2005 r.
	DRWASKO POMORSKIE	250 000,00 zł	242 000,00 zł	Uchwała nr III/20/2010 Rady Miejskiej w Drawsku Pomorskim z dn. 30 grudnia 2010 r.; Uchwała nr X/62/2015 Rady Miejskiej w Drawsku Pomorskim z dn. 28 maja 2015 r.
	KALISZ POMORSKI	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	OSTROWICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	WIERZCHOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	ZŁOCIENIEC	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
goleniowski	GOLENIÓW	50 000,00 zł	20 000 zł	Uchwała nr XIV/142/07 Rady Miejskiej w Goleniowie z dn. 5 grudnia 2007 r.
	MASZEWO	25 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr XXXI/266/2010 Rady Miejskiej w Maszewie z dn. 24 września 2010 r.
	NOWOGARD	50 000,00 zł	9 950,00 zł	Uchwała nr XII/75/07 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dn. 14 listopada 2007 r.
	OSINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	PRZYBIERNÓW	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	STEPNICA	48 000,00 zł	50 000,00 zł	Uchwała Nr XXVII/262/2010 Rady Miejskiej w Stepnicy z dn. 31 marca 2010 r.; Uchwała Nr V/52/2011 z dn. 31 maja 2011 r.

gryficki	BROJCE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	GRYFICE	327 492,00 zł	250 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	KARNICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	PŁOTY	15 750,00 zł	65 000,00 zł	Uchwała nr XXI/21/08 z dn. 30 września 2008 r. Rady Miejskiej w Płotach; Uchwała nr XLIV/408/2014 z dn. 30 września 2014 r. Rady Miejskiej w Płotach
	REWAL	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	TRZEBIATÓW	37 450,00 zł	86 000,00 zł	Uchwała Nr X/91/07 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dn. 30 września 2007 r.
gryfiński	BANIE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	CEDYNIA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	CHOJNA	9 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr XV/143/2008 Rady Miejskiej w Chojnie z dn. 22 kwietnia 2008 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauracyjnych lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz: Uchwała nr XXXI/285/2009 Rady Miejskiej w Chojnie z dn. 29 maja 2009 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	GRYFINO	10 000,00 zł	18 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	MIESZKOWICE	157 797,64 zł	25 000,00 zł	Uchwała nr XXXI/244/2013 Rady Miejskiej w Mieszkowicach z dn. 26 września 2013 r.
	MORYŃ	20 000,00 zł	16 200,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	STARE CZARNOWO	nie udzielono dotacji	50 000,00 zł	Uchwała nr VII/54/2015 Rady Gminy Stare Czarnowo z dn. 18 maja 2015 r.

				w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	nie udzielono dotacji	6 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/273/08 Rady Miejskiej w Trzcińsku - Zdroju z dn. 22 grudnia 2008 r.
	WIDUCHOWA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
kamieński	DZIWNÓW	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	GOLCZEWO	14 883,00 zł	30 000,00 zł	Uchwała Nr XVI/151/08 Rady Miejskiej w Golczewie z dn. 30 września 2008 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	KAMIEŃ POM.	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	MIĘDZYZDROJE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	ŚWIERZNO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	WOLIN	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
kołobrzeski	DYGOWO	30 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr III/26/15 Rady Gminy Dygowo z dn. 13 lutego 2015 r.
	GOŚCINO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	KOŁOBRZEG - MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	KOŁOBRZEG - GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	RYMAŃ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	SIEMYŚL	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	USTRONIE MORSKIE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
koszaliński	BĘDZINO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	BIESIEKIERZ	nie udzielono dotacji	25 000,00 zł	Uchwała Nr XLII/311/06 Rady Gminy w Biesiekierzu z dn. 26 września 2006 r.
	BOBOLICE	5 000,00 zł	5 000,00 zł	Uchwała Nr XVIII/168/08 Rady Miejskiej w Bobolicach z dn. 29 kwietnia 2008 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac

				konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	MANOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	MIELNO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	POLANÓW	35 000,00 zł	10 000,00 zł	Uchwała nr VI/54/11 Rady Miejskiej w Polanowie z dn. 28.04.2011 r. w sprawie określenia trybu i zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze gminy Polanów
	SIANÓW	100 000,00 zł	160 739,15 zł	Uchwała nr VI/29/07 Rady Miejskiej w Sianowie z dn. 26 lutego 2007 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	ŚWIESZYNO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
łobeski	DOBRA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	ŁOBEZ	nie udzielono dotacji	20 000,00 zł	Uchwała nr XLVIII/299/09 Rady Miejskiej w Łobzie z dn. 30 grudnia 2009 r.
	RADOWO MAŁE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	RESKO	brak ankiety		
	WĘGORZYNO	75 000,00 zł	100 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
myśliborski	BARLINEK	17 000,00 zł	45 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	BOLESZKOWICE	5 000,00 zł	5 000,00 zł	Uchwała Rady Gminy Boleszkowice Nr III/23/2015 z dnia 29 stycznia 2015 r. oraz Uchwała Nr XVI/81/2015 z dnia 30.12.2015 r.
	DĘBNO	44 750,00 zł	96 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	MYŚLIBÓRZ	70 000,00 zł	100 000,00 zł	Regulamin oraz uchwała nr XLIV/339/2013 Rady Miejskiej

				w Myśliborzu z dn. 27 sierpnia 2013 r.
	NOWOGRÓDEK POM.	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
policki	DOBRA	240 000,00 zł	300 000,00 zł	Uchwała Nr XIV/176/08 Rady Gminy Dobra z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Dobra na sfinansowanie prac konserwacyjnych, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	KOŁBASKOWO	54 100,00 zł	63 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	NOWE WARPNO	90 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwala nr XL/219/2010 Rady Miejskiej w Nowym Warpnie z dn. 27 maja 2010 r.
	POLICE	55 000,00 zł	61 450,00 zł	Uchwała Nr VII/43/07 Rady Miejskiej w Policach z dnia 24 kwietnia 2007 r.
pyrzycki	BIELICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	KOZIELICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	LIPIANY	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	PRZELEWICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	PYRZYCE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	WARNICE	20 000,00 zł	20 000,00 zł	Uchwała nr XX/123/2012 Rady Gminy Warnice z dn. 3 sierpnia 2012 r.
sławieński	DARŁOWO MIASTO	180 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała Nr IX/105/2007 Rady Miejskiej w Darłowie z dn. 12 września 2007 r.
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety		
	MALECHOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	
	POSTOMINO	49 499,08 zł	149 112,26 zł	Zarządzenia Wójta Gminy Postomino
	SŁAWNO MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	SŁAWNO GMINA	195 000,00 zł	71 250,00 zł	Uchwała nr XXVIII/194/210 Rady Gminy Sławno z dn. 24 marca 2010 r.
stargardzki	CHOCIWEL	nie udzielono dotacji	30 000,00 zł	Uchwała nr XV/112/12 Rady Miejskiej w Chociwlu z dn. 28 marca 2012 roku
	DOBRZANY	15 000,00 zł	19 000,00 zł	Uchwała Nr VII/62/11 Rady Miejskiej w Dobrzanach z dn.

				17 czerwca 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków
	DOLICE	nie udzielono dotacji	10 000,00 zł	Uchwała nr XX/159/16 Rady Gminy Dolice z dn. 29 września 2016 r.
	IŃSKO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	KOBYLANKA	udzielono dotacji nie podano kwoty	nie udzielono dotacji	Uchwała Nr XLVIII/291/14 Rady Gminy Kobylanka z dn. 13 listopada 2013 r.
	MARIANOWO	50 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr IX/45/2015 Rady Gminy Marianowo z dn. 24 września 2015 r.
	STARA DĄBROWA	nie udzielono dotacji	39 884,46 zł	Uchwała nr XX/146/08 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dn. 27 listopada 2008 r.; Uchwała nr XVI/113/2016 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dn. 30 czerwca 2016 r.
	STARGARD MIASTO	520 207,00 zł	497 600,00 zł	Uchwała Nr XVI/159/07 Rady Miejskiej w Stargardzie z dn. 18.XII.2007 r.
	STARGARD GMINA	nie udzielono dotacji	17 000,00 zł	Uchwała Nr XI/59/07 Rady Gminy Stargard Szczeciński z dn. 25 października 2007 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
	SUCHAŃ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
szczecinecki	BARWICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	BIAŁY BÓR	3 000,00 zł	nie udzielono dotacji	Uchwała nr XXIII/183/08 Rady Miejskiej w Białym Borze z dn. 24 września 2008 r.
	BORNE SULINOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	GRZMIĄCA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	SZCZECINEK MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	SZCZECINEK GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
świdwiński	BRZEŻNO	10 000,00 zł	9 600,00 zł	Uchwała nr XVIII/69/08 Rady Gminy Brzeżno z dn. 28 kwietnia 2008 r.
	POŁCZYN ZDRÓJ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-

	RĄBINO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	SŁAWOBORZE	18 287, 00 zł	nie udzielono dotacji	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5)
	ŚWIDWIN MIASTO	150 000,00 zł	150 000,00 zł	Na podstawie uchwał indywidualnych do poszczególnych zabytków (patrz: tabela 5 i 6)
	ŚWIDWIN GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
wałecki	CZŁOPA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	MIROSŁAWIEC	15 000,00 zł	8 610,00 zł	Uchwała nr VI/42/2007 z dnia 26.02.2007 Rady Miejskiej w Mirosławcu z dnia 26 luty 2007 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (ze zm.)
	TUCZNO	2 000,00 zł	3 000,00 zł	Uchwała nr 12/68/2015 z dn. 28 września 2015 r. Uchwała nr 25/158/2016 z dn. 24 października 2016 r.
	WAŁCZ MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
	WAŁCZ GMINA	59 200,00 zł	87 000, 00 zł	Uchwała nr X/46/2011 Rady Gminy Wałcz z dn. 25 sierpnia 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz Uchwała nr XXXIV/200/2013 Rady Gminy z dn. 28 maja 2013 r. w sprawie zmiany uchwały nr X/46/2011 z dn. 25 sierpnia 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

TABELA 5
WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ URZĘDY GMIN W ROKU 2015 WŁAŚCICIELOM LUB UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt.3)

GMINA	WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2013 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	**Zakres prac objętych dotacją**	**Kwota dotacji**	**Uchwała Rady Gminy**
SZCZECIN miasto na prawach powiatu	Parafia Polskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła, pl. Św. Piotra i Św. Pawła 4, 70 – 520 Szczecin	Konserwacja elewacji prezbiterium	150 000,00 zł	Uchwała nr VI/93/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 24 marca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Ewangelisty ul. Św. Ducha 9, Szczecin	Konserwacja elewacji północnej	400 000,00 zł	Uchwała nr VI/93/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 24 marca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego, ul. Szczecińska 14, Szczecin	Konserwacja elewacji	100 000,00 zł	Uchwała nr VI/93/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 24 marca 2015 r.
	Zespół Szkół Muzycznych im. F. Nowowiejskiego, ul. Staromłyńska 13, Szczecin	Konserwacja elewacji	200 000,00 zł	Uchwała nr VI/93/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 24 marca 2015 r.
	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ul. Spedytorska 6/7, Szczecin	Renowacja i konserwacja klatki schodowej	25 000,00 zł	Uchwała nr IX/171/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 16 czerwca 2015 r.
	Parafia Polskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła, pl. Św. Piotra i Św. Pawła 4, 70 – 520 Szczecin	Prace konserwatorskie opierzeń blacharskich w obrębie szczytu	14 000,00 zł	Uchwała nr XI/227/15 Rady Miejskiej w Szczecinie z dn. 8 września 2015 r.
KOSZALIN miasto na prawach powiatu	Parafia Rzymskokatolicka pw. bł. Matki Teresy z Kalkuty w Koszalinie.	Interwencyjne prace i badania konserwatorskie oraz badania architektoniczne przy kościele filialnym pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koszalinie	29 000,00 zł	Uchwała nr XV/175/2015 Rady Miejskiej w Koszalinie z dn. 26 listopada 2015 r.
ŚWINO-UJŚCIE miasto na prawach powiatu	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 5	Renowacja elewacji	49 703,72 zł	Uchwała nr XI/87/2011 RM Świnoujście z dn. 30 czerwca 2011 r. w sprawie zabezpieczenia w latach 2011 – 2014 środków w budżecie miasta na
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 6	Renowacja elewacji, pokryć dachowych	69 772,24 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 7	Renowacja elewacji, stolarki budowlanej i bramy	36 504,60 zł	

	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 8	Renowacja elewacji, pokryć dachowych, izolacja piwnic, renowacja bramy	36 016,74 zł	projekt pod nazwą: „Kompleksowa renowacja zespołu kamienic przy ul. Hołdu Pruskiego i ul. Piłsudskiego”
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 9	Renowacja elewacji, remont dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej części wspólnych	38 947,20 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 10, 10a, 10b	Renowacja elewacji, wykonanie pokryć dachowych, odnowa bramy	214 068,07 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 11 – 11a	Renowacja elewacji, wykonanie pokryć dachowych, wykonanie drzwi wejściowych do klatki schodowej	277 070,20 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 12	Renowacja elewacji, pokryć dachowych	134 315,08 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 13	Renowacja elewacji, odnowa bramy, remont klatki schodowej	162 727,60 zł	
	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 14	Renowacja elewacji, odnowienie bramy, malowanie klatki schodowej	215 248, 57 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NSPJ w m. Świnoujście - Przytór	Wykonanie ołtarza i ambonek z piaskowca	5 000,00 zł	nie podano
BIAŁOGRAD MIASTO powiat białogardzki	gotycki kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Prace zabezpieczające i konserwatorskie przęsła środkowego sklepienia i ścian w prezbiterium, w szczególności: naprawy konstrukcyjne sklepień; konserwacja polichromii i ceglanych żeber sklepiennych; konserwacja ścian w prezbiterium: konsolidacja warstw malarskich;	100 000,00 zł	Uchwała nr XII/101/2015 z dn. 28 października 2015 r.
GM. TYCHOWO powiat białogardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych w Tychowie ul. Kościelna 2	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane obejmujące: prace konstrukcyjne przy fundamentach, konserwację elewacji wewnętrznych kamienno – ceglanych, prace	50.000,00 zł	Uchwała nr IX/62/15 z dn. 30 czerwca 2015 r.

		w kaplicy chrzcielnej, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, prace konserwatorskie przy stropie kościoła i odtworzenie stolarki okiennej i drzwiowej		
GM. DRAWNO powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Barnimiu	Remont konserwatorski i restauratorski zabytkowych organów w Dominikowie i Barnimiu	20 000,00 zł	Uchwała nr IX/55/2015 z dn. 30 czerwca 2015 r.
GM. CZAPLINEK powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej w Siemczynie	Zakup dachówki karpiówki, gąsiorów oraz cegły klinkierowej na remont konserwatorski dachu wieży kościoła	10 000,00 zł	Uchwała nr XXX/240/05 z dn. 30 czerwca 2005 r.
GM. DRAWSKO POMORSKIE powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie	Remont i odnowienie pokrycia dachowego, więźby dachowej i stropu kościoła w Suliszewie	70.000,00 zł	Uchwała nr X/63/2015 z dn. 28 maja 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie	Ołtarz główny z kościoła pw. Św. Barbary w Gudowie (1712 r.) – prace konserwatorskie	15 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. ZPNJCh w Drawsku Pomorskim	Wykonanie dokumentacji konserwatorsko-budowlanej remontu kościoła w Drawsku Pomorskim	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Brzeźnie	Wymiana obudowy ścian i konstrukcji drewnianej wieży kościoła w Łabędziach	23 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Pawła Apostoła w Drawsku Pomorskim	Remont ratunkowy wieży kościoła w Mielenku Drawskim	102 000,00 zł	
GM. GOLENIÓW powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Nieustającej Pomocy w Goleniowie	Prace zabezpieczające przed zawaleniem się kościoła w Podańsku.	20 000,00 zł	Uchwała nr VI/45/15 z dn. 25 marca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Królowej Polski w Krępsku	Remont instalacji elektrycznej w kościele w Miękowie	30 000,00 zł	Uchwała nr VI/30/15 z dn. 25 marca 2015 r.
GM. MASZEWO powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Częstochowskiej w Maszewie	Opracowanie dokumentacji technicznej remontu kościoła w Maszewie	25 000,00 zł	Uchwała nr XXXI/266/2010 z dn. 24 września 2010 r.

GM. NOWOGARD powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Nowogardzie	Remont elewacji zachodniej i naprawa wieży w kościele w Nowogardzie	50 000,00 zł	Uchwałą nr XII/175/16 z dn. 22 czerwca 2015 r.
GM. STEPNICA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka W Stepnicy	Osuszanie ścian budynku kościoła w Stepnicy	48 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/262/2010 z dn. 31 marca 2010 r. Uchwała Nr V/52/2011 z dn. 31 maja 2011 r.
GM. GRYFICE powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia Marii Panny w Górzycy	Prace renowacyjne we wnętrzu kościoła w Górzycy	33 200,00 zł	Uchwała nr VI/43/2015 z dn. 25 lutego 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Częstochowskiej w Świeszewie	Prace renowacyjne w kościele filialnym w Trzygłowie: wymiana posadzki, remont zakrystii, odwodnienie terenu, wykonanie kamiennego ołtarza i ambony	77 492,00 zł	Uchwała nr XVII/149/2015 z dn. 24 listopada 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca PJ w Gryficach	Wymiana pokrycia dachowego na budynku plebanii kościoła w Gryficach	106 300,00 zł	Uchwała nr VI/44/2015 z dn. 25 lutego 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Częstochowskiej w Świeszewie	Prace renowacyjne w kościele filialnym w Trzygłowie: hydro- i termoizolacja ścian i podłóg wraz z osuszeniem i odwodnieniem terenu wokół kościoła, wymiana podłogi, częściowa wymiana ławek, prace malarskie	110 500, 00 zł	Uchwała nr VI/42/2015 z dn. 25 lutego 2015 r.
GM. PŁOTY powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Płotach	Remont i renowacja zabytkowych organów	15 750,00 zł	Uchwała nr IX/62/15 z dn. 30 czerwca 2015r.
GM. TRZEBIATÓW powiat gryficki	Parafia Prawosławna pw. Świętego Ducha w Trzebiatowie	Opracowanie projektu budowlanego zabezpieczenia technicznego budynku kaplicy	18 450,00 zł	Uchwała nr X/91/07 z dn. 30 września 2007 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Macierzyństwa NMP w Trzebiatowie	Prace renowacyjno-konserwatorskie	15 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Konarzewie	Remont wieży kościelnej kościoła w Sadlnie	4 000,00 zł	

GM. CHOJNA powiat gryfiński	Fundacja Kościół Mariacki w Chojnie	Naprawa zniszczonego pokrycia dachowego na Kościele Mariackim w Chojnie	9 000,00 zł	Uchwała nr IX/71/2015 z dn.16 lipca 2015 r.
GM. GRYFINO powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Różańcowej w Wełtyniu	Renowacja drzwi wejściowych kościoła – II etap prac	5 000,00 zł	Uchwała nr VI/47/15 z dn. 26 marca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Królowej Polski w Radziszewie	Kompleksowa renowacja drzwi wejściowych	5 000,00 zł	Uchwała nr XIV/114/15 z dn. 29 października 2015 r.
GM. MIESZKOWICE powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Troszynie	Odrestaurowanie drzwi wejściowych do kościoła filialnego w Sitnie	12 000,00 zł	Uchwała nr VII/52/2015 z dn. 30 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Troszynie	Odrestaurowanie drzwi wejściowych kościoła parafialnego w Troszynie	10 000,00 zł	Uchwała nr VII/51/2015 z dn. 30 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Mieszkowicach	Remont wieży w kościele parafialnym w Mieszkowicach	50 000,00 zł	Uchwała nr VII/50/2015 z dn. 30 kwietnia2015
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NNMP w Zielinie	Konserwacja zabytkowych organów w kościele parafialnym w Zielinie	75 297,64 zł	Uchwała nr VII/53/2015 z dn. 30 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Częstochowskiej w Czelinie	Wymiana drzwi wejściowych do kościoła w Czelinie	10 500,00 zł	Uchwała nr X/70/2015 z dn. 10 września 2015 r.
GM. MORYŃ powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Moryniu	Modernizacja części ogrodzenia wraz z bramą – dawny cmentarz przykościelny z fragmentem ceglano-kamiennego muru cmentarnego od strony zachodniej parceli.	11 000,00 zł	Uchwała nr VIII/54/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Witnicy	Modernizacja dachu kościoła filialnego pw. Świętego Józefa w Bielinie	9 000,00 zł	Uchwała nr VII/39/2015 z dn. 21 maja 2015 r.
GM. GOLCZEWO powiat kamieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Andrzeja Boboli w Golczewie	Wykonanie dokumentacji projektowej dla zadania: remont konserwatorski kościoła w Uniborzu	14 883,00 zł	Uchwała nr VIII/70/2015 z dn.24 września 2015 r.
GM. DYGOWO powiat kołobrzeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Dygowie	Remont wieży kościoła filialnego w Czerninie	30 000,00 zł	Uchwała nr III/26/15 z dn. 13.02.2015
GM. BOBOLICE powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żydowie	Kościół filialny w Drzewianach – wykonanie remontu ogrodzenia wraz ze	2 500,00 zł	Uchwała nr IX/74/15 z dn. 27 sierpnia 2015 r.

		wzmocnieniem skarpy (etap I prac)		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Bobolicach	Kościół filialny w Kurowie – wykonanie oszklenia – witraży w nawie głównej	2 500,00 zł	Uchwała nr IX/74/15 z dn. 27 sierpnia 2015 r.
GM. POLANÓW powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca NMP, Bukowo 32	Remont dachu kościoła	25 000,00 zł	Uchwała nr VI/54/11 z dn. 28 kwietnia 2011 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Krzyża Świętego w Polanowie, ul. Jana Pawła II	Odtworzenie – renowacja okien kościoła (8 szt.)	10 000,00 zł	
GM. SIANÓW powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Osiekach	Prace konserwatorskie przy kościele w Osiekach: wykonanie systemu odprowadzania wody, naprawa fundamentu kamiennego, konserwacja przypór i elewacji (wsch. część prezbiterium), konserwacja sklepienia, ścian i posadzki w prezbiterium	50 000,00 zł	Uchwała nr XI/62/2015 z dn. 14 sierpnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława Kostki w Sianowie	Prace konserwatorskie przy kościele w Sianowie: naprawa ścian drewnianych (wymiana podwalin, murłat, rygli, słupów), impregnacja grzybobójcza elementów drewnianych	50 000,00 zł	Uchwała nr XI/61/2015 z dn. 14 sierpnia 2015 r.
GM. WĘGORZYNO powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Węgorzynie	Remont dachu kościoła w Przytoni	20 000,00 zł	Uchwała nr VIII/57/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Węgorzynie	Remont dachu kościoła w Rogówku	5 000,00 zł	Uchwała nr VIII/58/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Sielsku	Prace remontowe ścian wewnętrznych kościoła w Sielsku	10 000,00 zł	Uchwała nr VIII/59/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	Prace konserwatorskie i restauratorskie chrzcielnicy i ambony w kościele parafialnym w Runowie	20 000,00 zł	Uchwała nr VIII/60/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	Remont wieży i kościoła filialnego w Chwarstnie (etap II)	20 000,00 zł	Uchwała nr VIII/61/2015 z dn. 25 czerwca 2015 r.

GM. BARLINEK powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Bonifacego w Barlinku	Renowacja i rekonstrukcja witraży łukowych nad drzwiami kościoła w Płonnie	7 000,00 zł	Uchwała nr X/179/2015 z dn. 29 czerwca 2015 r.
	Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy w Barlinku	Remont cerkwi, roboty budowlane zabezpieczające budynek	10 000,00 zł	Uchwała nr XII/198/2015 z dn. 28 września 2015 r.
GM. BOLESZKOWICE powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Boleszkowicach	Naprawa pokrycia dachowego w kościele filialnym w m. Namyślin	5 000,00 zł	Uchwała nr III/23/2015 z dn. 29 stycznia 2015 r.
GM. DĘBNO powiat myśliborski	Parafia św. Stanisława BM w Cychrach	Wykonanie opaski odwadniającej wokół fundamentów kościoła oraz wzmocnienie skarp i przypór wzmacniających wieżę kościoła	15 000,00 zł	Uchwała nr VI/37/2015 z dn. 26 marca 2015 r.
	Parafia pw. św. Józefa w Warnicach	Kontynuowanie prac konserwatorskich przy gotycko-renesansowym ołtarzu głównym kościoła	29 750,00 zł	Uchwała nr VII/51/2015 z dn. 30 kwietnia 2015 r.
GM. MYŚLIBÓRZ powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Myśliborzu, ul. Andersa 22, 74-300 Myślibórz	Wykonanie prac konserwatorskich i budowlanych wnętrza kościoła (izolacja ścian wewnętrznych)	45 000,00 zł	Uchwała nr IX/61/2015 z dn. 28 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM w Sulimierzu, Sulimierz 79a, 74-300 Myślibórz	Wykonanie konstrukcji schodów we wnętrzu wieży kościelnej	15 000,00 zł	Uchwała nr IX/60/2015 z dn. 28 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM w Krzemlinie, Krzemlin 8a, 72 – 230 Mielęcin	Kontynuacja remontu kościoła: sufit, roboty malarskie, renowacja stolarki okiennej i drzwiowej	10 000,00 zł	Uchwała nr IX/62/2015 z dn. 28 kwietnia 2015 r.
GM. DOBRA powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla Wszechświata w Dołujach	Wykonanie i rewitalizacja posadzki i stropu oraz zagospodarowanie terenu kościoła w Kościnie	40 000,00 zł	Uchwała nr VI/74/2015 z dn. 27 maja 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2015r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B Szkaplerznej w Wołczkowie	Remont ogrodzenia znajdującego się na terenie cmentarza przykościelnego w Wołczkowie	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Bolesnej w Mierzynie	Remont posadzki kościoła w Mierzynie	40 000,00 zł	

	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Królowej Świata w Dobrej	Wymiana istniejącej stolarki okiennej w budynku kościoła w Dobrej	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urszuli Ledóchowskiej w Buku	Wykonanie badań konserwatorskich, wykonanie dokumentacji i opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich przy kościele w Buku	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. N.M.P. Matki Kościoła w Bezrzeczu	Prace konserwatorskie i restauratorskie zabytkowych organów i chóru	40 000,00 zł	
GM. KOŁBASKOWO powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Wspomożenia Wiernych w m. Będargowo	Remont stropu drewnianego w zabytkowym kościele	30 000,00 zł	Uchwała nr VI/48/2015 z dn.13 kwietnia 2015 r.
	Osoba prywatna	Chemiczna izolacja pozioma fundamentów zabytkowego pałacu w Rajkowie	24 100,00 zł	XIII/120/2015 z dn. 16 listopada 2015 roku
GM. NOWE WARPNO powiat policki	Osoba prywatna	Remont elewacji i remont dachu budynku mieszkalnego	43 900,00 zł	Uchwała nr IX/050/2015 z dn. 30 września 2015 r.
	Osoba prywatna	Remont elewacji i remont dachu budynku mieszkalnego	56 100,00 zł	Uchwała nr IX/051/2015 z dn. 30 września 2015 r.
GM. POLICE powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Siostry Faustyny w Szczecinie	Naprawa i konserwacja organów zabytkowych w kościele w Przęsocinie	12 000,00 zł	Uchwała nr VII/43/07 z dn. 24 kwietnia 2007 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Ap. Piotra i Pawła 72-010 Police ul. Kościelna 4	Prace renowacyjne przy kościele parafialnym w Policach	10 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP 72-010 Police ul. Mazurska 1	Prace renowacyjno-izolacyjne budynku oraz remont sali spotkań w kościele parafialnym przy ul. Mazurskiej 1	13 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Pilchowie 72-004 Tanowo ul. Szczecińska 3	Prace polegające na impregnacji przeciwogniowej i przeciwgrzybicznej więźby dachowej w kościele w Pilchowie przy ul. Szczecińskiej 3	10 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	Renowacja prezbiterium w kościele parafialnym w Trzebieży	10 000,00 zł	

	72-020 Trzebież ul. Rybacka 2			
GM. WARNICE powiat pyrzycki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Matki Kościoła w Warnicach	Zakup materiałów do remontu posadzki	20 000,00 zł	Uchwała Nr XIV/79/2015 z dn. 16 listopada 2015 r.
DARŁOWO MIASTO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB. Częstochowskiej w Darłowie	Naprawa wieży w kościele (w tym: wymiana pokrycia dachowego, zabezpieczenie i impregnacja konstrukcji drewnianej)	180 000,00 zł	Uchwała nr IX/67/2015 z dn. 15 czerwca 2015 r.
GM. POSTOMINO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Bosko w Sycewicach	Prace konserwatorskie i roboty budowlane kościoła filialnego pw. NMP w Pałowie	49 499,08 zł	Zarządzenie nr 123/2015 Wójta Gminy Postomino z dn.10 czerwca 2015 r. w sprawie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert wspierania zadań publicznych w zakresie ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
GM. SŁAWNO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Sławnie	Remont dachu i wieży kościoła filialnego w Kwasowie	30 000,00 zł	Uchwała nr IX/77/2015 z dn. 3 lipca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Żukowie	Konserwacja i restauracja drewnianego ołtarza bocznego	15 000,00 zł	Uchwała nr IX/78/2015 z dn. 3 lipca 2015 r.; Uchwała nr XIV/133/2015 z dn. 13 listopada 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Słowinie	Remont dachu kościoła filialnego w Boleszewie	150 000,00 zł	Uchwała nr XI/94/2015 z dn. 11 września 2015 r.
GM. DOBRZANY powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Dobrzanach- kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła w Dobrzanach	Prace przy elewacji kościoła	4 233,24 zł	Uchwała nr IX/86/15 z dn. 30 czerwca 2015 r.
	Parafia w Dobrzanach- kościół filialny pw. Św. Józefa w miejscowości Kępno gm. Dobrzany	Malowanie wnętrza kościoła	10 766,76 zł	Uchwała nr VIII/68/15 z dn. 19 maja 2015 r.

GM. KOBYLANKA powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP Reptowo 41a 73 – 108 Kobylanka	Renowacja i odbudowa zabytkowych organów piszczałkowych w kościele parafialnym w Reptowie	nie podano kwoty	Uchwała nr XLVIII/291/14 z dn. 13 listopada 2013 r.; Zarządzenie nr 74/2015 Wójta Gminy Kobylanka z dn. 25 czerwca 2015 r. w sprawie przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na realizacje zadania publicznego w 2015 r. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
GM. MARIANOWO powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP w Marianowie	Prace remontowo-konserwatorskie przy zespole pocysterskim założenia klasztornego w Marianowie	50 000,00 zł	Uchwała nr IX/45/2015 z dn. 24 września 2015 r.
STARGARD MIASTO powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie	Prace renowacyjno – konserwatorskie wieży kościoła od strony północnej (IV etap)	300 000,00 zł	Uchwała nr XVI/159/07 z dn. 18 grudnia 2007 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie	Prace renowacyjno – konserwatorskie tarasu widokowego oraz awaryjne zabezpieczenie I – go poziomu trzonu wieży (część murowana); prace renowacyjno – konserwatorskie wieży kościoła od strony północnej (IV etap)	65 207,00 zł	
	Parafia pw. Św. Krzyża w Stargardzie	Dokumentacja projektowa remontu elewacji kościoła	15 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Ducha w Stargardzie	Prace renowacyjno - konserwatorskie murów i attyki nad wejściem do kościoła	60 000,00 zł	
	Parafia Prawosławna pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Stargardzie	Wymiana uszkodzonych elementów konstrukcyjnych dachów wieży małej i dużej (wewnątrz); renowacja schodów wieży dzwonowej; docieplenie dachu, stropodachu i stropów wież cerkwi	80 000,00 zł	

GM. SŁAWOBORZE powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Lekowie 5, 78 – 312 Lekowo	Remont pokrycia dachowego kościoła filialnego w miejscowości Słowieńsko	18 287, 00 zł	Uchwała nr IV/16/15 z dn. 26 lutego 2015 r.
GM. BRZEŻNO powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego Brzeżno 34,78-316 Brzeżno	Montaż witraży w kościele filialnym w Rzepczynie pw. Matki Dobrej Rady – etap I	10 000,00 zł	Uchwała nr XVIII/69/08 z dn. 28 kwietnia 2008 r.
ŚWIDWIN - MIASTO powiat świdwiński	kościół parafialny pw. MBNP w Świdwinie	kontynuacja remontu i konserwacji elewacji północnej ściany kościoła parafialnego	150 000,00 zł	uchwała III/8/14 z dn. 29 grudnia 2014 r.
GM. MIROSŁAWIEC powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubnie (prace prowadzone były przy Kościele filialnym pw. św. Jadwigi w Jabłonowie)	Odnowienie (renowacja) drewnianych drzwi zewnętrznych kościoła filialnego w Jabłonowie	15 000,00 zł	Uchwała nr IX/76/2015 z dn. 26 czerwca 2015 r.
GM. TUCZNO powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Tucznie	Roboty remontowe	2 000,00 zł	Uchwała nr 12/68/2015 z dn. 28 września 2015 r.
GM. WAŁCZ powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu	Konserwacja drzwi wejściowych do kościoła i zakrystii – kościół filialny w Dobinie	9 200,00 zł	Umowa nr 1/2015
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jakuba w Szwecji	Prace konserwatorskie przy polichromiach sklepienia prezbiterium kościoła	20 000,00 zł	Umowa nr 2/2015
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubnie	Remont wzmacniający stropodach kościoła parafialnego w Lubnie	30 000,00 zł	Umowa nr 3/2015

TABELA 6
WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ URZĘDY GMIN W ROKU 2016 WŁAŚCICIELOM LUB UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt.3)

GMINA	WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2016 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	**Zakres prac objętych dotacją**	**Kwota dotacji**	**Uchwała Rady Gminy**
SZCZECIN – miasto na prawach powiatu	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Ewangelisty, ul. Św. Ducha 9, Szczecin	Konserwacja średniowiecznych polichromii oraz ściany prezbiterium	260 000,00 zł	Uchwała nr XVI/374/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 23 lutego 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego, ul. Szczecińska 14, Szczecin	Konserwacja elewacji prezbiterium	150 000,00 zł	Uchwała nr XVI/374/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 23 lutego 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla, ul. Inwalidzka 15, Szczecin	Konserwacja elewacji	200 000,00 zł	Uchwała nr XVI/374/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 23 lutego 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, ul. Bogurodzicy 3, Szczecin	Konserwacja więźby wieży kościoła	60 000,00 zł	Uchwała nr XVI/374/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 23 lutego 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP, pl. Kościelny 2, Szczecin-Dąbie	Konserwacja dachu nad nawą	200 000,00 zł	Uchwała nr XX/480/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 21 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Zbawiciela, ul. Barnima 22 a, Szczecin	Konserwacja instrumentu organowego	29 000,00 zł	Uchwała nr XX/480/16 Rady Miasta Szczecin z dn. 21 czerwca 2016 r.
KOSZALIN miasto na prawach powiatu	Towarzystwo Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej	Interwencyjne roboty budowlane remont torów wąskotorowej linii kolejowej nr 1056 Koszalin- Świelino	10 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/299/2016 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 29 września 2016 r.
ŚWINOUJŚCIE - miasto na prawach powiatu	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Świnoujściu	Remont elewacji ściany frontowej kościoła.	100 000,00 zł	Uchwała nr XVIII/155/2016 Rady Miasta Świnoujście z dn. 28 stycznia 2016 r.

BIAŁOGRAD MIASTO powiat białogardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Drugi etap prac zabezpieczających w obrębie prezbiterium oraz remont dachu nawy głównej gotyckiego kościoła parafialnego, w szczególności: naprawy konstrukcyjne sklepień; konserwacja polichromii i ceglanych żeber sklepiennych; konserwacja ścian w prezbiterium; konsolidacja tynków;	120 000,00 zł	Uchwała nr XXIV/200/2016 z dn. 28 września 2016 r.
GM. KARLINO powiat białogardzki	osoba prywatna	Odbudowa i rekonstrukcja ścian zewnętrznych elewacji północnej i zachodniej budynku zabytkowego pałacu w Lubiechowie	25 000,00 zł	Uchwała nr XVII/147/16 z dn. 29 stycznia 2016 r.
GM. DRAWNO powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP w Brzezinach	Remont budynku kościoła w Brzezinach w zakresie: uzupełninie ubytków w tynku zewnętrznym; pomalowanie wieży kościoła; odnowienie i pomalowanie przedsionka kościoła	2 010,51 zł	Uchwała nr XXV/126/2016 z dn. 14 października 2016 r.
GM. PEŁCZYCE powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego z Padwy w Będargowie	Opracowanie projektu budowlanego dla zadania: remont dachu kościoła w Jarosławsku	4 920,00 zł	Uchwała nr XIII/89/2016 z dn. 9 czerwca 2016 r.
GM. DRAWSKO POMORSKIE powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Pawła Apostoła w Drawsku Pomorskim	Remont nawy kościoła pw. MB Królowej Polski w Mielenku Drawskim	150 000,00 zł	Uchwała nr XXVIII/203/2016 z dn. 31 sierpnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Pawła Apostoła w Drawsku Pomorskim	Kościół pw. MB Królowej Polski w Mielenku Drawskim - modernizacja instalacji elektrycznej, montaż instalacji odgromowej	50 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/229/2016 z dn. 14 listopada 2016 r.

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie	Roboty dodatkowe przy remoncie kościoła parafialnego pw. Chrystusa Króla w Suliszewie - IV etap: remont ścian, renowacja stolarki okiennej i wymiana drzwi wejściowych	42 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/229/2016 z dn. 14 listopada 2016 r.
GM. GOLENIÓW powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Nieustającej Pomocy w Goleniowie	Remont kościoła filialnego w Podańsku	20 000, 00 zł	Uchwała nr XXII/247/16 z dn. 29 czerwca 2015 r.
GM. NOWOGARD powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Sikorkach	Remont dachu wieży kościoła filialnego w Wołowcu	9 950,00 zł	Uchwała nr XXIX/175/16 z dn. 22 czerwca 2016 r.
GM. STEPNICA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jacka	Osuszanie ścian budynku kościoła	50 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/262/2010 z dn. 31 marca 2010 r. Uchwała nr V/52/2011 z dn. 31 maja 2011 r.
GM. PŁOTY powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa w Wicimicach	Wykonanie posadzki z terakoty krakowskiej w kościele pw. Św. Józefa w Wicimicach	53 000,00 zł	Uchwała nr XIX/126/16 z dn. 30 maja 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Płotach	Remont systemu ogrzewania w kościele pw. Przemienienia Pańskiego w Płotach	12 000,00 zł	Uchwała nr XXIV/173/16 z dn. 23 listopada 2016 r.
GM. TRZEBIATÓW powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Macierzyństwa NMP w Trzebiatowie	Prace renowacyjno-konserwatorskie	31 000,00 zł	Uchwała nr X/91/07 z dn. 30 września 2007 r.
	Parafia Prawosławna pw. Świętego Ducha w Trzebiatowie	Prace budowlano-konserwatorskie I etap rewaloryzacji kaplicy	10 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Konarzewie	Remont wieży kościelnej kościoła w Sadlnie	13 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Górzycy	Prace remontowe kościoła w Kłodkowie	6 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw.	Prace remontowe zabytkowego zegara		

	Chrystusa Króla w Gosławiu	na wieży kościelnej w Gosławiu	6 000,00 zł	
	Trzebiatowski Ośrodek Kultury	Odtworzenie stolarki okiennej w pałacu w Trzebiatowie	20 000,00 zł	
GM. GRYFINO powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Trójcy w Chwarstnicy	Remont wnętrza kościoła obejmujący: malowanie ścian, wymianę pokrycia sufitowego i instalacji elektrycznej	15 000,00 zł	Uchwała nr XXIV/224/16 z dn. 30 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Trójcy w Chwarstnicy	Remont kościoła filialnego w Sobieradzu obejmujący: wymianę orynnowania oraz odnowienie ciągów pieszych przy kościele	13 000,00 zł	Uchwała nr XXIX/260/16 z dn. 27 października 2016 r.
GM. MIESZKOWICE powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolickiej pw. NMP Częstochowskiej w Czelinie	Remont posadzki kościoła filialnego pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kurzycku	25 000,00 zł	Uchwała nr XIX/167/2016 z dnia 9 listopada 2016 r.
GM. MORYŃ powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Maksymiliana Marii Kolbego w Godkowie	Opracowanie dokumentacji budowlanej, w tym kosztorysu inwestorskiego dla zabytku – kościoła filialnego pw. Św. Wojciecha w Mirowie	16 200,00 zł	Uchwała nr XV/105/2016 z dn. 31 maja 2016 r.
GM. STARE CZARNOWO powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych w Starym Czarnowie	Wykonanie projektu kompleksowego remontu kościoła w Starym Czarnowie	25 000,00 zł	Uchwała nr XIX/162/2016 z dn. 30 sierpnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Szczecinie ul. Niklowa 1 70 – 747 Podjuchy	Wykonanie projektu kompleksowego remontu kościoła w Binowie	25 000,00 zł	Uchwała nr XIX/162/2016 z dn. 30 sierpnia 2016 r.
GM. TRZCIŃSKO ZDRÓJ powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława BM w Góralicach 34, 74-510 Trzcińsko Zdrój	Remont elewacji kościoła i konstrukcji murów obwodowych, osuszanie murów kościoła w Dobropolu	3 000,00 zł	Uchwała nr XX/172/2016 z dn. 28 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa w Warnicach 16, 74 – 400 Dębno	Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej dot. remontu wieży kościelnej w Piasecznie	3 000,00 zł	Uchwała nr XX/173/2016 z dn. 28 czerwca 2016 r.

GM. GOLCZEWO powiat kamieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Andrzeja Boboli w Golczewie	Wykonanie prac konserwacyjno-remontowych w kościele w Uniborzu	30 000,00 zł	Uchwała nr XXII/179/2016 z dn. 29 listopada 2016 r.
GM. BOBOLICE powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żydowie	Kościół fil., pw. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Drzewianach – wykonanie remontu ogrodzenia wraz ze wzmocnieniem skarpy (etap II prac)	5 000,00 zł	Uchwała nr XIX/164/16 z dn. 29 września 2016 r.
GM. BIESIEKIERZ powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej, Mierzyn 6/3, 78 – 230 Karlino	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy malowidłach ściennych i sklepiennych w prezbiterium oraz malowidłach w łuku tęczowym w kościele filialnym p.w. Św. Piotra i Pawła Apostoła w Parsowie	25 000,00 zł	Nr XXI/168/16 z dn. 10 czerwca 2016 r.
GM. POLANÓW powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Krzyża Świętego w Polanowie ul. Jana Pawła II	Odtworzenie – renowacja okien kościoła (2 szt.)	10 000,00 zł	Uchwała nr VI/54/11 z dn. 28 kwietnia 2011 r.
GM. SIANÓW powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Szczeglinie	Remont i konserwacja organów kościoła	7 500,00 zł	Uchwała nr XXVI/135/2016 z dn. 27 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Sianowie	Prace renowacyjno-budowlane przy kościele w Sianowie: remont/wymiana stropu nawy i wieży, więźby dachowej nawy, zakrystii i wieży; wymiana pokrycia dachowego i obróbki blacharskie; remont posadzki, montaż izolacji, naprawa stolarki; reprofilacja terenu	100 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/153/2016 z dn. 29 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego w Osiekach	Prace renowacyjne przy kościele w Osiekach: konserwacja cokołu i elewacji pn. prezbiterium – etap I	10 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/153/2016 z dn. 29 czerwca 2016 r.

	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego w Osiekach	Prace renowacyjne przy kościele w Osiekach: ratunkowe prace konserwatorskie przy sklepieniu w obrębie prezbiterium – etap I	43 239,15 zł	Uchwała nr XXVI/153/2016 z dn. 29 czerwca 2016 r.
GM. ŁOBEZ powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezierzu	Wymiana czterech sztuk okien ścian bocznych w kościele parafialnym w Zajezierzu.	15 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/167/16 z dn. 30 sierpnia 2016 r.
	osoba prywatna	Wykonanie nasadzeń w parku położonym na terenie działki nr 78/1 w Przyborzu.	5 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/168/16 z dn. 30 sierpnia 2016 r.
GM. WĘGORZYNO powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Węgorzynie	Remont kościoła w Przytoni – III etap (wieża dachowa)	33 000,00 zł	Uchwała nr XVII/140/2016 z dn. 22 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Sielsku	Remont ścian wewnętrznych kościoła w Sielsku – II etap	34 000,00 zł	Uchwała nr XVII/141/2016 z dn. 22 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	Prace konserwatorskie i restauratorskie barokowego ołtarza z XVIII w. w kościele parafialnym w Runowie	33 000,00 zł	Uchwała nr XVII/142/2016 z dn. 22 czerwca 2016 r.
GM. BARLINEK powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Bonifacego w Barlinku	Remont witraży w kościele	5 000,00 zł	Uchwała nr XXIV/278/2016 z dn. 30 czerwca 2016 r.
	Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy w Barlinku	Prace zabezpieczające zabytkową cerkiew: wzmocnienie i naprawa fundamentów, osuszanie murów, izolacja pionowa i pozioma fundamentów, naprawa pęknięć ścian zewnętrznych	20 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/297/2016 z dn. 29 września 2016 r.
	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn Papiernia”	Zakup materiałów budowlanych potrzebnych do wykonania następujących prac: remont pokrycia	20 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/297/2016 z dn. 29 września 2016 r.

		dachu Młynarzówki, remont poszycia mostku nad kanałem młyńskim, zabezpieczenie mostka na rzece Płoni		
GM. BOLESZKOWICE powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Boleszkowicach	Roboty malarskie w kościele filialnym w miejscowości Wysoka	5 000,00 zł	Uchwała nr XVI/81/2015 z dn. 30 grudnia 2015 r.
GM. DĘBNO powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Różańsku	Wymiana posadzki wraz z ułożeniem płytek ceramicznych w kościele pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Dolsku	46 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/167/2016 z dn. 28 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła	Konserwacja i rekonstrukcja elewacji wewnątrz kościoła parafialnego w Dębnie	40 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/167/2016 z dn. 28 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Sarbinowie	Naprawa kamiennego muru ogrodzenia placu kościelnego	10 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/167/2016 z dn. 28 kwietnia 2016 r.
GM. MYŚLIBÓRZ powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM w Sulimierzu, Sulimierz 79a, 74-300 Sulimierz	Naprawa konstrukcji wieży kościoła	30 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/207/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Krzyża, ul. Kościelna 17, 74-300 Myślibórz	Wykonanie izolacji pionowej kościoła	10 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/208/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM w Sulimierzu, Sulimierz 79a, 74-300 Sulimierz	Wykonanie odwodnienia kościoła	20 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/206/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
	Osoba prywatna	Wykonanie stolarki okiennej i drzwiowej	30 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/205/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
	Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego, Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Myśliborzu	Kontynuacja prac remontowych	10 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/204/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
GM. DOBRA powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla	Oczyszczenie terenu wokół kościoła i zagospodarowanie	50 000,00 zł	Uchwała nr XV/207/2016 z dn. 25 maja 2016 r.

	Wszechświata w Dołujach	terenu, odtworzenie kamiennego ogrodzenia - II etap - kościół filialny w Kościnie		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B Szkaplerznej w Wołczkowie	II etap-końcowy remontu murów wokół kościoła w Wołczkowie	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Bolesnej w Mierzynie	Remont i ocieplenie dachu oraz ocieplenie stropu kościoła w Mierzynie	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Królowej Świata w Dobrej	Konserwacja i naprawa ściany zewnętrznej zachodniej oraz wymiana istniejącej stolarki okiennej w budynku kościoła w Dobrej	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urszuli Ledóchowskiej w Buku	Wykonanie badań geologicznych i programu badań archeologicznych, opracowanie napraw konstrukcyjno - budowlanych przy kościele w Stolcu	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. N.M.P. Matki Kościoła w Bezrzeczu	Prace konserwatorskie i restauratorskie zabytkowych organów i chóru - II etap	50 000,00 zł	
GM. KOŁBASKOWO powiat policki	Parafia Rzymsko Katolicka pw. NMP Wspomożenia Wiernych w m. Będargowo	Remont i renowacja portalu zachodniego w zabytkowym kościele	30 000,00 zł	Uchwała nr XX/185/2016 z dn. 30 maja 2016 r.
	Osoba prywatna	Odrestaurowanie balkonu, tarasu i schodów na parterze z zachowaniem detali architektonicznych zabytkowego pałacu w Rajkowie	33 000,00 zł	Uchwała nr XVI/152/2016 z dn. 15 lutego 2016 r.
GM. POLICE powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Pilchowie 72-004 Tanowo ul. Szczecińska 3	Prace renowacyjne ściany zachodniej (szczytu) i południowej w kościele pw. WNMP przy ul. Szczecińskiej 3 w Pilchowie	33 450,00 zł	Uchwała nr VII/43/07 z dn. 24 kwietnia 2007 r.

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP 72-010 Police ul. Mazurska 1	Remont dachu wieży kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP przy ul. Mazurskiej 1 w Policach	28 000,00 zł	Uchwała nr VII/43/07 z dn. 24 kwietnia 2007 r.
GM. WARNICE powiat pyrzycki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Starym Przylepie	Odprowadzenie wód deszczowych z jednej połaci dachu przez montaż rynien i rur spustowych w kościele w miejscowości Obryta	20 000,00 zł	Uchwała nr XXV/141/2016 z dn. 15 listopada 2016 r.
GM. POSTOMINO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Bosko w Sycewicach	Prace konserwatorskie i roboty budowlane kościoła filialnego pw. NMP w Pałowie	49 499,08 zł	Zarządzenie Nr 125/2016 Wójta Gminy Postomino z dn. 6 czerwca 2016 r. w sprawie ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert wspierania zadań publicznych w zakresie ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Zwiastowania NMP w Łącku	Prace konserwatorskie i roboty budowlane Kościoła pw. Zwiastowania NMP w Łącku	99 613,18 zł	
GM. SŁAWNO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Gromnicznej w Malechowie	Opracowanie dokumentacji dotyczącej remontu kościoła filialnego w Rzyszczewie	24 500,00 zł	Uchwała nr XXI/177/2016 z dn. 29 kwietnia 2016 r. Uchwała nr XXIV/187/2016 z dn. 10 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Słowinie	Opracowanie dokumentacji dotyczącej remontu kościoła filialnego w Boleszewie	31 750,00 zł	Uchwała nr XXI/178/2016 z dn. 29 kwietnia 2016 r. Uchwała nr XXV/198/2016 z dn. 8 lipca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Sławsku	Remont dachu kościoła parafialnego	15 000,00 zł	Uchwała nr XXI/179/2016 z dn. 29 kwietnia 2016 r.
GM. CHOCIWEL powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Bolesnej w Chociwlu	Przełożenie pokrycia dachu na kościele pw. MB Bolesnej w Chociwlu	30 000,00 zł	Uchwała nr XIV/86/16 z dn. 7 kwietnia 2016 r.
GM. DOBRZANY powiat stargardzki	Parafia rzymskokatolicka Św. Michała Archanioła w Dobrzanach	Wykonanie nowego zawieszenia dzwonu i wzmocnienia konstrukcji dzwonowej kościoła parafialnego	14 000,00 zł	Uchwała nr XXIII/220/ z dn. 28 października 2016 r.

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Dobrzanach	Malowanie wnętrza kościoła filialnego pw. Św. Piotra i Pawła w miejscowości Ognica	5 000,00 zł	Uchwała nr XIX/181/16 z dn. 24 maja 2016 r.
GM. DOLICE powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Dolicach	Remont wieży kościoła w Dolicach	10 000,00 zł	Uchwała nr XX/159/16 z dn. 29 września 2016 r.
GM. STARA DĄBROWA powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Starej Dąbrowie	Kościół filialny pw. Św. Stanisława BM w Krzywnicy: podstęplowanie ściany północnej, demontaż sufitu podwieszonego, odwodnienie	24 884,46 zł	Uchwała nr XVII/123/2016 z dn. 29 września 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława Kostki w Kani	Kościół filialny pw. Św. Katarzyny w Rosowie: podstęplowanie ściany północnej	15 000,00 zł	Uchwała nr XIX/138/2016 z dn. 9 listopada 2016 r.
STARGARD MIASTO powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie	Prace renowacyjno – konserwatorskie elewacji wieży kościoła (V etap)	321 600,00 zł	Uchwała nr XVI159/07 z dn. 18 grudnia 2007 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie	Prace renowacyjno – konserwatorskie kaplicy płn. kościoła i organistówki gotyckiej	140 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Ducha w Stargardzie	Dokumentacja techniczna na termomodernizację kościoła	36 000,00 zł	
STARGARD GMINA powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Krzyża ul. Lotników 8 73-102 Stargard	Wykonanie projektu budowlanego remontu kościoła filialnego pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Strzyżnie	7 000,00 zł	Uchwała nr XVII/113/16 z dn. 29 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła Barzkowice 11/4 73-131 Pęzino	Wykonanie instalacji odgromowej kościoła parafialnego pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Barzkowicach	10 000,00 zł	Uchwała Nr XX/141/16 z dn. 23 września 2016 r.
GM. BRZEŻNO powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia pańskiego Brzeżno 34,78-316 Brzeżno	Montaż witraży w kościele filialnym w Rzepczynie pw. Matki Dobrej Rady - etap II	9 600,00 zł	Uchwała nr XVIII/69/08 z dn. 28 kwietnia 2008 r.

MIASTO ŚWIDWIN powiat świdwiński	kościół parafialny pw. MBNP w Świdwinie	Kontynuacja remontu i konserwacji elewacji kościoła	150 000,00 zł	XIV/111/15 z dn. 30 grudnia 2015 r.
GM. MIROSŁAWIEC powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubnie	Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku -renowacja drewnianych drzwi wewnętrznych (3 szt.) w kościele filialnym pw. Św. Jadwigi w Jabłonowie	8 610,00 zł	Uchwała nr XXIV/204/2016 z dn. 29 listopada 2016 r.
GM. TUCZNO powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Katarzyny w Marcinkowicach	Roboty remontowe	3 000, 00 zł	Uchwała nr 25/158/2016 z dn. 24 października 2016 r.
GM. WAŁCZ powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jakuba w Szwecji	II etap prac konserwatorskich i restauratorskich dotyczących wykonania retuszu i rekonstrukcji kolorystycznej polichromii	25 000,00 zł	Umowa nr 1/2016
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wawrzyńca w Rudkach – kościół filialny w Golcach	Zabezpieczenie przed odchyleniem ścian w kościele w Golcach	7 000,00 zł	Umowa nr 2/2016
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubnie	Remont konstrukcji wieży wraz z wymianą obróbek blacharskich	30 000,00 zł	Umowa nr 3/2016
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wawrzyńca w Rudkach – kościół filialny w Laskach Wałeckich	Remont kościoła w Laskach Wałeckich – wiązary storczykowe, wzmocnienie ścian, montaż przepustnic, dokumentacja	25 000,00 zł	Umowa nr 4/2016

TABELA 7
FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE PRZEZ GMINY NA RENOWACJE ZABYTKÓW W LATACH 2015 - 2016

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt.4)

Ilość gmin, które pozyskały fundusze zewnętrzne	**32** (28 %)
Ilość gmin, które nie pozyskały funduszy zewnętrznych	**75** (66 %)
Brak danych (brak ankiety, brak odpowiedzi na pytanie)	**7** (6 %)
RAZEM:	**114** (100%)

POWIAT	GMINA		FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2015 - 2016 PRZEZ GMINY NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ GMINY
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	nie pozyskano funduszy
		SZCZECIN	pozyskano fundusze (nie podano z jakich źródeł)
		ŚWINOUJŚCIE	nie pozyskano funduszy
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		nie pozyskano funduszy
	BIAŁOGARD GMINA		nie pozyskano funduszy
	KARLINO		brak odpowiedzi na pytanie
	TYCHOWO		nie pozyskano funduszy
choszczeński	BIERZWNIK		nie pozyskano funduszy
	CHOSZCZNO		nie pozyskano funduszy (wnioski były składane ale nie otrzymano dotacji)
	DRAWNO		pozyskano fundusze (źródła: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, środki europejskie)
	KRZĘCIN		nie pozyskano funduszy
	PEŁCZYCE		nie pozyskano funduszy
	RECZ		nie pozyskano funduszy (wnioski były składane do: WKZ, MKiDN – nie otrzymano dotacji)
drawski	CZAPLINEK		pozyskano fundusze (źródła: dotacje unijne z RPO WZ)
	DRWASKO POMORSKIE		pozyskano fundusze (źródła: dotacje z MKiDN oraz RPO WZP)
	KALISZ POMORSKI		pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego)
	OSTROWICE		nie pozyskano funduszy
	WIERZCHOWO		nie pozyskano funduszy
	ZŁOCIENIEC		nie pozyskano funduszy
goleniowski	GOLENIÓW		pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Regionalnego Programu Operacyjnego)
	MASZEWO		nie pozyskano funduszy
	NOWOGARD		nie pozyskano funduszy

	OSINA	brak odpowiedzi na pytanie
	PRZYBIERNÓW	brak odpowiedzi na pytanie
	STEPNICA	nie pozyskano funduszy
gryficki	BROJCE	nie pozyskano funduszy
	GRYFICE	nie pozyskano funduszy
	KARNICE	nie pozyskano funduszy
	PŁOTY	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków)
	REWAL	pozyskano fundusze (źródła: RPO WZ)
	TRZEBIATÓW	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego oraz z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków)
gryfiński	BANIE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	CEDYNIA	nie pozyskano funduszy
	CHOJNA	nie pozyskano funduszy
	GRYFINO	nie pozyskano funduszy
	MIESZKOWICE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	MORYŃ	pozyskano fundusze (nie podano źródeł)
	STARE CZARNOWO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego)
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)
	WIDUCHOWA	nie pozyskano funduszy
kamieński	DZIWNÓW	nie pozyskano funduszy
	GOLCZEWO	nie pozyskano funduszy
	KAMIEŃ POM.	nie pozyskano funduszy
	MIĘDZYZDROJE	nie pozyskano funduszy
	ŚWIERZNO	nie pozyskano funduszy
	WOLIN	nie pozyskano funduszy
kołobrzeski	DYGOWO	nie pozyskano funduszy
	GOŚCINO	nie pozyskano funduszy
	KOŁOBRZEG - MIASTO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego)
	KOŁOBRZEG - GMINA	nie pozyskano funduszy
	RYMAŃ	nie pozyskano funduszy
	SIEMYŚL	nie pozyskano funduszy
	USTRONIE MORSKIE	nie pozyskano funduszy

koszaliński	BĘDZINO	brak odpowiedzi na pytanie
	BIESIEKIERZ	nie pozyskano funduszy (nie ma zabytków będących własnością gminy)
	BOBOLICE	nie pozyskano funduszy (udzielano informacji właścicielom zabytków o możliwości pozyskania środków z budżetów poza gminnych)
	MANOWO	nie pozyskano funduszy
	MIELNO	pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie - PROW)
	POLANÓW	nie pozyskano funduszy
	SIANÓW	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Starostwa Powiatu Koszalińskiego)
	ŚWIESZYNO	nie pozyskano funduszy
łobeski	DOBRA	pozyskano fundusze (źródło: dotacja ze Starostwa Powiatowego w Łobzie)
	ŁOBEZ	pozyskano fundusze (źródło: dotacja ze Starostwa Powiatowego w Łobzie)
	RADOWO MAŁE	nie pozyskano funduszy
	RESKO	brak ankiety
	WĘGORZYNO	nie pozyskano funduszy
myśliborski	BARLINEK	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego)
	BOLESZKOWICE	nie pozyskano funduszy
	DĘBNO	pozyskano fundusze (fundusze pozyskała Biblioteka Publiczna w Dębnie)
	MYŚLIBÓRZ	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)
	NOWOGRÓDEK POM.	nie pozyskano funduszy
policki	DOBRA	nie pozyskano funduszy
	KOŁBASKOWO	nie pozyskano funduszy
	NOWE WARPNO	nie pozyskano funduszy
	POLICE	pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie – RPO WZ)
pyrzycki	BIELICE	nie pozyskano funduszy
	KOZIELICE	nie pozyskano funduszy
	LIPIANY	pozyskano fundusze (nie podano źródeł)
	PRZELEWICE	nie pozyskano funduszy
	PYRZYCE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dotacje z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego)
	WARNICE	nie pozyskano funduszy

sławieński	DARŁOWO MIASTO	brak odpowiedzi na pytanie
	DARŁOWO GMINA	
	MALECHOWO	nie pozyskano funduszy
	POSTOMINO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWNO MIASTO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWNO GMINA	nie pozyskano funduszy
stargardzki	CHOCIWEL	nie pozyskano funduszy
	DOBRZANY	nie pozyskano funduszy
	DOLICE	nie pozyskano funduszy
	IŃSKO	pozyskano fundusze (źródła: dotacja od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w 2015 r.)
	KOBYLANKA	nie pozyskano funduszy
	MARIANOWO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje unijne)
	STARA DĄBROWA	nie pozyskano funduszy
	STARGARD MIASTO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje unijne: Programy Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej, RPO)
	STARGARD GMINA	nie pozyskano funduszy
	SUCHAŃ	nie pozyskano funduszy
szczecinecki	BARWICE	nie pozyskano funduszy
	BIAŁY BÓR	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego)
	BORNE SULINOWO	nie pozyskano funduszy
	GRZMIĄCA	nie pozyskano funduszy
	SZCZECINEK MIASTO	nie pozyskano funduszy
	SZCZECINEK GMINA	nie pozyskano funduszy
świdwiński	BRZEŻNO	nie pozyskano funduszy
	POŁCZYN ZDRÓJ	pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie – PROW, RPO WZ, PO Infrastruktura i Środowisko)
	RĄBINO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWOBORZE	pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie)
	ŚWIDWIN MIASTO	nie pozyskano funduszy
	ŚWIDWIN GMINA	nie pozyskano funduszy
wałecki	CZŁOPA	nie pozyskano funduszy
	MIROSŁAWIEC	nie pozyskano funduszy
	TUCZNO	nie pozyskano funduszy
	WAŁCZ MIASTO	nie pozyskano funduszy
	WAŁCZ GMINA	pozyskano fundusze (źródła: dotacja z Urzędu Marszałkowskiego w 2015 r.)

TABELA 8
WSPÓŁPRACA GMIN LUB KORZYSTANIE PRZEZ NIE Z POMOCY JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH SAMORZADU WOJEWÓDZTWA I WOJEWÓDZKICH INSTYTUCJI KULTURY W LATACH 2015 - 2016

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt.5)

Ilość gmin, które współpracują lub korzystają z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa i wojewódzkich instytucji kultury	**30** (udział procentowy: 26 %)
Ilość gmin, które **nie** współpracują lub **nie** korzystają z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu województwa i wojewódzkich instytucji kultury	**82** (udział procentowy: 72 %)
Brak danych (brak ankiety, brak odpowiedzi na pytanie)	**2** (udział procentowy: 2 %)
RAZEM:	**114** (udział procentowy: 100%)

POWIAT	GMINA		WSPÓŁPRACA GMIN LUB KORZYSTANIE PRZEZ NIE Z POMOCY JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH SAMORZADU WOJEWÓDZTWA I WOJEWÓDZKICH INSTYTUCJI KULTURY W LATACH 2015 – 2016	
			JEDNOSTKA/INSTYTUCJA WSPÓŁPRACUJACA Z GMINĄ	FORMA WSPÓŁPRACY
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	brak współpracy	-
		SZCZECIN	TAK Biuro Dokumentacji Zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Muzeum Narodowe	udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa, konferencje, wydawnictwa
		ŚWINOUJŚCIE	brak współpracy	-
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		brak współpracy	-
	BIAŁOGARD GMINA		brak współpracy	-
	KARLINO		TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa
	TYCHOWO		brak współpracy	-
choszczeński	BIERZWNIK		TAK Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki	Np. patronat nad cyklicznym wydarzeniem „Trzy dni na Cysterskim Szlaku”
	CHOSZCZNO		brak współpracy	-
	DRAWNO		brak współpracy	-
	KRZĘCIN		brak współpracy	-
	PEŁCZYCE		brak współpracy	-
	RECZ		brak współpracy	-
drawski	CZAPLINEK		brak współpracy	-
	DRWASKO POMORSKIE		TAK	organizacja Zachodniopomorskich Dni

		Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Biuro Dokumentacji Zabytków	Dziedzictwa 2016, Europejskie Dni Dziedzictwa 2015, konsultacje w sprawie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dla podmiotów z gminy
	KALISZ POMORSKI	brak współpracy	-
	OSTROWICE	brak współpracy	-
	WIERZCHOWO	brak współpracy	-
	ZŁOCIENIEC	TAK Zespół Parków Krajobrazowych	szlaki turystyczne (w tym rowerowe), infrastruktura turystyczna
goleniowski	GOLENIÓW	TAK Muzeum Narodowe, Teatr Polski, Zamek Książąt Pomorskich, Książnica Zachodniopomorska, Wojewódzki Konserwator Zabytków	konferencje, konsultacje, szkolenia, program „Doświadczanie Sztuki”, konkurs recytatorski
	MASZEWO	brak współpracy	-
	NOWOGARD	brak współpracy	-
	OSINA	brak współpracy	-
	PRZYBIERNÓW	brak współpracy	-
	STEPNICA	brak współpracy	-
gryficki	BROJCE	brak współpracy	-
	GRYFICE	brak współpracy	-
	KARNICE	brak współpracy	-
	PŁOTY	TAK (nie podano)	nie podano
	REWAL	brak współpracy	-
	TRZEBIATÓW	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Biuro Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Książnica Pomorska, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, Europejskie Dni Dziedzictwa, Szlak Gryfitów, realizacja projektu „Kapliczki i krzyże przydrożne jako element identyfikacji społecznej i kulturowej na Pomorzu Zachodnim. Tradycje regionu”, wydanie publikacji poseminaryjnej „Trzebiatów – spotkania pomorskie 2015”, seminarium naukowe „Trzebiatów – spotkania pomorskie”
gryfiński	BANIE	brak współpracy	-
	CEDYNIA	TAK Zespół Parków Krajobrazowych	szlaki turystyczne, festyny (dni parków, Dni Cedyni), itp.
	CHOJNA	brak współpracy	-
	GRYFINO	brak współpracy	-
	MIESZKOWICE	brak współpracy	-
	MORYŃ	TAK Zespół Parków Krajobrazowych	szlaki turystyczne

	STARE CZARNOWO	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Konserwator Zabytków	konsultacje, opiniowanie dokumentacji
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK Biuro Dokumentacji Zabytków, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska	konferencje
	WIDUCHOWA	TAK Zespół Parków Krajobrazowych, Biuro Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie	szlaki turystyczne
kamieński	DZIWNÓW	brak współpracy	-
	GOLCZEWO	brak współpracy	-
	KAMIEŃ POM.	TAK Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki, Biuro Dokumentacji Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, szlaki turystyczne, konferencje
	MIĘDZYZDROJE	brak współpracy	-
	ŚWIERZNO	brak współpracy	-
	WOLIN	brak współpracy	-
kołobrzeski	DYGOWO	brak współpracy	-
	GOŚCINO	TAK Urząd Marszałkowski, Stowarzyszenie LGD SIŁA w Grupie	szlaki turystyczne, projekt *Nordic Walking Park Pomorza Środkowego*
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK Urząd Marszałkowski - Wydział Turystyki i Gospodarki, Biuro Dokumentacji Zabytków	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa, Europejskie Dni Dziedzictwa, szlaki turystyczne
	KOŁOBRZEG - GMINA	brak współpracy	-
	RYMAŃ	brak współpracy	-
	SIEMYŚL	brak współpracy	-
	USTRONIE MORSKIE	brak współpracy Muzeum Historii Polski	organizacja wystawy
koszaliński	BĘDZINO	brak współpracy	-
	BIESIEKIERZ	brak współpracy	-
	BOBOLICE	brak współpracy	-
	MANOWO	brak współpracy	-
	MIELNO	brak współpracy	-
	POLANÓW	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	konsultacje nad przygotowaniem wniosków aplikacyjnych do pozyskania funduszy

	SIANÓW	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	Europejskie Dni Dziedzictwa, szlaki turystyczne
	ŚWIESZYNO	brak współpracy	-
łobeski	DOBRA	brak współpracy	-
	ŁOBEZ	brak współpracy	-
	RADOWO MAŁE	brak współpracy	-
	RESKO	brak ankiety	
	WĘGORZYNO	brak współpracy	-
myśliborski	BARLINEK	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Biuro Dokumentacji Zabytków	konsultacje, współpraca przy pozyskiwaniu i rozliczaniu dotacji na prace konserwatorskie przy zabytkach
	BOLESZKOWICE	brak współpracy	-
	DĘBNO	brak współpracy Wojewódzki Konserwator Zabytków	-
	MYŚLIBÓRZ	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Konserwator Zabytków	nie podano
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK Biuro Dokumentacji Zabytków	Europejskie Dni Dziedzictwa
policki	DOBRA	brak współpracy	-
	KOŁBASKOWO	brak współpracy	-
	NOWE WARPNO	brak współpracy	-
	POLICE	brak współpracy	-
pyrzycki	BIELICE	brak współpracy	-
	KOZIELICE	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki)	szlaki turystyczne, Europejskie Dni Dziedzictwa, konferencje, wydawnictwa
	LIPIANY	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	szlaki turystyczne
	PRZELEWICE	brak współpracy	-
	PYRZYCE	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, MKiDN, WKZ	nie podano
	WARNICE	brak współpracy WKZ	konsultacje
sławieński	DARŁOWO MIASTO	brak współpracy	-

	DARŁOWO GMINA	brak ankiety	
	MALECHOWO	brak współpracy	-
	POSTOMINO	brak współpracy	-
	SŁAWNO MIASTO	TAK Biuro Dokumentacji Zabytków, Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki)	Europejskie Dni Dziedzictwa 2015, Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa 2016, Pomorska Droga Świętego Jakuba, Europejski Szlak Gotyku Ceglanego
	SŁAWNO GMINA	brak współpracy	-
stargardzki	CHOCIWEL	brak współpracy	
	DOBRZANY	TAK Zespół Parków Krajobrazowych	szlaki turystyczne
	DOLICE	brak współpracy	-
	IŃSKO	brak współpracy	-
	KOBYLANKA	brak współpracy	-
	MARIANOWO	brak współpracy	-
	STARA DĄBROWA	brak współpracy	-
	STARGARD MIASTO	TAK Biuro Dokumentacji Zabytków	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa 2016
	STARGARD GMINA	brak współpracy	
	SUCHAŃ	brak współpracy	-
szczecinecki	BARWICE	brak współpracy	-
	BIAŁY BÓR	brak współpracy	-
	BORNE SULINOWO	brak współpracy współpraca z Urzędem Wojewódzkim	
	GRZMIĄCA	brak współpracy	-
	SZCZECINEK MIASTO	brak współpracy WKZ w Szczecinie, WKZ – delegatura w Koszalinie	Europejskie Dni Dziedzictwa, konferencje, wydawnictwa
	SZCZECINEK GMINA	brak współpracy	-
świdwiński	BRZEŻNO	brak współpracy	-
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK Urząd Marszałkowski - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki i Gospodarki, Zespół Parków Krajobrazowych	Europejskie Dni Dziedzictwa, współpraca przy opracowaniu Strategii Rozwoju Turystyki, w szczególności w zakresie: tworzenia sieci tras rowerowych, tworzenia koncepcji szlaku „Parki, ogrody, krajobrazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznawania regionu”, tworzenie infrastruktury turystycznej na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego, wspólnych

			przedsięwzięć kulturalno-promocyjnych
	RĄBINO	brak współpracy	-
	SŁAWOBORZE	brak współpracy	-
	ŚWIDWIN MIASTO	brak współpracy	-
	ŚWIDWIN GMINA	brak współpracy	-
wałecki	CZŁOPA	brak współpracy	-
	MIROSŁAWIEC	TAK Zamek Książąt Pomorskich, Opera, Teatr Współczesny	współpraca przy wydarzeniach kulturalnych
	TUCZNO	brak współpracy	-
	WAŁCZ MIASTO	brak współpracy	-
	WAŁCZ GMINA	TAK Urząd Marszałkowski – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Biuro Dokumentacji Zabytków	Europejskie Dni Dziedzictwa 2015, Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa 2016

TABELA 9
TABLICE INFORMACYJNE (POGLĄDOWE, EDUKACYJNE) ZAMONTOWANE PRZY OBIEKTACH ZABYTKOWYCH NA TERNIE GMINY

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku (odpowiedź na pyt.6)

Ilość gmin, na terenie których zamontowano tablice informacyjne przy obiektach zabytkowych	**70** (61 %)
Ilość gmin, na terenie których **nie** zamontowano tablic informacyjnych przy obiektach zabytkowych	**40** (35 %)
Brak danych (brak ankiety, brak odpowiedzi na pytanie)	**4** (4 %)
RAZEM:	**114** (100%)

Wyszczególnienie:

POWIAT	GMINA		TABLICE INFORMACYJNE (POGLĄDOWE, EDUKACYJNE) ZAMONTOWANE PRZY OBIEKTACH ZABYTKOWYCH NA TERNIE GMINY
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK
		SZCZECIN	TAK obiekty zabytkowe oznaczone tzw. błękitną tarczą, tablice informacyjne SIM przy zabytkach (System Informacji Miejskiej), tablice na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego
		ŚWINOUJŚCIE	TAK
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		TAK
	BIAŁOGARD GMINA		NIE
	KARLINO		TAK
	TYCHOWO		NIE
choszczeński	BIERZWNIK		TAK (przy części obiektów zabytkowych)
	CHOSZCZNO		TAK (przy części obiektów zabytkowych)
	DRAWNO		TAK
	KRZĘCIN		TAK
	PEŁCZYCE		NIE
	RECZ		TAK
drawski	CZAPLINEK		TAK (przy ratuszu – dot. historii ratusza i ziemi czaplineckiej)
	DRWASKO POMORSKIE		TAK
	KALISZ POMORSKI		NIE (w budżecie Gminy na 2017 r. zaplanowano środki na oznakowanie zabytków)
	OSTROWICE		NIE
	WIERZCHOWO		NIE
	ZŁOCIENIEC		TAK (przy części obiektów zabytkowych)
goleniowski	GOLENIÓW		TAK (przy wybranych obiektach zabytkowych)
	MASZEWO		TAK
	NOWOGARD		TAK

	OSINA	NIE
	PRZYBIERNÓW	NIE
	STEPNICA	NIE
		(planowane wystąpienie do Starosty Goleniowskiego o oznakowanie zabytków błękitną tarczą oraz postawienie drogowskazów)
gryficki	BROJCE	NIE
	GRYFICE	NIE
	KARNICE	NIE
	PŁOTY	NIE
	REWAL	TAK
	TRZEBIATÓW	TAK (tablice informacyjno – edukacyjne przy obiektach zabytkowych na miejskim szlaku turystycznym *Szlak Słonia*)
gryfiński	BANIE	TAK (przy obiektach zabytkowych dla których pozyskano fundusze zewnętrzne)
	CEDYNIA	NIE
	CHOJNA	TAK
	GRYFINO	TAK
	MIESZKOWICE	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
	MORYŃ	NIE
	STARE CZARNOWO	TAK
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK
	WIDUCHOWA	NIE
kamieński	DZIWNÓW	NIE
	GOLCZEWO	NIE
	KAMIEŃ POM.	TAK (przy niektórych obiektach, wpisanych do rejestru zabytków)
	MIĘDZYZDROJE	NIE
	ŚWIERZNO	NIE
	WOLIN	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
kołobrzeski	DYGOWO	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
	GOŚCINO	TAK (przy obiektach, wpisanych do rejestru zabytków, 13 szt. – zadanie w trakcie realizacji)
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
	RYMAŃ	TAK
	SIEMYŚL	NIE
	USTRONIE MORSKIE	TAK
koszaliński	BĘDZINO	NIE
	BIESIEKIERZ	NIE

	BOBOLICE	NIE
	MANOWO	TAK
	MIELNO	TAK (przy grodzisku w Mielnie)
	POLANÓW	NIE
	SIANÓW	TAK
	ŚWIESZYNO	brak odpowiedzi na pytanie
łobeski	DOBRA	TAK (przy ruinach zamku w Dobrej)
	ŁOBEZ	TAK (tablice poglądowe oraz edukacyjne)
	RADOWO MAŁE	TAK (tylko informacja o wpisie obiektu na listę zabytków)
	RESKO	brak ankiety
	WĘGORZYNO	TAK
myśliborski	BARLINEK	TAK
	BOLESZKOWICE	brak odpowiedzi na pytanie
	DĘBNO	TAK
	MYŚLIBÓRZ	TAK
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK (przy zabytkowych kościołach)
policki	DOBRA	NIE
	KOŁBASKOWO	TAK
	NOWE WARPNO	TAK
	POLICE	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
pyrzycki	BIELICE	NIE
	KOZIELICE	NIE
	LIPIANY	TAK
	PRZELEWICE	TAK (przy zabytkowych kościołach)
	PYRZYCE	TAK
	WARNICE	NIE
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety
	MALECHOWO	TAK (przy części obiektów)
	POSTOMINO	TAK
	SŁAWNO MIASTO	TAK
	SŁAWNO GMINA	NIE
stargardzki	CHOCIWEL	TAK
	DOBRZANY	TAK (przy niektórych obiektach zabytkowych)
	DOLICE	NIE

	IŃSKO	NIE
	KOBYLANKA	TAK
	MARIANOWO	TAK (przy zespole poklasztornym w Marianowie)
	STARA DĄBROWA	TAK
	STARGARD MIASTO	TAK
	STARGARD GMINA	TAK
	SUCHAŃ	NIE
szczecinecki	BARWICE	TAK
	BIAŁY BÓR	NIE
	BORNE SULINOWO	TAK
	GRZMIĄCA	TAK
	SZCZECINEK MIASTO	TAK
	SZCZECINEK GMINA	NIE
świdwiński	BRZEŻNO	NIE
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK
	RĄBINO	NIE
	SŁAWOBORZE	TAK
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK
	ŚWIDWIN GMINA	TAK
wałecki	CZŁOPA	NIE
	MIROSŁAWIEC	TAK (2 tablice – planowane do odnowienia)
	TUCZNO	NIE
	WAŁCZ MIASTO	TAK
	WAŁCZ GMINA	NIE

ZAŁĄCZNIK NR 3.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO
BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE
SKIEROWANEGO DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO –
STAROSTW POWIATOWYCH
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
W TERMINIE LUTY – MARZEC 2017 ROKU

TABELA 1.
UDZIAŁ STAROSTW POWIATOWYCH W ANKIECIE BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W 2017 r.
opracowanie własne BDZ

ANKIETY	ILOŚĆ	UDZIAŁ PROCENTOWY
TAK	**18**	**100 %**
NIE	**0**	**-**
RAZEM:	**18**	**100%**

Wyszczególnienie:

POWIAT	UDZIAŁ STAROSTW W ANKIECIE BDZ w 2017 roku (TAK/NIE)
białogardzki	TAK
choszczeński	TAK
drawski	TAK
goleniowski	TAK
gryficki	TAK
gryfiński	TAK
kamieński	TAK
kołobrzeski	TAK
koszaliński	TAK
łobeski	TAK
myśliborski	TAK
policki	TAK
pyrzycki	TAK
sławieński	TAK
stargardzki	TAK
szczecinecki	TAK
świdwiński	TAK
wałecki	TAK

TABELA 2

POWIATOWE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI – stan na 31 grudnia 2016 r.

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Starostwa Powiatowe w lutym - marcu 2017 roku

Powiatowe Programy Opieki nad Zabytkami wykonane i przyjęte uchwałą Rady Powiatu:	**5** (28 %)
w tym: **PPOnZ** aktualnie obowiązujace**:** **PPOnZ** aktualnie nieobowiązujace	 **3** (17 %) **2** (11 %)
BRAK **PPOnZ**	**13** (72 %)
PPOnZ sprawozdania z realizacji	**15** (83 %)

Wyszczególnienie:

POWIAT	POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI				
	WYKONANY (nr uchwały Rady Powiatu zatwierdzającej PPOnZ)	**CZAS OBOWIĄZY-WANIA PPOnZ**	**PIERWSZY/ KOLEJNY PPOnZ**	**SPRAWOZ-DANIA Z REALIZACJI PPOnZ**	**BRAK PPOnZ**
białogardzki	-	-	-	-	BRAK
choszczeński	TAK Uchwała nr XII/100/2016 z dn. 17 czerwca 2016 r.	**2016 - 2020**	pierwszy	nie były sporządzane – nie minął okres sprawozdawczy	-
drawski	-	-	-	-	BRAK
goleniowski	-	-	-	-	BRAK
gryficki	-	-	-	-	BRAK
gryfiński	-	-	-	-	BRAK
kamieński	-	-	-	-	BRAK
kołobrzeski	-	-	-	-	BRAK
koszaliński	TAK Uchwała nr XI/92/11 z dn. 26 października 2011 r.	2011 - 2015	pierwszy (kolejny program na l. 2017 – 2020 przedłożony	były sporządzane sprawozdania	-

			do opinii WKZ)		
łobeski	-	-	-	-	BRAK
myśliborski	TAK Uchwała nr XVII/170/2012 z dn. 25 stycznia 2012 r.	2012 - 2016	pierwszy	były sporządzane sprawozdania	-
policki	TAK Uchwała nr XXIII/192/2016 z dn. 28 października 2016 r.	**2016 - 2020**	pierwszy	nie były sporządzane – nie minął okres sprawozdawczy	-
pyrzycki	-	-	-	-	BRAK
sławieński	-	-	-	-	BRAK
stargardzki	TAK Uchwała nr IX/126/15 z dn. 30 kwietnia 2015 r.	**2015 - 2018**	drugi	sprawozdanie za I. 2015-2016 – w trakcie przygotowywania	-
szczecinecki	-	-	-	-	BRAK
świdwiński	-	-	-	-	BRAK
wałecki	-	-	-	-	BRAK

Pogrubionym fontem zaznaczono Programy aktualnie obowiązujące

TABELA 3.
DOTACJE UDZIELONE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW W LATACH 2015 – 2016

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Starostwa Powiatowe w lutym - marcu 2017 roku

Ilość powiatów udzielających dotacji:	**w 2015 roku:** **6** (33 %)	**w 2016 roku:** **8 (** 44 %)
Ilość powiatów **nie** udzielających dotacji:	**12** (67 %)	**10** (56 %)
RAZEM:	**18** (100 %)	**18** (100 %)

ZESTAWIENIE:
UWAGA:
Wyszczególnienie dotacji przyznanych w latach 2015 i 2016 przez poszczególne starostwa powiatowe na prace konserwatorskie przy konkretnych obiektach zabytkowych znajduje się w kolejnych tabelach nr **4 i 5**.

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCICIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W LATACH:		PODSTAWA PRAWNA UDZIELENIA DOTACJI PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW
	2015 (łączna wartość dotacji w zł)	**2016** (łączna wartość dotacji w zł)	**UCHWAŁA RADY POWIATU/REGULAMIN**
białogardzki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
choszczeński	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
drawski	37 750,00 zł	100 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/256/2012 Rady Powiatu Drawskiego z dn. 7 grudnia 2012 roku. Uchwała nr XVII/126/2016 Rady Powiatu Drawskiego z dn. 19 lutego 2016 roku.
goleniowski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
gryficki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
gryfiński	96 284, 23 zł	52 541, 48 zł	Uchwała nr V/25/2011 Rady Powiatu w Gryfinie z dn. 14 kwietnia 2011 r.
kamieński	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
kołobrzeski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
koszaliński	40 000,00 zł	60 000,00 zł	Uchwała Nr XIV/114/11 Rady Powiatu w Koszalinie z dn. 20 grudnia 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
łobeski	nie udzielono dotacji	20 000,00 zł	Uchwała nr XIV/103/2012 Rady Powiatu w Łobzie z dn. 28 lutego

			2012 r. w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub inne roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. Woj. Zach. z 2012 r. poz. 1006).
myśliborski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
policki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
pyrzycki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
sławieński	30 000,00 zł	30 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/III/188/09 Rady Powiatu w Sławnie z dn. 27 marca 2009 r. w sprawie udzielenia dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na terenie powiatu sławieńskiego
stargardzki	22 500,00 zł	95 000,00 zł	nie podano
szczecinecki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji	-
świdwiński	63 000,00 zł	20 000,00 zł	Uchwała Nr XLII/218/10 Rady Powiatu w Świdwinie z dn. 28 września 2010 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.
wałecki	nie udzielono dotacji	5 000,00 zł	Uchwała nr XV/118/2012 Rady Powiatu w Wałczu z dn. 26 czerwca 2012 r.

TABELA 4.
WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ STAROSTWA POWIATOWE W ROKU 2015

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCICIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W 2015 ROKU			
	PODMIOT OTRZYMUJĄCY DOTACJĘ	**ZAKRES PRAC OBJĘTYCH DOTACJĄ**	**KWOTA DOTACJI**	**UCHWAŁA RADY POWIATU**
POWIAT DRAWSKI	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie Suliszewo 71 78 – 500 Drawsko Pomorskie	Remont kościoła parafialnego pw. Chrystusa Króla w Suliszewie (zabezpieczenie substancji zabytku – zabezpieczenie i odnowienie pokrycia dachowego, więźby dachowej i stropu kościoła zgodnie z projektem budowlanym i kosztorysem).	12 000, 00 zł	Uchwała nr VII/58/2015 z dn. 22 maja 2015 roku.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej Siemczyno 68 78 – 500 Czaplinek	Remont dachu kościoła wraz z niezbędnymi pracami konserwatorskimi i wymiana instalacji odgromowej kościoła parafialnego pw. MB Różańcowej w Siemczynie – Etap II. Zakup materiałów budowlanych.	8 000,00 zł (udzielona) 5 750,00 zł (wykorzystana)	Uchwała nr VII/58/2015 z dn. 22 maja 2015 roku.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa ul. Obrońców Westerplatte 35 78 – 500 Drawsko Pomorskie	Wykonanie projektu budowlanego wymiany pokrycia dachowego kościoła w Drawsku Pomorskim z dachówki karpiówki ułożonej w rybią łuskę na dachach prezbiterium, korpusu nawowego, zakrystii, aneksu północnego i ganku południowego; przeprowadzenie analizy efektywności działania systemu rynien i rur spustowych, opracowanie programów prac konserwatorskich dla lica murów zewnętrznych, polichromii wewnętrznych,	2 000,00 zł	Uchwała nr VII/58/2015 z dn. 22 maja 2015 roku.

		opracowanie ekspertyzy technicznej.		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Pawła Apostoła ul. Dworcowa 5 78 – 500 Drawsko Pomorskie	Remont wieży kościoła filialnego pw. MB Królowej Polski w Mielenku Drawskim.	18 000,00 zł	Uchwała nr VII/58/2015 z dn. 22 maja 2015 roku.
POWIAT GRYFIŃSKI	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Zielinie	Konserwacja i restauracja przy instrumencie muzycznym – organach wraz z prospektem organowym w kościele pw. Narodzenia NMP w Zielinie	21 000,00 zł	Uchwała nr VI/42/2015 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 29 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Moryniu	Remont zachodniej części muru wraz z bramą wejściową kościoła pw. Ducha Świętego w Moryniu	21 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Mieszkowicach	Remont i konserwacja wieży zbytkowego kościoła pw. Przemienienia Pańskiego w Mieszkowicach	17 284,23 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. A. Boboli w Krajniku Górnym	Remont wieży kościoła pw. św. Józefa w Krzymowie	23 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Witnicy	Remont – wykonanie nowej podbitki sufitowej w kościele filialnym pw. św. Józefa w Bielinie	14 000,00 zł	
POWIAT KOSZALIŃSKI	Stowarzyszenie Niepełnosprawni w Domu i Środowisku w Cetuniu, gm. Polanów	Prace konserwatorskie ogrodzenia w parku przypałacowym w Cetuniu, kontynuacja nasadzenia żywopłotu z Grabu Pospolitego.	10 000,00 zł	Uchwała nr VII/49/15 z dn. 22 kwietnia 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Polanowie.	Zaprojektowanie, wykonanie i zamontowanie ośmiu witraży w Kościele Pomocniczym pw. Wniebowzięcia NMP w Polanowie.	10 000,00 zł	Uchwała nr VII/48/15 z dn. 22 kwietnia 2015 r.

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Osiekach, gm. Manowo	Prace konserwatorskie i restauratorskie w kościele parafialnym pw. Św. Antoniego Padewskiego w Osiekach: wykonanie systemu odprowadzenia wody, naprawa i wzmocnienie fundamentu kamiennego, konserwacja przypór i elewacji, w tym kamiennego cokołu w obrębie wschodniej części prezbiterium, konserwacja sklepienia krzyżowo żebrowego i konserwacja ścian we wschodniej części prezbiterium.	10 000,00 zł	Uchwała nr VII/47/15 Rady Powiatu w Koszalinie z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji w 2015 roku na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Antoniego Padewskiego w Osiekach, gm. Sianów.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Wyszewie	Prace polegające na wykonaniu ołtarza i ambony w kościele parafialnym.	10 000,00 zł	Uchwała Nr VII/46/15 Rady Powiatu w Koszalinie z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji w 2015 roku na prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Wyszewie, gm. Manowo.
POWIAT SŁAWIEŃSKI	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Sławnie	Wykonanie robót budowlanych rewitalizacji kościoła parafialnego pw. WNMP w Sławnie w zakresie niezbędnym do zachowania substancji budynku poprzez wykonanie robót dekarsko-blacharskich i ciesielskich dachu wieży kościoła.	30 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/III/188/09 Rady Powiatu w Sławnie z dn. 27 marca 2009 r.
POWIAT STARGARDZKI	Parafia prawosławna pw. Św. Piotra i Pawła w Stargardzie	Roboty budowlano – konserwatorskie w celu zabezpieczenia przed dalszą degradacją cerkwi pw. Św. Mikołaja w Dolicach gm. Dobrzany, pow. stargardzki. Kontynuacja prac – IV etap.	20 000,00 zł	Uchwała nr 614/15

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Pęzinie	Demontaż ołtarza i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej	2 500,00 zł	Uchwała nr 615/15
POWIAT ŚWIDWIŃSKI	Parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie	Kościół parafialny pod wezwaniem Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie - wykonanie remontu i konserwacji elewacji.	20 000,00 zł	Uchwała nr VIII/30/15 Rady Powiatu w Świdwinie z dnia 25 czerwca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Lekowie	Kościół filialny pw. św. Michała Archanioła w Słowieńsku - wykonanie remontu pokrycia dachowego.	30 000,00 zł	Uchwała nr VI/23/15 Rady Powiatu w Świdwinie z dnia 26 marca 2015 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Redle	Kościół filialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Łęgach - naprawa lica ścian wewnątrz kościoła i ich malowanie oraz renowacja stolarki drzwiowej i drewnianego wyposażenia.	13 000,00 zł	Uchwała nr VI/23/15 Rady Powiatu w Świdwinie z dnia 26 marca 2015 r.

TABELA 5.
WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ STAROSTWA POWIATOWE W ROKU 2016

źródło: dane z ankiet przesłanych przez Urzędy Gmin i Miast w lutym - marcu 2017 roku

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCICIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W 2016 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	**Zakres prac objętych dotacją**	**Kwota dotacji**	**Uchwała Rady Powiatu**
powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla w Suliszewie Suliszewo 71 78-500 Drawsko Pomorskie	Kościół parafialny pw. Chrystusa Króla w Suliszewie (XIX w.) – remont ścian i stolarki.	20 000,00 zł	Uchwała nr XXI/144/2016 z dn. 17 czerwca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Pawła Apostoła Ul. Dworcowa 5 78-500 Drawsko Pomorskie	Kościół filialny pw. MB Królowej polki (XVII w.) – remont nawy.	80 000,00 zł	Uchwała nr XXI/144/2016 z dn. 17 czerwca 2016 r.
powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych w Baniach	Remont konserwatorski prezbiterium zabytkowego kościoła pw. Św. Wojciecha BM w Kunowie.	20 541,48 zł	Uchwała nr XVI/110/2016 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 31 marca 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Królowej Pokoju w Siekierkach	Wymiana stolarki okiennej oraz drzwiowej w kościele pw. NSPJ w Starej Rudnicy.	32 000,00 zł	
powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Dobrzycy	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele filialnym pw. Św. Andrzeja Boboli w Strzepowie.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie nr XX/167/16, z dnia 16 czerwca 2016 r.
	Parafią Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Wyszewie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele parafialnym pw. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Wyszewie.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie nr XVIII/148/16, z dnia 21 kwietnia 2016 r.

	Parafia Rzymskokatolicką pw. Trójcy Św. w Mierzynie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele pw. Św. Piotra i Pawła Apostoła w Parsowie, gm. Biesiekierz – obejmujących konserwację ratunkową polichromii ściennej i sklepiennej, prezbiterium i łuk tęczowy.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie nr XVIII/144/16, z dnia 21 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Ap. Piotra I Pawła w Kłaninie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele filialnym pw. M B. Częstochowskiej w Głodowej.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie nr XVIII/146/16, z dnia 21 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Bukowie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele pw. Niepokalanego Serca NMP w Komorowie – obejmujących konserwację zabytkowych witraży w elewacjach północnej, wschodniej i południowej.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie nr XVIII/147/16, z dnia 21 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Stanisława Kostki w Sianowie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku – kościele pw. Świętego Stanisława Kostki w Sianowie.	10 000,00 zł	Uchwała Rady Powiatu w Koszalinie Nr XVIII/145/16, z dnia 21 kwietnia 2016 r.
powiat łobeski	Gmina Łobez	Sporządzenie dokumentacji projektowej	10 000,00 zł	Uchwała nr XVI/113/2016 Rady Powiatu w Łobzie z dnia 28 kwietnia 2016 r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Chrzciciela w Sielsku	Remont kościoła parafialnego w Sielsku	10 000,00 zł	Uchwała nr XXII/135/2016 Rady Powiatu

				w Łobzie z dnia 23 września 2016 r.
powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka p.w. WNMP w Sławnie	Wykonanie robót budowlanych rewitalizacji kościoła parafialnego pw. WNMP w Sławnie w zakresie niezbędnym do zabezpieczenia i zachowania substancji budynku poprzez wykonanie robót blacharsko - dekarskich i ciesielskich dachu prezbiterium kościoła.	30 000,00 zł	Uchwała nr XXVII/III/188/09 Rady Powiatu w Sławnie z dn. 27 marca 2009 r.
powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa Oblubieńca w Starej Dąbrowie	Dezynsekcja i zabezpieczenie przed dalszą ingerencją szkodników elementów drewnianych we wnętrzu kościoła filialnego w Kicku.	13 000,00 zł	969/16
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca w Starej Dąbrowie	Odwodnienie wraz z drenażem oraz odrestaurowanie ściany wschodniej kościoła filialnego w Krzywnicy.	10 000,00 zł	969/16
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Krzyża w Stargardzie	Wykonanie projektu budowlanego kompleksowego remontu kościoła filialnego w Strzyżnie.	3 000,00 zł	969/16
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Długiem	Konserwacja renesansowej chrzcielnicy kościoła filialnego pw. MB Bolesnej w Białej.	2 000,00 zł	969/16
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława Kostki w Kani	Prace konserwatorsko – remontowe, zabezpieczające przed dalszym zniszczeniem i występującym zagrożeniem dla konstrukcji kościoła filialnego pw. Św. Katarzyny w Rosowie	10 000,00 zł	1206/16
	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Pęzinie	Prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym kościoła w Pęzinie	22 000,00 zł	969/16
	Parafia Rzymskokatolicka	Prace konserwatorskie – wykonanie prac	20 000,00 zł	1101/16

	pw. MB Bolesnej w Chociwlu	dekarskich w kościele parafialnym pw. Matki Bożej Bolesnej w Chociwlu.		
	Parafia Prawosławna pw. Św. Mikołaja w Dolicach	Roboty budowlano-konserwatorskie w celu zabezpieczenia przed dalszą degradacją obiektu cerkwi - prace konserwatorskie podsufitki zabytkowej cerkwi - I etap	15 000,00 zł	1168/16
powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie	Kościół parafialny pod wezwaniem MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie – kontynuacja remontu i konserwacji elewacji.	20 000,00 zł	Uchwała Nr XIX/72/16 Rady Powiatu w Świdwinie z dnia 19 maja 2016 r.
powiat wałecki	**Kościół** pw. św. Mikołaja, ul. Papieża Jana XXIII 13, 78 - 600 Wałcz	Roboty konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane części elewacji (od strony północnej) kościoła pw. św. Mikołaja w Wałczu	5 000,00 zł	Uchwała nr 51/128/2016 Zarządu Powiatu w Wałczu z dnia 07 czerwca 2016 r.

TABELA 6.
FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2015 – 2016 PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW

Źródło: dane z ankiet przesłanych przez Starostwa Powiatowe w lutym - marcu 2017 roku.

Ilość powiatów pozyskujących fundusze zewnętrzne:	4 (22 %)
Ilość powiatów **nie** pozyskujących fundusze zewnętrzne:	12 (67 %)
Brak danych:	2 (11 %)
RAZEM:	**18** (100 %)

Zestawienie:

POWIAT	FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2015 - 2016 PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ POWIATU
białogardzki	Nie pozyskano funduszy
choszczeński	Nie pozyskano funduszy
drawski	Nie pozyskano funduszy
goleniowski	Pozyskano fundusze (nie podano z jakich źródeł)
gryficki	Nie pozyskano funduszy
gryfiński	Pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie: RPO WZ) zadanie: restauracja elewacji zabytkowego budynku i parku Domu Pomocy Społecznej w Trzcińsku Zdroju
kamieński	Nie pozyskano funduszy
kołobrzeski	brak odpowiedzi na pytanie
koszaliński	Nie pozyskano funduszy
łobeski	nie dotyczy (powiat łobeski nie jest właścicielem obiektów zabytkowych)
myśliborski	Nie pozyskano funduszy
policki	Nie pozyskano funduszy
pyrzycki	Nie pozyskano funduszy
sławieński	brak odpowiedzi na pytanie
stargardzki	Nie pozyskano funduszy
szczecinecki	Nie pozyskano funduszy
świdwiński	Pozyskano fundusze (źródła: środki europejskie: RPO WZ, Fundusze Szwajcarskie, dotacje z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) zadanie: renowacje zabytkowych budynków: Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Świdwinie, Domów Pomocy Społecznej w Krzecku i Modrzewcu oraz budynku Starostwa Powiatowego w Świdwinie
wałecki	Pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego)

TABELA 7.
WSPÓŁPRACA POWIATÓW LUB KORZYSTANIE PRZEZ POWIATY Z POMOCY JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH SAMORZADU WOJEWÓDZTWA I WOJEWÓDZKICH INSTYTUCJI KULTURY

Źródło: dane z ankiet przesłanych przez Starostwa Powiatowe w lutym - marcu 2017 roku.

Ilość powiatów współpracujących z jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa i wojewódzkimi instytucjami kultury	**9** (50 %)
ilość powiatów **nie** współpracujących z jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa i wojewódzkimi instytucjami kultury	**9** (50 %)
RAZEM:	**18** (100 %)

Wyszczególnienie:

POWIAT	WSPÓŁPRACA POWIATÓW LUB KORZYSTANIE PRZEZ POWIATY Z POMOCY JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH SAMORZADU WOJEWÓDZTWA I WOJEWÓDZKICH INSTYTUCJI KULTURY W LATACH 2015 - 2016	
	JEDNOSTKA/INSTYTUCJA WSPÓŁPRACUJACA Z POWIATEM	FORMA WSPÓŁPRACY
białogardzki	brak współpracy	-
choszczeński	brak współpracy	-
drawski	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	Szkolenie z tematu „Dotacje na zabytki" (marzec 2016 r.)
goleniowski	brak współpracy	-
gryficki	brak współpracy	-
gryfiński	Urząd Marszałkowski WZ – Wydział Turystyki i Gospodarki	konsultacje dot. rozwoju Szlaku Cysterskiego na odcinku Kołbacz - Dąbie
kamieński	brak współpracy	-
kołobrzeski	Urząd marszałkowski WZ, Muzeum Narodowe w Szczecinie	wypożyczenia eksponatów muzealnych
koszaliński	brak współpracy	-
łobeski	brak współpracy	-
myśliborski	Urząd Marszałkowski WZ, WKZ	wymiana informacji
policki	brak współpracy	-
pyrzycki	brak współpracy	-
sławieński	współpraca z: Urząd Marszałkowski WZ	Europejskie Dni Dziedzictwa, wystawy
stargardzki	Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa
szczecinecki	Samorządowa Agencja Promocji i Kultury w Szczecinku	prowadzenie zadań publicznych Powiatu Szczecineckiego w zakresie kultury i promocji
świdwiński	Urząd Marszałkowski WZ, Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty w Karlinie	współpraca w ramach RPO WZ
wałecki	Urząd Marszałkowski WZ - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	konferencje

TABELA 8.
ZNAKOWANIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

(zgodnie z art. 12, ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)
Źródło: dane z ankiet przesłanych przez Starostwa Powiatowe w lutym - marcu 2017 roku.

Ilość powiatów które oznakowały zabytki znakiem „ZABYTEK CHRONIONY PRAWEM”	**8** (44 %)
ilość powiatów KTÓRE **nie** oznakowały zabytki znakiem „ZABYTEK CHRONIONY PRAWEM”	**10** (56 %)
RAZEM:	**18** (100 %)

Wyszczególnienie:

POWIAT	ZNAKOWANIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH
białogardzki	**NIE**
choszczeński	**NIE** (znakowanie planowane na 2018 r.)
drawski	**NIE** (nie podano terminu znakowania)
goleniowski	**NIE** (nie podano terminu znakowania)
gryficki	**TAK** (81 oznakowanych zabytków)
gryfiński	**NIE** (znakowanie planowane na 2018 r.)
kamieński	**NIE**
kołobrzeski	**TAK** (52 oznakowane zabytki, w tym: Gmina Miejska Kołobrzeg – 26, Gmina Gościno - 13, Gmina Dygowo - 7, Gmina Ustronie Morskie- 4, Powiat – 2)
koszaliński	**TAK** (3 oznakowane zabytki)
łobeski	**NIE** (znakowanie planowane na 2018 r.)
myśliborski	**TAK** (5 oznakowanych zabytków)
policki	**TAK** w 2010 r. wydano 56 tablic do oznakowania zabytków w gminach: Nowe Warpno(13 szt.), Dobra (18 szt.), Police i Kołbaskowo (25 szt.)
pyrzycki	**TAK** (8 oznakowanych zabytków)
sławieński	**TAK** (nie podano ilości oznakowanych zabytków)
stargardzki	**TAK** (90 kościołów)
szczecinecki	**NIE** (nie podano terminu znakowania)
świdwiński	**NIE** (nie podano terminu znakowania)
wałecki	**NIE** (znakowanie planowane do 2023 r.)

ZAŁĄCZNIK NR 4

Dane Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Dyplomy Honorowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego
„SWOJSKIE ZABYTKI"

przyznawane od 2007 roku właścicielom i użytkownikom obiektów waloryzujących krajobraz kulturowy naszego województwa.

2015 rok:

1. **LIDIA WRÓBLEWSKA i DAMIAN ŻŁOBECKI** - właściciele historycznej zagrody w Jeżycach nr 75 gm. Darłowo. Archeolożka i etnograf w swojej pasji dbają o substancję zabytkową rodzimego budownictwa ryglowego (OKK „Kraina w kratę"). Przeprowadzili z własnych funduszy prace konserwatorskie w XIX-wiecznej chałupie oraz odrestaurowali stodołę z częścia inwentarską. Dzięki tym pracom zagroda nr 75 stanowi materialne świadectwo przeszłości gminy Darłowo.

2. **JADWIGA i PRZEMYSŁAW PODREZOWIE** właściciele historycznego zespołu kolejowego w Cieszynie 22 gm. Złocieniec. Zabudowania zostały wzniesione wraz z rozbudową linii kolejowej ok. 1905 roku. Obecni właściciele przeprowadzili w budynkach gruntowne prace remontowe i konserwatorskie z godnym podziwu poszanowaniem zabytkowej substancji, zachowując bryły budynków, kompozycję ceglanych elewacji ze skromnym detalem architektonicznym, formy dachów. Zaadaptowali cały zespół na funkcje agroturystyczne („Rezydencja Stary Dworzec"). Zespół historycznego dworca kolejowego znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

3. **ZBIGNIEW BOGDANOWICZ –** twórca prywatnego muzeum w Cedyni, w którym zgromadził elementy historycznego wyposażenia dawnych gospodarstw chłopskich oraz przedmioty rodzimego, pomorskiego rzemiosła. Pan Bogdanowicz jest także właścicielem historycznej leśniczówki w Piasku wzniesionej w 1880 roku. Obiekt został profesjonalnie odrestaurowany z zachowaniem pierwotnej bryły, kompozycji elewacji i historycznego wystroju. Obecnie zyskał nową funkcje – gospodarstwa agroturystycznego.

4. **MAŁGORZATA i TOMASZ SIERGIEJOWIE; ZOFIA I MACIEJ CHAŃSCY** – właściciele historycznego zespołu dworsko-folwarczno-parkowego w Żelichowie gm. Cedynia. Zabudowania wzniesiona na przełomie XIX i XX wieku na miejscu historycznego XVIII wiecznego mają. Założenie zachowało historyczną kompozycję z czytelnym podziałem na część gospodarcza i rezydencjonalną. Obecni właściciele przeprowadzili gruntowny remont i prace restauratorskie zabudowań nadając im nowa funkcję – prowadza hodowlę koni sportowych „Red Wine". Tego typu zabytki folwarczne – charakterystyczne dla Pomorza Zachodniego – wymagają szczególnej dbałości, zaangażowania i nakładów finansowych. Działalność właścicieli to cenny przykład dbałości o dziedzictwo materialne regionu.

5. **AGNIESZKA KOTWICKA** –właścicielka historycznego zespołu młyńskiego w Tarnowie gm. Łobez. Zabudowania wzniesiono na pocz. XX wieku, w l. 20 XX wieku zyskał, zachowany do dzisiaj wystrój modernistyczny. Właścicielka z niezwykłą starannością utrzymuje historyczne wnętrza z częściowym wyposażeniem obiektu. Obiekt o wysokich wartościach zabytkowych.

6. **KAZIMIERA ATROSZKO** – właścicielka ryglowej chałupy nr 24 w Gozdowicach gm. Mieszkowice. Budynek mieszkalny to wspaniały przykład rodzimego budownictwa pochodzący z 2 połowy XIX wieku. Dzięki staraniom właścicielki obiekt zachował pierwotne proporcje, wystrój i cenna XIX-wieczną stolarkę drzwiową. To przykład najwłaściwszej (bo wyważonej) formy właścicielskiej ochrony architektury wiejskiej w naszym województwie.

7. **Parafia rzymskokatolicka pw**. Narodzenia NMP w Szczecinku – za prace konserwatorskie i restauratorskie przy szczególnym zabytku ruchomym jakim są (wpisane do rejestru) historyczne organy stanowiące wyposażenie świątyni. Instrument został skonstruowany w 1908 r. w znanej bydgoskiej firmie organmistrzowskiej Paula Voelknera. To największy instrument tej wytwórni na terenie Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Prace prowadzono pod nadzorem konserwatorskim, a dwukrotna dotacja samorządy WZ znacząco przyczyniła się do odrestaurowania zabytku.

2016 r.:

1. **TOWARZYSTWO SPOŁECZNO – KULTURALNE ŻYDÓW w POLSCE – na ręce Pani Prezes Róży Król** – działa w Szczecinie od 1950 roku, a jest następcą działającego w latach 1946-1950 Wojewódzkiego Komitetu Żydów w Polsce. Od początku swojego istnienia TSKŻ organizuje wydarzenia kulturalne, obchody rocznic, wystawy sztuki żydowskiej, konferencje i wykłady, kursy języka jidysz. Ważne miejsce w działalności organizacji zajmuje aktywność klubowa, która sprzyja integracji ludzi posiadających żydowskie korzenie i osób zainteresowanych kulturą i historią Żydów polskich, gdyż wydarzenia przygotowywane przez szczeciński oddział TSKŻ są kierowane do wszystkich mieszkańców regionu.

2. **LIDIA LALAK-SZAWIEL, CZESŁAW SZAWIEL** - nauczyciele, regionaliści od lat działający na rzecz propagowania walorów ziemi łobeskiej. Założyciele nieformalnego stowarzyszenia „Okruchy pamięci" (od 2001 roku) wspierającego odkrywanie wiedzy historycznej o „małej ojczyźnie" organizatorzy licznych wydarzeń kulturalnych, sesji popularnonaukowych. Inicjatorzy upamiętnienia np. Otto Puchsteina wybitnego, niemieckiego archeologa (urodzonego w Łobzie). Od 2013 roku są aktywnymi współorganizatorami wydarzenia „Łobziuki. Parasol dla kultury", propagując rodzime warsztaty rzemieślnicze i artystyczne. Państwo Szawielowie kładą szczególny nacisk na przekazywanie wiedzy o regionie młodemu pokoleniu, są autorami licznych publikacji.

3. **Parafia rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Łobzie – ksiądz proboszcz prałat Józef Cyrulik oraz rada parafialna –** za szczególną dbałość o zabytkowe obiekty sakralne w tym. Świątynie w Łobzie, Strzmielach, Karwowie, Grabowie i Dobieszewie. Ksiądz proboszcz przy wsparciu Rady Parafialnej zabiega nie tylko o zabytki architektury, ale również o ich otoczenie w postaci historycznych nekropolii (np. zachowany w stanie nienaruszonym cmentarz przykościelny w Dobieszewie). Pamięć o dawnych mieszkańcach parafii, uszanowanie miejsc pochówków to przykład znakomitego współdziałania na rzecz pamięci społecznej.

4. **Władysław Wrzesień sołtys Łącka wraz z Radą Sołecką w Łącku gm. Postomino –** za działania na rzecz zachowania i propagowania tradycyjnego krajobrazu zachodnio-pomorskiego. Postomino to średniowieczna wieś okolnicowa leżąca na obszarze „Krainy w kratę" o szczególnie wysokim nasyceniu rodzimym budownictwem ryglowym. Od kilkunastu lat sołtys oraz Rada Sołecka Łącka starają się – przy wsparciu np. władz gminnych, samorządowych instytucji kultury,

pracowników naukowych Politechniki Poznańskiej – ocalić od zniszczenia rodzime zabytki ryglowe. Organizowane są festyny i jarmarki propagujące rodzime techniki budowlane, rękodzieło i tradycyjne kulinaria. Warsztaty plastyczne dla dzieci i dorosłych, spotkania dyskusyjne spełniają rolę edukacyjną.

ZŁOTE ODZNAKI MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO „ZA OPIEKĘ NAD ZABYTKAMI" przyznane na wniosek Stowarzyszenia Konserwatorów z siedzibą w Warszawie Oddział w Szczecinie

EWA KOWALSKA – z wykształcenia historyk sztuki, obecnie Miejski Konserwator Zabytków w Kołobrzegu
Droga zawodowa:
- W okresie od 15.09.1980 r. do 30.09.1982 r. pracowała w Biurze Wystaw Artystycznych w Koszalinie jako inspektor np. programowych. Prowadziła w tym czasie Koło Miłośników Sztuki
- W okresie od 1.10.1982 r. do 31.08.1985 r. była pracownikiem merytorycznym Muzeum Okręgowego w Koszalinie. Jako st. asystent w Dziale Sztuki Współczesnej – odpowiadała za dokumentację **Kolekcji Osieckiej** w Muzeum Okręgowym w Koszalinie. Kolekcja ta jest jednym z najciekawszych i największych zbiorów polskiej sztuki awangardowej 2. Połowy XX wieku na Pomorzu.
- **W okresie od 1.11.1987 r. do 30.09.1989 r. była starszym asystentem w Biurze Dokumentacji Zabytków w Koszalinie**. Istniejące wówczas w każdym województwie BDZ-ty stanowiły zaplecze merytoryczne dla Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków.
Realizowała swoja misję związaną z ochroną i opieką nad zabytkami także np. jako:
- wykładowca historii sztuki sakralnej w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie w latach 1989-2000. Stanowiło to niezwykle ważny element przygotowania przyszłych duchownych do właściwie rozumianej opieki nad dziedzictwem sakralnym.
- **W latach 2005-2012 pani Ewa Kowalska była Kierownikiem Delegatury w Koszalinie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie.**
- **Od 21 października 2013 piastuje stanowisko Miejskiego Konserwatora Zabytków w Kołobrzegu.**
Pani Ewa Kowalska jest autorką licznych dokumentacji konserwatorskich (karty zabytków ruchomych i nieruchomych) wykonywanych dla BDZ w Koszalinie, Słupsku i Szczecinie, opracowań historyczno-naukowych dla Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a po przekształceniach organizacyjnych – WUOZ w Szczecinie,

JADWIGA KOWALCZYK-KONTOWSKA – z wykształcenia historyk sztuki, obecnie st. kustosz w Muzeum Regionalnym w Szczecinku (od 1989 r.).
Pani Jadwiga Kowalczyk-Kontowska jest absolwentką Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydziału Historycznego (1976-1981); studia podyplowowe w zakresie muzealnictwa odbyła w latach 2000-2001 na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, na Wydziale Sztuk Pięknych.
2. Pełnione funkcje społeczne lub etatowe w związku z opieką nad zabytkami: 1981 – 1983 Biuro Wystaw Artystycznych w Koszalinie (inspektor np. programowych),1983 – 1984 Szkoła Podstawowa nr 4 w Szczecinku (nauczyciel plastyki),1984 – 1989 Biuro Dokumentacji Zabytków w Koszalinie – adiunkt konserwatorski).

Od czasu podjęcia pracy zawodowej w muzeum zajmuje się badaniem historii regionalnej, co znalazło swój wyraz w licznych opracowaniach i dokumentacjach konserwatorskich, a także znaczącej większości ekspozycjach szczecineckiego muzeum. Jest autorem ich koncepcji, scenariuszy i aranżacji.

Wystawy autorskie (Wybór)
„Sztuka sakralna na Pomorzu" (1993),
„Mecenat artystyczny szlachty pomorskiej" (1994),
„Podróże XIX i XX wieku" (1996)
„Wokół Młodej Polski" (1999)
„ Z dziejów Poczty w Szczecinku" *współautorstwo* (2004)

„Pamiętny 1807 r….” (scenariusz, aranżacja) 2007
„Szczecinek – Mój nowy Dom” (2008)
„Godzina „W” (2009),
„Szczecinek – Mój Dom, Moje Miasto”(2010),
„Pokolenia” (2010),
„Powstanie styczniowe”(2013),
„Polowanie czas zacząć”, (2014)

Pani Jadwiga Kowalczyk-Kontowska jest autorką **opracowań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego;** prac z zakresu ochrony dóbr kultury: obiektów architektury, zieleni zabytkowej oraz zabytków ruchomych na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz byłych województw koszalińskiego i gorzowskiego, wykonywanych na zlecenie PSOZ Koszalin, ODZ Warszawa, SOZ Szczecin oraz BDZ Szczecin, Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie i Miejskiego Konserwatora Zabytków w Szczecinku, w tym:

WIESŁAW PIOTROWSKI – strażak-ratownik Jednostka Wojskowa Nr 1965 lokalizacja Oleszno; 78-513 Drawsko Pomorskie ul. Główna 1

Pan Wiesław Piotrowski jest osobą o wybitnym poczuciu odpowiedzialności za edukację młodego pokolenia Pomorzan. Poznawanie trudnej historii tzw. Ziem Odzyskanych stanowi dla niego cel nadrzędny. ***Kieruje się zasadą dociekliwości, obiektywizmu i dbałości o prawdę historyczną. Współpracę z nim cenią sobie zawodowi historycy, pedagodzy, regionaliści, samorządy, instytucje kultury.***

W wielkim skrócie dokonania Pana Wiesława Piotrowskiego to:
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim współpracuje z W. Piotrowskim od 2006 roku, koordynatorem z ramienia szkoły jest historyk Maciej Rydzewski.
2007/2008 – prowadził z młodzieżą zajęcia w ramach projektu edukacyjnego „Wykrywacze talentów” realizowanego ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (w ramach programu „Równać szanse”). Projekt został uznany przez ekspertów fundacji za modelowy
2012/2013; 2013/2014; 2014/2015; 2015/2016 – zrealizował i realizuje obecnie wraz z działającym przy ZSP stowarzyszeniem „Jesteśmy razem” projekty edukacyjne dotyczące historii tj. warsztaty terenowe i zajęcia w pracowni historycznej, ucząc tym samym młodzież historii regionalnej, w tym ochrony zabytków archeologicznych. Organizuje spotkania z kombatantami.
2010-2013 i w 2016 roku współtworzył – z wykorzystaniem własnych zbiorów – wystawy z okazji zdobycia Kalisza Pomorskiego w 1945 r. Prowadzi w ZSP zajęcia warsztatowe w ramach „Pikniku młodych naukowców”.
2015 r. – dzięki zaangażowaniu W. Piotrowskiego część pracowni historycznej została przekształcona w izbę pamięci – dostępną dla mieszkańców Kalisza Pomorskiego i turystów.
Pan W. Piotrowski wspiera młodzież w uczestnictwie w konkursach literacko-historycznych.
2009 – takim sukcesem było uzyskanie wyróżnienia przez uczennicę ZSP Ninę Tuziak w ogólnopolskim konkursie „Ocal okruchy historii – młodzież buduje muzea” zorganizowanym przez Europejskie Centrum Solidarności i Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Pan Wiesław Piotrowski jest właścicielem bogatej kolekcji zbiorów – część z nich stanowi element stałej ekspozycji w zrewitalizowanym budynku historycznego dworca w Drawsku Pomorskim. Eksponowane są zarówno obiekty związane z dziejami Pojezierza Drawskiego, jak i przywiezione przez nowych mieszkańców regionu podczas repatriacji (w tym pamiątki z łagrów, obozów, oflagów), prezentowany jest bogaty zbiór ikonograficzny historycznych obiektów sprzed 1945 r. stanowiący niejednokrotnie jedyne źródło informacji o pierwotnym wyglądzie obiektów architektury.

Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Drawsku Pomorskim podaje, iż współpraca z W. Piotrowskim zaowocowała zorganizowaniem żywej lekcji historii (zdobywania murów średniowiecznego miasta) dla 1000 uczniów. Pan Piotrowski od wielu lat współpracuje z placówkami oświatowymi, z ogromnym zaangażowaniem i wyłącznie społecznie.

Podczas plenerowych zajęć archeologicznych pan W. Piotrowski przekazuje wiedzę o właściwym trybie postępowania, opiece nad dziedzictwem, zakazie penetracji stanowisk archeologicznych; współpracuje np. z Muzeum w Koszalinie, Wałczu.

Współpraca ze szkołą specjalną w Bobrowie – przeprowadzenie warsztatów „Szukanie skarbów"; coroczne tego typu warsztaty ze szkołami w Drawsku.

Ważnym elementem społecznej działalności na rzecz opieki nad dziedzictwem kulturowym regionu jest udostępnianie własnych zbiorów w **formie wystaw czasowych np.:**
- corocznie w Drawsku Pomorskim – z okazji zdobycia miasta w 1945 r;
- od 2010 r. – wystawy związane tematycznie z obchodami Europejskich Dni Dziedzictwa w np. zachodniopomorskim;
2011 r. „Drawsko Pomorskie w dawnych pamiątkach";
2013-2014 „Skarby ziemi, strychów i piwnic
2013-2014 – współudział przy projekcie „Historia wokół nas – lokalne zło Drawska Bezpieka", realizowanym przez LO w Drawsku Pomorskim
stała współpraca z: Muzeum w Wałczu; Ośrodkiem Kultury w Kaliszu Pomorskim, Biurem Dokumentacji Zabytków (instytucja kultury samorządu WZ).

Pan Wiesław Piotrowski zainicjował w 2016 roku pierwsze spotkanie historyczne z mieszkańcami wsi gminy Drawsko Pomorskie, mające na celu stworzenie w każdej z nich izby regionalnej.

Należy podkreślić, że wszystkie działania Pana Wiesława Piotrowskiego: od gromadzenia własnych zbiorów muzealnych, poprzez upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym i konieczności opieki mad nim prowadzone są w pełni profesjonalnie, z poszanowaniem obowiązującego prawa. Ta wiedza w należyty sposób (przy opiece merytorycznej kadry pedagogicznej) przekazywana jest młodemu pokoleniu. Pan Piotrowski jest także poetą i autorem utworów okolicznościowych i patriotycznych, które uświetniają np. Święto Niepodległości, czy lokalne wydarzenia.

SREBRNA ODZNAKA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO „Za opiekę nad zabytkami":
JAROSŁAW LESZCZEŁOWSKI – Pan Jarosław Leszczełowski od urodzenia do czasu podjęcia studiów mieszkał w Złocieńcu. Ukończył studia informatyczne na uniwersytecie Bundeswehry w Monachium, obecnie pracuje jako menedżer IT w Gdańsku.

Pan Jarosław Leszczełowski jest zasłużonym regionalistą i autorem licznych publikacji dotyczących dziejów regionu – Pojezierza Drawskiego, ziemi złocienieckiej i wałeckiej. 28 lutego 2007 roku Rada Miejska w Złocieńcu nadała Jarosławowi Leszczełowskiemu tytuł Honorowego Obywatela Miasta i Gminy Złocieniec.

Trudne i skomplikowane dzieje ziem stanowiących obecnie obszar województwa zachodniopomorskiego stały się dla Jarosława Leszczełowskiego swoistym wyzwaniem. Od kilkunastu lat zajmuje się badaniem i popularyzacją historii ziem drawskiej i wałeckiej oraz dawnego starostwa drahimskiego – do I rozbioru Polski znajdujących się w granicach Rzeczypospolitej. Szczególnie miejsce w tych badaniach zajmują dzieje obiektów zabytkowych znajdujących się na tym obszarze. Efektem jego prac jest dotychczas kilkanaście publikacji książkowych:

- „Złocieniec, przygoda z historią" cz.1, Warszawa 2007
- „Ostatnie stulecie Falkenburga", cz2. Warszawa 2009
- „Pojezierze Drawskie zaklęte w starych widokówkach. Drawsko Pomorskie", 2008
- „Od nazistowskiej twierdzy do polskich koszar", 2008

- „Złocieniec, nie całkiem odzyskany, 1945-56", 2009
- „Wokół jeziora Siecino", 2013
- „Wędrówki między Złocieńcem a Drawskiem Pomorskim", 2014
- „Frydlandzkie dzieje Mirosławca",2015
- „Henrykowscy Golczowie", 2014
- „Gawędy o dziejach Stawna", 2010
- „Żółte gawędy historyczne", 2014 – publikacja powstała z inicjatywy mieszkańców wsi Żółte dla uświetnienia Europejskich Dni Dziedzictwa w 2015 roku pn. „Dziedzictwo – źródło tożsamości"
- „Złocieniec miasto dobrego sukna", 2013
- „Złocieniec, który widziałem" , 2014
- „Piętnastka powiatu drawskiego", 2016

Wydanie większości tych publikacji sfinansował ze środków prywatnych. Książki cieszą się dużym zainteresowaniem wśród czytelników w regionie, istotnie przyczyniając się do wzrostu poziomu wiedzy na temat regionalnych zabytków.

Do popularyzacji zabytków w znacznym stopniu przyczyniają się prelekcje połączone z prezentacjami multimedialnymi, których Jarosław Leszczełowski przeprowadził w latach 2006-2016 około setki. **Były to prelekcje dla mieszkańców Złocieńca, Drawska, Mirosławca i innych okolicznych miejscowości, liczne prezentacje dla szkół, kadry Wojska Polskiego, turystów, a nawet dla więźniów Zakładu Karnego w Wierzchowie. Autor jest regularnie zapraszany do wygłoszenia prelekcji i prezentacji na różnego rodzaju uroczystościach organizowanych przez władze samorządowe oraz regionalnych i międzynarodowych konferencjach.**

Kilkakrotnie o informacje i materiały ikonograficzne niezbędne do renowacji wiejskich kościółków zwracała się do tego autora parafia w Złocieńcu. Publikacje i informacje dotyczące niszczejących pamiątek historycznych, przyczyniały się niekiedy do ich zabezpieczenia przez regionalne władze i instytucje (np. kompleks parkowy na Górze Rakowskiej w Złocieńcu, stare grobowce w Bobrowie i Suliszewie, dziewiętnastowieczny obraz autorstwa Elzy v. Knebel-Doeberitz w kościele w Darskowie, ostatnia zachowana stella z cmentarza żydowskiego w Złocieńcu).

ZŁOTA ODZNAKA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO „Za opiekę nad zabytkami" przyznana na wniosek E. Staneckiej ZWKZ w Szczecinie:

Ks. JAROSŁAW BIRYŁKO –od 03.09. 2010 r. proboszcz parafii prawosławnej pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Stargardzie i parafii prawosławnej pw. Św. Mikołaja w Dolicach (dzisiaj jest więc 6 rocznica), od 01.11. 2014 – proboszcz parafii prawosławnej pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy w Barlinku.

Wszystkie cerkwie to obiekty zabytkowe, przy czym obiekty w Dolicach i Barlinku znajdowały się w stanie katastrofalnym. Ksiądz w sposób niezwykle profesjonalny – z wykorzystaniem wszystkich dostępnych źródeł finasowania (MkiDN, WKZ, UMWZ) – podjął się trudu ratowania tych zabytków. Ksiądz Jarosław Biryłko – we współpracy z WKZ – przeprowadził prace ratunkowe w Dolicach – w którym to obiekcie trwają obecnie roboty wykończeniowe. W przypadku cerkwi w Stargardzie odremontowane zostało również wnętrze świątyni.

Przed księdzem Biryłko kolejnym wyzwaniem jest remont cerkwi w Barlinku.

Podsumowując Ksiądz J. Biryłko w bardzo krótkim czasie uratował trzy obiekty zabytkowe, zaangażował się w przygotowanie nowej inwestycji – remont gotyckiej kaplicy Św. Ducha w Trzebiatowie.

ZAŁĄCZNIK NR 5.

Dane Wydziału Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich

Działanie 313/322/323 ODNOWA I ROZWÓJ WSI PROW 2007-2013 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacja z zakresu Odnowy i rozwoju wsi,

ZAKRES: Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci

Tabela 1 - Działanie 313/322/323 "Odnowa i rozwój wsi" PROW 2007-2013

Zakres: Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci

Lp.	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	wypłacone środki finansowe	ilość odrestaurowanych/ odnowionych obiektów
1	Gmina Barlinek	Odnowienie miejsca pamięci i zakup wyposażenia dla muzeum w Dziedzicach.	78 651,00	1
2	Gmina Police	Przebudowa zabytkowego budynku świetlicy wiejskiej w Uniemyślu.	155 400,00	1
3	Gmina Trzebiatów	Rozbudowa i przebudowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Chomętowo gmina Trzebiatów	318 453,00	1

Zakres: Odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	wypłacone środki finansowe	ilość odrestaurowanych/ odnowionych obiektów
1	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Wawrzyńca w Rudkach gmina Wałcz	Wykonanie remontu kościoła p.w. Św. Rocha w Dębołęce.	42 754,00	1
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krosinie	Remont fasady zewnętrznej i wieży w kościele pw.Niepokalanego Poczęcia NMP w Motarzynie	74 041,50	1
3	Gmina Dębno	Rewitalizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu Gminy Dębno.	326 670,00	4
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Trójcy w Żukowie	Remont dachu kościoła filialnego pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Przywodziu	148 659,00	1
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Bolesnej w Chociwlu	Remont dachu i naprawa stabilizacyjna ścian zabytkowego kościoła gotyckiego w Chociwlu - Etap II	292 637,00	1
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława BM w Sikorach	Renowacja kościoła pw. MB Królowej Polski w miejscowości Polne	101 057,00	1

7	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Judy Tadeusza w Lubiczu	Remont elewacji zabytkowej wieży kościoła pw. św. Anny w Babinku	70 214,00	1
8	Parafia Rzymskokatolicka Matki Boskiej Królowej Pokoju w Siekierkach	Remont dachu i wieży zabytkowego kościoła p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Starej Rudnicy gm. Cedynia	70 100,00	1
9	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Petczycach	Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej - remont kościołów w miejscowościach: Płotno, Krzynki i Chrapowo.	267 955,00	3
10	Parafia Rzymsko -Katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Skrzatuszu	Wykonanie remontu dachu kościoła fil. p.w. św. Piotra i Pawła w Dobino	61 953,00	1
11	Parafia Rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Cieszeniewie	Dbamy o zabytki w naszej miejscowości - remont kościoła w Bierzwnicy	49 972,00	1
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi w Zieleniewie	Remont elewacji kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi w Zieleniewie	255 915,00	1
13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemieniania Pańskiego w Płotach	Realizacja I etapu Rewitalizacji obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską o dużym znaczeniu kulturalnym i historycznym - Konserwacja elewacji kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Płotach	421 275,00	1
14	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Odnowienie elewacji i dachu drewnianej dzwonnicy kościoła w Brojcach	124 600,00	1
15	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu	Remont dachu i kościoła filialnego p.w. św. Antoniego w miejscowości Żukowo	52 641,00	1
16	Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława BM	Renowacja elewacji ściany zachodniej wieży kościoła parafialnego w Klępiczu	48 231,00	1
17	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Barnimiu	Renowacja elewacji kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Dominikowie oraz zagospodarowanie funkcjonalno-przestrzenne terenu o szczególnym znaczeniu dla społeczności lokalnej i podniesieniem wartości turystycznej	279 539,00	1
18	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B.Szkaplerznej w Wołczkowie	Odnowa zabytkowego kościoła z XIII wieku pw. Matki Boskiej Szkaplerznej we wsi Wołczkowo	500 000,00	1
19	Parafia rzymskokatolicka pw. Św Piotra i Pawła w Policach	Odnowa zabytkowego kościoła z XVII wieku w Tatyni	483 900,00	1
20	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Nowym Warpnie	Odnowa zabytkowego kościoła z XV wieku w Nowym Warpnie	500 000,00	1
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Królowej Polski w Golenicach	Renowacja wieży i dachu kościoła w Golenicach	227 977,00	1

22	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Kozielicach	Odnowa zabytkowego Kościoła z XVII wieku we wsi Niemica	488 000,00	1
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM w Krzemlinie	Konserwacja i remont kościoła filialnego p.w. Narodzenia NMP w Derczewie	500 000,00	1
24	Parafia Rzymsko-Katolicka Pw.Św.Judy Tadeusza	II etap remontu elewacji zabytkowego kościoła pw. św.Anny w Babinku- bryła główna budynku	111 858,18	1
25	Parafia Rzymsko-katolicka Pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Pełczycach	Remont kościoła filialnego pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Jagowie	216 748,00	1
26	Parafia Rzymskokatolicka pw.Św. Jana Chrzciciela w Żabowie	Remont i konserwacja zabytkowego kościoła parafialnego p.w.Św. Jana Chrzciciela w Żabowie	500 000,00	1
27	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Ostrowcu	Remont dachu kościoła filialnego pw. Zwiastowania NMP w Krągu, Gmina Polanów	120 000,12	1
28	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Krzyża	Remont zabytkowego kościoła pw. Świętego Krzyża w Nawodnej	279 750,00	1
29	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Grzmiącej	Remont dachu wieży i nawy kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Grzmiącej	150 489,00	1
30	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa w Wicimicach	Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o szczególnym znaczeniu historycznym- Konserwacja i Remont Elewacji Kościoła p.w. Św. Józefa w Wicimicach	384 697,00	1
31	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z siedzibą w Kierzkowie	Remont pokrycia dachu, wieży oraz odnowienie elewacji zewnętrznej kościoła filialnego w Otanowie	316 190,00	1
32	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego w Parlinie	Remont wieży kościoła w Łęczycy	276 288,00	1
33	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marianowie	Remont zabytkowej wieży kościoła filialnego pw. Miłosierdzia Bożego w Wiechowie	396 000,00	1
34	Parafia Rzymskokatolicka pw.św. Józefa Oblubieńca NMP w Warnicach	Odnowa zabytkowego kościoła w Piasecznie	290 810,09	1
35	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Radowie Wielkim	Odnowa zabytkowego kościoła z XVII wieku we wsi Gostomin	491 900,00	1
36	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu	Remont i zagospodarowanie terenu zabytkowego Kościoła w Karścinie	500 000,00	1
37	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy	Remont pokrycia dachowego kościoła filialnego p.w. Świętego Franciszka z Asyżu w miejscowości Nosowo	63 609,00	1

38	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w matki Bożej Królowej Polski w Tetyniu	Remont pokrycia dachowego Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Załężu	84 623,00	1
39	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Andrzeja Boboli w Krajniku Górnym	Remont zabytkowej wieży kościoła filialnego pw. Św. Maksymiliana Kolbe w Zatoni Dolnej	263 000,00	1
40	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Rodziny w Mieszewie	Odnowa zabytkowego kościoła w Zwierzyniku	388 800,00	1
41	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubanowie	Odnowa zabytkowego kościoła w Sosnowie	296 860,00	1
42	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Kozielicach	Odnowa zabytkowego kościoła w Kozielicach	497 800,00	1
43	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Starej Dąbrowie	Remont zabytkowej wieży kościoła w Nowej Dąbrowie	485 570,43	1
44	Parafia Rzymskokatolicka pw.św. Wojciecha B.M.	Remont wieży zabytkowego kościoła pw. św Wojciecha BM w Sulimierzu	114 397,00	1
45	Parafia Rzymskokatolicka pw.św. Wojciecha B.M.	Remont zabytkowego kościoła pw. Narodzenia NMP w Renicach	353 150,00	1

INSPEKTOR

Tabela 2 - 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje z zakresu Odnowy i rozwoju wsi, PROW 2007-2013

Zakres: Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci

Lp.	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	wypłacone środki finansowe	ilość odrestaurowanych/ odnowionych obiektów
1.	Gmina Marianowo	Renowacja " Miejsca pamięci poległych w czasie I Wojny Światowej"	26 626,00	1
2.	Gmina Dobra	Remont studni w Stolcu	33 233,00	1
3.	Gmina Mielno	Rewitalizacja grodziska w Mielnie	151 560,00	1
4.	Gmina Cedynia	Remont mozaiki przy Placu Wolności w Cedyni	25 200,00	1

Zakres: Odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	wypłacone środki finansowe	ilość odrestaurowanych/ odnowionych obiektów
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu	"Remont dachu Kościoła parafialnego pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu"	199 017,00	1
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B. i M. Żarańsku	"Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Niepokolanego Poczęcia NMP w Żółtem - remont dachu"	96 239,00	1
3.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Szczepana	"Remont budynku kościoła filialnego w Dębicy"	156 463,00	1
4.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Kantego w Wapnicy	Wymiana witraży w Kościele Rzymsko-Katolickim pw. św. Jana Kantego w Wapnicy, gm. Suchań	35 662,00	1
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remont dachu kościoła w Dobieszewie, parafia Łobez	208 402,00	1
6.	Rzymsko-Katolicka Parafia pw. M.B. Wspomożenia Wiernych	Remont dachu zabytkowego kościoła pw. Ducha Świętego w Czarnowie	93 115,40	1

7.	Rzymsko-Katolicka Parafia pw. M.B. Wspomożenia Wiernych	Remont wieży zabytkowego kościoła pw. św Wojciecha BM w Kunowie	114 439,20	1
8.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Żabowie	Realizacja I etapu Rewitalizacji obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską o dużym znaczeniu kulturalnym i historycznym - Remont dachu nad nawą główną kościoła filialnego p.w. Św. Michała Archanioła w Potulińcu	93 052,18	1
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Nieustającej Pomocy w Trzcińsku Zdroju	Remont Średniowiecznego Kościoła pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Trzcińsku - Zdroju	361 307,00	1
10.	Rzymskokatolicka Parafia pw. św. Jana Kantego w Wapnicy	Remont Kościoła Filialnego w Sokolińcu	52 361,89	1
11.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Dobrzanach	Prace remontowe w zabytkowym kościele filialnym pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Ognicy Gmina Dobrzany	64 722,00	1
12.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remonty dachów budynków kościołów:parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Starogardzie i filialnego pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Starej Dobrzycy	198 851,00	2
13.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezierzu	Wymiana pokrycia dachowego z więżbą- Kościół Parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezierzu	266 901,00	1
14.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Sławoborzu	Remont więźby dachowej, ściany szczytowej oraz wymiana pokrycia dachowego w kościele w m. Powalice	72 956,45	1
15.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Piotra i Pawła	Odnowienie elewacji Kościoła Parafialnego p.w. Św. Piotra i Pawła w Robuniu oraz zagospodarowanie terenu	212 439,00	1
16.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP	Odnowa zabytkowego kościoła w Warnołęce	401 193,00	1
17.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św Jana Kantego w Wapnicy	Renowacja elewacji zewnętrznej wieży i wieżyczek na zabytkowym kościele pw. Św Jana Kantego w Wapnicy	47 968,00	1
18.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. M.B. Różańcowej	Renowacja elewacji kościoła parafialnego w Storkowie	94 464,00	1
19.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła	Prace remontowe w zabytkowym kościele filialnym p.w. wniebowzięcia NMP w Krzemieniu w Gminie Dobrzany	125 947,00	1
20.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remont pokrycia dachu, wieży oraz odnowienie elewacji zewnętrznej kościoła parafialnego w Kierzkowie	381 600,00	1
21.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława BM Klępicz	Wymiana pokrycia dachu i wieży XIII wiecznego kościoła p.w. Narodzenia NMP w Starym Objezierzu	219 936,93	1
22.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Remont dachu kościoła w miejscowości Osinów Dolny gmina Cedynia	57 842,00	1
23.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Moryniu	Renowacja elewacji kościoła pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Przyjezierzu	48 558,00	1
24.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Anielskiej w Rąbinie	Remont Zabytkowego Kościoła Parafialnego p.w. Matki Bożej Anielskiej w miejscowości Rąbino	119 498,34	1

25.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B.i M. w Zarańsku	Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żółtem - wykonanie tynków wewnętrznych, wymiana okien i odbudowa empory	30 932,00	1
26.	Parafia Rzymskokatolicka Pw. Św. Anny	Wymiana pokrycia dachu na kościele w Redle na dz. nr 106 obręb Redło	55 000,00	1
27.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w Osinie	Odnowa zabytkowego kościoła z XV wieku w Węgorzycach	298 644,00	1
28.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski	Remont dachu i elewacji budynku kościoła filialnego p.w. Matki Bożej Królowej Polski w miejscowości Czechy	145 144,00	1
29.	Parafia Rzymsko Katolicka pw. św. AP Piotra i Pawła	Remont pokrycia dachowego kościoła zabytkowego w miejscowości Stowieńsko.	193 085,52	1
30.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Stanisława BM Klępicz	Remont dachu zabytkowego kościoła w miejscowości Żelichów gmina Cedynia	126 960,00	1
31.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego	Wymiana okien oraz wyeksponowanie cisa rosnącego przy kościele p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Przyjezierzu	48 886,00	1
32.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego	Odnowienie dachu wieży kościoła w Czartoryi	113 656,00	1
33.	Rzymsko Katolicka Parafia p.w. M.B. Wspomożenia Wiernych	Remont dachu zabytkowego kościoła pw. św. Wojciecha BM w Kunowie	105 710,00	1
34.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP	Remont ścian nawy i pokrycia dachu kościoła filialnego w Gronowie	95 844,00	1
35.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wawrzyńca w Rudkach	Remont kościoła pw. Św. Wawrzyńca w Rudkach	71 322,00	1
36.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP	Remont wieży kościoła filialnego pw. św. Marii Magdaleny w Przytoni	101 690,00	1
37.	Parafia Rzymskokatolicka PW. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezierzu	Kościół filialny w Boninie- remont elewacji korpusu kościoła oraz wymiana i remont stolarki okiennej i drzwiowej kościoła	117 371,00	1

INSPEKTOR

ZAŁĄCZNIK NR 6.

Dane Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ

TAB.1.

DOTACJE SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA REALIZACJĘ ZADAŃ OBEJMUJĄCYCH PRACE KONSERWATORSKIE, RESTAURATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKU WPISANYM DO REJESTRU ZABYTKÓW, POŁOŻONYM NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2015-2016.

Na podst. Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.) Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył w 2013 roku 1 mln zł na ten cel. Dofinansowanie uzyskało 41 zadań.

2015 rok		
Nazwa podmiotu	**Nazwa zadania**	**kwota dotacji**
Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie	Remont dachu skrzydła południowego pałacu	55 000,00
Janusz Mazur	Odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki; stabilizacja konstrukcyjna części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku	40 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca NMP Bukowo32 76-010 Polanów	Kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Komorowie (XV) – prace budowlane i konserwatorskie w obrębie dachu, fundamentów elewacji	20 000,00
Robert Szymanowski	Chałupa-Zagroda Chłopska, Gosław 66, 72-320 Trzebiatów – przełożenie ołacenia i wymiana dachówki.	5 000,00
Gmina Banie ul. Skośna 6 74-110 Banie	Swobnica Zamek (XVI w.): remont dachu skrzydła południowego. Gmina Banie, powiat gryfiński.	60 000,00
Gmina Wałcz ul. Dąbrowskiego 8 78-600 Wałcz	Barokowy dwór wraz z otaczającym go parkiem oraz zabudowaniami gospodarczymi	8 000,00
Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn Papiernia” ul. Borówkowa 10 71-034 Szczecin	III etap wykonania remontu i ustabilizowania konstrukcji dworu ryglowego w Niepołcku – remont i odtworzenie ścian zewnętrznych stropów, remont stolarki i elementów wejściowych	50 000,00

Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej w Parsęcku	Kościół pw. Św. Maksymiliana Marii Kolbe w Radaczu – zahamowanie postępującej degradacji konstrukcji wieży kościoła (…) oraz opracowanie projektu budowlanego remontu kościoła	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP ul. Grunwaldzka 19 73-155 Węgorzyno	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Rogówku – remont dachu	8 000,00
Teresa i Józef Jaszczerscy	Wiatrak Holenderski	30 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej Siemczyno 68 78-550 Czaplinek	Remont dachu kościoła wraz z niezbędnymi pracami konserwatorskimi i wymianą instalacji odgromowej, kościoła Parafialnego pw. Matki Bożej Różańcowej w Siemczynie – etap II – zakup materiałów budowalnych	8 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła Rosiny 23 74-2010 Przelewice	Przygotowanie projektu budowlanego i ekspertyz	8 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP 74-211 Brzesko	Pozorne, drewniane sklepienie krzyżowo-żebrowe typu stalaktytowego z Kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Brzesku. Gmina Pyrzyce, powiat pyrzycki.	30 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP ul. Grunwaldzka 19 73-155 Węgorzyno	Kościół pw. Ś. Marii Magdaleny w Przytoni – remont dachu	30 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Kantego Dobrówko 12 78-220 Tychowo	Prace konserwatorskie i restauratorskie najcenniejszych elementów wyposażenia kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Żytelkowie – ołtarz główny	5 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego 76-100 Sławno	Remont dachu i wieży Kościoła Niepokalanego Serca NMP w Kwasowie w Gminie Sławno	25 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP ul. Kościelna 4 73-260 Pełczyce	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy polichromowym stropie kościoła filialnego pw. MB Częstochowskiej w Bolewicach	20 000,00 Rezygnacja
Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny	Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Białogardzie - kontynuacja prac zabezpieczających sklepienia i ściany prezbiterium	20 000,00

ul. NMP 17 78-200 Białogard		
Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Pawła Apostoła 78-500 Drawsko Pomorskie	Mielenko Drawskie , kościół pw. MB Królowej Polski (XVII w.): remont ratunkowy wieży	60 000,00
Gmina Pyrzyce Plac Ratuszowy 1 74-200 Pyrzyce	Renowacja z częściową odbudową XIV w. obwarowań miejskich w Pyrzycach na odcinku północno-zachodnim od Baszty Sowiej do czatowni nr 47 – kontynuacja prac, wpisanych do rejestru zabytków na działce nr 6/3 obręb 8 miasta Pyrzyce wzdłuż ul. 2-go Marca i ul. Szkolnej.	40 000,00
Gmina Miasto Kołobrzeg ul. Ratuszowa 13 78-100 Kołobrzeg	Odnowienie trzech zabytkowych, drewnianych, zewnętrznych drzwi kołobrzeskiego Ratusza	30 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jadwigi ul. Świdwińska 3A 78-200 Białogard	Kościół filialny pw. NMP w Łęcznie – wykonanie dokumentacji konserwatorskiej	15 000,00
Krzysztof Mudzo	Rewaloryzacja parku przypałacowego w Dolsku	25 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Królowej Polski Krępsko ul. Szkolna 1 72-100 Goleniów	Remont budynku Kościoła pw. Przenajświętszej Trójcy w Miękowie: fundamenty, posadzki, orynnowanie wieży – gmina Goleniów, powiat goleniowski.	40 000,00
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości ul. Powstańców Warszawskich 51-Rynkowej 2 76-150 Darłowo	Dom przy ul. Powstańców Warszawskich 51 – kamienica „Hemptenmacherów” – wykonanie projektu budowlanego remontu elewacji budynku zgodnie z przepisami prawa budowlanego.	8 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla Gosław 77 72-320 Trzebiatów	Kościół parafialny pw. Chrystusa Króla – prace konserwatorskie przy polichromowanym drewnianym stropie	8 000,00
Trzebiatowski Ośrodek Kultury ul. Wojska Polskiego 67 72-320 Trzebiatów	Kontynuacja odtworzenia historycznej stolarki okiennej w elewacji północnej Zamku w Trzebiatowie, przy ul. Wojska Polskiego 67	40 000,00
Parafia Prawosławna św.Ap. Piotra i Pawła	Roboty budowlano-konserwatorskie w celu zabezpieczenia przed dalszą degradacją obiektu w Cerkwi	15 000,00

ul. Nadbrzeżna 4 73-110 Stargard Szczeciński	pw. Św. Mikołaja w Dolicach gm. Dobrzany, powiaty stargardzki – kontynuacja prac IV etap	
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy ul. Sikorskiego 1A 72-101 Goleniów	Realizacja prac zabezpieczających przy korpusie filialnego w Podańsku – etap I zabezpieczenie przed katastrofą budowalną	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego 76-129 Ostrowiec 15	Kościół pw. Zwiastowania NMP w Krągu – prace konserwatorskie przy elewacji północnej i stolarce	15 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski 78-425 Biały Bór	Kościół filialny pw. Świętego Wojciecha w Sępolnie Wielkim – Sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, przeprowadzenie badań konserwatorskich architektonicznych lub archeologicznych, wykonanie dokumentacji konserwatorskiej, opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich, wykonacie projektu budowalnego zgodnie z przepisami prawa budowalnego	8 000,00
Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Ottona Plac Katedralny 8 72-400 Kamień Pomorski	Ołtarz (boczny) Najświętszej Marii Panny Katedry pw. Św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Różańcowej w Rzeplinie 73-115 Dolice	Barokowa ambona z kościoła filialnego pw. MB Częstochowskiej w Krępcewie. Prace konserwatorskie i restauratorskie VI etap prac – ostatni.	7 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego 76-004 Sianów	Konserwacja ołtarza głównego (XVII w.) w kościele pw. Św. Antoniego w Osiekach – etap I	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP Konarzewo 17 73-350 Niechorze	Wykonanie remontu wieży kościoła filialnego p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Sadlnie	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bł. Matki Teresy z Kalkuty ul. St. Staszica 38 75-499 Koszalin	Kościół Matki Boskiej Różańcowej (XV/XVI w.) w Koszalinie – opracowanie dokumentacji oraz fumigacja (gazowanie) elementów drewnianych kościoła	40 000,00

Urząd Miejski w Trzebiatowie Rynek 1 72-320 Trzebiatów	Opracowanie projektu budowlanego rewaloryzacji murów obronnych wokół starego miasta na odcinkach od ul. Głębokiej do ul. Kościuszki i od ul. Wojska Polskiego do ul. Zajazdowej oraz od ul. Wodnej do ul. Sienkiewicza w Trzebiatowie	12 000,00 Rezygnacja
Gmina Stare Czarnowo ul. Św. Floriana 10 74-106 Stare Czarnowo	Opracowanie dokumentacji do pozwolenia na budowę – baszta Więzienna (obronna) – pomnik historii	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy ul. Niedziałkowskiego 2 78-300 Świdwin	Wykonanie II etap prac konserwatorskich przy kościele parafialnym w Świdwinie	25 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata ul. Krzywoustego 12 73-110 Stargard Szczeciński	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy Grupie Koronacji Maryi z Kościoła NMP Królowej Świata	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela Żabów 83 74-200 Pyrzyce	II etap prac konserwatorskich i restauratorskich przy obrazie „Chrzest Chrystusa” w kościele parafialnym w Żabowie	30 000,00

2016 rok

Nazwa podmiotu	**Nazwa zadania**	**kwota dotacji**
Gmina Pyrzyce Plac Ratuszowy 1 74-200 Pyrzyce	Zabezpieczenie murów obronnych i czatowni między Basztami Sowią i Lodową w Pyrzycach – kontynuacja prac	25 000,00 Rezygnacja
Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie Siemczyno 81, 78-551 Siemczyno	Remont dachu (pokrycie, więźba, strop I piętra, roboty murowe, komin, instalacja odgromowa) korpusu głównego w połaci południowej oraz dachu ryzalitu południowego	40 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława Kostki ul. Kościelna 1, 76-004 Sianów	Kontynuacja remontu obiektu strop nawy i wieży, więźba dachowa nawy, zakrystii i wieży, posadzki w nawie głównej kruchtach i zakrystii	40 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Pawła Apostoła ul. Dworcowa 5, 78-500 Drawsko Pomorskie	Mielenko Drawskie , kościół pw. MB Królowej Polski (XVII w.) – remont nawy	20 000,00

Firma Usługowa „Oliwia” Janusz Mazur ul. Spokojna 8, 78-100 Kołobrzeg	Pałac w Lubiechowie – odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla zabytku kolorystyki; Stabilizacja konstrukcyjna części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku	30 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy ul. Sikorskiego 1 A, 72-101 Goleniów	Kościół filialny pw.św. Stanisława Kostki, XVIII w. etap II prace budowlane i konserwatorskie przy dachu i korpusie kościoła w celu zapobieżenia katastrofie budowlanej	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Częstochowskiej w Czachowie 74-520 Cedynia	Remont zabytkowego XIII-wiecznego kościoła pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Czachowie, polegający na zabezpieczeniu technicznym i remoncie korpusu nawowego oraz wieży – etap I (remont wieży)	23 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych ul. Kościelna 2, 78-220 Tychowo	Ratunkowe prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku – gotycki tryptyk	8 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego Osieki ul. Bałtycka 15, 76-004 Sianów	Konserwacja ołtarza	10 000,00
RED Daniel Zimnicki 71-670 Szczecin	Remont dachu, w tym konstrukcji dachu oraz wymiany instalacji odwodnienia dachu – Barokowy Pałac w Stolcu z 1721 roku	30 000,00 Rezygnacja
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Koszalińska 94, ul. Wojska Polskiego 1 78-230 Karlino	Izolacja cieplna ścian zewnętrznych oraz remont zabytkowej elewacji z wymianą stolarki okiennej	30 000,00 Rezygnacja
Rzymskokatolicka Parafia św. Mikołaja ul. Papieża Jana XXIII 13, 78-600 Wałcz	Wykonanie prac konserwatorskich przy elewacji kościoła parafialnego pw. Św. Mikołaja w Wałczu – etap IV elewacja północna	15 000,00
Gmina Myślibórz ul. Rynek im. Jana Pawła II 74-300 Myślibórz	Remont i konserwacja obwarowań miejskich w Myśliborzu przy ul. Wałowej, Wieżowej, Pomorskiej, Wyszyńskiego, 11 Listopada, na działkach o nr ewid. Grunt 568, 77/1, 63, 55, 56, 45/2 obręb 2 m. Myślibórz – Etap I Baszta Prochowa dz. Nr ewid. 77/1 obręb 2 m. Myślibórz.	15 000,00
Trzebiatowski Ośrodek Kultury ul. Wojska Polskiego 67 72-320 Trzebiatów	Odtworzenie historycznej stolarki okiennej zamku w Trzebiatowie – elewacja zachodnia skrzydła głównego (wschodniego)	30 000,00

Gmina Banie ul. Skośna 6 74-110 Banie	Wykonanie programu prac konserwatorskich dla potrzeb kompleksowego remontu Zamku w Swobnicy	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP ul. Grunwaldzka 19 73-155 Węgorzyno	Kościół pw. Św. Marii Magdaleny w Przytoniu – remont kościoła – etap III	20 000,00
Karolina Maria Gołębiowska	Zespół pałacowo-parkowy w Sitnie , XVIII w. – odsłonięcie i renowacja zachowanych dekoracji malarskich i sztukatorskich – etap II	10 000,00
Rarytas sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 63 73-110 Stargard	Wymiana poszycia dachowego wraz z niezbędnymi pracami towarzyszącymi temu przedsięwzięciu w zabytkowym XIII wiecznym zamku w Pęzinie	10 000,00 Rezygnacja
Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych ul. Kościelna 2 78-220 Tychowo	Kompleksowy remont kościoła, wzmocnienie fundamentów, montaż instalacji SAP i SSWN – III etap końcowy	10 000,00
Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa „Młyn – Papiernia” ul. Borówkowo 10 71-034 Szczecin	Dwór ryglowy z początku XVIII wieku – IV etap wykonania remontu i ustabilizowania konstrukcji dworu	30 000,00
Parafia Prawosławna pw. Świętego Ducha 72-320 Trzebiatów	Prace budowlano-konserwatorskie przy I etapie rewaloryzacji zabytkowej kaplicy pw. Św. Ducha, XV w. remont więźby dachowej z wymianą pokrycia dachu oraz wykonanie odwodnienia budynku	20 000,00
Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Ottona Plac Katedralny 8 72-400 Kamień Pomorski	Prace konserwatorskie i restauratorskie Ołtarza Najświętszej Marii Panny Katedry pw. Św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim – etap II	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego Osieki ul. Bałtycka 15 76-004 Sianów	Prace konserwatorskie w obrębie prezbiterium kościoła	10 000,00
Powiat Wałecki ul. Dąbrowskiego 17 78-600 Wałcz	Budynek po byłym Szpitalu Powiatowym w Wałczu	15 000,00
Rzymskokatolicka Parafia pw. Chrystusa Króla w Suliszewie Suliszewo 71 78-500 Drawsko Pomorskie	Remont kościoła parafialnego pw. Chrystusa Króla w Suliszewie – remont ścian i stolarki	35 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława BM	Kościół filialny pw. Św. Jana Chrzciciela – remont posadowienia	15 000,00 Rezygnacja

w Zarańsku 78-500 Drawsko Pomorskie		
Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP 74-211 Brzesko	Pozorne, drewniane sklepienie krzyżowo-żebrowe typu stalaktytowego z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Brzesku – prace konserwatorskie i restauratorskie – etap VI	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej Mierzyn 6/3, 78-230 Karlino	Konserwacja ratunkowa zabytkowej polichromii ściennej w kościele pw. Św. Piotra i Pawła Apostoła w Parsowie, prezbiterium i łuk tęczowy	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca NMP Bukowo 32, 76-010 Polanów	Kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Komorowie – konserwacja elewacji	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP 73-131 Pęzino 72	Ratownicze prace konserwatorskie oraz rekonstrukcja pierwotnego wyglądu ołtarza głównego z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Pęzinie – etap I	15 000,00
Parafia pw. Św. Stanisława BM Góralice 34, 75-510 Trzcińsko – Zdrój	Remont kościoła filialnego pw. MB Różańcowej w Dobropolu – etap II	15 000,00
Irena i Zbigniew Kasznia	Zamek w Krępcewie – sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych, wykonanie dokumentacji konserwatorskiej	10 000,00
Fundacja Kościół Mariacki ul. Malarska 24 74-500 Chojna	Kościół Mariacki w Chojnie – prace zabezpieczające, wymiana części pokrycia dachowego	15 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego 76-129 Ostrowiec 15	Kościół pw. Zwiastowania NMP w Krągu – prace konserwatorskie przy stolarce elewacji wschodniej	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Kantego w Dobrowie Dobrówko 12, 78-220 Tychowo	Prace konserwatorskie i restauratorskie najcenniejszych elementów wyposażenia kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Żytelkowie – ołtarz główny – trzeci etap – końcowy	8 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy ul. Niedziałkowskiego 2 78-300 Świdwin	Wykonanie IV etapu prac konserwatorskich przy kościele parafialnym w Świdwinie	25 000,00
Gmina Barlinek ul. Niepodległości 20 74-320 Barlinek	Fragmenty obwarowań miejskich w Barlinku – opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich, wykonanie projektu budowalnego zgodnie z przepisami Prawa budowalnego	10 000,00

Małgorzata Kuprjanowicz	Budynek mieszkalny – dom jednorodzinny – prowadzenie prac budowlanych (remontu), polegających na wymianie stolarki okiennej w zakresie wymiany trzech okien	4 000,00
Intercamp Olena Syvokobylenko Wilcze Laski 64 78-400 Szczecinek	Pałac w Wilczych Laskach	10 000,00
A.M.Audit Arkadiusz Śnieżek 72-001 Kołbaskowo, Smolęcin 18	Rewaloryzacja parku przypałacowego krajobrazowego o cechach romantycznych w Rajkowie	15 000,00
Fundacja Dzieło Świętego Jakuba ul. Św. Jakuba Ap. 1 70-543 Szczecin	Zespół pałacowy w Korytowie. Wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego dla budynków „Rządcówka” oraz „Magazyn-Masarnia”	10 000,00 Rezygnacja
Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Stanisława Kostki ul. Kościelna 4, 72-200 Choszczno	Nawa główna – remont elewacji, wymiana pokrycia dachu, izolacji pionowa i pozioma ścian fundamentowych wokół kościoła	11 100,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B.M. ul. Szczecinecka 9, 78-422 Gwda Wielka	Kościół filialny pw. MB Różańcowej w Drawieniu wraz z otoczeniem – przygotowaniem dokumentacji	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP ul. Mariacka 5, 78-100 Kołobrzeg	Kościół filialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Budzistowie – wykonanie dokumentacji projektowej	10 000,00
Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki ul. Wenedów 24a/11, 75-847 Koszalin	Koszalińska Kolej Wąskotorowa – naprawa torowiska	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej Świeszewo 18, Gryfice	Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej zewnętrznych ścian zabytkowego kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Świeszewie	25 000,00
Anna Maria Jung	Wykonanie inwentaryzacji i ekspertyzy architektoniczno-konserwatorskiej wraz z kompleksowym projektem prac konserwatorskich na remont pałacu położonego w zespole pałacowo-parkowym	25 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela Sielsko 27 73-155 Węgorzyno	Remont ścian wewnętrznych kościoła – II etap	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Urszuli Ledóchowskiej Buk, 72-003 Dobra	Wykonanie instalacji drenażu przy kościele parafialnym w buku – etap I elewacja południowa	15 000,00

Świdwiński Ośrodek Kultury ul. Niedziałkowskiego 17 78-300 Świdwin	Wykonanie projektu budowlanego konserwacji elewacji zamku w Świdwinie	10 000,00
Wspólnota Mieszkaniowa Rarwino 3 72-400 Kamień Pomorski	Remont dachu z wymianą pokrycia dachowego z dachówki i naprawa więźby dachowej oraz wmurowanie kominów	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Bł. Matki Teresy z Kalkuty ul. Włoska 81, 75-430 Koszalin	Chrzcielnica barokowa z kościoła Matki Boskiej Różańcowej w Koszalinie – konserwacja	20 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela Sarbia 7, 78-133 Drzonowo	Wykonanie kompleksowego projektu budowlanego remontu kościoła filialnego w Karcinie wraz z otoczeniem	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny ul. Kościelna 4 71-834 Szczecin	Budynek gospodarczy zaadoptowany częściowo na funkcje szkoły, część mieszkalną – z dawnej zagrody pastora – wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego z uwzględnieniem przeprowadzenia złożonych robót budowlanych, remontu elementów konstrukcyjnych oraz prac konserwatorskich przy elementach wykończenia	10 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca 73-112 Stara Dąbrowa 21	Remont kościoła filialnego pw. Św. Stanisława BM w Krzywnicy	17 000,00
Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP ul. 3 Maja 1 A, 78-400 Szczecinek	Remont zabezpieczający front wieży kościoła w celu zapobieżenia niebezpiecznej destrukcji murów	19 419,45
Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy ul. Górna 7, 74-320 Barlinek	Cerkiew Prawosławna pw. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy – prace ratujące zabytek przed dalszą degradacją i usunięcie zagrożenia: remont dachu i fundamentów	15 000,00

TAB. 2.
DOTACJE SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU KULTURY PRZEZ PODMIOTY NIEPUBLICZNE W L. 2015-2016.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego ogłasza konkursy ofert dla podmiotów niepublicznych na realizację zadań z zakresu kultury w danym roku. Postępowania konkursowe prowadzono zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2016

NAZWA PODMIOTU	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOFINANSOWANIA
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	Koncert „L'Ange et le Diable" w ramach XIII Szczecińskiego Festiwalu Muzyki Dawnej 2016 Między Niebem a Ziemią	10 000
Fundacja Balet	IX Międzynarodowy Konkurs Baletowy „Złote Pointy 2016"	10 000
Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej „FRAZA"	III Bałtycki Festiwal Gitary Elektrycznej	20 000
Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział w Szczecinie	51. Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach	10 000
Towarzystwo Miłośników Ziemi Kamieńskiej	52. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim	10 000
Fundacja PROSVITA	Spotkania z kulturą ukraińską	8 000
Fundacja Akademii sztuki ACADEMIA NOVA	Festiwal Sztuki „Młode Wilki 16"	10 000
Koszalińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne	13. Europejski Festiwal Filmowy Integracja Ty i Ja	25 000
Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region	VIII Reggaenwalde Festiwal w Darłowie	8 000
Stowarzyszenie Edukacyjno-Społeczno-Kulturalne Teatr BRAMA	XVII Goleniowskie Spotkania Teatralne BRAMAT 2016	13 000
Stowarzyszenie Spichlerz Sztuki	Cienie zapomnianych kultur w pocysterskim Kołbaczu	6 000

Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	VII Letni Festiwal Wędrowny Na Gotyckim Szlaku Muzyka w Zabytkach Pomorza Zachodniego 2016	20 000
Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów Wolin-Jomsborg-Vineta	Warsztaty Archeologii Eksperymentalnej jako promocja XXII Festiwalu Słowian i Wikingów	20 000
Stowarzyszenie Społeczno-Edukacyjno-Kulturalne Młodzieżowa Orkiestra Dęta Wood&Brass Band	Pomeranian Youth Big Band – (Big Band Młodzieżowy Pomorza Zachodniego) Koncerty w ramach działalności orkiestry	15 000
Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Szczecinie	XX Dni Kultury Ukraińskiej	13 000
Fundacja Dzieło Św. Jakuba	Jarmark Jakubowy	10 000
Fundacja na Rzecz PWSZ w Wałczu	Festiwal Dwóch Jezior	15 000
Stowarzyszenie Obywatelski Ruch Samorządowy Przyszłość	Koncert Niepodległości	5 000
Stowarzyszenie Miłośników Muzyki „Navigare”	Wspólne brzmienia: Chór Akademii Morskiej w Szczecinie & magia kabaretu	20 000
Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie	Przeprowadzenie wydarzenia artystycznego pn. „Między wschodem i zachodem: kultura sarmacka Rzeczypospolitej z okresu Potopu szwedzkiego w trakcie obchodów XIII Henrykowskich Dni w Siemczynie	7 000
Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Sztuki IMPRESJA	Koncerty i warsztaty w ramach X Międzynarodowego Festiwalu Saksofonowego	15 000
Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Koszalinie	41 Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych – Koszalin 2016	10 000
Fundacja Teatru Czwarte Miasto	Produkcja audiobooka „CZYTAĆ KAŻDY MOŻE – YETI 40”	10 000
Stowarzyszenie Tacy Sami	O dwóch takich co skroplili azot. Cykl autorskich spektakli naukowo-historycznych w gminach województwa zachodniopomorskiego o ograniczonym dostępie do kultury	20 000
Stowarzyszenie OFFicyna	Szczecin European Film Festival ‘16	23 000

Fundacja Film Spring Open	Mobilne kursy audiowizualne	22 000
Stowarzyszenie Ińskie Lato Filmowe	Ińskie Lato Filmowe	25 000
Trzebiatowskie Towarzystwo Kultury	Sąsiady – Trzebiatowskie Spotkania Kultur	5 000
Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Jazzowe	XII Hanza Jazz Festiwal – Koszalin 2016 – Warsztaty Muzyczne	10 000
Stowarzyszenie Edukacyjno-Społeczno-Kulturalne Teatr BRAMA	WĘDRÓWKĄ ŻYCIE JEST CZŁOWIEKA... Zajęcia edukacyjne oraz pokaz parady w ramach projektu Caravan Next w Kaliszu Pomorskim	8 000
Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział w Szczecinie	X Międzynarodowy Festiwal Chóralny	10 000
Myślenickie Stowarzyszenie Artystów Muzyków	Promocja projektu płytowego „WŁODEK PAWLIK – UTWORY SYMFONICZNE” – koncert symfoniczny	9 000
Fundacja Wspierania Edukacji i Kultury „KOLIBER”	Seminarium Prowadzenia Zespołów Wokalnych i Wokalno-Instrumentalnych	5 000
Stowarzyszenie Winda Kreatywnych	10. Festiwal Komedii SZPAK	30 000
Fundacja PROSVITA	Koncert – 25 lat Niepodległości	3 400
Stowarzyszenie GRYFERSI	Quartschen 1433 – udział rycerzy Chorągwi Zachodniopomorskiej w inscenizacji oblężenia Chwarszczan	5 000
Fundacja na Rzecz Instrumentów Dętych	Koncerty w ramach I Polskiego Kongresu Saksofonowego	10 000
Zachodniopomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości	RENDEZ-VOUS SZCZECIŃSKIEGO RZEMIOSŁA Z KULTURĄ” – warsztaty z aktorami pt.: „….A słowo ciałem się stało i …wciąż mieszka między Wami…….” – kreowanie postaci scenicznych przy pomocy warsztatu i doświadczenia	5 000
Centrum Edukacji Nieformalnej i Outdooru	V PRZYPŁYW TEATRALNY – Smaki Kultury – cykl wydarzeń artystycznych i edukacyjnych	6 000
Stowarzyszenie Chrześcijańska Godność	Spotkania z kulturą wschodu – piękno w różnorodności	9 500

2015

NAZWA PODMIOTU	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOFINANSOWANIA
Fundacja Balet	VIII Międzynarodowy Konkurs Baletowy „Złote Pointy 2015” XIV edycja Ogólnopolskiego Konkursu Baletowego „Najlepszy Absolwent Szkół Baletowych w Polsce 2015” i Międzynarodowa Gala Gwiazd Baletu	5 000
Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej Fraza	II Bałtycki Festiwal Gitary Elektrycznej	15 000
Gminna Organizacja Turystyczna w Sianowie	Folk Film Festiwal – Festiwal Filmów Wiejskich	10 000
Towarzystwo Miłośników Ziemi Kamieńskiej	51. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim	15 000
Europejska Fundacja Edukacji Filmowej	IV Kołobrzeski Festiwal Filmowy „Sensacyjne Lato Filmów”	20 000
Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów Wolin-Jómsborg-Vineta	Warsztaty Archeologii Eksperymentalnej jako promocja XXI Festiwalu Słowian i Wikingów	25 000
Stowarzyszenie Baltic Neopolis Orchestra	Cykl Koncertów Kameralnych „Muzeum Muzyki”	15 000
Koszalińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne	12.Europejski Festiwal Filmowy Integracja Ty i Ja	25 000
Polski Związek Chórów i Orkiestr	50. Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach	20 000
Stowarzyszenie Katolicka Inicjatywa Kulturalna	XVI Ogólnopolski Przegląd Twórczości Zbigniewa Herberta „Herbertiada”	10 000
Trzebiatowskie Towarzystwo Kultury	Sąsiady – Trzebiatowskie Spotkania Kultur	9 000
Stowarzyszenie Ińskie Lato Filmowe	42. Ińskie Lato Filmowe	20 000
Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Sztuki Impresja	Koncerty i warsztaty w ramach Międzynarodowego Festiwalu SAXMANIA 2015	20 000

Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Navigare	Wspólne brzmienia: Chór Akademii Morskiej w Szczecinie & Latino Project	20 700
Związek Ukraińców w Polsce Oddział Szczecin	VII Spotkanie Kultur	15 000
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	VI Letni Festiwal Wędrowny. Na Gotyckim Szlaku Muzyka w Zabytkach Pomorza Zachodniego 2015	25 000
Stowarzyszenie Inspiracje Młodych	Studencki festiwal – Juwenalia Szczecin 2015	25 000
Fundacja Artelier	6 Festiwal Artelier	15 000
Związek Polskich Artystów Plastyków	Wystawa Młodych „Produkt końcowy – produkt uboczny”	5 000
Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne Pomieścienoga	Wystawa o zachodniopomorskich Mistrzach rzemiosła	8 255,4
Stowarzyszenie społeczno-edukacyjno-kulturalne Młodzieżowa Orkiestra Dęta Wood&Brass Band	Warsztaty przygotowujące do wyjazdu na Światowy Festiwal Zespołów Marszowych – Kopenhaga 2015	10 000
Fundacja Mare Articum	10. Bałtyckie Biennale Sztuki Współczesnej. Morze. Od estetyki transcendentalnej do globalnej ekonomii	10 000
Związek Ukraińców w Polsce Oddział Koszalin	40 Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych – Koszalin 2015	10 000
Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów	Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Sacrum non Profanum – Muzyka naszych czasów – Karol Szymanowski	30 000
Akademickie Biuro Kultury i Sztuki ALMA NP.	45. FAMA – Międzynarodowy Kampus Artystyczny – sekcja literacka	15 000
Stowarzyszenie Winda Kreatywnych	9. Festiwal Komedii SZPAK	20 000
Bałtyckie Stowarzyszenie Sieciarnia	„63 dni 1944” Wielkie głosy w hołdzie Powstańcom Warszawskim – Iżykowska, Węgorzewska, Ładysz, Zdunikowski – Kołobrzeg 2015	25 000
Fundacja Np. Camera	Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny FOTOMARATON 2015	9 300
Związek Literatów Polskich	V Korytowska Noc Poetów	5 500